

Дом глувонеме деце
„КРАЉА АЛЕКСАНДРА I“
у Јагодини
1928 – 1941
(кроз архивску грађу)

Приредили
Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

Јагодина 2014

Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

Дом глвонеме деце
Краља Александра I
у Јагодини
1928 – 1941
(крз архивску грађу)

Издавач:
Школа са домом за ученике
оштећеног слуха и говора „11 мај“
Јагодина

Главни и одговорни уредник:
Драгана Ковачевић

Рецензент:
Проф. др Надежда Д. Димић

РЕЦЕНЗИЈА

рукописа *Дом глувонеме деце Краља Александра I у Јагодини 1928-1941. (крз архивску грађу)*, приређивача мр Добривоја Јовановића и Нинослава Станојловића

У српској просвети нема много институција дугог трајања које у континуитету врше своју културну мисију. Још је мање таквих институција у оном њеном сегменту који се бави едукацијом деце са ометеношћу и историјом специјалног школства. Из тих разлога рукопис *Дом глувонеме деце Краља Александра I у Јагодини 1928-1941. (крз архивску грађу)*, чији су приређивачи угледни историчари из Јагодине мр Добривоје Јовановић и Нинослав Станојловић, завређује посебну пажњу. У питању је штиво посвећено једном „исечку“ из живота и рада дома глувонеме деце у Јагодини, карактеристично по томе што о историји институције, њеним професорима и питомцима, говоре историјски извори.

Међаше теме чине два документа. Први од њих датиран је 28. новембра 1929. године. У питању је писмо упућено Министарству просвете Краљевине Југославије у коме се скреће пажња просветним властима на тешке економске прилике у којима раде школа и учитељство, мали број школа, сложеност посла који учитељство у тим институцијама обавља и потребу за повећањем њихових плата и припадности. Други документ је Записник са седнице наставничког већа Дома глувонемих у Јагодини, настао 5. новембра 1940. године, који посредно сведочи о запуштености тог облика школства у Србији. Оба историјска извора говоре о појавама које су константа у историји специјалног школства попут: немаштине, одсуства бриге друштва за децу са ометеношћу, великом труду наставничког кадра који надомешћује скромна материјална улагања друштва, учесталим реформама школства које остају без видних резултата. Између наведених хронолошких међаша теме, захваљујући труду приређивача, представљено је хронолошким редом укупно 103 документа. Различити по свом карактеру, садржају, пореклу и значају наведени документи нуде мозаичку слику школских и животних прилика карактеристичних за Дом глувонеме деце у Јагодини у годинама 1929-1940. Истовремено, сви заједно, представљају

мисаоно-кохерентну целину која сведочи о кључним аспектима живота, тешкоћама у раду, успесима, свакодневици, учитељству, питомцима.

Историју школе исписују молбе, правилници, дописи, одлуке, извештаји, спискови, записници, програми рада, оцене, жалбе, упутства, акти о постављењу и премештају, приходи и расходи и много шта друго. Из молбе управе школе упућене државној управи (Министарству просвете, Министарству социјалне политике и народног здравља) видни су кључни проблеми које оптерећују рад у установи, озбиљност школских власти и брига коју исказују за будућност школе и њених питомаца. Планови и програми рада сведоче о наставном процесу и њеним основним циљевима, различитим знањима које школа подарује ђацима, укупном ангажману наставника. Дописи проговарају о настојањима школског кадра да просветним властима предоче природу посла којим се баве, скрену пажњу на специфичности у раду, истакну потребни „педагошки профил“ кадра које за установе таквог типа треба формирати и, касније, запошљавати. Инспекцијски извештаји сведоче о условима рада, карактеристикама наставничког кадра, постигнутим резултатима. Жалбе проговарају о међусобним односима наставничког кадра, повредама прописа и закона, очекивањима и разочарењима. Из записника и стенограма се сагледава атмосфера која је владала у школи. Презентовани документи сведоче о динамици рада, постављеним циљевима, оствареним резултатима, стеченом искуству и његовом значају, едукацији наставника, „енергији“ коју су просветни радници улагали у жељи да за живот оспособе децу са ометеношћу. Укрштањем прокламованог у законодавству, прописима, наставним плановима и програмима са стварним које чини живот у школи испуњен догађајима и променама много шта се може сазнати и о различитим погледима на процес васпитања глувонеме деце, међуљудским односима, погледима оптерећеним традиционализмом и предрасудама, настојањима да образовање ометене деце буде показатељ промене и модернизације која је захватила српско друштво у међуратним годинама. Документи су високо персонализовани и у њима су записана имена више десетина наставника и питомаца. Поред оних професора чија су имена остала трајно забележена у историји специјалног школства (В. Рамадановић, М. Матић, Д. Ристовић...)

напором приређивача „враћена“ су у колективну свест савременика имена просветних радника, одавно већ прекривена забором.

Збирка докумената коју су приредиле колеге Д. Јовановић и Н. Станојловић потврђује да се преко истраживања институције каква је школа могу сагледати суштинске карактеристике друштва и хтења власти, идентификовати циљеви друштвеног развоја, уочити узроци и последице друштвених односа, разумети положај појединца и колектива, сазнати много шта о ритмовима свакодневице и карактеристикама епохе. Историјски су извори увек речити и гласни. Језик којим проговарају о прошлости је аутентичан, а могућност да читаоци са њима заподену дијалог неисцрпна. Има много истине у метафоричном исказу који историчари често употребљавају наводећи да „извори свакоме другачије жуборе“. Могућност њиховог тумачења ограничена је само методом струке којој припада онај ко их анализира. Сазнајни нивои којима обилују извори су бројни. Увек се могу читати на нов начин. Хронолошки поређани воде читаоца на узбудљиво путовање кроз историју школе у 30-им годинама 20. века. Проблемски читани скрећу пажњу на основна питања пред којима је специјално школство било јуче, налази се данас, суочиће се сутра. Анализу докумената и закључке до којих се њиховим читањем може доћи приређивачи препуштају читаоцима.

Имајући све наведено у виду слободни смо да рукопис колега мр Добривоја Јовановића и Нинослава Станојловића топло препоручим за објављивање. Тим чином школа за глуву децу у Јагодини још једном ће потврдити свој значај и трајање у српској просвети и култури, а друштво и држава намеру да негујући институције таквог типа брину о свим категоријама својих грађана и будућности младе популације. Друштво ће, да се присетимо знаменитог Стојана Новаковића, од будућности и имати само онолико колико је спремно да уложи у школу и васпитање нараштаја. Штампање овог рукописа било би у тој функцији.

У Београду
03. 04. 2014.

С поштовањем
Проф. др Надежда Димић

1.

*Полагање калфенског испита питомаца Дома глувонемих
Молба наставника Дома глувонемих за повећање припадности*

На дан 18. октобра 1928. године положило је калфенски испит 8 ученика, питомаца Дома глувонемих у Јагодини, и то три из кројачког, три столарског, један обућарског и један из браварског заната. Испиту су присуствовали, поред наставника заната, стручни представници тамошњег занатског еснафа и изасланика Министарства социјалне политике. Како представници еснафа, тако и изасланик господина Министра, били су задивљени рукотворинама питомаца. Најлепше су се изразили о успеху њиховом и са највећом похвалом подвукли рад Управе Дома, која је овим доказала да дом одржава на достојној висини.

Ових 8 свршених питомаца оспособило се за користан и продуктиван рад и као такви од зараде могу потпуно издржавати се па и указати помоћ својим ближњима.

По завршеном испиту примили су од Управе Дома: 1 пар новог одела; 1 пар ципела; 1 пар веша, и по 300 динара у готову. Поред овога добили су на име награде по 10 динара из прихода „Гласа Недужних“, коју им је суму поделио изасланик г. Министра на дан испита.

*

МИНИСТАРСТВУ ПРОСВЕТЕ

Београд

Пуних десет година тежи учитељство глувонеме деце у нашој Краљевини, да би с обзиром на своје опсежно стручно студирање и изванредно тешку службу, постигао такав материјалан положај, који би му омогућио несметано пратити стручна питања и постицале га у раду за добро најбеднијих чланова људског друштва. Све досадање молбе имале су једини успех тај, да је Државни савет ускратио 10% додатка на основну и положајну плату. Међутим за праведно решење овога питања, то није доста.

Скоро у свима културним државама учитељство у глувонемим школама с обзиром на његово студирање и тежак рад ужива припадности средњошколских наставника. Југославија је до сада међу последњим која то питање није решила онако како би задовољила надчовечанским физичким и психичким жртвама, које

доприноси учитељство глувонемих из дана у дан општем решењу социјалног питања: васпитању и образовању глувонеме деце, која би иначе пала на терет родитеља, општине и државе. Учитељство осећа тешке прилике са којима се бори наше државно господарство, али у том не види непремостиву препреку за реализацију његових животних питања. Међутим друге државе, које имају куд и камо незгоднији економски положај, имају већи број завода и боље материјално стање учитељства. Док код нас постоје само четири глувонема завода и то у: Београду, Загребу, Љубљани и Јагодини са минималним бројем учитеља, дотле у Мађарској има 9, у Аустрији 13 завода, а Чехословачка је после рата основала још 6 нових завода, тако да данас има 17 завода. Све су те државе обезбедиле многе хиљаде своје глувонеме деце, док је то социјално питање код нас остало нерешено. Зато је од преке потребе да се уздржи оно што имамо на потребној висини, а да то буде, треба да је учитељство материјално добро обезбеђено.

Пре или после требаће повећати број глувонемих школа у нашој држави, а да би се могло спешно извршити образовање глувонеме деце, потребан ће бити и већи кадар стручног и добро плаћеног учитељства. По садашњим изгледима у велико опада интерес нових кандидата на упражњена места у глувонемим школама, а узрок је тешка и одговорна служба. Том очевидном опадању школа, дало би се избећи са размерно малим материјалним жртвама од стране државе с тим да побољша материјални положај учитеља у глувонемим школама.

Пре или после требаће повећати број глувонемих школа у нашој држави, а да би се то могло успешно извршити образовање глувонеме деце, потребан ће бити и већи кадар стручног и добро плаћеног учитељства. По садашњим изгледима у велико опада интерес нових кандидата на упражњена места у глувонемим школама, а узрок је тешка и одговорна служба. Том очевидном опадању школа, дало би се избећи са размерно малим материјалним жртвама од стране државе с тим да побољша материјални положај учитеља у глувонемим школама. За напомену узимамо, да је учитељство на љубљанској глувонемој школи пре светског рата имала 50% - 60% више плате од основног-школског учитељства. Указом Његовог Величанства Краља од 1920 год. по онда важећој чиновничкој прагматици сви учитељи у 8. или 7.ом. чиновничком разреду требали би да уживају још 15%

повишице основне плате. Али при разврставању по новом чиновничком закону ово задобивено право није се узело у обзир.

Као потврду свему износимо следеће:

1.) Наше стручно студирање уређено је по узору најкултурнијих држава, као у Француској и Немачкој. Оно траје 3 године. После тога времена кандидат полаже испит пред комисијом стручњака. Таква комисија је само једна за целу државу и то у Љубљани. Она је састављена осим методичко-дидактичког стручњака управитеља Глувонеме школе г. Др. Грма и управитеља Учитељске школе још из два универзитетска професора: Др. Рамовша за фонетику и декана Медицинског факултета Др. Терка за предмете који се односе на медицину, психологију, психопатологију и логопедију. У прилогу достављамо вам нека питања, која је дала та комисија кандидатима приликом полагања испита, те која могу служити као верна слика огромности материјала за студирање.

2.) Рад у глувонемим школама не да се упоредити ни са једним другим. Научити глувонемо дете правом гласовном говору и на тај начин оспособити га за пуноправног члана људског друштва значи извршити један гигански посао у потпуном значењу те речи. Статистика нам показује да је врло мало учитеља у глувонемим школама који се нису до истека својих службених година сасвим физички и психички исцрпили. Поред наставе, која захтева од учитеља темељну стручну спрему и широко искуство, пре свега јак живчани систем, учитељство обавља још дневни надзор у интернату радних дана и празника, затим за цело време божићних и великих празника, а то без икаквих хонорара.

С обзиром на наведене чињенице моли учитељство и очекује са потпуном правичношћу да му се озаконе следећи захтеви:

1.) Да се учитељству у глувонемим школама с обзиром на полагање стручног испита даде иста плата и исти положај као апсолвентима више педагошке школе, а с обзиром на ванредну тешку службу још 30% додатка на редовне принадежности с тим, да се то урачуна за пензију.

2.) Управитељу са стручним испитом још за стручне упуте и административне послове 20% додатка од целокупних принадежности, које се такођер урачунавају у пензију.

3.) Све године службе пре и после стручног испита да трају 30 година до пуне пензије.

4.) Приправницима за учитеље глувонемих, који морају имати матуру, практички учитељски испит и четири године рада у основној школи и који се спремају за стручни испит, да добију такођер 30% додатка на своје принадежности.

У Јагодини 28. новембра 1929. г.

Миодраг В. Матић¹
Управник Дома глувонемих
Наставници:
1) Ђорђе Поповић
2) Будимир Илић
3) Љубица Стојановић²
4) Зорка Поповићка
5) Антон Ермец
6) Бједов Јаков³
7) Софија Дивчић⁴
8) Десимир Ристовић⁵
9) Савка Матићка⁶

*

Министарству просвете
основна настава

Београд

Предњу представку наставника Дома глувонемих у Јагодини којом моле за повећање својих принадежности, Управи је част доставити с молбом на надлежност.

¹ Миодраг В. Матић (Сјеча Река, код Косјерића, 1895 – Београд, 1982), један од оснивача српске логопедије и сурдопедагогије, први управник Дома глувонемих у Јагодини (1928-1939), аутор бројних уџбеника, читанки, буквара и мањих стручних радова из области дефектологије

² Љубица Стојановић (Драча, код Крагујевца, 1896 – Јагодина, 1982), рођена Тодорић, дугогодишња наставница школе (1929-1942), управница Дома (1945-1946), прва жена директор једне специјалне просветне установе у Србији

³ Јаков Петровић Бједов (Казанка, Украјина, 1888 – Јагодина, 1952), васпитач и учитељ школе (1928-1948), Културно-просветно друштво глувонеме омладине у Крагујевцу носи његово име

⁴ Софија Дивчић (Сарајево, 1902 – Сарајево, 1976), наставница школе (1929-1937), сарадница управника Матића на раду у тзв. Акустичном одељењу

⁵ Десимир Ристовић (Висибаба, код Пожеге, 1903 – Нови Сад, 1982), васпитач, хоспитант и наставник школе (1928-1930), управник Дома (1941-1945)

⁶ Савета – Савка Матић (Врагочаница, код Ваљева, 1900 – Земун, 1939), рођена Мандић, наставница школе (1928-1939), супруга Миодрага В. Матића

Вељко Љ. Рамадановић, оснивач српске логопедије

2.

*Молба Милице Илић да се постави за учитељицу ручног рада
У Дому глумонемих*

МИНИСТАРСТВУ СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ
НАРОДНОГ ЗДРАВЉА
БЕОГРАД

Како сам чула да у Заводу глуво-неме деце у Јагодини треба једна наставница женског ручног рада, а како сам ја квалификована учитељица рада, то ми је част молити за обавештење Министарству

Просвете да је иста доиста потребна, те да ме на то место изволе поставити.

Свршила сам Вишу Женску Занатску Школу и положила учитељски течај. Моја сва документа налазе се у Министарству Просвете у Одељењу за Народно Просвећивање, коме сам поднела молбу да будем постављена за учитељицу женског рада у којој од домаћинских школа.

5 јануар 1930 г.

Београд

Обилићев Венац бр. 10.

Учтива

Милица Илић

*

МИНИСТРУ ПРОСВЕТЕ

(Одељењу за основну наставу и народно просвећивање)

Београд

Поред мушке глувонеме деце, која се смештају у Дом Глувонемих у Јагодини ради културног образовања и оспособљавања за самопривреду, у ту нашу хуману и социјалну установу примају се с истим циљем и женска глувонема деца, да би на тај начин и ове девојчице зле судбе и догађаја добиле наобразбу, школску и занатску, и постале корисне чланице наше заједнице. То је и једини излаз за обезбеђење њиховог будућег живота, а с тим да не буду као раније паразити на друштвеном и државном организму. Поред школске наобразбе, потребно је да се девојчице обуче и домаћинству и разним ручним радовима. Оне, девојчице, то до сада нису могле постижавати, пошто немају наставнице, која би их у ручним радовима обучавала. Док међутим, глувонеме дечаки су боље среће, јер за њихову стручну обуку постоје у Дому скоро све бранже заната.

У Дом глувонемих у Јагодини, ради наведеног циља, девојчице су се почеле смештати почетком ове школске године и има их 10 на броју за сада, али њихов број ће се с дана у дан повећавати. Да би се њима поред школске могла пружити и занатска обука, потписати доставља предњу молбу и од своје стране моли Министарство Просвете, да г-ђицу Милицу Илићеву, свршену ученицу Више Женске Занатске Школе, постави за учитељицу ручног рада у Дому Глувонеме деце у Јагодини, пошто је тој установи, из разлога наведених, заиста неопходно потребно. Из предње молбе види се да се документа г-ђице Илићеве налазе у Министарству – Одељењу за народно просвећивање.

По наредби
Министра Социјалне Политике
и Народног здравља
Референт за абнормалну децу

3.

*Примедбе наставника Дома глувонемих на програм наставе у
школама глувонемих*

ШКОЛИНЕ ОПШТЕ ПРИМЕДБЕ ЗА ПРОГРАМ НАСТАВЕ У ШКОЛАМА ГЛУВОНЕМИХ

Школа за глувонеме има дужност да предаје таквој деци, која се услед недостатка чула слуха нису могла научити природном људском говору, већ им је за то потребна специјална помоћ стручних наставника. Поред тога школа за ову групу ненормалне деце мора да рачуна и са свима другим незгодним последицама глувонемости, као што су нижи духовни и телесни развитак, незгодан темпераменат и слаба воља. Стога ће један од првих задатака ове школе бити, да глувонемо дете научи гласовном говору, а затим да ради на њиховом телесном и душевном развијању и напредовању.

Учење говора врши се у школама за глувонеме помоћу специјалне методе, која је међу стручњацима позната под именом орална метода. Они уче да изговарају правилно, чисто и јасно и не само гласове, већ и речи и реченице. Они у овим школама треба да савладају говорне облике, да знају појмове и садржину речи и да владају њиховом употребом у свим могућим животним ситуацијама. Поред тога глувонема деца треба да науче да шчитањем с туђих уста разумевају туђи говор. И ако чуло вида у разумевању туђег говора далеко заостаје иза чула слуха, а сваки говор глувонемог иза говора нормалног човека, ипак треба тежити, да у школама глувонемих говор буде што приближнији нормалном људском говору, а шчитање с туђих усана што боље и савршеније.

Да би се то постигло нужно је да се у прва три четири разреда школе глувонемих посвети готово сва пажња и све време учењу и развиту свакодневног говора. Научене речи треба објашњавати очигледним путем: на стварима, догађајима, моделима, сликама,

цртежима и покретима. Реченице треба учити с разумевањем, у логичној вези и у правилном граматичком облику. Тек у старијим разредима (у VI, VII и VIII) може се отпочети с предавањем основних знања, која су потребна за будући практични живот глувонемог.

Наставно градиво, како оно које служи обуци свакодневног говора тако и оно које шири умни хоризонт детета, увек надовезивати на дечје искуство и знање, које је оно стекло у игри, код куће, на улици и уопште у животу, а које нам оно испољи покретима, гестовима и мимикама.

И овде треба ићи од оних основних психолошко-педагошких принципа: од ближег ка даљем, од познатијег ка непознатијем, водећи увек рачуна о душевној моћи схватања детета.

У нижим разредима школе глувонемих не може се наставник строго држати неког прописаног програма. Ту он мора имати одрешене руке. Градиво се мора узимати из свакодневног живота, из најобичнијих догађаја и ствари из непосредне дечије околине. Само тако он може дете обучити живом и стварном говору. И доцнија настава појединих предмета у вишим разредима мора водити строго рачуна о говору.

Вежбања у читању и писању су врло важна и она долазе одмах после вежби говора. Писменим саставима треба што више вежбати глувонему децу. И писмени састави и читање морају се односити на градиво, које је вежбано у говору.

При учењу речи и реченица треба увек водити рачуна о расположењу детета и његовим интересима и радозналости за поједине ствари. Научене ствари треба што чешће и више вежбати, како би их деца могла лако употребити у свима датим приликама.

Затим се мора повести брига о могућности и јасноћи представа, о компликованом низу мисли, о развијању чула и способности за посматрање.

Све што деца буду учила, уносиће у своје свеске у најправилнијем граматичком облику. На тај начин оне ће у неколико бити њихове читанке. У старијим разредима препоручује се вођење дневника, чиме се даје деци прилика за самостално излагање мисли, опажаја и осећања.

Настава у нижим разредима се изводи у виду дијалога: кратка питања кратки одговори. При том треба допуштати ђацима што већу слободу и самосталност. Увек их треба подстицати на слободно

иступање и будити интерес за све ствари из њихове околине. У старијим разредима облик предавања може бити још и причање и излагање.

Споразумевање помоћу гестова и других знакова (прсна азбука) може се дозволити само изузетно у нижим разредима. Оно треба да се потискује све више у колико се напредује у настави говора. Старији ученици не смеју употребљавати мимику и гестикулацију.

Центар наставе из веронауке треба да буде личност Исусова. Притом не треба толико пазити на обимност материјала колико на живо приказивање догађаја и особа, тако да то дете преживљава и да то остави дубоког трага на душу дечију. Ова настава може почети тек у IV разреду.

Настава из рачуна треба да развија код деце смисао и разумевање за бројеве и бројне односе, а затим да их толико извежбају рачунарским операцијама, да могу решавати практичне задатке из живота. Добивене појмове из рачунске наставе и рачуњање у сва четири вида мора деци бити предато на очигледан начин. Заводски живот, башта и школско двориште пружиће деци обилатог материјала за примену рачунских задатака. Најзад рачун треба да им развије самосталност у мишљењу. Рачунска настава може отпочети од другог разреда, а геометрија од IV или V разреда.

Историјска настава почиње од V разреда. Она треба прво да обради знамените личности и догађаје из места и најближе околине, па тек доцније да пређе на важније догађаје и личности из прошлости. Историјска настава треба да служи првенствено националном васпитању. Градиво из овог, као из осталих предмета, не може се предавати у обимности. Ту треба изабрати како најважније личности тако и догађаје, одржавајући увек једну историјску везу и један логични нит међу њима.

Настава из природних наука треба да упозна децу са животом из природе, како би она разумела извесне природне појаве и законе и како би природу заволела. Основ ове наставе је у посматрању, у раду у школској башти и у излетима, и у гајењу домаћих животиња.

Земљописна настава се ослања на очигледну наставу. Ту деца почињу од упознавања школе и своје околине. И земљописна настава као и настава познавања природе оснива се на посматрањима, које се

добиају за време излета и екскурзија. Деца помоћу наставе из земљописа треба да упознају и заволе своју домовину.

Цртање, моделовање и ручни рад треба да буде у тесној вези са наставом из осталих предмета. Све што се тамо научи, треба на часовима ових вештина да се илуструје.

Настава гимнастике треба поред своје специјалне сврхе да помогне наставу језика још и да поправи и помогне закржљали телесни развитак детета. Стога се овој настави мора дати место од почетка до краја школовања глувонеме деце.

Предавању и обуци из домаћинства и женског ручног рада исто онако као и занатском спремању глувонемих питомаца мора се посветити озбиљна пажња. Јер најзад са занатском обуком они допуњују своје школско образовање и постају корисни и самостални чланови друштва.

*Прва генерација ђака Дома глувонемих
са наставницима 1928. године*

4.

Правилник о школама за гувонему децу

**ПРАВИЛНИК О ШКОЛАМА
ЗА ГЛУВОНЕМУ ДЕЦУ**

Чл. 1

Ради школовања и спремања за користан живот глувонеме деце оснивају се специјални заводи, првенствено у већим (бановинским) центрима, а тек изузетно и под нарочито повољним условима и по мањим местима.

Чл. 2.

Заводи за глувонеме могу бити на интернатској и екстернатској основи, а могу бити комбиновани од ова два принципа.

Чл. 3.

Заводи се састоје од школе, где се изводи настава специјалном методом за глувонеме ђаке, и радионица где питомци и питомице добијају своју професионалну (занатску) обуку.

Тамо где нема могућности за стварање радионица за професионално образовање, питомци ће свршити шест разреда, после чега ће прећи у заводе где постоје радионице. Тамо би остали још две године, где би поред обуке у занатима похађали школу најмање два часа дневно.

Чл. 4.

За оне питомце, који се школују у интернату а сиромашног су стања, плаћа општина, срез или бановина. Имућни родитељи плаћају за своју децу онолику суму, колико то предведи управа завода, банска управа или Министарство.

Чл. 5.

Свако глувонемо дете треба да добије своје школско образовање, и по могућностима и занатску спрему у специјалним заводима за глувонеме. За слабоумне глувонеме треба отворити паралелне разреде, где ће наставни програм бити удешен према њиховим умним способностима.

Чл. 6.

Глувонемо дете је оно, које толико глуво, да не може чути обичан људски говор, те се не може говору на природан начин научити, већ му је за то потребна специјална настава.

Чл. 7.

Евиденцију глувонеме деце воде општине уз припомоћ својих лекара.

Чл. 8.

Школска обавеза за глувонеме траје осам година и то од 7-15. Где су поред школе отворене и радионице, последње две године могу се посветити више занатској обуци, но ни тада не треба школу занемарити. Трајање школовања не може бити прекинута сем у случајевима болести и душевне неспособности, о чему треба да одлуче специјалиста лекар, управник завода и разредни учитељ. Дете може бити и привремено уклоњено из школе.

Чл. 9.

Поред завода за глувонему децу могу бити отворена и забавишта. Похађање забавишта није обавезно.

Чл. 10.

Родитељи, који би занемарили школовање своје глувонеме деце, биће кажњени новчано или затвором.

Чл. 11.

Родитељи, који би желели, да својој деци даду приватну наставу ван неког јавног завода, могу то учинити, ако за то добију дозволу од Министарства просвете. Иначе приватна настава може се изводити само под контролом и надзором Министарства просвете.

Чл. 12.

Одлуку о пријему деце у заводима за глувонеме доносе просветни инспекторати при бановинским управама на предлог управника завода. За пријем неког глувонемога детета у завод родитељи или стараоци дужни су поднети управама завода следећа документа: 1) дечју кршеницу; 2) лекарско уверење (да дете не болује од какве заразне болести и да је иначе потпуно духовно здраво); 3) уверење родитеља о имовном стању; 4) молбу за упис.

Чл. 13.

Пријаве за упис деце подnose се од 1. до 31. маја сваке године управама најближих завода. По свима молбама морају бити решења до 15. августа, тако да примљена деца морају бити у заводима најдаље до 1. септембра.

Чл. 14.

Настава у школама за глувонеме изводи се специјалном, такозваном оралном (говорном) методом.

Наставни језик у овим школама је државни (српско-хрватски-словеначки).

Чл. 15.

У једном одељењу не сме бити више од 12 ђака. Свако одељење мора имати свога посебног учитеља.

Чл. 16.

Наставу глувонемих изводе стручни учитељи, за чију спрему се стара Министарство просвете. Они добијају и већу награду према већој стручној спреми и према тешкоћама самог посла.

Чл. 17.

Заводи за глувонеме морају имати своје специјалне лекаре, које плаћа држава, односно бановина или приватна друштва. На исти начин се исплаћују вероучитељи, које поставља Министарство просвете.

Чл. 18.

У самим заводима за глувонеме, који су основани на интернатској основи, станује управник и потребан број васпитача и другог особља. Правила о раду и уређењу оваквих завода прописује управник завода.

Чл. 19.

Заводе за глувонеме могу оснивати и друга приватно-хумана друштва, но она морају бити под контролом и надзором Министарства просвете.

Зграда Дома и школе 1928. године

5.

Програм наставе у глувонемим школама

ПРОГРАМ НАСТАВЕ У ГЛУВОНЕМИМ ШКОЛАМА

УВОД

I. ЦИЉ ШКОЛЕ

Циљ је школе: а) да глувонему децу, која су иначе телесно и душевно здрава и која немају других недостатака сем глувонемости, научи да могу правилно и лепо говорити, туђи говор с разумевањем шчитавати с уста и своје мисли писмено изражавати; б) да им пружи основна знања, која су им потребна за практичан живот; в) да им развије религиозно-морални карактер и васпита их у духу државног и народног јединства и верске трпељивости.

II. НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ШКОЛАМА
ЗА ГЛУВОНЕМУ ДЕЦУ СУ ОВИ:

1) наука о вери; 2) народни (српско-хрватски-словеначки) језик; 3) народна историја; 4) земљопис наше државе с основним познавањем других земаља; 5) рачун с основама геометрије; 6) познавање природе; 7) практична привредна знања и умење према потребама краја; 8) хигијена; 9) домаћинство; 10) ручни рад; 11) цртање; 12) лепо писање; 13) телесно вежбање по соколском систему.

ВЕРОНАУКА

Циљ: Код ученика будити религиозна осећања и неговати веру у Бога.

I разред

Научити децу да се крсте и да при похођењу цркве буду смерни и побожни. У артикулацији научити реч Бог, чији појам објаснити.

II разред

Научити децу крсном знаку (у име оца и сина и светог духа, амин)

III разред

Оченаш.

Веронауку изводити у I, II и III разреду на часовима артикулације.

IV разред

Свети Никола. Божић. Свети Сава. Ускрс

V разред

Мала Госпођа. Ваведење. Благовест. Велика Госпођа.

VI разред

Десет божијих заповести. Спасовдан и духови.

VII и VIII разред

Христове приче.

II НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ШКОЛАМА ЗА ГЛУВОНЕМУ ДЕЦУ И РАСПОРЕД ЧАСОВА

Предмети	Ч а с о в и							
	1. разре д	2. разре д	3. разре д	4. разре д	5. разре д	6. разре д	7. разре д	8. разре д
Веронаука				2	2	2	2	2
Народни језик	18	18	18	14	14	14	14	14
Историја					2	2	2	2
Земљопис				2	2	2	2	2
Почавање природе				1	2	2	2	2
Рачун с основама геометрије		2	4	3	3	3	3	3
Ручни рад мушки	2	2	2	2	2	2	2	2
Ручни рад женски	2	2	2	2	2	2	2	2
Цртање и илустрова ње	2	2	1	2	1	1	1	1
Хигијена							2	2
Домаћинст во					У вези са ручним радом			
Лепо писање		1	1	1	У вези са народним језиком			
Телесне вежбе	2	2	2	2	2	2	2	2
Свега	26	27	28	30	31	28	32	30

Број часова може наставнички збор да смањи или повећа према месним приликама, телесном и друштвеном развоју питомаца. Домаћинство предаје се у вези са ручним радом. Уз ове наставне часове ваља убацити још и 4 часа шетње у научне сврхе; ови часови спадају у распоред недељних часова.

НЕДЕЉНИ БРОЈ ЧАСОВА ПОЈЕДИНИХ ПРЕДМЕТА
У ШКОЛИ ЗА ГЛУВОНЕМУ ДЕЦУ

Разред	Наука о вери	Народни језик	Историја	Земљопис	Рачун	Познавање природе	Женски рад са домаћинством	Ручни рад за млакаше	Цртање	Лепо писање	Хигијена	Телесне вежбе	Укупно часова
I	-	18	-	-	-	-	2	2	2	-	-	2	26
II	-	18	-	-	2	-	2	2	2	1	-	2	29
III	-	18	-	-	4	-	2	2	1	1	-	2	30
IV	2	14	-	2	3	2	2	2	1	1	-	2	31
V	2	14	2	2	3	2	2	2	1	-	-	2	32
VI	2	14	2	2	3	2	2	2	1	-	-	2	32
VII	2	14	2	2	3	2	2	2	1	-	2	2	34
VIII	2	14	2	2	3	2	2	2	1	-	2	2	34

ЦРТАЊЕ

Циљ: Буђење осећања за лепе облике и слике. Вежбање ока у запажању и руке у прецизним и тачним покретима.

И при цртању као и при осталим вештинама вежбати децу у говору.

I разред

Цртати предмете, чије се речи уче. Цртање се изводи у овом разреду на часу артикулације.

II разред

Цртање предмета, посматраних у очигледној настави.

III разред

Цртање предмета о којима се говори у очигледној настави и осталим наставним предметима. Илустровање кратких прича.

IV разред

Цртање са природе. Илустровање прича и догађаја.

V разред

Цртање помоћу боја. Цртање народних мотива и орнамената по узору. Цртање по сећању.

VI, VII и VIII разред

Цртање помоћу оловке, пера и боја. Наставити цртање орнамената и народних шара. Код девојчица имати на уму потребе за

ручни рад (кројење, вез). Код мушкараца водити рачуна при цртању и о потребама за њихову занатску обуку (цртежи столова, ормана, штедњака, капута, панталона и др.)

КРАСНОПИС

Циљ: лепо и читко писање ћирилицом и латиницом.

I

Правилно писање великих и малих слова. Писање научених речи и реченица. Писати оловком на хартији.

II

Писање писанке државног издања од броја 1 – 4. Писати ћирилицом. Поред тога писати учене речи и реченице на свескама оловком.

III

Писање писанке државног издања од броја 4 – 8. Писати ћирилицом и латиницом. Писање на обичном свескама пловком и пером.

IV

Писање писанке државног издања од броја 8 – 10. Писање пероми оловком на обичној хартији без линија.

РУЧНИ РАД

Циљ: Будити код детета интерес за радом. Подстицати га на истрајност у раду. Упознавати га с бојом, различитим ликовима, врстама хартије, с различитим врстама дрвета, с разноврсним алатима и другим материјалом. Научити га да правилно рукује алатом да га оштри и чува. Израђивати простије предмете за домаћу употребу. Навикавати га на штедњу материјала.

I разред

Исецање маказама разних слика и лепљење на картан. Плетење разних ствари од лике и пантљика хартије, различито обојених, по прегледу. Моделовање простих ствари, чији се називи науче на часовима артикулације.

II разред

Продужити рад са ликом и хартијом из првог разреда. Моделовати ствари из очигледне наставе. За моделовање употребити глину и пластелин.

III разред

Картонажа. Деца мере, цртају и режу различите ствари од картона. Исте украшавају различитим обојеним хартијама. Израђују зидне календаре, рамове за фотографије и карте и разноврсне кутије.

IV разред

Деца уче повезивање књиге. Обучавају се у плетењу корпи од прућа и лике.

V и VI разред

Резбарство. Деца изрезају у меком дрвету различите ствари по прегледу. Кад се извежбају раде полицице за посуђе, термометре, чивилуке, рамове за огледала, слике и друге сличне украсне ствари.

VII и VIII разред

У овим разредима раде се столарски радови (наслони за цвеће, мале ограде, мала врата, клупице, сточићи, столице, оклагције, сланици, мали сандуци). Поред тога се вежбају и у изради већих и компликованијих ствари. Они врше мање поправке намештаја у заводу. Поправљају алат или израђују нови.

ЖЕНСКИ РУЧНИ РАД

Циљ: Девојчице треба да се вежбају у самосталном ручном раду: плетењу, шивењу, кројењу и везу.

И при женском ручном раду треба обратити пажњу на развитак говора. Децу упознати са називима предмета и материјала, који при раду долазе у употребу.

I разред

Плетење подвеза и зрначни бод (вез).

II разред

Ендловање чипки. Просто плетење чарапа. Вез на дебелом платну.

III разред

Ендловање мотива за јастуке и чипки за сукње. Плетење мушких чарапа. Потплетање поцепаних чарапа. Крпљење поцепаних чарапа. Порубљивање марамица. Вез на јути. Рад с перлама.

IV разред

Ендловање чипки и мотива. Плетење чарапа. Плетење џемпера, ђивење кицеља, крпљење чарапа и рубља. Пуни вез на платну. Плетење торби од канапа. Рад са перлама.

V разред

Ендловање чипки. Плетење нових и поправка старих чарапа. Шивење кошуља да девојчице. Прављење рупица да дугмат. Вез на марамицама. Вез столњака и малих убруса. Рад с перлама.

VI разред

Ендловање као у петом разреду. Шивење женских гаћица и кошуља, крпљење одела и рубља. Вез и стављање чипки на кошуље. Кројење гаћица и кошуља.

VII разред

Ендловање и плетење по потреби. Шивење мушког рубља. Шивење на машини. Крпљење. Бели вез. Шивење на машини. Крпљење. Бели вез и његова разноврсна примена. Кројење рубља.

VIII разред

Шивење и крпљење рубља. Шивење простих хаљиница за девојчице. Кројење сукања и блуза. Вез народних мотива на разноврсним предметима.

ДОМАЋИНСТВО

Циљ: Упутити глувонеме девојчице у све послове домаћинства. Ученице свих разреда упућивати на рад у кухињи, трпезарији и намештању соба. Поред тога обучити их и упутити их да прерађују млеко у сир, бутер и кајмак. Упутити их у повртарство, у спремању и чивању зимнице и прављењу разних компота и безалкохолних вина.

6.

Постављање Драгице Брачинац за учитљицу ручног рада у основној школи у Јагодини

ДОМ ГЛУВОНЕМИХ

27. март 1930.

МИНИСТАРСТВУ СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ
И НАРОДНОГ ЗДРАВЉА

Референту за абнормалну децу

Земун

Одлуком Господина Министра просвете бр. 1885. постављена је у Дом глувонемих у Јагодини г-ца Брачинац Драгица, учитељица из Лукова. Г-ца Брачинац се још месеца октобра прошле године обратила преко ове управе Министарству ради постављења за наставницу ручног рада код женске глувонеме деце, а постављена је

тек пре петнаест дана. Како је у овом међувремену постављена од стране Министарства просвете г-ца Илић Милица стручна учитељица женског ручног рада у Дом, која је већ уведена у дужност то је г-ца Брачинац сада излишна и непотребна. Но како у основној школи у Јагодини има једно одељење без наставника, то би се г-ца Брачинац могла тамо одредити на рад. Како сам обавештен и надзорник основне школе у Јагодини тражио је од Министарства просвете, да се г-ца Брачинац тамо запосли.

Стога се умољава Референт, да изволи подејствовати код Министарства просвете, да се г-ца Брачинац премести из Дома у основну школу у Јагодини.

Управник
Дома Глувонемих
Миодраг В. Матић

*

Крањевина Југославије
Министарство социјалне политике
и народног здравља
28 – III – 1930. г.
Земун – Александрово

Министарству просвете
(Одељењу за основну наставу)
Београд

ОвOME Министарству част је спровести предњи предлог Управе Доман Глувонемих у Јагодини, с молбом, да Министарству Просвете изволи исти усвојити, пошто, као што се види, г-ђица Брачинац, учитељица, није Дому потребна, те према томе, место у

Дому, буде учитељица основне школе за нормалну децу, у Јагодини, дакле где постоји потреба.

По наредби
Министра социјалне политике
и народног здравља

7.

Списак учитеља и учитељица Дома глвонемих

ДОМ ГЛУВОНЕМИХ

27 априла 1931 год.

-Јагодина -

МИНИСТАРСТВУ ПРОСВЕТЕ
Одељењу за основну наставу
Наставном отсеку
Београд

Част ми је у прилогу доставити тражени списак учитеља и учитељица Дома Глвонемих у Јагодини.

Управник Дома Глвонемих
Миодраг В. Матић

СПИСАК

Учитеља и учитељица Дома глвонемих у Јагодини

Име и презиме	Кад је рођен	Кад је положио испит зрелости	Кад је први пут постављен	Кад је положио стручни испит за наставни ка глвонем их	Колико година ради у школама за дефектну децу	Колико година ради у овом заводу
Матић В. Миодраг	11.VIII 1895.	9. VII 1919.	15. I 1915.	10.IX 1923.	5	3
Стојановић Љубица	28. II 1896.	8.VII 1919.	8.VIII 1919.	-	3	3
Пантић Сава ⁷	20. VI 1897.	13. IX 1920.	20. X 1920.	-	6	1
Илић	4. XII	19. VI	16. VI	-	2	2

⁷ Сава Пантић (Прокупље, 1897 – Београд, 1965), учитељ школе (1930-1935), превео са француског језика више стручних књига, које су служиле као уџбеници за хоспитанте и спремање стручног испита

Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

Будимир	1899.	1921.	1920.			
Матић	14. I	14. II	17. II	-	5	3
Савка	1900.	1921.	1921.			
Дивчић	25. XI	19. VI	15. X	-	2	2
Софија	1902.	1922.	1925.			
Ермец	21. XII	18. VI	22.	-	2	1
Антон	1904.	1924.	VIII 1925.			
Ристовић	12. IV	26. VI	11. IX	-	4	2
Десимир	1903.	1926.	1926.			
Ковачевић	7. I	1. IV	14. VI	-	3	1
Јован ⁸	1896.	1917.	1928.			
Илић	19. II	-	12. I	-	1	1
Милица	1906.		1930.			
Бједов	21. I	-	24. II	-	1	1
Јаков	1888.		1920.			
Вуксановић	10. V	14. III	20. V	-	1/2	1/2
Арса	1898.	1921.	1921.			

8.

*Молба управе Дома глувонемих да распише конкурс за пријем два
васпитача*

Министарству просвете
Одељењу за основну наставу
(отсеку за абнормалну децу)
Београд

У Дому глувонемих у Јагодини има 90 питомаца и питомица. Ова деца станују у заводу и добијају све своје потребе. Ту она даље добијају своју занатску и школску обуку. Један део времена питомци и питомице проводе слободно ван школе и радионице. За надзор за оволиким бројем деце у слободном времену, а тако исто за васпитно

⁸ Јован Ковачевић (Ужице, 1896 – Трнава, код Ћакова, 1938), наставник школе (1929-1936), најобразованији српски сурдопедагог између два светска рата, преводио са француског језика стручне радове, објавио више научних радова

упућивање деце за време обеда, умивања, припремања за спавање и др. потребно је више учитеља васпитача.

Међутим од 1. априла т.г. у Дому је била свега једна наставница женског ручног рада, која је вршила васпитачку дужност код женске деце. Васпитача учитеља код мушке деце од 1. априла није било. Васпитач (учитељ дневничар) Бједов Јаков решењем Министарства просвете додељен је био на рад Школском надзорнику у Варварин. Овај учитељ био је годину дана васпитач у Дому и могао би обављати ову дужност. Но он показује склоност, да често мења места и службе, те је несигурно, да би дуже времена остао васпитач, ако би се поново вратио у Дом. – Г. Вуксановић Арса решењем Министарства просвете је додељен у јануару месецу из основне школе у Јагодини на рад у Дом. Потписати га је узео био за васпитача и ослободио сваке друге дужности сем да предаје по један и по час дневно ручни рад. Г Вуксановић је био васпитач три месеца, за шта је као награду уживао стан и храну, па исту дужност напустио.

Остали наставници, сем Дивчић Софије, су били сви жењени или удати, те не би могли вршити васпитачку дужност. Г-ца Дивчић опет болује од хроничног ишијаса, због чега прошле године није била на дужности четири месеца, те због болести не би могла отправљати васпитачку дужност.

Да би у васпитачком погледу завод стајао на потребној висини и да би се глувонемој деци посветила сва потребна нега и надзор, те од њих спремила кроз завод ваљани грађани и добри квалификовани радници, потребно је да се поставе најмање два учитеља – васпитача, који би поред васпитачке дужности могли још хоспитовати при извођењу наставе и за две године спремити се за стручне наставнике.

Сога ми је част замолити Министарство, да управи Дома одобри да распише конкурс за два васпитача, које би Министарство по свршеном избору преместило у Дом. А на случај да само Министарство распише конкурс, молио бих, да се у услове конкурса унесу ове ствари: 1) да кандидати нису..., 2) да су положили практични учитељски испит, 3) да су нежењени, 4) да нису старији од 28 година. За вршење васпитачке дужности васпитачи би имали бесплатно у Дому стан и храну.

Управник Дома Глувонемих
Миодраг В. Матић

Јован Ковачевић, наставник

Влада Тодоровић, економ Дома

9.

*Молба Јакова Петровића-Бједова да се поново постави у Дом
глувонемих за наставника*

Јаков Петровић – Бједов
Учитељски дневничар,
моли за доношење одлуке
по његовој молби
од 5. марта т.г.

Господину Управнику
Дома глувонемих
Јагодина

Одлуком Министарства просвете бр. 16050 од 27. II 1931.
Додељен сам на рад школском надзорнику у Варварин.

5. марта т. г. Предао сам преко Вас молбу Министарству
просвете, да ме Министарство изволи задржати на старом месту

службовања, односно вратити (преместити) на дужност у Дом глувонемих.

Пошто ни до данас није стигло никакво решење по тој молби, учтиво молим за дејство на надлежном месту, да по њој буде донешена Министарска одлука у правцу исте, т. ј. да ме Министарство просвете изволи вратити (преместити) на дужност у Дом глувонемих у Јагодини, јер и наведени разлози у тој молби и за сада остају исти: ја сам више учитељ глувонемих него административни службеник, па са материјалног и духовног гледишта више ми конвенира и пружа ми могућност за регулисање свог учитељског положаја.

6. IX 1931.

Јаков Петровић Бједов
на раду код школског мадзорника
у Варварину

*

Министарству просвете
(Одељењу за основну наставу)

Београд

Молба коју г. Бједов напред помиње спроведена је од стране овог Министарства Министарству просвете са актом од 7. марта 1931. године. У вези тог акта спроводи се и ова молба г. Бједова Министарству просвете, с молбом, да га по могућству врати на првобитну дужност код глувонеме деце у Дому глувонемих у Јагодини. Ово са разлога тога, што је г. Бједов једини из редова руских емиграната, који има квалификације да може бити код глувонемих и васпитавати их. Ради тога је и штета да је одвојен од ове младежи, јер би боравећи у њиховој средини као васпитач много допринео њиховом васпитању. Те околности Министарство руководе да ову молбу г. Бједова спроведе Министарству просвете, а молбом на решење.

По наредби
Министра Социјалне Политике
и Народног Здравља, Референт

10.

*Извештај Скале Антона, шефа одсека у Министарству просвете,
о раду школе*

Министарству просвете
Одељењу за основну наставу
Београд

На крају прошле школске године извршио је преглед рада у свима одељењима школе за глувонему децу у Јагодини. Г. Скала Антун, шеф Одсека за ненормалну децу у Министарству просвете. Господин Скала је у исто време и оценио наставнике. Том приликом је Господин Скала, који је стручњак за рад у школама за дефектну децу, дао драгоцене напомене појединим наставницима, а затим на заједничком састанку, у дискусији, пружио врло корисне инструкције у погледу методског рада и педагогике. С друге стране извесне оправдане захтеве, истакнуте од појединих наставника које су се тицали израде правилника, плана и програма ове школе Г. Скала је прихватио и као шеф Одсека у Министарству спровео.

На тај начин инспекција и годишњи завршни преглед рада у овом заводу од стране стручног наставника, у овом случају г. Скале, показали су се необично корисни за наставу и школу.

Срески школски надзорник је такођер обилазио и прошле и ове школске године више пута школу и врло педантно и савесно вршио надзор у административном и наставном погледу. Но поред свега тога Срески школски надзорник није стручан, он не може дати стручних инструкција, па се евентуално – и ако је садашњи школски надзорник врло објективан и савестан човек – може огрешити приликом оцењивања наставника.

На основу свега тога слободан сам предложити Министарству просвете да изволи и ове године одредити Господина Скалу, као стручно педагошко лице, ради прегледа рада у овоме заводу и оцењивања наставника.

Управник Дома Глувонемих
Миодраг В. Матић

11.

Молба Десимира Ристовића, учитеља у Дому глувонемих за премештај у Загреб

Десимир М. Ристовић, учитељ
у Дому глувонемих у Јагодини

моли за премештај у Загреб
или Београд, или пак, у ма
коју другу установу за абнормалну
децу у вароши, где постоји
универзитет

Министарству Просвете
Одељење за основну наставу
(одељење за абнормалну децу)

Још као ученик учитељске школе, јако сам се интересовао васпитањем абнормалне деце. Поставши учитељем, био сам постављен за наставника у Дому слепих у Земуну. Ту сам, поред рада са слепом децом, хоспитовао и у одељењима глувих. Добивши премештај за Јагодину, радио сам у Дому глувонемих, као наставник I разреда, све до мог одласка за Пољску. Био сам послат од стране Министарства просвете у Варшаву, где сам провео годину дана. Ту сам положио и стручни испит за наставника глувонемих.- За време мога боравка у Варшави похађао сам и све остале течајеве за абнормалну децу (за следе, слабомислене, морално посрнуле и богаљасту децу) и том приликом упознао сам се са начином рада код ове абнормалне деце. По повратку из Варшаве, 25 августа 1931 године био ми је поверен I разред у овдашњем Дому у коме и сада радим.

Ово искуство стечено за време ових неколико година у раду са дефектном децом, довели су ме до закључка, да ефикасност и успех једнога наставника абнормалне деце, у многоне зависи од његове школске спреме, а нарочито од искуства предходном рау. Желећи да се усавршавам, док сам још млад, искуство старијих наставника по разним заводима и искуствима за абнормалну децу, слободан сам молити Министарство, да ме изволи преместити у Дом глувонемих у Загреб или у Београд, или пак у неку другу установу за абнормалну децу у месту, где постоји универзитет.

Ова потреба да добијем баш универзитетско место долази и стога, што ми брат, о коме се сам старам, завршава ове године VIII гимназије а жели да упише агрономски факултет. Како његово школовање искључиво зависи од мене, то част ми је умолити Министарство, да ми изађе у сусрет.

Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

14. априла 1932 године
у Јагодина

Учтив
Ристовић Десимир
учитељ у Дому глувонемих

*

Дом глувонемих
24. априла 1932.
Јагодина
Извештај о оценама рада
г. Ристовића Десимира,
учитеља у Дому

Краљевско-банској управи
IV просветно одељење

Ниш

У вези акта ове управе од 20. IV 1932. а према усменом
тражењу Бановинског школског надзорника част ми је поднети
следећи извештај:

Г. Ристовић Десимир, учитељ у Дому глувонемих у Јагодина
радио је три школске године у првом разреду Школе за глувонему
децу, и све три године оцењен је одличним оценама.

Управник Дома Глувонемих
Миодраг В. Матић

*

Начелство среза беличког
Јагодина
4. V 1932.
Предмет: Ристовић Десимир,
Учитељ у Дому глувонеме деце
У Јагодина – мишљење за
премештај.

Краљевској банској управи
IV просвет. одељење

Ниш

У вези молбе г. Ристовића Десимира, учитеља у дому глуво
неме деце у Јагодина, којом је молио премештај у завод глуво неме

деце у Загреб, или Београд а која је достављена Управи од стране овог начелства од 20. IV 1932. г. част ми је ради допуне исте доставити управи следеће мишљење с молбом да се прикључи истој молби.

Ристовић Десимир, учитељ за последње три године оцењен је одличним оценама. Према првом прегледу, који је потписати извршио, именовани Ристовић ће и у овој школској години бити оцењен оценом: Одличан. У служби и свом приватном животу је коректног владања. Није под дисциплинском истрагом, те према томе заслужује да се његовој молби удовољи.

По н. начелника среза
прав. Референт

Просветном референту

Јагодина

Част ми је доставити предњу молбу г. Ристовића Десимира, учитеља у Дому.

Управник Дома Глувонемих
Миодраг В. Матић

20. IV 1932.

*

Предмет: Ристовић Десимир
учитељ у глувонемој школи
у Јагодини: моли премештај

Краљевској банској управи
IV одељење

Ниш

Предњу молбу г. Ристовића Десимира, учит. у школи за глуву децу у Јагодини, којом моли да буде премештен у школу за глуво нему децу у Београд или Загреб, или коју другу варош где постоји Универзитет, да би могао да школује брата ученика VIII р. гимназије, о коме се он стара, част ми је доставити одељењу с молбом и мишљењем: да би оменованом требало изаћи у сусрет и преместити га у које од наведених места крајем ове школске године, пошто у заводу за глуво нему децу у Јагодини ипак има више наставника него што има одељења, те овај премештај неће изазвати поремећај у настави.

п. н. начелника среза

Предмет: Ристовић Десимир,
учитељ у Дому глувонемих
у Јагодини, моли за премештај

*

Министарству просвете
одељење за основну наставу
Београд

Управи је част доставити молбу Ристовића М. Десимира, учитеља у Дому глувонемих у Јагодини, којом моли за премештај у Загреб или Београд где има универзитета ради школовања свога брата и себе ради где има установе за абнормалну децу.

Именовани је провео 4 године у Дому глувонемих у Јагодини и за три школске године оцењен је одличном оценом, што доказује актом Дома глувонемих. За ову школску годину школски надзорник среза беличког актом својим изјављује да ће именовани и ове школске године добити одличну оцену.

До сада именовани је у служби и ван ње коректног владања. Одличним оценама оцењиван. Није под кривичном ни дисциплинском истрагом.

Према напредизложеном а узимајући у обзир потребе именованог да хоће да школује свог брата који сада завршава VIII разред гимназије, управи је част предложити да именованог премести у неко од наведених места где има универзитета и установе за абнормалну децу.

у Нишу 17 маја 1932.

По наређењу Бана
Начелник Просветног одељења

Краљевина Југославија

- Савска бановина

Завод за одгој глухонијеме дјеце у Загребу

*

Министарству просвете
основна настава
Београд

У повратку акта с извештајем, да је у минулој школ. години било у овој школи шест разреда са 12 одељења, а обучавало је уз

управника 13 наставника. Услед штедње број деце у идућој школ. години смањиће се, па ће бити и мање одељења, а како је наставника у заводу довољан број, није потреба за још којег наставника. Стога се молба наставника Ристовића Десимира не може узети у обзир.

У Загребу, дне 30 јуна 1932.

Управник:

12.

Предлог да се управник школе глувонемих Миодраг Матић ослободи рада у одељењу

Дом глувонемих

29 VI 1932

Јагодина

Предмет: предлог да се
управник школе глувонемих
ослободи одељења

Министарству просвете
Одељењу за Основну наставу

Београд

Одлуком Господина Министра социјалне политике од 14 јула 1928 год. постављен сам за управитеља Дома глувонемих у Јагодини. Одлуком Министра просвете постављен сам за управитеља школе у Дому.

Као управник Дома вршим све дужности наредбодавца другог степена, које произлазе из Закона о државном рачуноводству и наређења Господина Бана Моравске бановине од 24-I-1930. год.

Као управитељ школе обављах сву школску администрацију (а поред тога и администрацију, која се односи на сам завод). Уз то сам режисер за исплату наставника Дома. У школи (у свим одељењима) држим угледна предавања (по 6 до 10 часова) и дајем наставницима инструкције у раду. Када је отворена школа септембра месеца 1928 год. није било ни једног наставника са стручном спремом и испитом изузев потписатог, нити се и један могао сам снаћи у напорној и специјалној настави код глувонеме деце. Тек прошле године у новембру месецу неки наставници су у Београду положили стручне испите. Но ипак и овим наставницима са положеним стручним

испитом и другим, који тај испит немају потребни су и даље, ради једнообразности и бољег успеха, инструкције и упутства у раду од стране потписатог.

Исто тако у заводу постоје поред школе и радионице, где се питомци обучавају разним занатима. Надзор над мајсторима, затим контрола о набавци алата и материјала, контрола о правилном снабдевању животних намирница за исхрану питомаца и особља и других школских и интернатских ствари, надзор над васпитачима, наставницима и осталом заводском особљу претпоставља и захтева сувише времена и напора од стране управника. Завод је иначе увршћен у државни буџет као самостално државно предузеће са својом самосталном благајницом, што изискује велику администрацију са многим установама и надлештвима (са Месном и Главном контролом, са Министарством финансија, са Министарством социјалне политике, са Банским управама Социјално санитетским и Просветним одељењима). Све то апсорбује управника завода и намеће му врло велику одговорност, а поред тога апсолутно му онемогућује да има свој посебан разред. Он у ствари врши две дужности: и управника завода и управитеља школе, чиме је за државну касу учињена уштеда.

Из свих тих разлога слободан сам предложити Министарству, да се управитељ школе (који је у исто време и управник завода) ослободи рада у посебном одељењу. Међутим потписати, ако и у будуће остане управник, и на даље ће радити у свима одељењима као инструктор и давати практична и теоретска упутства наставницима, нарочито онима, који без помоћи стручног наставника, не би могли водити сами одељење.

Слободан сам напоменути, да су сви управитељи завода за глувонему децу у Београду, Загребу и Љубљани, мада заводи немају радионице, те нису ангажовани оволиким пословима, ослобођени одељења. У овом заводу управник би био у физичкој немогућности да обавља савесно, тачно и исправно све поверене му дужности и да води посебно одељење.

Управник Дома Глувонемих Миодраг В. Матић

13.

Молба управе Дома глувонемих за обавештење, да ли Миодраг Матић може потписивати и економско-финансијска акта, због премештаја из Инвалидског дома у Земуну

Министарство социјалне политике

Одсек за абнормалну десу

13 јула 1928 год.

Земун – Александрово

Господину министру социјалне политике

Г. Миодраг Матић, учитељ за глувонеме, одлуком Господина Министра Просвете од 28 маја 1928 године премештен је по потреби службе из Инвалидског завода у Земуну за Управитеља Школе Дома Глувонемих у Јагодини, који је под контролом и на буџету Министарства Социјалне Политике.

Управа Дома Глувонемих у Јагодини актом својим од 2 јула т.г. моли за обавештење хоће ли г. Матић вршити дужност Управитеља Дома, т.ј. може ли он потписивати, поред осталог и акта, који се буду односили на економско-финансијску страну истог Дома, а не само на школу.

На основу напред изнетог овај Одсек има част учинити Господину Министру следећи

Предлог

Да г. Миодраг Матић, управитељ школе глувонеме деце у Јагодини буде у исти мах и Управитељ Дома за Глувонеме у Јагодини, те да као такав буде наредбодавац у том дому у смислу Закона о државном Рачуноводству, да може у смислу поменутог закона расписивати и одржавати лицитацију највише до 10.000 динара у границама отвореног кредита и наређује исплату по истом до 10.000 динара, а преко 10.000 динара по набавкама и лицитацијама одобреним од Господина Министрима Социјалне Политике.

Шеф

Одсека за абнормалну децу

Инспектор В. Љ. Рамадановић⁹

⁹ Вељко Рамадановић (Корбово, код Кладова, 1874 – Београд, 1943), оснивач логопедије у Србији, специјални педагог, филантроп и национални радник, у

14 јуна 1928.

Београд

Одобравам

Предњи предлог Шефа Одсека за
абнормалну децу и наређујем да се
по истом поступи

Министар Социјалне Политике

Чед. Радовић

14.

*Одлука Бана о одређивању наредбодавца II степена по струци
Министарства Социјалне политике и народног здравља за државни
буџет за 1930/32. годину*

Краљевина Југославија

Краљевско банска управа

Моравске бановине

24-I-1930. год.

Ниш

На основу Закона о банској управи, Уредбе о буџетирању и Закона о државном рачуноводству као и упутства за извршење буџета расхода и прихода за 1931/3, ради лакшег и бржег свршавања послова по предвиђеним кредитима како државног буџета за банску управу које кредите стављају ресорни министри бановинама на располагање тако и бановинског буџета

Решавам

Да од 1 фебруара 1931. године до даљег мога наређења по свима законски одобреним и надлежно додељеним кредитима буду наредбодавци II степена

А. Државни буџет

По струци Министарства социјалне политике и народног здравља.

а) Лични расходи

Општа државна администрација

1. За одељење социјалне политике и народног здравља нове среске санитарске референте – Начелник VI одељење банске управе.

Пожаревцу је основао своју школу за глувонему децу (1896), прву у Србији, управник Дома Слепих у Земуну, коју је имао и школу за говорне мане, написао велики број стручних радова (између осталих, са колегом Миодрагом В. Матићем, је објавио – *Говорне мане, узроци и отклањање истих* (Земун, 1928.), први уџбеник из области логопедије у нас

2. За хигијенски завод у Нишу све установе њему подређене као и децје одмаралиште на Озрену – нишки директор хигијенског завода.

Установе болничке, хигијенске и специјалне под банском управом:

1. За државну болницу у Нишу – управник болнице.
2. За државну болницу за душевне болести у Топоници – управник болнице.
3. За управу Врњачке бање – управник бање.
4. За децје опоравиште у Брусу – управник опоравилишта.
5. За Дом глувонемих у Јагодини – управник Дома.

Б) Материјални расходи

За све материјалне расходе наредбодавци II степена могу наређивати исплате и одобравати набавке из отворених кредита и то:

Општа државна администрација

1. Начелник VI одељења социјалне политике и народног здравља и за све среске санитетске референте до суме од 25.000 дин.
2. Директор хигијенског завода у Нишу за хигијенски завод и све установе њему подређене, као и за децје опоравилиште на Озрену до 50.000 дин.

Установе болничке, хигијенске и специјалне под банском управом:

1. Управник државне болнице у Нишу – до суме од 20.000 дин.
2. Управник државне болнице у Топоници до суме од 20.000 дин.
3. Управник Врњачке бање до суме од 20.000 дин.
4. Управник децјег опоравилишта у Брусу до суме од 5.000 дин.
5. Управник Дома глувонемих у Јагодини до суме од 5.000 дин.

Ако набавка прелази суму до које је дотични наредбодавац овлашћен онда ће исту одобравати и налоге за исплату издавати помоћник Бана до суме од 50.000 дин. односно Начелник VI одељења до суме од 25.000 дин. а преко суме од 50.000 дин. Бан.

Све побројане установе односно овлашћени наредбодавци при састављању исплатних докумената за личне издатке имају се строго придржавати Правилника о раду отсека рачуноводства при министарствима и о рачуноводственој служби код наредбодавца

О предњем решењу извести сва напред побројана надлештва, Главну контролу финансијске дирекције у Нишу, Месну контролу и све наредбодавце II степена.

Бан

Моравске бановине Јер. Живановић

Краљевина Југославија
Краљевско банска управа
Моравске бановине
12. V 1930 год.
Ниш

Управнику Дома Глуво-Немих

Јагодина

Доставља се у прилогу одлука Господина Бана о одређивању наредбодавца II степена по струци Министарства Социјалне Политике и Народног Здравља за државни буџет за 1930/32 год.

По наредби Бана
Начелник

15.

*Постављање Миодрага Матића за управитеља основне школе у
Јагодини*

Начелство среза Беличког
Просветно одељење
15 маја 1931 год.
Јагодина

Управитељу школе

Дом глувонемих – Јагодина

Одлуком Господ. Министра просвете од 23 априла 1931 год. На основу Закона о народним школама постављен је за управника основне школе у Јагодини г. Матић Миодраг, учитељ из истог места – у школи за глувонему децу.

По нар. Нач. Среза
Просвет. Референт
Ђ. Васић

16.

*Молба управитеља Дома глувонемих да се на место Милице Илић, за
наставницу ручног рада постави Марија Лукић*

Дом глувонемих
12 август 1932
Јагодина
Предмет: размештај
наставнице жен. ручног

рада у Дому глувонемих
у Јагодини

**Министарству просвете
Оделењу за Основну наставу**

Београд

У Дому глувонемих у Јагодини налази се као наставница женског ручног рада г-ца Илић Милица, коју је као свршену ученицу Занатске школе поставило у Дом Министарство просвете.

Како је ова наставница без искуства и без веће спреме и како нема довољно рутине и такта према глувонемим питомцима, те им ни у погледу обуке не може пружити оно што је потребно за будући живот, слободан сам предложити Министарству, да је изволи преместити у неку другу установу где би под надзором неке искусније и старије наставнице могла радити и усавршавати се.

На место г-це Илић Милице, молим Министарство, да изволи поставити у Дом за наставницу женског рада Лукић Марију, наставницу женског рада из Рековца.

Г-ца Лукић је старија и искуснија наставница, а поред тога има најлепше препоруке како од управе школе, где је радила, тако и од среског начелника и других претпостављених јој старешина (Позивам се овде на врло похвално мишљење среског начелника Милићевића Милорада из Ваљева, који је као срески начелник у Косјерићу отворио Женску радничку школу, у којој је радила с одличним успехом г-ца Лукић).

Горњи предлог Министарству чиним само у интересу поверених ми питања Дома глувонемих, за чији успех и срећу у животу носим и осећам пуну моралну одговорност. Никакви други мотиви и разлози нису ме овде руководили.

Управник Дома Глувонемих
Миодраг В. Матић

*

Акт послат конкретно
Министарству, и по Лукић Марији

Среском начелнику Јагодина

Изволите узети одговор од г. Матића, управника Дома глувонемих у Јагодини, зашто се 1) обратио Министарству, а не преко надлежне власти, и 2) зашто је слао преко приватног лица г-це Лукић?

18. VIII 1932 год.
Београд

По наређењу Начелника

Упутство за упис глувонеме деце у Дом Краља Александра I у Јагодини.

У дом се примају глувонеме деца оба пола у добу од 6 до 9 година.

Приликом пријаве за упис треба поднети: молбу, дечију кршеницу, лекарско уверење о дечијем телесном и душевном здрављу, уверење о порези, домоницу, попуњен пријавни лист, и измену обавезу, потврђену код власти, да ће родитељи плаћати одређену суму за издржавање детета и писмену потврду да ће дете о свом трошку водити за време ферија кући. — Ова документа се достављају управи Дома до маја месеца.

Имућни родитељи плаћају за издржавање детета Дому месечно 300, ако им је пореза пећа од 750 динара, 200 динара, ако плаћају порез од 500 до 750, 140 динара, ако су државни чиновници или плаћају порез испод 500 динара. Посебно се плаћа за одело, обућу и рубље.

Сиромашни, т. ј. они који плаћају испод 150 динара порезе, школује се о трошку бачовине, општина или приватних установа, које плаћају по 300 динара месечно.

Сиромашни ће издејствовати решење ових установа и приложити га уз горња документа ради пријема детета у завод.

Сасвим сиромашна деца, чије издржавање не би покривале на свој трошак горње установе, школују се о трошку Дома.

На позив управе Дома родитељи доводе децу у одређено време ради комисијског прегледа.

Рад у заводу почиње првог септембра. Сем школе деца уче занате: кројачки, обућарски, столарски, опанчарски, браварски и седларски, а девојчице трикотажу, женске ручне ручне радове и домаћинство. Школовање у заводу траје осам год.

Родитељи су обавезни да воде кућама децу за време великих ферија. О Божићем и ускршњем распусту могу, али не морају водити децу кући. За време бављења детета ван Дома, родитељи су ослобођени плаћања трошкова.

Јагодина.

Управа Дома глувонемих
Краља Александра I.

Плакат са Упутством за упис глувонеме деце

17.

Молба управитеља Дома глувонемих да се пријем деце изврши 1. септембра

Министарство просвете
Одељење за основну наставу
Отсек за абнормалну децу
Београд

Према Правилнику, који је прописало Министарство просвете, а који се односи на пријем деце у заводе глувонемих, упис нових ђака требао је да се изврши до 15 августа.

Како је овај Правилник ова управа добила (тек у јулу месецу), то није могла расписати на време конкурс (за време првог полугодишта ове школске године), нити прибавити сва потребна документа од дечјих родитеља (пријавни лист, кршеницу, уверење о имовном стању), како је Правилником назначено, то се у овом заводу није могло извршити на време упис нове деце. (Овом закашњењу допринеле су и банске управе, које нису на време послале-а неке то нису учиниле ни до данас-извештаје о томе, да ли ће сносити трошкове за издржавање поједине деце или не).

Да би рад у школи почео на време (1 септембар т.г.) и да се не би ипак дангубило, слободан сам предложити Министарствузетно за ову годину, упис деце изврши 1 септембра. Комисија, коју предвиђа Правилник, прегледала би сву пријављену децу 1 септембра т. г. и ону која испуњава услове задржале би у заводу, а потребне елаборате с предлогом за одобрење уписа послала би надлежним инстанцама (Просветном отсеку Банске управе и Министарству просвете).

Молим Министарство, да изволи усвојити овај предлог за упис деце у овај завод за ову годину. Убудуће поступиће се по Правилнику.

Управник Дома Глувонемих
Миодраг В. Матић

18.

Молба управитеља Дома глувонемих за пријем нових наставника, због повећања броја деце

Министарству просвете

Отсеку за абнормалну децу

Београд

Број пријављене деце за упис у Дом глувонемих у Јагодини из године у годину је све већи. Ове године тај број је износио близу педесет. Са већим бројем пријављене деце, дорасле за школу, појавила се и потреба отварања нових одељења и нових школа, што опет претпоставља нове стручне наставнике. Но како је настава код глувонеме деце специјална и стручна више него и у једној другој школи, те претпоставља дуже хоспитовање и спремање од стране наставника, то ми је част предложити Министарству, да изволи ове школске године расписати конкурс за два до три наставника, који би били примљени у овај завод ради спремања. Ти наставници би после извесног времена полагали стручни испит пред комисијом у Београду, као што су то чинили и остали наставници овога Дома. На тај начин бисмо добили нове спремне учитеље и могли бисмо ове године отворати нова одељења, па евентуално и нове школе за глувонему децу, за које стварно постоји прека потреба.

Ако Министарство усвоји овај предлог, молим да се при расписивању конкурса за наставнике хоспитанте за овај Дом изволе усвојити ови услови:

1) наставници да буду само учитељи, а ни у ком случају учитељице. Настава код глувонемих је врло напорна, те жене, које су по природи слабијих живаца, не могу издржати. И на страни, у Чехословачкој и Немачкој, наставници по заводима глувонеме деце готово су искључиво учитељи. Њихово дугогодишње искуство у овом погледу морамо и ми прихватити, јер ови заводи иначе много коштају, па је потребно без лутања и најкраћим путем доћи до корисних и позитивних резултата.

2) кандидати треба да су положили практични испит. Првенство имају они, који имају бољи успех у школском раду, који знају један страни језик и који раде на педагошкој књижевности.

Управник Дома Глувонемих

Миодраг В. Матић

Зграда Дома глувонемих

19.

Извештај Антона Скале, изасланика Министарства просвете, о раду наставника Дома глувонемих

Завод за глувонеме

Јагодина

На основу одлуке Мин. просвете од 27 маја 1932 год. одређен сам да извршим преглед рада у заводу за глувонеме у Јагодини. Тај преглед извршио сам 2. и 3. јула о.г.

У забавишту ради Дивчић Софија. Ради на основу програма, који је израдило наставничко веће овог завода. Наставница ради ове године први пут у забавишту. Показала је лепе успехе свога рада, а оно што би било потребно да се примети јесте, да не треба превише преоптерећивати децу механичким памћењем и да на овом ступњу наставе не треба вежбати писање-Све време треба употребити за вежбања предвиђена у сада већ прописаном програму.

Ако се узме у обзир да је наставница савесно обрадила прописано градиво за ово одељење и уложила извештај о раду и

показала много добре воље за рад са овом децом треба је оценити оценом одличан.

3-VI-1932. год.
Јагодина

Скала Антон
Изасланик Мин. просвете

Наставница госпођа Љубица Стојановић ради у приправном одељењу савесно и највећим разумевањем за ову децу. У своме раду држи се програма за ово одељење, па су према томе и успеси потпуно задовољавајући. Наставница је оцењена одличном оценом.

3-VI-1932. год.
Јагодина

Скала Антон
Изасланик Мин. просвете

Наставник Ристовић Десимир ради у I разреду на основу програма за ове школе. Наставник је марљив, савестан и веома способан за рад са глувонемом децом. Пошто ово одељење нема уџбеника за читање, наставник пише реченице на нарочитим картонима, са којих деца читају, а потом по сећању пишу. И овде треба још пазити да се деца не преоптерећују са предугачким реченицама. Наставник се оцењује одличном оценом.

3-VI-1932 год.
Јагодина

Скала Антон
Изасланик Мин. просвете

Наставник Ковачевић Јован ради у II разреду. Он нема још испита за ову врсту школа, али ипак ради савестно, марљиво и са пуно разумевања за васпитање ове деце. Шта би било потребно да се примети јесте то, да деца на овом ступњу пребрзо не говоре, како би говор деце био јаснији и разумљивији. Код свих предмета, који се на овом ступњу обрађују у оквиру укупне наставе, треба увек и код сваког ученика тежити да говор буде јасан. У осталом могле се запазити да наставник улаже много труда, да и код оних ученика, који теже изговарају, постиже задовољавајући успех. Наставник се оцењује одличном оценом.

3-VI-1932 год.
Јагодина

Скала Антон
Изасланик Мин. просвете

Наставница III разреда Савка Матић, ради по прописаном програму за школу глувонемих. Њезин рад је савестан и тежи за тим да код деце пробуди самосталност и жељу за рад. Ово се могло

најбоље запазити код драматизовања обрађеног градива, које наставница више пута примењује и тако постиже лепе успехе. Наставница се оцењује одличном оценом.

3-VI-1932 год.

Скала Антон

Јагодина

Изасланик Мин. просвете

Сава Пантић ради у IV разреду по програму за четврти разред школе за глувонему децу. Његово настојање иде за тим, да на основу укупне наставе постигне што бољи успех у настави матерњег језика. Ту треба приметити да граматичке дефиниције нису потребне, треба их избегавати, а радно време, које се губи са бубањем дефиниција, посветити завичајној настави. У овом одељењу присуствовао сам извођењу наставе у учионици и башти. Настава у башти показала је, да деца умеју да слободно разговарају о обрађеном градиву из познавања природе. Наставник се оцењује одличном оценом.

3-VI-1932 год.

Скала Антон

Јагодина

Изасланик Мин. просвете

Наставник Будимир Илић ради у занатском одељењу. У овом одељењу испитао сам све ученике лично. Уверио сам се, да сви питомци, који обучавају столарски, браварски, опанчарски и кројачки занат добро раде и поред тога добро познају и оруђа и материјал који се прерађује. Знају како се и одакле добијају сировине и како се прерађују. Исто тако су упознати са најважнијим догађајима наше историје. Наставник се оцењује одличном оценом.

3-VI – 1932. год.

Скала Антон

Јагодина

Изасланик. Мин. просвете

Цртање предаје Бједов. Цртају се предмети у цртанкама државног издања и блоковима. Црта се оловком и бојама. Цртежи су чисти и доста лепи. Изводи се и илустровање обрађеног градива. Код цртања треба да је наставник цртања у сталној вези са наставницима одељења, како би могао што боље достићи циљ, да настава цртања помогне наставу осталих предмета. На нижем ступњу треба што више илустровати-а тек на вишем ступњу да дође до детаљног цртања појединих предмета. Наставник је уложио сав свој труд да постигне што бољи успех. Наставник се оцењује одличном оценом.

3-VI-1932. год.

Скала Антон

Јагодина

Изасланик Мин. Просвете

Женски ручни рад предаје наставница женског ручног рада Илић Милица. Са девојчицама крпи чарапе, рубље, поцепане хаљине и др. Поред тога девојчице се вежбају у везу народних шара. Свака девојка извезла је своју хаљину са народним мотивима. Девојчице су још извезле прекриваче, завесе, јастучиће и чаршаве за исте у својој спаваћој соби. Наставница је веома марљива и оцењује се одличном оценом.

3-VI-1932. год.

Скала Антон

Јагодина

Изасланик Мин. просвете

Заводом управља управник Матић Миодраг. Под његовом стручном управом завод се развија у узорно узгајалиште за глвонему децу. Наставници и остало особље у свако време и у свакој прилици могу добити у њему најбољег саветодавца и друга-а питомци свог најбољег старатеља. Управник се оцењује одличном оценом.

3-VI-1932. 1932. год.

Скала Антон

Јагодина

Изасланик Мин. просвете

20.

Бројно стање ђака Дома глвонемих
у Јагодини 1931/32. године

Бројно стање ђака
Дома глвонемих у Јагодини 1931/32. год.

забавиште		Приправни разред		Први разред		Други разред		Трећи разред		Четврти разред		Занатско одељење		укупно	
М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
6	3	8	3	7	8	7	5	7	4	12	1	9	-	56	24

По бановинама

разреди	Моравска		Вардарска		Дунавска		Дринска		Приморска		Врбаска		Савска		Зетска		Дравска		Град Београд		укупно	
	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Забавиште	-	-	-	-	2	1	3	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	6	3
Припремни	4	-	-	-	2	-	1	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	8	3	
I	2	2	2	-	1	2	1	3	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	7	8	
II	2	-	1	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	7	5	
III	1	4	1	-	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	7	4	
IV	3	-	2	-	2	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	12	1	
Занат. од.	2	-	-	-	3	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	9	9	
Свега	14	6	6	1	16	3	12	8	2	-	3	-	-	2	3	2	-	-	22	56	24	

21.

Понашање Јакова Бједова и других наставника према ђацима Дома глувонемих

Господину Бану Моравске Бановине

Ниш

У Јагодини на територији поверене Вам Краљевско Банске Управе, постоји Дом Глувонеме деце, чији је управник г. Миодраг В. Матић, који се о уређењу и васпитању дома енергично стара, тако да би питомци истог постигли што повољније успехе, како би одлично послужили својим родитељима и отаџбини.

У Дому су запослени као васпитачи пет лица и то: Ристовић Десимир, учитељ; Илићева Милица, наставница-ручног рада-у женском одељењу; Јаков Бједов-руски избеглица (Југословенски гост) са његовом женом г-ђом Милицом Бједов, која нема никакве квалификације осим...школе и неки ђак гимназијалац Владимир Лазаревић. Сви напред именовани васпитачи ... имају све бенефиције: стан (засебне собе)...храну, прање веша, осветлење, огрев, послугу, но

и поред тога и то није доста него им деца арбатују по њиховим личним потребама.

*

Начелство среза беличког

Јагодина

4-XI-1932.

Предмет: Дом глвонеме
деце у Јагодини: учитељи
некоректни

Краљевској банској управи

I/2 одељење – Ниш

Према предњем наређењу Краљ. банске управе од 31. октобра 1932 г. част ми је послати следећи извештај:

У Дому глвонемих у Јагодини су запослени сви напред именовани васпитачи, сем Владимира Лазаревића, ђака гимназије, који од септембра месеца 1932. године није више у Дому глвонемих у Јагодини. Владимир Лазаревић био је постављен за помоћника васпитача. Сви напред именовани васпитачи у служби, су постављени за васпитаче или надзиритеље-чуваре-од стране Мин. социјалне политике и народног здравља. О њиховом постављењу су приложене одлуке у овереном препису, које се налазе у овим актимаа уз саслушање г. Миодрага Матића, управника Дома глвонемих у Јагодини. Васпитачи Десимир Ристовић и Јаков Бједов (са женом заједно) имају за становање по једну малу собицу за становање а те собице нису ни за какву другу употребу, до за собу за самце. Сви се васпитачи хране у Дому храном, коју имају и ученици и то по одобрењу Министарства социј. политике и народ. здравља. Милица Илић, учитељица женског рада и васпитач нема ни собу засебну већ спава са ученицама заједно.

Саслушан је и управник дома г. Миодраг Матићи он је изјавио: да му се ученици нису жалили да их је неко од васпитача тукао, а да за послугу од стране ђака, т.ј. да ђаци раде васпитачима приватне послове постоји његова наредба којом је то забрањено.

Испитани су и ученици III, IV и V р. у овоме дому и неколико од њих су изјавили: да их је Бједов Јаков, учитељ у Дому глвонемих тукао за разне њихове погрешке. За остале васпитаче: Десимира

Ристовића и Милицу Илић, и г-ђу Бједов су изјавили да их не туку и не употребљавају за приватне послове.

Јаков Бједов, учитељ васпитач у Дому глувонемих у Јагодини је изјавио: да он никада не туче ученике-це, и у изузетним случајевима и то кад се неки ђак и по други пут или више пута огреши, он му удари по неку „пацку“ кајшем по длану и то без икаквих последица.

На основу свега напред изложеног а имајући у виду да је Јаков Бједов–Рус избеглица и да је Дом глувонемих у Јагодини интернатски уређен мишљења сам, да би Јакова Бједова требало блаже казнити за тучу ђака све остале васпитаче: Десимира Ристовића, Милицу Илић и Милицу Бједов ослободити сваке одговорности.

Просв. Референт

Срески начелник

Рађено 14. новембра 1932 год.
У Дому глувонемих у Јагодини

Сакупљени ученици V разреда
Дома глувонемих у Јагодини
а по акту краљ. банске управе
од 31 октобра 1932. год. и кад
им би постављено питање: да ли
вас децо, неко од ваших васпитача
туче, штапом или кајшем, а
поименице г. Бједов и г-ђа Бједов
или неко други од васпитача
г. Ристовић или г-ца Милица Илић

Одговорише:

Јавио се: Милан Милошевић уч. V р. овд. и изјави: Мене је данас тукао г. Бједов Јаков, васпитач овд. дома, зато што сам јутрос у 7 часова узео четку. Ударао ме је песницом у леђа. Тукао ме г. Бједов још пре неколико дана, што сам спавао са мојим другом Миладином. То су видели: Арон Комхи, Димитрије Стевановић и Станко Перић, ученици V разреда.

Затим се јави Вељко Бутирић,
ученик V разреда, и изјави:

Мене је г. Бједов тукао у уторак што сам однео метлу у магацин то тако да ми је асталом огребао по врату (види се

огреботина на врату). То су видели: Радоје Остоја, Благоје Нешић, Димитрије Стевановић и Милутин Петровић, ученици V разреда.

Затим се јави Станко Анђић,
ученик V разреда и изјави:

Мене је г. Бједов тукао у трпезарији, зато што ме је био казнио без јела, па ме је после позвао да једем и кад нисам хтео он ме је избио рукама и ногама ме шутао. То су видели: Вељко Бутарић и Благоје Нешић, ученици V разреда.

Да ли сте ви децо, нешто служили
Г. Бједов Јакова. Јави се Вељко
Бутарић, учен. V разреда, и изјави:

Ја сам г. Бједову прао судове као: тањире, чаше, виљушке, кашике, и т.д. Кад сам му казао да нећу, он ми је казао, ручак не једеш, ако нећеш. Ја сам ту прао судове о Ускрсу у соби. То је видео Арон Комхи јер смо заједно прали судове.

Затим се јавио Арон Комхи,
и изјави:

Ја сам г. Бједову прао судове један пут у месецу септембру ове године у његовој соби. То је видео Вељко Бутарић.

Затим се јавио Радоје Остојић,
ученик V разреда, и изјави:

Ја сам прао судове г. Бједову и претпрошле недеље у перионици.

Позван је Радоје Остојић, уч. V разреда
и кад би упитан, је си ли ти Радоје видео
кад је г. Бједов тукао Вељка Бутарића

изјави:

Г. Бједов је тукао њега у ходнику и то кајшем зато што није хтео да ради у башти.

Позван Благоје Нешић, уч. V раз.
Да изјави, да ли је видео кад је
Г. Бједов тукао Станка Анђића

изјави:

Ја сам видеом кад је г. Бједов тукао Станка Анђића.
Зашто га је тукао? Одговори: не знам зашто га је тукао.
Где га је тукао? Г. Бједов је тукао Станка у трпезарији

Позвани су сви ученици V разреда
Да кажу, да ли их је тукла г-ђа Бједов,
одговорише – г-ђа Бједов нас није тукла

Да ли сте кад служили г-ђу Бједов?
Јавио се Благоје Нешић и изјавио –Ја сам чистио ципеле код г-г-ђе Бједов.

Ко је још чистио ципеле код г-ђе Бједов?
Изјавише – И ми смо чистили ципеле код г-ђе Бједов- Станко Перић, Димитрије Стефановић и Вељко Бутарић.

Рађено 14. новембра 1932 г. у
Дому глвонемих у Јагодини

Позвани су ученици V разреда да кажу
да ли их туче г. Десимир Ристовић,
учитељ и васпитач

изјавише:

Нас није г. Десимир Ристовић, учитељ и васпитач, тукао.

Да ли су служили нешто г. Десимира
Ристовића

Јави се Ћирило Пејчиновић и изјави: Ја сам чистио ципеле г.
Десимиру Ристовићу, учитељу.

Рађено 14 новембра 1932 у Дому
глвонемих у Јагодини

Позвани су ученици II, III, IV и V
Разреда да кажу: да ли их је кад год
Тукла г-ца Милица Илић и зашто?

Изјавише

Нас г-ца Милица Илић, учитељица и васпитачица није никада тукла.

Да ли сте ви децо, нешто служили
и радили г-ци Милицы Илић?

Изјавише

Никад нисмо ништа радили г-ци Милицы Илић, учитељици и васпитачици.

Рађено 15 новембра 1932. г. у Дому
глуво неме деце у Јагодини

Позван данас г. Бједов Јаков,
васпитач у дому глувонемих
у Јагодини да по наређењу Краљ.
банске управе од 31. октобра
1932. да реч

I

Да ли је истина г. Бједове да, Ви,
Као васпитач у дому тучете
Ученике штапом и кајшем

Као васпитач овде у Дому глувонемих и као учитељ нисам се никада служио каквим телесним казнама у васпитању. Напротив увек сам се са децом у васпитном погледу опходио онако како правила педагошка захтевају. Овде у школи глувонемих су деца са извесним дефектима те их је због тога теже васпитавати него нормално развијену децу. Ипак сам се трудио, да им тај недостатак не чини сметње у васпитању. Ако је, који ученик по који пут начинио неку грешку т.ј. огрешио се о правила, која у овом заводу постоје за ученике, онда сам употребљавао благе педагошке казне, као што је стајање уза зид за исвесно време и т.д. Ако је по који ученик и по други пут направио тежу неку погрешку, онда сам изузетно према њему употребио „пацке“ кајшем по длану, без икакве повреде, и то у изузетно ређим случајевима.

II

Да ли Ви, употребљавате, децу,
да Вас слушају?

Никад не употребљавам ученике овог завода да слушају мене лично. Али, по који пут да бих запослио ученике, да му нађем посао

да нешто ураде, и то не за мене лично, већ за потребе дома. Пошто сам васпитач у овом заводу то се сматрам да се и зграда и двориште одржавају у реду да би се ученици и у том погледу васпитавали и по који пут деси се да се неком ученику то не допадне, онда према њему поступама тако што га натерам да изврши посао, али без икакве казне.

У осталом какав сам ја као васпитач, као учитељ и као радник и како вршим дужност у овом заводу знају и моје претпостављене старешине, на које молим да се обратите. У исто време молим да би сте добили што јаснији утисак, да проверите наводе у тужби и да се информишете и од ученика-ца осталих разреда.

Рађено 15 новембра 1932 г. у
Дому глвонемих у Јагодини.

Позвана данас г-ђа Бједов Милица,
жена г. Бједова, васпитачица у дому
глвонемих да да реч по анонимној
тужби, а по наређењу Краљ. банске
управе, и кад јој иста би прочитана

Изјави:

Неистинита је претставка коју сте ми прочитали. Никада децу, ученика овог завода не тучем. Ја им увек помажем при облачењу, свлачењу, купању и т.д. Јер су то деца мала и апсолутно без помоћи васпитача не би могле да се у реду обуку, умију, окупају и обуку. Ја се с њима опходим и васпитавам их право родитељски и васпитачки. Тако што ученика овог завода не употребљавам за своје личне потребе, јер немам потребе, пошто не кувам, јер се у заводу храним. Да се ја према њима опходим васпитачки и родитељски прилажем као докуменат и писмо једног ђачком родитеља Петка Ф. Павлића, из среза колубарског. Тако исто молим да о томе да реч и Управник завода г. Матић.

Рађено 15 новембра 1932. г.у
Дому глвонемих у Јагодини

Позван данас г. Миодраг Матић,
управник Дома глвуо немих у
Јагодини, да да реч по анонимној

претставци а по наређењу Краљ.
банској управи

Изјави

1) У Дому глувонемих налазе се као васпитачи мушке деце г. Ристовић Десимир и Бједов Јаков, учитељи, као и васпитачица женске деце г-ца Илић Милица, наставница женског ручног рада.

2) Г-ђа Бједов Милица, супруга г. Бједова Јакова, запослена је као руковалац магацина дечијег рубља, обуће и одела, а поред тога врши дужност надзорнице код женске деце (од 5 до 8 година).

3) Сви поменути васпитачи постављени су у Дом одлукама Министарства социјалне политике и народног здравља, и то: г. Ристовић Десимир 28. маја 1928. године, г. Бједов Јаков 6. фебруара 1932. године, г-ца Илић Милица 24. фебруара 1930. године и г-ђа Бједов Милица 6. фебруара 1932. године.

4) У Дом је био постављен за помоћника васпитачу г. Лазаревић Владимир, ђак гимназије, опет одлуком Министарства социјалне политике и народног здравља 4. септембра 1929. године. Лазаревић је био на овој дужности све до 23. септембра 1932. године кад је престао бити помоћник васпитача. Од тада он се не налази у Дому.

5) Поменути васпитачи врше исправно своју дужност. Није ми познато да туку, муче и тиранишу децу. Ни једно дете ми се није жалило на тучу, нити ми је ко у Дому и ван Дома скретао пажњу на ову ствар. Што се тиче слушања васпитача од стране деце, изјављујем следеће: ја сам издао раније писмено наређење, да се ни једно дете не сме употребити за послове и радње, који не би имали васпитну сврху. Настојавам, да се то наређење и изврши. Не могу навести никакав конкретан случај, где су се васпитачи огрешили о горње наређење. Бар ми није такав познат.

6) За спавање васпитача одређене су свега две мале собе (једна за г. Ристовића, и једна за г-ђу Бједов) Собе су мале, уске и предвиђене су за васпитаче, односно за надзорнике и надзорнице деце. Г-ца Илић Милица нема своје собе, већ спава са ученицама у једној соби, не заузимајући више простора од једног кревета. Никаким другим просторијама васпитачи не располажу.

7) За своју посебну васпитачку дужност, поменути васпитачи имају као награду: стан, храну, огрев и осветлење по одлуци Министарства социјалне политике и народног здравља. Прилажу се одлуке Министарства социјалне политике у препису о правима на

стан, храну, огрев и осветлење васпитача у Дому. Ако буде потребно потписати ће приложити и посебно решење за сваког именованог васпитача у Дому.

15. новембра 1932. године

Миодраг В. Матић
Управник Дома глувонемих
у Јагодини

Рађено 18. новембра 1932 г.
у Дому глувонемих у Јагодини

Позват данас г. Ристовић Десимир,
учитељ и васпитач у Дому глувонемих
у Јагодини, да да реч по наређењу Краљ.
банске управе, и кад му иста би прочитана

Изјави:

Све што се односи у поменутој претставци на мене изјављујем, да је сушта неистина и лаж. Управник овог Дома, који је најпозванији да каже како ја као васпитач и наставник у овом Дому вршим службу. Целокупно време, које имам на расположењу ја посвећујем васпитању ове деце. Што се тиче послуге деце, и ако се кад год употребе деца то је све по прописима радне школе а у корист овог завода.

Позвана данас г-ца Илић Милица,
Учитељица и васпитачица у Дому
глувонемих да да реч по наређењу
Краљ. банске управе, и кад јој се иста
Прочита

Изјави:

Све што је изнето у тој претставци је сушта неистина. Ја ћу праву истину да кажем, јер ја сам стално са децом и спавам, али никада ни ја ни г. Бједов, нити г-ђа Бједов, нити тукао децу, нити нам деца што год раде наше приватне послове.

Рађено 18. новембра 1932 г. У Дому глувонемих у Јагодини
Позвани ученици III разреда да по
наређењу Краљ. банске праве изјаве

I

Да ли вас је г Јаков Бједов тукао

и зашто?

Јавили су се Стеван Аврамовић и Сергеј Митровић, ученици III разреда и изјавише: Нас је г. Јаков Бједов тукао прutom по длану „пацке“, зато што кад смо се умивали прскали смо зидове.

II

Сви остали изјавише:

Нас г. Бједов Јаков никад није тукао. Милосав Весковић, Џенан Абиџиновић, Милорад Весковић.

Рађено 18. новембра 1932. год.
у Дому глуво немих у Јагодини

Позват дан г. Јован Ковачевић, учитељ
у Дому глуво немих у Јагодини, па кад
по наредби би упитан, изјави:

Мени је уопште о томе непознато. Пошто сам ја наставник IV р. ја мислим, даби ми се ученици да је то истина потужили или пак да би направили неку алузију. Познато ми је да родитељи ђака који долазе овде захваљују често пута тим васпитачима на старању о њиховој деци, и то како родитељи богатије, тако исто и родитељи сиромашне деце. У погледу чистоте деца се никад нису жалила а то је опет посао васпитача.

Рађено 18. новембра 1932 год.
у Дому глвонемих у Јагодини

Позват данас г. Будимир Илић, учитељ
у Дому глвонемих у Јагодини, па кад
о потребном би упитан изјави:

Више пута су ми се жалили старији ученици који су већ изашли из школе, да их је г. Јаков Бједов тукао, за време ручка, кад направе неки неред или за време умивања, устајања и т.д. Што се тиче тога: да ђаци слушају васпитаче, познато ми је да постоји наредба управника Дома, да не смеју никога да слушају. Да ли пак ђаци слушају васпитаче, или кога другог, то ми није познато, јер су њихове собе на другом крају те ништа и не видим.

Рађено 18. новембра 1932. год. у
Дому глвонемих у Јагодини

Позвата данас г-ђа Љубица Стојановићка,
учитељица у Дому глвонемих у Јагодини

Па кад о потребном би упитана изјави:

Ја иначе станујем ван завода, те ми није познато, да васпитачи, који се у том акту помињу туку децу. Тако исто и за време часова док сам овде нисам никад приметила, да је кад ко год од васпитача тукао децу. Што се тиче слушања од стране ђака ни то није истина, јер постоји наредба од стране управника г. Матића, да ниједног наставника-цу не смеју да слушају ђаци, јер нам је то саопштено.

Рађено 18. новембра 1932. г.
у Дому глувонемих у Јагодини

Позвата данас г-ђа Марија Узелац,
учитељица у Дому глувонемих у
Јагодини, па кад о потребном би
упитана изјави:

Није ми апсолутно познато, да неко од васпитача, који су у предњем акту именовани туче децу, а тако и то ми није познато да ђаци овога завода неког слушају-раде приватне послове, јер постоји наредба управника Дома г Матића, која је свима наставницима саопштена на знање, да ђаци не смеју никада наставнике-це да слушају.

*

Рађено 18. новембра 1932. год. у
канцеларији просветног референта
у Јагодини

Позвата данас г-ца Софија Дивчић,
учитељица у Дому глувонемих у
Јагодини, па кад о потребном би
упитана изјави:

1. Сви васпитачи у Дому глувонемих нису награђени онако, како је у претставци изнето. Стан никакав, што су мале собице, које се не би могле употребити за никакве друге сврхе. Налазе се у задњем делу зграде, тако, да светлости и ваздуха заиста мало има. Станарину, коју уживају остали учитељи, а станују ван Дома, ови васпитачи добијају у натури, али бедној. Стан-соба њихова не вреди ни 50 дин. Храну уживају али једу исту као и сва деца интернатска-избор јела није обилан. Послуга се много не труди, да доведе у пристојан рад њихове собе па и оно најпотребније изостане, јер су запослени радом у самом дому-просторијама, где се деца крећу. Свима је васпитачима скренута пажња да штеде огрев и осветлење, па се тако и управљају. И сама послуга знајући то, оставе вас саме себи, тако да живот васпитачев у оваквом дому ни мало није завидан. Све што деца могу послушати васпитача то је, да му донесу ватре и који нарамак дрва у зимско доба, јер васпитачу не личи да носи то кроз цео дом. То вреди за г. Ристовића, г Илићеву Милицу и г. Бједова, јер мислим да је рад дечији сувишан, а то поготово, кад се хране у Дому, јер крупнији радови опадају. Г-ца Илићева нема собе и спава са девојчицама.

Сваки аргатлук отпада. Деца истина раде у башти и то је такав рад потребан силом прилика, јер у Дому нема згодне просторије, где би се деца занимала у свом слободном времену корисним и плодним радом. Ипак сам мишљења да васпитач буде само један, да деца знају кога да слушају. И то васпитач да има квалификацију учитеља. О рубљу и оделу и чистоћи да се стара једна жена, али опет да буде са минималном школском спремом, која би ту бригу водила на једној бољој основи.

2. Казне, које примењује госп. Бједов су ове: издвоји ђака од остале деце, остави га уза зид, а неке остави без јела, како се примењује у многим интернатима.

Рађено 19. новембра 1932. године
у канцеларији просветног референта
у Јагодини

Позват данас г. Сава Пантић, учитељ
у Дому глувонемих у Јагодини па кад
о потребном би упитан изјави:

Није ми познато да г. Бједов туче ученике-це у Заводу глувонемих у Јагодини. Деца су ми се једном приликом жалила да чисте ципеле и перу судове г. Бједову. Што се тиче осталих васпитача у Дому глувонемих у Јагодини, тако исто није ми познато, нити да туку ученике-це, нити да им деца раде неке приватне послове.

Банској управи
Ниш

Чат ми је доставити овај предмет дисциплинске кривице г. Бједова Јакова, наставника дома глуво неме деце у Јагодини и друге с молбом на надлежност.

Пошто је ислеђењем утврђено да је г. Бједов тукао ученике (глуво-нему децу), предлажем, да се именовани казни за ову своју кривицу са 10% од целокупних личних двомесечних припадљности.

За остале оптужене: Ристовић Десимира, Илић Милицу, Бједов Милицу и Лазаревић Владимира наставнике дома глуво-немих, нису утврђени тужбени наводи, те предлажем да се сви ослободе сваке кривице.

9-1-1933.
Ниш

По наредби Бана
Начелник

Јаков Бједов, учитељ и васпитач у Дому глувонемих у Јагодини, у више разних прилика тукао је ученике-це глувонеме школе у Јагодини. То су сви ученици пред присутнима на саслушању изјавили. И сам је г. Бједов у свом саслушању признао да је у изузетним приликама, ка се неки ђак-по други пут огреши удари по неку „пацку“ кајшем по длану без икаквих последица.

Овим својим поступком г. Бједов се огрешио о Закон о народним школама, те стога а на основу Закона о народним школама и наређења Краљ. банске управе моравске бановине од 31. јануара 1933 године

Решавам

Да се г. Јаков Бједов учитељ и васпитач у Дому глувонемих у Јагодини, за дело описано у предњем реферату казни **ОПОМЕНОМ**.
Решено 15. фебруара 1933 године
у Јагодини

Срески Начелник
Богољ. Илић

22.

*Обавештење васпитача Јакова Бједова о женидби и молба
да му се уступи једна соба у Дому*

Рађено у канцеларији Дома глувонемих у Јагодини 4. фебруара 1932. године.

Предмет: Г. Бједов Јаков васпитач Дома упутио је претставку управи Дома, у којој је изнео да ће се венчати 7 овог месеца. Он даље у тој претставци предлаже управи Дома, да му се уступи једна соба, где би са својом будућом женом становао. Његова жена би руковала магацоном одела и рубља, водила рачуна о најмлађој деци и помагала у кројачкој радионици при кројењу рубља и одела. За тај рад би имала храну у Дому. На случај да управа Дома не би пристала на овај предлог, он. г. Бједов би престао да буде васпитач и становао би у вароши.

Размотривши ову претставку г. Бједова потписати је дошао до следећег закључка:

Како у Дому има 82 питомаца, то би одласком г. Бједова остала два васпитача г. Ристовић Десимир и Илић Милица, што би на оволики број питомаца било недовољно васпитача.

Предлогом г. Бједова, да станује и његова будућа жена у Дому и да обавља горње дужности за награду у храни и стану, не би

оштетио интерес завода. Напротив питомци би у том погледу добили. Стога је по овој ствари потписати донео ово

Решење:

1) Да г. Бједов може становати са својом женом само у једној соби (у соби у којој сад станује). Ни једно друго одељење не може узети за себе, нити за своје ствари.

2) Да његова будућа жена води магацин одела, обуће и рубља. Да помаже у кројачкој радионици при пришивању дугмета на рубље и одела, као и да води рачуна о најмањој деци. Магацин рубља, одела и обуће примила би од г-це Илић Милице на реверс.

3) Да г. Бједов, а тако и његова будућа жена не смеју употребљавати заводску послугу за своје личне ствари.

4) Да г. Бједов и његова жена не смеју узимати заводске ствари ради личне употребе.

5) Да г. Бједов и његова жена морају у свему водити рачуна о заводским интересима и ни у ком случају се не смеју о њих огрешити. А ако се међутим о њих огреше, управник завода ће им одмах отказати стан и предузети мере да се оштећени заводски интереси надокнаде.

6) Жена г. Бједова ће за своју дужност, коју буде обављала у Дому, имати као награду храну. И госпођа г. Бједова као и г. Бједов ће се хранити у трпезарији с децом. Храна се несме носити у стан, нити засебно кувати.

7) Рубље г. Бједова и његове госпође не сме прати заводски вешерај, нити се за исти сме употребити заводски сапун. Међутим они могу за прање свога рубља искористити заводску вешерницу.

8) Г. Бједов и његова госпођа могу остати са станом у Дому само докле потребе Дома буду захтевале.

Ове услове да приме знању и да потпишу г. Бједов и његова госпођа.

4. фебруара 1932.
Јагодина

Управник Дома Глувонемих
Миодраг Матић

Примили змању:
Јаков Петровић Бједов с.р.
Милица Наумовић с.р.

*

Краљевина Југославија
Министарство социјалне политике
и народног здравља
одсек за заштиту матера и деце
Референт за абнормалну децу
6. II 1932 год.
Земун-Александрово

**Управи дома глувонемих
Јагодина**

Ово министарство нема ништа против предњих решења, јер она спадају у делокруг управе према одговарајућим потребама и могућностима. Чак шта више са овим се радује, то што је управа Дома нашла жену, која ће се бавити питањима у тој установи, нарочито женске глувонеме деце, а поред тога водити рачуна и о осталим пословима, који су још у задатак стављени, па с тога решење враћа Дому на употребу.

23.

*Молба управитеља Дома глувонемих да се раније изврши стручни
преглед рада школе, да би се деца раније пустила кућама, ради
уштеда у храни*

Министарству просвете
Оделењу за основну наставу
Отсеку за абнормалну децу
Београд

У Дому глувонемих у Јагодини има 81 питамац и питомица. Изузев једног сви су смештени у домском интернату. Ту поред стана питомци имају храну и све друге потребе.

Све потребе Дома подмирују се из домског буџета, који улази у састав буџета Министарства социјалне политике и народног здравља. Буџет дома за 1933/34 годину износи 498.880 динара. И ако се редовни издаци нису нимало смањили, него ће се повећањем броја питамаца у току 1933/34 године још повећати, смањивање овогодишњег буџета према прошлогодишњем износи скоро 90.000 динара. Нарочито је смањена позиција за исхрану (за 42.000 дин.).

Да би се одржала буџетска равнотежа и подмириле само најнужније потребе интерната, радионица и школе, биће од преке потребе спровести најригорознију штедњу. Па и у том случају (према ономе што је издато у прошлим годинама) предвиђене суме за поједине партије и позиције расхода неће бити довољне.

Имајући ово у виду, потписати као наредбодавац другог степена да се не би прекорачењем издатака по појединим позицијама огрешило о Закон о државном рачуноводству, а с друге стране да би се омогућио редован рад у Дому, слободан је учинити Министарству просвете следећи предлог:

Да се рад у школи Дома глувонемих у Јагодини закључи до 10 јуна т.г. и да се до тог времена изврши стручан преглед у појединим одељењима.

Деца би била одмах упућена својим кућама, те би се за ових 20 дана за колико би се скратио рад у школи, учинила знатна уштеда у домском буџету. А томе би, поред највеће штедње у буџетирању овог завода, било омогућено да завод у наредној школској години нормално и без прекида ради.

Ако би се усвојио овај предлог, молим Министарство да изволи обавестити о томе управу Дома, како би се на време позвали родитељи да одведу своју децу.

Управник Дома Глувонемих
Миодраг В. Матић

Према указаној потреби, а на основу Закона о народним школама и предлога Краљевске банске управе у Нишу

Одобравам

Да се рад Основне школе у Заводу за глувонему децу у Јагодини заврши 10 јуна ове године.

18 маја 1933 године

Министар просвете Београд

Ученици Дома одлазе на утакмицу између ученика учитељске школе и гимназије у корист пострадалих Битољаца
Јагодина 22. новембра 1940. године

24.

Молба Софије Дивчић за премештај у Дом глувонемих Београду

Софија Дивчић, наставница за
дефектну децу Дома глувонемих
у Јагодини, моли за премештај у
Дом глувонемих у Београд

Јагодина 30 V 1933.

**Министарству просвете
Одељењу за основну наставу у Београду
путем надлежне школске власти у Јагодини**

Молим наслов, да ме премести и додели на рад Дому глувонемих у Београд.

Молба је образложена према прописаној форми расписом Министарства просвете од 23. II 1931. у следећим тачкама:

1. Презиме и име-мужевљево име	Софија Илијина Дивчићева
--------------------------------	--------------------------

Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

у средини	
2. Место, срез и бановина рођења	Сарајево-сарајевски-Дринска
3. Народност	Југословенка
4. Вероисповест	Српско-православна
5. Коју је школу свршила, у ком месту, које године и са каквим успехом	Женску учитељску у Сарајеву јуна 1922 године са добрим успехом
6. Је ли положила практичан учитељски испит, где, које године и са каквим успехом	Положила у Сарајеву 30 јуна 1927 године са добрим успехом
7. Место и срез у којем сад служи	Јагодина - белички
8. Како је дошла у садање место, по молби, по потреби службе или казни	Конкурсом по молби
9. Од када је у садањем месту	Од 19 новембра 1929 године
10. Колико је година провела на селу у Јужној Србији	Није служила
11. Колико година службе има	10 година и 7 месеци
12. Положајна група	IX пер. повишица
13. Плата (само чиновници приправници)	-
14. Знање страних језика	немачки
15. Рад на народном просвећивању (држао предавања за народ, основао кредитну или неку другу задругу, певачко друштво, дечје или омладинско позориште, стрељачку дружину или које друго друштво)	Активан је члан само певачког друштва у Јагодини
16. Рад у Соколу Краљевине Југославије	Не ради
17. Који су јој радови (ради ли на личном усавршавању, да ли се бави прикупљањем народних умотворина, сакупљањем етнографске грађе и слично)	Ради на свом личном усавршавању
18. Просечна оцена за три последње школске године	4.66 (2 одличне 1 врло добра)

Дом глувонеме деце у Јагодини 1928-1941

19. Последња оцена	одличан
20. Је ли под истрагом (дисциплинском или кривичном)	није
21. Је ли кажњавана од кога и зашто	није
22. Колико је дотле била премештана и како: по молби, по потреби службе или казни	Два пута (први пут по потреби службе, а други пут по молби)
23. У којим местима је службовала до дана кад тражи премештај	У Градачцу-срез градачански-област тузланска, у Подвитезу-срез сарајевски-област сарајевска, у Јагодини у Дому глувонемих, срез белички
24. Је ли радила у неподељењој школи, колико година и са каквим успехом	Јесте 5 година, са врло добрим успехом
25. Је ли свршила какав течај, курс ручног рада, пољопривредни течај, соколски курс, или какав други, у ком месту и које године, је ли способан за хоровођу певачког друштва	Свршила домаћински течај у Баваништу 1929 год. и положила стручни испит за глувонему и слабо мислену децу у Београду новембра 1931.
26. Колико је и када отсуствовала и зашто	од 8. XI до 20. XI 1929. после завршеног домаћинског течаја а по одобрењу Мин. просвете-10 дана; од 1. X 1930 до 1. II 1931. боловање ради лечења ишијаса свега 4 месеца; од 23-28 XI 1931 ради полагања стручног испита за глувонему у Београду – 5 дана
27. Породично стање	неудата
28. Разлози због којих тражи премештај	Ради даљег усавршавања у настави глувонемих, јер се томе посветила
29. Је ли се некад одликовала у рату или миру	није

Премештај моли у Дом глувонемих у Београду ако буде имало
упражњено место или ако буде отварано ново одељење. У противном
случају задржавам право на своје садашње место у Јагодина.

Јагодина 30 маја 1933.

Софија Дивчићева

Министарству просвете
Одељењу за основну наставу

Београд

Према Закону о народним школама, Министарству социјалне
политике и народног здравља част је спровести Министарству
просвете предњу молбу г-ђице Дивчић Софије, стручне учитељице
основне школе Дома глувонемих Краља Александра Првог у
Јагодина, с мишљењем и молбом, да јој осигура место при неком од
помоћних одељења, где Министарство нађе за сходно, или пак у
замољеном правцу следује њен премештај из поменутог Дома.

2. VI 1933.

По наредби

Земун – Александрово

Министра Социјалне Политике
и Народног Здравља
Референт за абнормалну децу

Дом глувонемих

31. мај 1933.

Јагодина

Молба г-це Дивчић Софије,
учитељице за премештај
у Београд

Министарству социјалне политике и
народног здравља

Референту за абнормалну децу

Земун

Према Вашем наређењу од 23. маја 1933 год. част ми је
доставити молбу г-це Дивчић Софија учитељице у Дому глувонемих,
у којој тражи премештај у Београд. Молим да се ова молба изволи
доставити Министарству просвете на даљи поступак.

Према Вашем наређењу част ми је доставити по овој молби
следеће мишљење и предлог.

У школи глувонемих у Јагодини имало је ове године 7 одељења. Идуће године биће 8 (приправно, I р, IIа и IIб, III, IV, V и VI р.). Стручних наставника са испитом осим потписатог, има шест. Поред њих у Дому има један Рус дневничар, који због језика не може самостално водити одељење (запослен је као васпитач и наставник вештина), затим један учитељ приправник (постављен пре 4 месеца, а запослен као руководиоца материјала и учила), који је због своје потпуне глувоће неупотребљив за дуже време као наставник у одељењу и поред две учитељице хоспиткиње. Од ове двеју учитељица једна је поднела молбу за премештај (муж јој је постављен за среског начелника у Радовиште), те ни у ком случају неће остати у заводу (где је провела свега два месеца). Друга учитељица хоспитант је (слична првој) по својој нужди у заводу (само због породичних потреба) и чека згодну прилику, па да се из завода уклони. Поред тога ова учитељица је сувише нежног здравља (боловала је 40 дана за шест месеци колико се налази у заводу).

Од осталих стручних наставника један (Ристовић Десимир) такође је поднео молбу за премештај.

Према свему овоме за идућу школску годину, када ће бити осам одељења, имаће пет наставника са стручним испитом (у које долази и потписати) и један учитељ без стручног испита, који може радити у одељењу.

Ако Министарство просвете нађе да су разлози г-це Дивчићеве за премештај умесни и изађе јој на сусрет, молим, да се на њено место изволи поставити други стручни наставник. Ако пак Министарство нема стручних наставника, молим да се поставе три учитеља (мушкарца) хоспитанта који имају интереса за ову наставу и који ће се поштено и савесно посветити глувонемој деци. Најучтивije и најлепше молим, да приликом постављења нових учитеља у Дом породични разлози играју своју улогу.

Управник Дома Глувонемих
Миодраг В. Матић

*Јаков Бједов са ученицима првог разреда
и њиховим родитељима*

25.

*Молба Десимира Ристића, стручног учитеља Дома глувонемих,
за премештај у Земун*

Ристовић Десимир, наставник
за дефектну децу Дома глувонемих
у Јагодини, моли премештај у Дом
глувонемих у Београду, или у коју
другу установу за абнормалну децу
у Београду или у Земуну

**Министарству просвете
Одељење за основну наставу
Отсек за абнормалну децу
Београд**

Још као ученик учитељске школе, јако сам се интересовао
васпитањем абнормалне деце. Поставши учитељ, био сам постављен
по давнашњој жељи за наставника у Дом слепих, у Земуну. Ту сам,
поред рада са слепом децом, хоспитовао и у одељењима глувонемих.
Добивши премештај за Јагодину, радио сам у Дому глувонемих, све
до мога одласка у Пољску. Био сам послат од стране Министарства

просвете у Варшаву, где сам провео годину дана. Ту сам положио и стручни испит за наставника глувонемих. За време мога боравка у Варшави похађао сам и све остале течајеве за абнормалну децу (следе, слабомислене, морално посрнуле и туберкулозне). По повратку из Варшаве, 1931 год. било ми је поверен I разред у овдашњем Дому као и ове школске године.

Ово искуство, стечено за време шест година мога непрекидног рада са дефектном децом, довели су ме до закључка, да ефикасност и успех једнога наставника абнормалне деце, у многоме зависи од његове теоријске спреме, а нарочито од искуства у практичном раду. Желећи да се користим, док сам још млад, искуством старијих наставника по разним заводима и установама за абнормалну децу, слободан сам умолити Министарство, да ме изволи преместити у Дом глувонемих у Београду, или пак у ма коју другу установу за абнормалну децу у Београду или у Земуну.

Ова потреба да добијем Београд или Земун долази и стога, што ми брат, о коме се сам старам, студира агрономију у Београду. Како његово издржавање зависи искључиво од мене, то част ми је умолити Министарство, да ми изађе у сусрет.

Молбу образлажем према распису Министарства просвете од 23-III-1931. у следћим тачкама:

1. Име и презиме	Десимир Ристовић
2. Место, срез и бановина рођења	Дринска
3. Народност	Југословенска
4. Вероисповест	српско - православна
5. Коју школу свршио и у ком месту, које године и са каквим успехом	Мешовиту Учитељску школу у Ужицу јуна 1926. са врло добрим успехом
6. Је ли положио практични учитељски испит, где, које године и са каквим успехом	Положио, Јагодина 18. септембра 1929. са одличним успехом
7. Место и срез у којем сад служи	Јагодина, белички
8. Како је дошао у садање место: по молби, по потреби службе или казни	По потреби службе
9. Од када је у садањем месту	Од 28 маја 1928 год.
10. Колико је година провео у	Од 1. септембра до 28. октобра

Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

Јужној Србији	1927/28.
11. Колико година службе има	6 година и 9 месеци
12. Положајна група	IX – 1 периодична повишица
13. Плата	-
14. Знање страног језика	пољски
15. Рад на народном просвећивању, држао предавања за народ, основао кредитну или коју другу задругу, певачко друштво, дечије или омладинско позориште, стрељачку дружину или које друго друштво	У Пивницама, среза оџачког, области Бачке држао сам родитељске састанке сваке недеље, био сам књиговођа земљорадничко-кредитне задруге у Пивницама, био сам активни члан Соколског друштва све до пре годину дана, од тада сам морао се исписати из материјалних разлога.
16. Рад у Сокоlima Краљевине Југославије	Био сам активан члан све до пре годину дана када сам морао се исписати из материјалних разлога, јер издржавам брата на универзитету и мајку код себе.
17. Који су радови (ради ли на личном усавршавању, да ли се бави прикупљањем народних умотворина, сабирањем етнографске грађе и слично)	Сарађује на народној просвети и ради на свом личном усавршавању
18. Просечна оцена за последње три године	5 (три одличне оцене)
19. Последња оцена	Одличан (5)
20. Је ли под истрагом дисциплинском или кривичном	Није
21. Је ли кажњаван од кога и зашто	Није
22. Колико је и да ли је био премештен и како: по молби, по потреби службе или казни	Два пута по молби и један пут по потреби службе
23. У којим местима је службовао до данас	У Пивницама, среза оџачког, области Бачке, у области ужичкој и у Дому слепих у Земуну
24. Је ли радио у неподељеној	1 месец и 20 дана

Дом глувонеме деце у Јагодини 1928-1941

школи	
25. Је ли свршио какав течај, курс ручног рада, пољопривредни течај, соколски курс, или какав други, у коме месту и које године, је ли способан за хоровођу певачког друштва	Свршио течај ручног рада у Скопљу 1927 год., положио стручни испит за глувонему и осталу дефектну децу у Варшави 1930/31 школске године
26. Колико је одсуствовао и зашто	Од 1 септембра 1930 до 1 јула 1931 год. по одобрењу Министарства просвете ради одласка у Пољску на курс за дефектну децу- укупно 10 мееци
27. Породично стање, колико деце, која су у народној, средњој, великој или стручној школи.	Издржавам брата, који студира прву годину агрономију у Београду, лично здравствено стање добро
28. Разлози због којих тражи премештај	Ради издржавања брата и ради свог личног усавршавања
29. Је ли учествово у рату	Ослобођен као стално неспособан
30. Је ли одликован у рату или миру	Није

Уз молбу прилажем у овереном препису: уверење о завршеном течају ручног рада, диплому о положеном стручном испиту за глувонему децу и декрет о првој периодној повишици.

30 маја 1933 год
у Јагодини

Учтив
Ристовић Десимир, учитељ

Министарство
Социјалне Политике
и Народног Здравља
2 – VI – 1933. г.

**Министарству просвете
Одељење за основну наставу
Београд**

Према Закону о народним школама, Министарству социјалне политике и народног здравља част је спровести Министарству

просвете предњу молбу г. Ристовића Десимира, стручног учитеља основне школе Дома глувонемих Краља Александра Првог у Јагодини, с мишљењем, да се из поменутог Дома по тој молби премести за учитеља једног од помоћних одељења постојећих при основним школама у граду Земуну, из разлога наведених, који му отклањају могућност да даље буде у садањем месту службовања. У толико пре да се премести, пошто у Земуну има вереницу стручну учитељицу у помоћном одељењу основне школе Краљевића Андрије, са којом се намерава ускоро венчати, па би и те околности требало имати у виду и омогућити да ових двоје будућих супружника буду у близини како са службом тако и са истом делатношћу на пољу ове специјалне врсте наставе.

По наређењу Министра
Референт за абнормалну децу

26.

Молба управитеља Дома глувонемих да му се одобри одсуство и материјална помоћ ради учешћа на конгресу за испитивање свесловенског детета у Брну

**Министарству просвете
Одељењу за основну наставу**

Београд

У Брну, у Чехословачкој, одржаће се од 28 до 30 октобра тек. год. конгрес за испитивање свесловенског детета. Позват од стране одбора, који организује овај конгрес, а чији је председник г. Ристохар, редовни професор Универзитета у Брну, пријавио сам предавање: Развитак школства за ненормалну децу у Југославији. У објављеном програму увршћено је и ово моје предавање.

Да бих могао учествовати на овом конгресу и одржати поменуто предавање учтиво молим Министарство, да ми изволи доделити материјалну помоћ ради одласка на конгрес, као и то, да ми изволи одобрити одсуство од 26 октобра до 2 новембра 1933. године.

У исто време молим Министарство, да ми изволи доставити дозволу за вађење пасоша код Среског начелства у Јагодини ради одласка у Чехословачку.

У прилогу част ми је доставити спремно предавање, које ћу на конгресу држати на чешком језику.

Дом глвонеме деце
Краља Александра I
7 – X – 1933.
Јагодина

Учтив
Миодраг В. Матић
Управник Дома глвонемих
Краља Александра I у Јагодини

Министарство
Социјалне Политике и
Народног Здравља
9-X-1933.
Земун-Александрово

Министарство просвете

Београд

Пошто се приближило време за конгрес у Брну, то је Министарство социјалне политике и народног здравља и од своје стране част умолити Министарство просвете, да г. Миодрагу Матићу, управнику Дома глвонемих у Јагодини одобри тражено одсуство и материјалну помоћ, како би овај пут могао реализовати у нашем свеопштем интересу. Сем тога што пре дати дозволу за његов одлазак у Чехословачку ради наведеног циља, како би благовремено прибавио пасош за овај пут.

По одобрењу Министра Социјалне Политике и Народног Здравља
Референт за абнормалну децу

**Развитак школства за ненормалну децу
у Југославији**

Школство за ненормалну децу на територији данашње Југославије пре рата било је на врло ниском нивоу. Ни опште просветно културне прилике у појединим крајевима нису биле тада ни мало сјајне. Народне школе у границама предратне Србије биле су у развиту, али спремање ове слободне земље за неке велике националне задатке и њена слаба економска моћ спречавали су је да на културно просветном пољу развије пун замах. Западни крајеви Југославије, који су од туђе аустроугарске државе имали нека скромна права, учинили су нешто више за основно школство, у коме је ипак вејао један страни дух и педагошки шаблонизам. Други пак крајеви под бившом Аустроугарском држани су у буквалном смислу у духовном мраку, јер над непросвећеним народом странац лакше влада.

Под таквим околностима нису могле развијати се и напредовати ни школе за дефектну децу. Ненормално дете је било остављено својој злој судбини, лишено сваког социјалног збрињавања, васпитања и образовања. Неколико таквих школа, основаних у том времену, јесте пре дело приватних хуманих друштава него јавних установа и државних и самоуправних власти. Тако пре рата били су основани заводи за глувонему децу у Загребу (1892 г.), у Београду (1897 г.), у Љубљани (1900 г.), заводи за слепе у Загребу (1900 г.); школе за слабоумну децу у Љубљани (1911 г.) и Марибору (1913 г.) и завод за морално посрнуле у Београду.

Рат је уништио све напоре социјалних радника и школских људи на овом раду, те су све школе за дефектну децу биле затворене и готово упропашћене. И нормална, а још више ненормална деца за време рата била су у тешком положају. Глад, болсет и економска беда, ти стални притисци рата, повећали су необично број ненормалне деце.

Нова Југословенска држава ставила је између осталих задатака још и пред културно просветни проблем. Она је требала да ликвидира народну неписменост, која се у извесним крајевима пела до 80 и 90 процената, а уз то да реши питање социјалног збрињавања и школовања ненормалне младежи. И она је за време свога постојања од 15 година часно решила у знатној мери оба ова проблема.

Нови закон о основним школама, који је извршио унуфикацију народног школства и ударио солидне темеље народном просвећивању у нашој држави увео је обавезно школовање ненормалне младежи. Уредбе и правилници, које је донело Министарство на основи овог закона, решили су многа техничка на даљи развитак овог школства. Заводе и школе за ненормалну децу оснива и издржава првенствено држава (Министарство социјалне политике и народног здравља), а затим бановине, велике градске општине и приватна друштва. Према томе тежиште питања оснивања ових школа пренето је из приватних руку, како је било до рата, у опсег обавеза државе и великих самоуправних тела. Тиме је пак цео проблем уместо добротворне делатности приватних хуманитарних установа постао проблем целог друштва.

Данас Југославија има: четири завода за глувонему децу (Београд, Загреб, Љубљана, Јагодина) са четрдесет одељења и четири стотине четрдесет и шесторо деце; 3 завода за слепе (Земун, Загреб,

Кочевје) са 26 одељења и 250 деце; 3 помоћне школе (Љубљана, Нови Сад, Марибор) за дебилну децу са 25 одељења и 310 дебилне деце; 48 помоћних одељења при основним школама са 780 дебилне деце; 6 завода за морално посрнулу децу са 20 одељења и 500 деце; 1 школа за трахоматичне са 40 деце; 1 школа за туберкулозну децу са 26 ђака, 1 школа за богаласту децу са 40 деце; 1 школа за наглуву и 1 школа за имбецилну децу.

Овај број завода и школа за ненормалну децу је свакако недовољан. Јер према попису становништва од 1931 год. у целој држави има 17.691 глувонемих особа, од којих 1.948 дораслих за школу; 21.475 слабоумних, од којих 2.409 дораслих за школу; 12.246 слепих, од којих 598 дораслих за школу и 30.000 богаљастих.

Да би се задовољила потреба за образовањем и васпитањем ненормалне деце свих категорија, која још не посећују школе, предузеле су држава и банске управе мере, да би се у бановинским центрима и у другим већим местима оснују нови заводи и школе.

Заводи за глувонему, слепу, морално посрнулу и богаласту децу су уређени на интернатској основи. Један од ових завода-Завод слепих Краља Александра I у Земуну-представља са својом организацијом национални понос. Он има модерну словачку штампарију, где је штампано преко 12.000 књига Брајевим писмом у вредности једног милиона динара. Вредност зграда и осталог инвентара премаша неколико десетина милиона динара. При уређењу завода за ненормалну децу тежи се, да заводска средина буде што ближе породичној средини. Васпитно старање о овој деци у слободном времену, ван наставе, поверено је учитељима васпитачима који за ову дужност имају посебну награду. Односи осталог заводског особља према питомцима су родитељски, сестрински и братски. Помоћне школе и помоћна одељења су без интерната.

При пријему деце у школе и заводе за ненормалну децу главну улогу игра управник завода, стручни учитељ и школски лекар. Школовање у заводима траје осам година. Настава се у појединим школама изводи специјалним методама, а у васпитању се примењују принципи поправне педагогике. У школама за глувонему децу свуда се предаје говорном методом. У последње време све више осваја места метода матерњег говора, док се стари начин учења појединих гласова, бесмислених слогова и граматичких облика напушта. У помоћним одељењима и школама дебилне деце главна сврха је

развијање заосталих духовних и телесних способности, док заводи морално посрнутих теже да код својих питомаца пробуде успавани понос, достојанство и одговорност према друштву. У школама за следе, где се предаје слепачко писмо (Брајево, Херолдово и Клајвово) а и при неким другим заводима у Дому глувонемих Краља Александра Првог у Јагодини) постоје материнске школе, које посећују деца од 5-7 година старости. Овде се примењују принципи рада Монтелорија, Декролија, Фребела. У свим школама настава се изводи на принципу индивидуалности ђака и принципу саморадне и радне школе. Васпитним ручним радовима се посвећује највећа пажња. Телесне вежбе се изводе по соколском систему и на принципу специјалне ортопедске гимнастике. Деци се оставља велика слобода, а у неким заводима је заведена и ђачка самоуправа. Женска деца су у извесним заводима (у Земуну, Јагодини, Љубљани и Загребу) упућују у све врсте домаћинства и женских ручних радова, које им предају стручне наставнице. Телесно кажњавање ђака је у свима школама Југославији је законом забрањено.

При народним заводима за глувонеме (Загреб, Јагодина) и следе (Земун) врши се систематско испитивање деце интелигенције. Слабо обдарени ђаци се одвајају у посебна паралелна одељења, где се примењују друге методе и скраћено наставно градиво.

Питање уџбеника за поједине школе још није решено. У неким школама за глувонеме деце сами наставници израђују читанке. Заводи следе деце захваљујући модерној штампарији за следе у Земуну имају нарочите уџбенике, па чак и врло богате библиотеке на слепачком писму. Остале школе служе се уџбеницима нормалне деце. Ово питање ће се ускоро коначно решити, када се буде решавало питање уџбеника у свима школама у Министарству просвете.

Наставне планове и програме за све школе прописало је Министарство просвете, где постоји одсек за школе дефектне деце, који води надзор над целокупном наставом у држави.

Професионално образовање ненормалне деце изводи се највећим делом у занатским радионицама при појединим заводима (у Дому слепих у Земуну, у Дому глувонемих у Јагодини и у свим заводима за морално посрнуту децу), а затим код приватних мајстора под надзором државних органа и друштва за збрињавање ове деце. Само из два завода (из завода слепих у Земуну и глувонемих у Јагодини) отпуштено је у грађански живот око 250 школованих и

појединим занатима научених питомаца и питомица. Обуку заната у овим заводима изводе стручно квалификовани мајстори. С обзиром на пољопривредни карактер занимања највећег броја становника Југославије нарочита се пажња поклања практичном и теориском учењу агрокултуре. У ту сврху постоји код појединих завода (код завода за морално посрнулу децу и завода за глувонеме у Јагодини и Љубљани) мали поседи са уређеним економијама.

Школовани слепи питомци се упућују у извесне манастире (св. Петка и др.) а на извесне поседе, секвестриране после рата аграрном реформом, где они са својим породицама воде економију и домаћинство. При Дому слепих у Земуну изграђују се две огромне палате, у којима ће доживотно бити смештени слепи људи и жене из целе земље, где ће радити своје занате.

Поједина приватна друштва (Дечански у Београду и Добротворна друштва за помагање слепих и глувих у Загребу и Љубљани) старају се о свршеним питомцима и питомицама појединих завода и после школске обавезе. Она им налазе запослења и воде надзор над њиховим владањем у грађанском животу.

Спремање наставника ненормалне деце досад се изводило помоћу једногодишњих течајева. Сада је то питање решено новим Правилником, кога је прописало Министарство просвете. Наставници ће се спремати практично при појединим заводима и школама у великим центрима (у Београду, Загребу и Љубљани), а теориску спрему ће добијати на дотичним универзитетима и висиком педагошким школама. После двогодишњих практичних и теориских студија наставници ће полагати стручни испит пред сталном комисијом при Министарству просвете. У сврху свестраног стручног образовања Министарство просвете даје годишње одсуство наставницима ненормалне деце ради студирања ових школа у иностранству. Највећи број наставника одлази у Чехословачку, где наилазе на братски пријем.

Наставници ненормалне младежи су државни чиновници, који су у материјалном и правном погледу изједначени са наставницима грађанских школа.

Сви наставници имају своју заједничку организацију, која штити сталешка права својих чланова и ради на развоју и популаризовању ових школа. Њен задатак је још да одржава присне везе с организацијама учитељства ненормалне младежи у осталим

словенским земљама ради стварања савеза учитеља ненормалне младежи.

Просветна политика југословенске државе иде на то, да све своје грађане просвети и културно уздигне. Само просвећен народ може сачувати и угледати своју државу. Исто тако у нашој држави увидела се културна потреба, да сви људи, без обзира на њихове телесне и душевне недостатке, треба да напредују са напредтком и потребама доба. Интерес је културе југословенских народа, да се не само здрава деца, него и ненормална васпитавају и оспособе за уживање и коришћење плодова цивилизације и да са своје стране, својим моћима и способностима, допринесу и дају своју помоћ за даљи напредак и уасвршавање културног живота. То диктирају не само ови културни, него и морални, педагошки и народно привредни интереси.

*Наставници Школе за глувонеме на једној прослави
1. марта 1939. године*

Југословенска држава ће ускоро попут своје драге сестре Чехословачке републике моћи поносно истаћи да је решила два битна

културна проблема и потпуно ликвидирала народну неписменост и збринула у школе и заводе ненормалну децу. Овом другом проблему ударени су солидни темељи. Даљем развитуку ове племените зграде осигурани су сви услови и фактори. То у толико пре што је сам узвишени југословенски владалац Њ.В. Краљ Александар Први мецена и покровитељ многих завода и установа за ненормалну децу.

Миодраг В. Матић

27.

Утврђивање дисциплинске кривице наставника Вићентија Томића

На основу Закона о народним школама и Уредбе о дисциплинској одговорности школских надзорника и наставника народних школа, по саслушању Дисциплинског одбора при Министарству просвете, а по предмету дисциплинске кривице Томића Вићентија, наставника школе за дефектну децу у Јагодини, бановине моравске

Пресуђујем:

да се Томић Вићентије¹⁰, наставник школе за дефектну децу у Јагодини, бановине моравске, за дело изложено у разложима све пресуде казни укором.

Разлози:

Томић Вићентије оптужен је да је дан 16 јула 1934 год. тукао и телесно повредио ученика Милошевић Милана тако, да је ученик морао тражити лекарску интервенцију.

Оптужени на саслушању признаје дело, али пориче да је именованог Милошевића тукао штапом већ прутом тако да није ни била потребна лекарска интервенција, што сведочи и сама чињеница, да је питомац одмах сутрадан враћен као здрав. Из исказа питомаца Дома утврђује се навод у тужби. Овим делом оптужени Томић огрешио се о пропис Закона о народним школама, али с обзиром на олакшавајућу околност, као признање кажњен је казном наведеном у диспозитиву ове одлуке.

Пресудом у препису известити именованог Томића.

¹⁰ Вићентије Томић (Јарушице, код Крагујевца, 1909 – Јагодина, 1980), васпитач и наставник школе (1933-1968)

Рађено у канцеларији Правног одсека
Мин. просвете на дан 6 фебруара 1936.
године у Београду

И з в е ш т а ј
За Дисциплински одбор при Мин. просвете

Управа Дома глувонеме деце Краља Александра у Јагодини претставком својом од 20-VII-1934 године оптужила је начелству среза беличког Вићентија Томића, наставника-васпитача Дома за следеће:

да је на дан 16 јула 1934 године тукао и телесно повредио ученика Милошевића Милана, тако да је ученик морао тражити лекарску интервенцију;

да је у својој одбрани вређао и непристојно се изражавао о својим претпостављеним.

Управа Бановинске болнице у Јагодини у свом извештају од 17-VII-1934 године наводи:

да је лекарским прегледом код именованог константована модрица на врату, левој и десној страни плећке, десном рамену и испод десног пазуха, која потиче од удара штапом т.ј. тврдог и тупог предмета из непосредне близине.

Из исказа службеника-мајстора Дома као и саслушања питомаца Дома утврђује се:

Да је означеног дана, око 7.15 часова ујутру оптужени ушао у собу где су питомци били на окупу носећи у руци сиров штап дебљине око 0,10 м.м. и захтевао јачим тоном да му деца кажу ко је разбио прозорско окно од његове собе

да је одједном почео тући питомца Милошевића штапом по врату и леђима

Питомци Дома даље изјављују да је тучени питомац пре тога, можда у шали, ударен прутићем по длану од стране Томића. Све они потврђују да их Томић често бије и приморава на тежи рад.

Оптужени Томић по записнику овога саслушања признаје да је тукао питомца Милошевића, али пориче да га је тукао штапом, већ протом, тако да није била ни потребна лекарска интервенција, што

сведочи сама чињеница да је питомац одмах сутрадан враћен као здрав; да је питомца морао бити због његове..., разузданости и недисциплинованости и што је осетио да он свим својим држањем ремети ред и потребну слогу међу питомцима. Напомиње да му је овај питомац непосредно пред тучом на његово објашњење окретао леђа, одрицао послушност бежањем из баште где су питомци радили и да је на њега бацио камен.

Даље наводи да је сам случај доста незнатан, али да је од стране заменика управника Дома претстављен за тежи из разлога који му нису познати.

Одлуком из 1932 године именовани је по отслужењу кадровског рока, у коме је времену оглувео, постављен као такав за васпитача Дома.

Краљевско банска управа предлаже да се окривљени у интересу службе отпусти из државне службе.

Правни референт

Дисциплински одбор при Министарству просвете, пошто је на седници од 20 фебруара 1936 године, саслушао реферат г. Араничког В. Косте, правног референта Министарства просвете, а прегледао акта овог предмета дао је мишљење: да се казни губитком 20% месечних принадежности и да се опомене да ће бити строже кажњен ако се понови.

За председника
Д. Бранковић

20 – VII – 1934.

**Начелнику среза беличког
за просветног референта**

Јагодина

У прилогу част ми је доставити наслову реферат заступника управника Дима глувонеме деце Краља Александра Првог у Јагодини од 16-VII-1934 год., који поред истог саслушања Радичевића Косте, мајстора-бравара и Миодрага Филиповића, мајстора-столара и Вучића Миомира, столарског помоћника, затим Пејчиновић Ђирила, Остојића Радивоја, Нешића Благоја, Весковић Милосава и Милошевића Милана, питомце овог Дома као и извештај бановинске болнице у

Јагодини од 17-VII-1934 г. с молбом на даљу надлежност у смислу Закона о народним школама и Закона о чиновницима противу Томића Вићентија, учитеља и васпитача овога Дома. Поред горњих прилога приложено је и изјашњење г-на Томића.

Повређени питамац Милошевић Милан пуштен је из болнице 17-VII-1934. г. у 13 часова по подне а на телефонски позив управе болнице послат је по њега служитељ овог Дома Борисав Илић.

Када је питамац доведен из болнице изјавио је да не воли седети у болници и да је много плакао.

Како г-дин Томић Вићентије у својој изјави није узео учтивијег и блажијег тона према свом претпостављеном а нарочито при завршетку где изјављује: „А како ће се у оптужби претставити зависи од карактера и моралних квалитета самога заступника г. Будимира Илића“. Са овим је г-дин Томић нанео писмену увреду у званичној дужности потписатом, те молим наслов да се и ово узме у обзир какво је понашање г-на Томића према непосредном старешини.

О мојем карактеру и моралном квалитету даће свој извештај по потреби мој непосредни старешина г. Матић Миодраг, управник Дома, кога ја сада замењујем, а који је својим поверењем и предлогом у сигурности мога рада, већ скоро десет пута одређивао и предлагао да га замењујем за ових пет година моје службе у Дому.

Како је овај инцидент веће природе и не спада у делокруг рада потписатог, то молим наслов да са г. Томићем поступи по закону, јер ово није први случај код г. Томића, што се да видети из саслушања питамаца.

За Управника Дома Глувонемих
Илић Будимир

Рађено дана 16 јула 1934 године
У канцеларији Дома глуве децембар
Краљ Александар Први у Јагодини

У 7.30 час. Дана 16-VII-1934 год. заступник управника Дома Илић Будимир, чуо је како се неки питамац дере и плаче у сутурену домне зграде. На ту дреку сишао сам у сутурен зграде и у ходнику нашао Милошевић Милана глувонемог питомца где плаче. Упитао сам Милана зашто плаче, изјавио ми је да га је шибао г. Томић Вићентије васпитач и да га је истерао са ручка. Позвао сам питомца

Милана да пође самном у трпезарију где су питомци доручковали да видим и умирим тај инцидент, али сам на жалост имао шта видети. Питомац Милошевић био је много тучен, тако га је г. Томић ударио по врату низ леђа преко кошуље и по бутинама преко танких панталона.

У кухињи сам затекао Радичевић Косту, мајстора-бравара, Миодрага Филиповића, мајстора-столара и Вучића Миомира, столарског помоћника, који су очекивали да деца доручкују и иду у својим радионицама. У трпезарији је био и г. Томић Вићентије, када сам га упитао, зашто је овако избио питомца одговорио је: „Тај је питомац велики мангуп и њему је и ово мало што је добио“.

На основу горе изложеног и на основу Закона о народним школама, Закона о чиновницима и специјалног правилника Дома глувонеме деце у Јагодини и дужности васпитача

Решавам

Да се за овај испад и овакав поступак васпитача према питомцима саслушају мајстори Радичевић Коста, Филиповић Миодраг, Вучић Момир и г. Томић Вичентије, васпитач а питомац Милошевић Милан пошаље у бановинску болницу на болничко лечење а од болничке управе затражи лекарски извештај о стању болести питомца Милошевића Милана пацса г. Томићем по закону поступи.

За Управника Дома Глувонемих
Илић Д. Будимир

Дом глувонеме деце
Краљ Александар Први
16-VII-1934. године
Јагодина

На основу предњег реферата управника Дома позвати су на саслушање Коста Радичевић, мајстор бравар, Милорад Филиповић, мајстор столар и Вучић Миомир, столарски помоћник и упитани шта знају по предњем реферату изјавише:

Јутро око 7.15 часова сишли смо у сутурен зграде и просторијама где су трпезарије да позовемо децу да идемо на фарбање које већ неколико дана радимо.

Деца су у том времену доручковала и ми смо сели на клупу да их чекамо док сврше с доручком. Одједном наишао је у трпезарију г. Томић Вићентије, учитељ васпитач носећи у рукама један сиров штап у дебљини око 10 мм. Одмах је почео да се дере, како је неки питомац разбио прозор. Питомци су се пред г. Томићем правдали да нико није разбио прозор, он је одједном почео с оним штапом шибати Милошевића Милана глувонеог питомца. Г. Томић је више пута ударио Милошевића тако јако нарочито преко врата низ леђа и по бутинама те га је чак и својим ципелама ритао.

Интервенисали смо да г. Томић остави дете јер оно није криво, али није нам успело, пошто је г. Томић глув те не разуме нас и с њим је тешко споразумети се.

Сада овде можемо константовати а то ће још боље константовати и лекар да је Милошевић Милан глувонеми питомац задобио доста телесних повреда по врату, леђима и бутинама, тако да на врату има дугачку пругу која се већ надула 8-10 см, на леђима има 5-6 пруга дужине 15-20-25 см., на бутини неколико пруга од штапа и модрице од ритања.

То су наши искази по предњем што знамо на које се можемо заклетити.

Крста Радичевић, Миодраг Филиповић, Вучић Миомир

По предњем реферату управе Дома позван је на саслушање Пејчиновић, глувонеми питомац и изјави:

16 ујутру ми смо спавали поред школских зидова у дворишту испод прозора г. Томића Вићентија. Г Томић Вићентије да би нас пробудио из своје собе сипао је на нас воде из бокала. Јесмо тог јутра радили у башти али нисам видео да се Милошевић Милан бацао камењем у собу г. Томића с намером да га удари. Видео сам да је тог јутра г. Томић шибао прутом Милошевић Милана али не знам зашто.

То је што знам Ћирило Пејчиновић

Позван Радоје Остојић питомац овог Дома и по предњем изјави:

Видео сам...те се онда на г. Томића бацио МАЛИМ КАМЕНОМ Милошевић Милан из тог разлога што га је г. Томић прво ударио прутом по длану...

Радоје Остојић

Позван Нешић Благоје питомац овог Дома,
те упитан по предњем изјави:

Када је г. Томић штапом по длану ударио Милошевића Милана и отишао у своју собу, онда је Милан Милошевић узео мали камен и бацао у вис, тај је камен пао негде али не знам где и сигурно да је пао преко прозора у собу г. Вићентија, али прозор није изломљен. Ја сам видео да је у трпезарији г. Томић шибао прутом Милошевића Милана али не знам зашто.

То је све што знам Благоје Нешић

Позват Весковић Милосав питомац овог
Дома, упитан по по предњем изјави:

Ја сам се тог јутра умивао а дошао је г. Томић Вићентије и ударио ме вићући на мене. Ја не знам зашто ме је ударио али сигурно да радимо у башти, али тог јутра је падала киша и није се могло радити ништа у башти.

Видео сам да је г. Томић шибао прутом Милошевић Милана али не знам зашто. Г. Томић нас увек тера на неки рад и много нас бије а нема зашто.

Милосав Весковић

По предњем позват је тучени Милошевић Милан
и упитан изјави:

Ја сваког дана радим и г. Томић увек је против мене, кажњава ме и не даје ручак и вечеру па и овог јутраја нисам могао радити од великог блата а он ме је видео и у башти ударио. Ја се каменом нисам бацао на г. Томића већ сам се играо и камен је улетео у његову собу на којој су били отворени прозори. Зашто ме је г. Томић овако шибао штапом и повредио није ми познато али он мене много мрзи и увек кажњава. То је мој одговор.

Милошевић Милан

Саслушао и оверава

за Управника Дома Глувонемих
Илић Будимир

Дом Глувонеме деце
Краљ Александар I
16-VII-1934. године
Јагодина

Г. Томићу Вићентију, учитељу васпитачу Дома глувонеме
деце Краљ Александар I

Јагодина

Да г. Томић, учитељ-васпитач овог Дома изволи дати своје
објашњење:

Зашто је 16 јула 1934 године шибао штапом за време доручка у
7.15 часова у трпезарији дома и нанео телесне повреде Милошевићу
Милану глувонемом питомцу, који се сада налази у болници на
лечењу.

За Управника Дома Глувонемих
Илић Будимир

Управи Дома глувонемих Краља Александра I

Јагодина

По наређењу Управе дома част ми је дати следеће изјашњење:

16 ог т. год. у 5 ½ часова ујутру како је била ладовина то сам
издао наређење да сви питомци чупају траву у башти и парку. Док су
сва деца радила, Милошевић Милан, који је заједно са њима, није
хтео да ради, гестикულიрајући и цинично смејући се. Хтео сам да му
саветујем да мора и да ради, као и остали, тим пре што је хвала Богу
потпуно здрав. Моја објашњења уопште није хтео ни да чује, него
обрће леђа, прича, негодује, одриче послушност и бежи из баште, што
даје повода и осталима да престану са радом.

Кад сам отишао у своју собу да узмем „бројно стање“ и да
идем у магацин, да издам дневно следовање, Милошевић је дошао под
мој прозор, два пута ударио каменом у прозор и два пута убацио
камен кроз прозор, у намери да ме удари.

Што се тиче прве кривице дотичног ствар стоји овако: ја сам
васпитач и према томе одговоран за башту, парк и чистоћу дома и
домских просторија. Од Милошевића, као и осталих, нисам захтевао
ништа друго, него да се почупа трава и коров по башти. Он је
државни питамац: држава га храни, одева, издржава и школује. Према
томе, он се мора одужити држави онолико колико му то дозвољавају
физичке и интелектуалне моћи. У овом случају да чупа траву. Није

хтео да ради; поред тога дрзак, безобразан и неучтив, на кога не утичу никакви савети ни моралне казне.

Како он није хтео да ради, сваки васпитач мора да ради, а Милошевић га посматра са извесним шикањирањем и ниподиштавањем. Тако нешто можда је било само код Лава Толстоја на имању „Јасна пољана“. Али Лав Толстој је био Рус, идеалиста, сањалица, затуцани гностик а ми смо Југословени па онда Срби, и морамо да радимо и да не разглабамо да бисмо се одужили држави и друштву и напослетку, да би смо овај живот учинили сношљивим. Неко је пак потребно да плати радну снагу, која ће радити, а Милошевић да надзирава. Како дом нема могућности ни за најосновније потребе, то значи да питомци имају да раде, тим пре што им је то дужност.

Што се пак тиче бацања камена кроз прозор желео је да удари мене а друго да разбије прозорска окна. На истој соби разбијено је једно велико стакло, које кошта око 50 динара. Сада је неко морао да плати и друго а није искључена могућност да је исти Милошевић разбио именовано стакло. Дом нема кредита за бацање у морско дно. Од Милошевића се не може наплатити, јер је сиромаш, а како васпитач станује у дотичној соби, значи да он мора да купи и оправи из свог џепа, мора, јер не може да се мрзне. Значи да васпитач мора да чува државну имовину, па разуме се и своју. Он то мора, јер је одговоран пред законом, друштвом и својом савешћу.

Из свега изложеног јасно је само по себи зашто је Милошевић Милан добио батине прутом, а не штапом, како се у оптужби представља. Како је дотични приликом добијања батина био само у кошуљи, јер је летње доба, сасвим је природно да се морало познати где је ударено прутом, а о неким телесним повредама не може бити ни речи. А да није било никаквих телесних повреда доказ је тај што се дотични Милошевић, од стране заменика управника упућен у болницу на лечење 16 о.м. а одмах сутра дан 17 о.м. око 1 час по подне, отпуштен из болнице, разуме се, као здрав, јер је такав и отишао.

Не могу себи да одредим зашто га је заменик огласио за болесне и шиљао у болницу. Или је зато да му се да прилика да се упозна са највећим...свога живота и света, или пак да мени на тај начин нашкоди.

Било како му драго, тек тај нови „педагошки принцип“ саслушавања пред децом и оптуживања како ће утицати на дотичног и осталу децу јасно је само по себи. Знам само једно, а то је да Милошевић на тај начин никада неће добити свест о послушности и вршењу својих дужности према друштву и држави. Већ само лепим и паметним саветима, а бога ми, некада и на силу, јер данас људи не раде шта им срце жели, него напротив оно што морају.

Узрок овог малог инцидента лежи, дакле, у предњим чињеницама; а како ће се представити зависи од карактера и моралних квалитета самога заменика г. Будимира Илића.

Само толико!

Учтив

Вићентије Томић, учитељ

*Наставнички колектив са ђацима
1930/31. године*

Бановинска болница
Моравске бановине
Јагодина

17-VII-1934 године

Управи дома глувонемих

Јагодина

Према Вашем захтеву извештавате се, да је Милан М. Милошевић, питамац тога дана боловао у овој болници од 16-17 јула т.г.

Приликом лекарског прегледа код именованог је нађено следеће стање:

„Тучен штапом; на врату има модрицу-трагови штапа. На левој страни плећке модрице-трагови од удара, позади потиљка друга модрица. На десној плећки модрица дуга 8 см.-трагови прута. На десном рамену модрица-траг прута. Испод десног пазуха модрица-траг прута.

Све повреде су скорашње и задане су тупим предметом, чврстим предметом из непосредне близине-прутом.

17-VII-1934. отпуштен као опорављен.

19-VII-1934.

Заст.

Управника болнице

28.

Молба управника да се деца раније отпусте из Дома ради уштеде

Дом глувонеме деце

Краљ Александар I

16 априла 1934. год.

Јагодина

**Министарству просвете
Оделењу за основну наставу
Отсеку за абнормалну децу**

Београд

У Дому глувонеме деце Краља Александра I има 86 питамаца и питомица. Изузев једног сви су питомци и питомице смештени у домском интернату. Ту поред стана питомци добијају храну и све друге потребе (одело, обућу, рубље, школске потребе, лекове и др.)

Све потребе Дома подмирују се из домског буџета, који улази у састав буџета Министарства социјалне политике и народног

здравља. По домском буџету расходи се исплаћују из државне дотације и прихода Дома. Новим буџетом Дома знатно је редуцирана државна дотације према ранијим годинама, а приходи, које треба Дом из својих средстава (од издржавања питомаца и израђевина у домским радионицама) да реализује, услед економске кризе свакако ће сасвим подбацити. Међутим расходи не само да се неће смањити, већ се услед пријема нових питомаца (од старијих питомаца нико неће ове године завршити школу, те неће бити ни отпуштања, повећати. Напомињем још и то, да је буџет за прошлу буџетску годину био већи, па се само крајњом штедњом једва могло изаћи на крај.

Имајући ово у виду, потписати као наредбодавац II степена, да се не би прекорачењем издатака по појединим позицијама огрешио о Закон о државном рачуноводству, а с друге стране да би се омогућио редован рад у Дому, слободан сам предложити Министарству просвете: да се рад у школи Дома глувонемих у Јагодини заврши 10 јуна тек. год. и да се до тог времена изврши стручан преглед у појединим одељењима.

Деца би била одмах упућена својим кићама, те би се за ових 20 дана, за колико би се скратио рад у школи, учиниле знатне уштеде у домском буџету. А тиме би, поред највеће штедње преко године, било омогућено да завод у наредној школској години нормално и без прекида ради.

До 10 јуна тек. год. биће завршен програм рада у свима одељењима ове школе.

Ако би се усвојио овај предлог, молим Министарство да изволи обавестити о томе управу Дома, како би се на време позвали родитељи да одведу своју децу.

Управник Дома Глувонемих
Миодраг В. Матић

29.

*Тужба Милке Петричевић, послужитељке у Дому глувонемих
против управника Миодрага Матића*

**Министарству просвете
Београд**

Умољавам горњи наслов да предузме извесне мере противу управника Дома глувонемих у Јагодини

1) Господин Матић управник Дома глувонемих искоришћује послугу за лично своје кућевне послове, као кување ручка, прање судова, намештање спаваће собе, прање веша, употребљује ћебиће и

чаршаве које су својина државна за себе, да би своје могао чувати годинама јер нису у употреби.

Једном речи искоришћује све што му на расположење даје држава за себе.

Послугу искоришћава до крајности а ако који од послуге рекне не могу да сав посао урадим, одговор од г-ђе Матићке је ако не може одмах нека иде а ми ћемо наћи оне који ће све без речи радити.

Ја сам се поболела 22 октобра 1934 и упутила се била доктору да бих остала у болницу али ме на моју жалост лекар није задржао у болницу већ ми је дао рецепт за лекове што да их платим и ако ја плаћам потпорни фонд. Како сам ја упућена од лекара да се лечим кући ја сам тада легла у стану Дома рачунајући да на то имам право домаћег лечења. Шта бива иза тога. Управник Матић ми не допушта да лежим и лечим се по упуту лекара сада шта ја могу у болницу ме не примају, управник Дома ми недопушта да се лечим у стану Дома. Ја сам овим поступком изазвана и рекла сам г. управнику дајте ми моја документа хоћу да тражим посао на другом месту.

Мени је тада одговорио ваша су документа у бановини. Ја сам тада била принуђена да посао откажем јер се не може издржати толики рад. Ја сам мајка двоје деце и за све овде у тужби изложено за доказ могу положити заклетву, исто могу потврдити да сам на служби у Дому Глувонемих 2 године као одлична радница и за све време од 2 године рада нисам била никада болесна искључиво сада и то испада тако да не могу да искористим лечење и ако плаћам за фонд сваког месеца.

Из ових разлога молим г. Министра да се правда задовољи и увери се о свему у мојој тужби наведено.

Таксу плаћам.

5 новембра 1934 год.
у Јагодини

Учтива
Милка Петричевићева
послужитељка у Дому Глувонемих
у Јагодини
стан Љубе Симића бр. 19

Министарство просвете
Краљевине Југославије
Одељење за основну наставу
6 новембар 1934 год.
Београд

Милка Петричевићева бив. послужитељка у дому Глувонемих у Јагодини, оптужила је Мин. просвете Матића Миодрага, управитеља пом. завода: да искоришћује послугу за личне и домаће послове;

да заводске чаршаве и ћебад употребљава за своје личне и домаће потребе;

да је она тужила 22 октобра 1934 год. била тако болесна да би морала лежати у заводу али да јој то управник није дозволио.

Вођеном истрагом утврђено је да тужени наводи не одговарају истини и да су резултат личне мржње тужиље према оптуженом.

Саслушана куварица завода тврди да се тужиља више пута опијала и у пијаном стању грдила управника и његову госпођу; поред тога да је крала јела у заводу и носила у варош и да је због тога оптужена из завода.

Изасланик Мин. просвете у своме извештају наводи да тужиља у моралном погледу не ужива добар глас пошто је са многим одржавала интимне односе, да је она неписмена и да су њено незадовољство искористили непријатељи Матића који су у ствари и написали тужбу да би напакостили угледу оптуженог.

На крају изасланик је предложио да се предмет као свршен стави у акта.

Ни скупштински одбор на своме 198 редовном састанку од 21 фебруара 1935 год., по разматрању предмета оптужбе достављеног против Матића Миодрага, учитеља-управитеља завода глувонемих у Јагодини па је нашао да је тужба неоснована пошто наведене чињенице ничим нису доказане. С тога је одбор мишљења да се Матић ослободи одговорности и да се предмет као свршен стави у акта.

Усвајајући предње мишљење Дисциплинског одбора а на основу Закона о народним школама

Одлучујем

Да се Матић Миодраг, учитељ-управитељ завода глувонемих у Јагодини, среза беличког, бановине моравске, за дела изложена у реферату ове одлуке ослободи сваке дисциплинске одговорности и

казне о чему одлуком у препису известити све заинтересоване и учитеља Матића.

15 маја 1935.

По овлашћењу
Министра просвете
Начелник
Оделења за основну наставу

Записник

О саслушању Ранка Врбашког, невенчаног мужа тужиље Милке Петричић, бивше послужитељке Дома глвонемих у Јагодини Генералије: против управника Дома

Ја сам Ранко Врбашки, рођен 1884 у Ћурђеу-Бачкој, сада пензионисани рудар, живим у Јагодини и радим сваки посао као радник.

Од када познајете Милку Петричић

Са Милком Петричић упознао сам се пре 7 година. Пошто њезин муж живи у Америци већ 22 године и тамо се венчао-узео сам Милку Петричић код себе и са њом сам живео-и она ми је родила једно мушко дете које ове године похађа I разред у Јагодини.

Како сте са њоме живели и зашто је она сада отишла

У нашем заједничком животу она ме 6 пута покрала и толико пута и побегла-кад је потрошила паре на младе људе. Она се без паре опет враћала у мој стан.

Задњи пут пре две године ја сам био принуђен да је удаљим заувек, јер ако је ударим бојим се власти. Сада је она отишла у рудник Ртањ код свог сина од првог мужа. У Ртаљ је отишла пре месец дана. Да ли имате и нешто да кажете о Милки

Ја сам сво њезино неваљавство исписао које ћу ових дана предати полицији. Чуо сам да је и у Дому глвонемих покрала животне намирнице.

Више немам шта да кажем, осим то-да мени никад ништа донела из Дома-исто тако ни моме детету ништа.

Наводима њезиним по моме мишлењу не може се веровати, пошто је она и раније више пута лагала, а и мењала више од 50 људи да с њима живи. Последњи са којим је у Јагодини живела причао је чак пред мојим дететом да има она једну вечиту заразну болест-ок

које се и он разболео-и што га је грдне паре коштало док је излечен.
Могу се и заклетати на ово.

Прочитано и потписано.

У Јагодини 3/ХИИ-1934 год.

Антон Скала

Записник

О саслушању Миодрага Јанковића земљорадника из Јагодине
поводом тужбе Милке Петричевић-бивше послужитељке у Дому
глувонемих у Јагодини, противу управника Дома.

Генералије – Ја сам Миодраг Јанковић, рођен 1902 год. у Винорачи,
живим већ 17 година у Јагодини као земљорадник.

У којим односима сте ви живели са Милком Петричић?

Ја сам живео са Милком Петричић свега месец дана и то лети
1933 године. Она ми је била као невенчена жена. После месец дана
она ме је заразила са полным болешћу и напустила ме. После тога ми
се нисмо видели.

Шта имате још да кажете?

Ја немам ништа више да кажем.- Где она сада живи не знам, не
знам ни зашто је отишла из Дома из Јагодине.

Прочитано и потписано!

У Јагодини 3-ХИИ-1934 године

Миодраг Јанковић

Антон Скала

Записник

О саслушању Никосаве (Косаре) Ћорђевић-кухарице у Дому
глувонемих у Јагодини поводом тужбе Милке Петричевић-бивше
послужитељке у Дому против управника Дома

Генералије: Ја сам Никосава (Косара) Ћорђевић-рођена 1891 год. у
Јагодини-кухарица. У Дому сам од 1-Х-1933 године. Удата сам за
Драгутина Ћорђевића, пензионисаног рудара у Јагодини. Имам 7
деце.

Шта имате да кажете о Милки Петричић?

Ја знам Милку Петричић, бившу послужитељкуу Дому
глувонемих. Она се често опијала, и у пијаном стању свађала се са
мном-али ја о томе нисам се никад жалила г. управнику. Она је скоро
сваког дана одлазила код неке бабе Божане у Јагодини и сама се
хвалила да тамо пије кафу и ракију. Више пута сам приметила да ми

је нестало бибера, алеве паприке; кад сипам вечеру у тањире-она долази одвађа тањире и некуда носи. Ја не знам куда је носила. Г. управник је неког дана ухвати и она каже да носи свом детету. Међутим њен муж Ранко Врбашки долазио је у кухињу у Дом и казао да она не носи њему нити детету. Од стида и срамоте она је морала да отидне из Дома.

То што она наводи у својој тужби да је због болести морала да отидне из Дома није истина. Ја је знам годину и два месеца-она је била мршава али здрава и због болести не би требало да иде из Дома. Она је отишла и морала отићи, по моме мишљењу само због стида и срама. Када је она била пијана она је грдила и псовала све редом-госпођу, господина управника-децу - а сутрадан ништа није знала о томе.

То што она каже за господина управника и госпођу да они искоришћавају послугу то није истина-све је то сушта лаж. То је она написала из мржње, да се освети г. управнику, што је он ухватио кад је била носила јело у варош.

Исто тако није истина да г. управник употребљава ћебиће и чаршаве-што су државна својина. Све је то она написала из освете што је г. управник покарао за њезин неваљали рад.

У раду је била аљкала и несавесна, зато смо се ја и она више пута свађале. Г. управник је њу из сажалења држао зато што је била сама, али она није била захвална.

Имате још нешто да кажете?

За сада немам ништа више да кажем.

Прочитано и потписано

У Јагодини 3-ХИ-1934 год.

Косара Ђорђевић

Антон Скала

Записник

О саслушању г. Матића Миодрага, управника Дома глувонеме деце у Јагодини поводом тужбе Милке Петричић, бивше послужитељке-дневничарке у Дому, против управника Дома.

Г. Матићу прочитана је тужба Милке Петричевићеве и на питање: да ли је тужбу разумео, да ли се осећа кривим и шта има да каже на ову тужбу, Г. Матић Миодраг дао је следећи одговор:

На тужбу Петричевић Милке изговори ово:

1) Заводску послугу не искоришћавам за своје личне сврхе и своје домаће послове. Послуге немам довољно у Заводу, те кад бих некога употребио на друге ствари, ван завода, ред, поредак и чистота би у заводу мањкали. Међутим за седам година, откад постоји у Јагодини овај Дом и откад сам ја на његовом челу, још се није десило, да неко од инспектора (Дом је под непрестаним, непосредним и честим надзором Министарства социјалне политике, Социјалног и Просветног одељења Банске управе у Нишу-Среског надзорништва у Јагодини) или неко од свакодневних посетилаца приметио да је нешто у Заводу нечисто или прљаво. Све инспектори (начелник Општег одељења Министарства социјалне политике, Референт за абнормалну децу истог Министарства, начелници Банске управе у Нишу па и сам Бан Моравске бановине) убележили су у Књигу званичних посета само похвале о раду и чистоћи у Дому. О томе се свако може уверити. Сваки од послуге има свој посао у заводу, који врши.

2) Није истина, да употребљујем заводску ћебад и чаршаве. Завод има врло мало постељних ствари (кредити за ову сврху су недовољни), те се не могу одвојити за приватну и туђу употребу. Откад су настали хладни дани свако дете има по два ћебета. Чаршави се такође често мењају и перу. Ја и моја жена (жена ми је учитељица) са двоје деце живимо скромно, те нам наше плате стижу да снабдемо и имамо што нам је у кући потребно.

Исто тако неистинити су наводи служавке Петричић, да је моја жена терала послугу, да јој ради и да им је претила отпустом из службе. Молим да се узме реч од послуге, да ли је заиста тачно, да ли она слуша мене и моју жену. Нарочито би било потребно саслушати заводску куварицу, јер се у тужби вели, да ми се кува јело од стране послуге, а нарочито због тога, што је Петричић Милка била паракуварица, па ће је куварица најбоље познавати.

3) Није истина да се Петричићска разболела 22 октобра т.г. да је тада тражила да лежи у Дому, па кад јој ја нисам дозволио, а она је дала оставку на службу (управо отказала службу). Истина је ово: она је мени отказала службу 29 октобра т. г. и ја сам прихватио њен отказ, који је у деловодни протокол Дома заведен. Отказ сам прихватио тако, да она напусти службу 15 новембра 1934 г. Њен отказ сам доставио Банској управи и г. Бан је својом одлуком од 26-XI-1934 г. упразнио њено место од 15 новембра о. г. После њеног отказа, дакле

после 29 октобра т. г. Петричћка је радила још два дана, па ми се јавила да је болесна и тражила упут за лекара. Упут сам јој лично написао и она је као служавка дневничарка отишла на преглед у Бановинску болницу у Јагодини. При поласку у болницу рекао сам јој, да ће је лекар задржати у болници ако нађе да је болесна, јер на болничко лечење као дневничарка има право. Петричћка се после три сата вратила и рекла да је лекар није примио у болницу да лежи, већ

да ће она о својој вољи лежати у Дому. Нисам јој могао то дозволити, јер она спава у истој соби са девојчицама па би то сад у интересу здравља девојчица било штетно. Поред тога Дом нема нарочито одељење за болесне, па се свако дете, које се разболи, одмах упућује у болницу. Петричћки сам могао тим мање изаћи у сусрет, јер ју је лекар одбио да лежи у болници, значи да њена болест није такве природе да треба да лежи. Она ми је већ тада изгледала, да симулира болест. Пошто је отказала службу, није хтела више да ради. Рекао сам јој, да иде у варош и тамо да лежи, а до 15 новембра т. г. тећиће јој плата. Она је онда покупила ствари и напустила завод. При поласку је затражила своја документа, које јој нисам могао предати, она је одмах напустила Јагодину. Да је пак била болесна, сигурно то не би учинила.

Дакле Петричићка се није разболела, па услед тога и услед немања могућности да лежи у Дому отказала службу. Други је један разлог њеном отказу. На име, око 25 или 26 октобра т. г. обилазећи око 10 часова ноћу децје спаваће собе, приметио сам једну особу, која са улице долази у Дом. Застао сам у ходнику и чекао. Особа је носила нешто у рукама и право се упутила заводским вратима. Најзад је извадила кључ и почела да откључава врата. Ја сам изашао испред врата. Особа се од мене уплашила и побегла у двориште за у граду. Пошао сам за њом, стигао и видео да је то била Милка Петричић. Кад сам је запитао одакле долази, рекла је да долази из дворишта. Међутим она је говорила неистину. Рекао сам јој, да ми се сутрадан јави у 8 часова у канцеларију.- Сутрадан сам питао послугу да ми каже где је Петричћка била и шта је радила. И куварица и остала послуга ми је рекла да она сваки дан, управо свако вече, носи храну (јело, хлеба и др.) неком у варош. Кад сам их прекоревао што ми то нису рекли, они су одговорили, да им је Милка Петричић говорила да ради то по мом одобрењу. Међутим ја јој то нисам никад одобрио.

Милку сам онда позвао у канцеларију, испитивао је, али ми она није хтела признати. Рекао сам јој да ћу ствар потанко испитати и видећу шта ћу радити. Она је изашла. Кад сам даље почео да трагам и испитујем држање Петричићске, запрепастио сам се стварима, које сам сазнао. Петричићка је то видела, дошла у канцеларију и отказала службу. Онда је симулирала болест и покушала и покушала да некако изврда казну, која би је сигурно снашла. Од послуге тек сад сам сазнао (послуга сад то правда, што није раније јавила за њене деликте, тиме, што није хтела да изазива свађу и мржњу), да је она одавно износила из Дома храну, да се врло често опијала, да је блудничила, да је била дрска и свађала се, у пијаном стању је крала и ломила судове. (Додуше, и раније ми је о дрскости и неучтивости Петричићеве говорио васпитач Дома г. Бједов Јаков и остало заводско особље, али сам то из великодушности опраштао, саветујући јој да своје понашање измени). Дошао је и њен бивши муж Ранко Врбашки, радник из Јагодине и рекао, да је Петричићка ноторни лупеж, да је врло неморалног владања и т.д. Даље Миодраг Јанковић, надничар и ранији радник Дома, испричао ми је да га је Петричићка заразила неком венеричном болешћу (Молим да се ова двојица саслушају). После ових сазнања, хтео сам да прикупим материјал и да је предложим за отпуст по казни, али ме је она својим отказом предухитрила.

4) Болећивост и сентименталност Петричићке кад говори о своја два детета су лажна и срачуната на ефекат оптужбе (управо тај ефекат је хтео постићи писац тужбе, који је Петричићки која не зна ни једно слово да напише, потписао и написао тужбу). Петричићка има једно дете са Врбашким, али то дете, и оно је у Јагодини, никад није обилазила нити га хтела видети. Друго дете Петричићке је одрастао човек и ради у Сењском Руднику. Сав зарађени новац трошила је на алкохол...

5) Петричићка је била у Дому око две године. Једном раније је опет напуштала Дом због свађе и конфликта са особљем Дома, па се опет враћала. У послу је била доста аљкава и нечиста. Трпео сам је због своје глупе сентименталности и великодушности.

Напомињем, да није сва моја кривица што сам овакве проблематичне типове држао у Заводу. Данас је врло тешко наћи честиту и поштену радну снагу. Питање служинчади у интернатима и

заводима је једно велико питање. Са њима се вечито има кубура и невоља. То искуство имају све старешине оваквих завода.

Петричићка је у овој својој тужби инспирисана са стране. Учинила је са своје стране толико, што се хтела мени светити за истрагу, коју сам био повео а због које је учинила отказ. Међутим и друга лица (или друго лице) притекла су јој у помоћ и тужбу написала. Са оваквог једног положја, где осећам одговорност и према својој савести и према својој дужности, нисам могао другачије него да се по неком замерама због несавесног рада или грешења дужности. У

својој слепој мржњи према мени дотичне личности, ето, свете се на овакав начин. Гурају испред себе овакве моралне беднице, док они сами кукавички беже и крију се. Своју дужност вршим по својој савести и по својим способностима. Досад сам то чинио на задовољство свих својих претпостављених. И резултат мога рада у заводу у сваком погледу, мислим, да се довољно јасно запажа и види. Свој труд и рад не бих ни у будуће ускратио. Но да ли овакве ствари пружају подстрека за тај рад? Да ли оне хране вољу и одушевљење?

То је мој исказ, на који се могу заклети.

3-XII- 1934.

Миодраг В. Матић

Управник Дома глувонемих

Антон Скала

Министарству просвете
Оделењу за основну наставу

Према наређењу Господина Помоћника Министра просвете од 26 новембра 1934 године извршио сам преглед рада у Заводу за глувонему децу у Јагодини и извидио сам пословање управника Завода Миодрага Матића према тужби паракухарице тог Завода Милке Петричић.

У прилогу част ми је поднети Министарству просвете

1) Извештај о прегледаном раду и одржаном инструктивном већу са наставницима Завода за глувонеме у Јагодини.

2) Записник о саслушању оптуженог управника Матића Миодрага и сведока: Никосаве (Косаре) Ћорђевић, заводску кухарицу, Ранка Врбачког, другог невенчаног мужа тужитеља и Миодрага Јанковића, трећег невенчаног мужа тужбе Милке Петричић.

На основу података које сам могао добити приликом саслушања оптуженог и сведока, част ми је изнети следеће чињенице:

1) Изводи тужиље, да управник и његова госпођа употребљавају заводску послугу и заводске ћебиће и чаршаве за себе не одговарају истини. Исто тако није истинито, да је била 22 октобра тако болесна, да би морала лежати у затвору, а да јој то управник није дозволио. Тужиља је била дневничар у заводу те би се као дневничар могла бесплатно лечити у бановинској болници у Јагодини, али је лекар није примио у болницу, јер није била болесна.

2) Заводска кухарица Косара Ћорђевић која је са тужиљом радила до њеног отказа службе исто тако није приметила да је тужиља болесна. Према изјави кухарице тужиља је напустила завод због стида и срама, јер се она више пута опијала и у пијаном стању грдила и псовала управника и његову госпођу и поред тога тужиља је крала јела у Заводу и носила их у варош. Управник Завода ју је ухватио 20 октобра баш кад је носила јела у варош. Позвао је у канцеларију и казао јој, да ће ствар потанко испитати. Онда је тужиља отказала службу.

3) Тужиља наводи у својој тужби да је мајка двоје деце. Кома нису познате прилике мислио би, да је њој као вредној мајци двоје деце учињена велика неправда. Међутим је једно њено дете из првог брака (њезин муж живи у Америци) већ пунолетан син, сада рудар у Ртњу. Друго дете пак живи код њеног другог невенчаног мужа у Јагодини, који ју је пре две године избацио из куће због крађе и забранио јој да долази код детета. Тужиља се, дакле, није много бринула за своја два „детета“, него је према изјави њезиног другог невенчаног мужа мењала више од 50 људи, да с њима живи, а трећег невенчаног мужа је чак заразила болешћу.

4) Тужиља је после отказа службе у Заводу одмах напустила Јагодину и отишла, не зна се куда. Њезин други невенчани муж мисли да је отишла код свог сина на Ртањ. Према изјавама сведока тужиља није лице коме би се могло веровати, јер је била одана крађи, пијанству и блудничењу. Опште је мишлење да је тужиља написала тужбу против управника из освете што ју је управник ухватио да краде и показао је на њен неваљали рад. Поред тога управник завода је уверен да тужиља није сама написала тужбу, јер је неписмена-него да су његови непријатељи искористили и ову прилику да би нашкодрили његовом угледу.

5) Управнику могло би се замерити што је скоро две године држао у заводу ову проблематично лице, за које се могло знати да није на добром гласу. Ја сам му у том погледу и поставио питање. Управник напомиње да није сва његова кривица што је овакве проблематичне типове држао у заводу. Данас је врло тешко наћи честиту и поштену радну снагу. Питање служинчади у интернатима и заводима је једно велико питање.

6. Пошто је већ на основу до сада добивених исказа може видети да наводи тужиље не одговарају истини предлажем да се цео предмет стави у акта.

Захвалан на поверењу
Антон Скала

Правном референту

Част ми је доставити цео предмет на даљи рад с мишљењем да се тужени Матић Миодраг, управник Дома глвонемих у Јагодини, ослободи од кривичне одговорности, пошто се ислеђењем већ до сада могло утврдити да до њега нема кривице по овој ствари.

6-XII-1934.

По наређењу наечелника одељења
за основну наставу

*Наставници Дома краља Александра
1930. године*

30.

*Седница Наставничког већа поводом извештаја Антона Скале,
референта Министарства просвете о раду школе*

Записник

Наставничког већа Завода за васпитање глувонеме деце у Јагодини написан приликом инструктивног прегледа рада у заводској школи од Антона Скале, реф. Министарства просвете дана 4-XII-1934 године.

Присутни су управник и сви наставници и наставнице.

Дневни ред

1. Отварање седнице
2. Извештај г. Изасланика о прегледаном раду
3. Случајности

I

Управник завода г. Матић отвори седницу и да реч г. Изасланику.

II

Г. Изасланик А. Скала саопштава да је дошао у завод по налогу

Господина Министра просвете да изврши преглед рада како у заводу тако и у појединим одељењима, и да да потребна упутства за рад у овој школској години.

После тога г. Изасланик даје следећи извештај о своме прегледу:

А. Опште напомене

Са радом у заводу који сам прегледао 3 и 4 децембра сам у главном задовољан. Видео сам да г. управник савесно и уредно врши послове као управник завода тако и управитеља школе. Књиге и списи које води су у најлепшем реду. Приликом прегледа рада у појединим одељењима опазио сам да г. управник даје наставницима упутства, да их исправља у њиховом раду када нађе за потребно. Са наставницима одржава редовна месечна већа. Он је у сваком погледу примеран старешина и стручњак на пољу васпитања глувонемих. Изузев једног случаја влада у заводу хармонија међу наставницима, а и између наставника-управника и осталих заводских службеника. Овај једини случај неспоразума са наставником Савом Пантићем јављен је Министарству просвете чека се на свршетак поступка.

Код прегледа рада у одељењима могао сам се уверити да се сви наставници труде да би постигли што бољи успех. Скоро у свим одељењима може се приметити активно сарађивање свих ученика у наставном раду. Наставници који већ имају испит труде се да и

учитеље хоспитанте упознају са радом са глувонемом децом. Ту треба да напоменем да учитељи хоспитанти треба да присуствују по распореду који одреди г. управник наставним часовима. Наставници код којих хоспитанти хоспитују дужни су да им показују како се ради, позивају их да и они раде и исправљају њихове грешке. На наставним већима сваког месеца треба да се поднесе извештај о хоспитовањима као и о присуствовањима г. управника на часу. Г. управник изнесе шта је приликом свога присуствовања опазио и у међусобној стручној дебати траже се онда бољи путеви за постизање што бољег успеха. На сваком наставном већу треба да по један наставник држи подесно предавање. Ова предавања треба да послуже усавршавању наставног рада.

Поред ових главних напомена сматрам да је потребно да изнесем још и неколико нарочитих опажања у појединим одељењима.

Б. Нарочито опажање

У I разреду ради г. Бједов Јаков.

Наставник је изводио са децом неколико вежби дисања. Даље је прешао на артикулацијске вежбе прво са целокупном децом и онда са појединима. Вежбао се изговор гласова а-о-у; а-о-и. Наставник се трудио да се код сваког ученика изазвао што бољи изговор појединог гласа. Ту треба да се пази да већ на самом почетку деца и поједине гласове што природније изговарају. Деца су даље изговарала почетне везе вокала са консонантима –па-по-пи-по-пу-та-то-ти. Код изговарања свеза, пи- управник, који је био присутан упозорио је, да се може деци одмах дати и појам –пи-. Показао је деци како се пије – и деца су одмах схватила шта значи –пи- јер после тога требало је само показати како се пије и поједино је дете казало –пи-.

Деца састављају свој буквар. До сада су прешла и написала слова и-о-у-с-п-. Поред тога имају деца свеске за писање. Потребно би било да имају деца свеске за цртање појмова. Ове су свеске најпотребније.

Наставник треба да хоспитанте позива да и они раде, да им при раду показује и њихове грешке исправља.

У II разреду ради г. Љубица Стојановић.

Деца су се крстила. Изводиле су се вежбе дисања, прешло се на питање шта је оно? На ово питање деца су одговарала, то је глава и т.д. Тако су показала цело човечије тело. Даље су деца одговарала на питање: шта радиш ти? Шта ради он?- она? Шта има у нашој учионици? На ово питање деца су показала и казала колико има појединих предмета.

О артикулацији се водило рачуна али треба још више да се пази на изговор појединих гласова и то код сваког детета.

У том разреду хоспитује г. Јелена Нешић. Наставница ју је испитивала. Хоспитанткиња показује много интереса за рад с глувонемом децом, само је потребно да више пази на свој говор-није потребно да сувише гласно говори и поједине речи не сме да раставља у слоге кад их изговара. Деца лакше шчитавају целу реч, изговорену природним говором, него на такав начин. Свеске нису биле нарочито чисте. Важи исто и за II б разред.

Наставница треба да хоспитанте позива да и они раде, да им при раду показује и њихове грешке исправља.

У II б разреду ради г-ђа Савка Матић.

Говор. Наставница је постављала деци оваква питања колико јесу 3 дин.+ 2 дин.; 3 јабуке + 2 јабуке; 3 оловака + 2 оловке; 4 пара + 3 пара; 3 гуме + 3 гуме. Код овог питања дете је одговарало јесу 5 гума. Ту сам приметио да нема средстава да дете на предметима рачуна. Показало се на прстима, али само наставница, дете није показало.

О артикулацији се водило рачуна. Погрешно се...додир између наставника и ученика. Деца су даље одговарала на питања. Какве је боје орман? Је ли орман мој? Кажи Радивоју да устане! Шта радиш ти? Шта ради он? Одговори су били тачни, што значи да се појмови много вежбају говором.

Деца имају свеске у које пишу питања и одговоре. На чистоћу свезака се не гледа довољно. Поред свезака за записивање питања и одговора нема других свезака. Треба у свеске и израђени рачуни да се записују, а нове појмове деца треба и да цртају у своје свеске за појмове и питања.

У овом разреду хоспитује г-ђа Косара Марић. За цело време она није била активна.

Наставник треба да хоспитанте позове да и они раде, да им при раду показује и њихове грешке исправља.

У III а разреду ради г. Софија Дивчић.

Присуствовао сам слободном разговору. Разговарало се о седмици, о раду у појединим данима, о месецу, о години. Ученици

знају како се зову поједини дани у недељи и поједини месеци у години. У слободном разговору наставница је пазила на тачан и чист изговор код појединог детета.

Деца имају свеске за вежбе у правилном говору и за уписивање обрађеног градива у слободном разговору. Ове свеске могле би бити веће и у њима би се могло напореда писати вежбе које су се обрадиле било на часу слободног говора, било на часу правилног говора. Исто тако било би корисно кад би деца према својим индивидуалним способностима и схватањима илустровала поједине написане вежбе.

Деца имају и свеске за обрађене рачуне и за лепо писање. Код свих свезака треба да се још више пази на ред и чистоћу. Већина свезака је чиста.

Наставник треба да хоспитанте позове да и они раде, да се при раду показује и њихове грешке исправља.

У III б разреду ради г. Будимир Илић.

Присуствовао сам слободном разговору. Разговарало се о четири годишња доба. Шта се ради у јесен-зими-у пролеће и лети. Наставник је постављао питања и деца су одговарала. Одговори нису били баш најбољи. Што се тиче артикулације наставник је донекле исправљао говор ја сам добио утисак да је наставник сувише мртав и да то утиче на децу. Наставник треба да унесе више живота у учионицу, онда ће и деца показивати више интереса, говориће слободније и јасније. Баш на часу слободног разговора је то највише могуће. Говор може да се оживи разним средствима, предметима и сликама, које учитељ доноси у школу.

Деца имају свеске у које уписују обрађено градиво. Све свеске су њима некакав дневник рада. Написано градиво деца треба и да илуструју. Поред ових свезака деца имају још и вежбанке за писање. Наставник треба да исправља шта су деца написала и да за време писања надзире, да деца правилно пишу. Вежбанке нису чисте.

Наставник треба да хоспитанте позове да и они раде, да им при раду показује и њихове грешке исправља.

У IV разреду ради г. Драгољуб Марковић.¹¹

Марковић је другу годину хоспитант у заводу. Пошто је показао довољно интереса за рад са глувонемом децом, а пошто нема довољно испитаних наставника, он самостално ради у IV разреду. Био сам на часу правилног говора. Деца су се према упутству наставника међусобно испитивала-колико имају година, који је старији од мене, који је старији од вас два и т.д. Деца су прилично добро одговарала. Код артикулационих погрешака могло се приметити, да учитељу недостају вежбе и знање за исправљање говора. Потребно је да учитељ у слободно време хоспитује у нижим разредима да би ту допунио своје знање у артикулацији и фонетици и убежбао се у исправљању говорних грешака.

Десеторо деце показало је свега 7 свезака. Ово су свеске у које ученици уписују обрађено градиво. Свеске нису чисте. Исправљена је само једна. Осим ових свезака других нема, што је за IV разред сувише мало. Свескама треба да се поклони већа пажња и да се води рачуна о писменим радовима, које деца раде код куће. Све што сам казао о свескама у III разреду нарочито важи за овај разред.

¹¹ Драгољуб Марковић (Дубока, код Јагодине, 1897 – Јагодина, 1950), наставник школе (1933-1936)

У V разреду ради г. Војислав Марић.

Марић је другу годину хоспитант у овоме дому. Због малог броја испитаних наставника, он ради самостално у V разреду. До сада је показао довољно интереса за рад са глувонемима. У мојој присутности учитељ је са децом разговарао прво о четири годишња доба, а после је један ученик радио на школској табли практичан рачунски задатак који му је задао његов друг. Рачунао је 8 и 12 дин. и то писмено. То је могао и напамет да израчуна. Код учитеља се још примећује трема и несигурност у постављању питања и вођењу разговора са децом на часу. Потребно је да учитељ хоспитује у нижим разредима и да се обраћа г. управнику и стручним радницима за упутства.

Деца имају једне цртанке за земљопис и друге за илустроване приче. Поред тога имају писанке за лепо писање и свако дете има своју вежбанку у коју уписује обрађено градиво. О чистоћи свезака се не води много рачуна. Све што сам казао о свескама у другим разредима важи и за овај.

У VI и VII разреду ради г. Јован Ковачевић.

За време мога присуства у овом одељењу деца су прво рачунала неколико практичних рачуна напамет, а онда и на школској табли. Деца су добро рачунала. Учитељ Ковачевић, и ако нема још испита за глувонеме, показао је у свом досадашњем раду толико способности и воље за овај рад-да може самостално радити у одељењу. Деца у овом

одељењу имају читанке које су прописане за II разред основне школе. Читала су деца неколико састава. Читање треба да буде јасније и разговетније. С тога треба више вежбати.

Деца имају само своје вежбанке у које уписују обрађено градиво. Поред ових свезака немају других. Пошто су у овом одељењу деца од којих ће нека за годину или две напустити завод као занатски помоћници треба нарочито водити рачуна о њиховим писменим радовима и то нарочито таквим, који ће им послужити у животу (разна писма-понуде-поруџбенице и т.д.)

У овом одељењу био је присутан и Сава Пантић-наставник школе за глувонеме. Он ове године нема одељење пошто се против њега води истрага по тужби управника Дома.

Наставници и хоспитанти су постављали питања, на које је господин изасланик одговарао на нека важнија питања, које су се

односила на рад у школи. Господин изасланик је наредио, да се о њима расправља на седницама наставничких већа.

III

Г. Сава Пантић обраћа се г. изасланику са питањем „Зашто ја ове године немам оделење?“ Позивајући се на досадањи свој рад и оцене те и број година рада код глувонемих каже: да и ако је дошло до замерке између њега и управника, правилно би било, да се њему дало оделење ове године, а ако би он добио премештај тада да се даде његово оделење другом учитељу или хоспитанту.

Управник г. Матић одговара на ово питање и износи разлоге, који су га руководили да се учитељу г. Пантићу не даде оделење. 1. септембра т.г. изнет је пред наставничко веће распоред оделења као предлог; веће га је примило, и г. Пантић није потражио оделење. Да је предлог био овакав и да је г. Пантић остао без оделења разлог је, што ствар по којој г. Пантић треба да одговара требало би решити ових дана како се то мислило и очекивало; па да не би рад трпео, поступило се тако. После, масе деликата било је питање где се г. Пантић огрешио о Закон о народним школама и Закон о чиновницима. Г. изасланик одговара, да на ово питање не може г. Пантићу одговорити зато, што је та ствар пред дисциплинским судом и он има да по томе реши. На питање Пантићево, „сматрам ли се ја као удаљен са овог посла?“ изасланик г. Скала је одговара: „ Ви сте још увек наставник глувонемих у Јагодини“.

Г. Ковачевић пита, на који начин би дошао до станарине. На питање изасланиково зашто не прима станарину, одговара г. управник, да постоји акт из Министарства соц. политике на основу кога се не може исплаћивати станарина њему и свима који немају стручни испит за ову наставу. Г. изасланик одговара г. Ковачевићу, да се за станарину може поново обратити образложеном молбом Министарству социјалне политике преко Управе Дома.

Пошто се нико није јавио за реч, наставничко веће се закључи.

Иzasланик Министарства просвете

Антон Скала

*Прва генерација ђака Школе за глвонеме
по завршетку 14. јуна 1936. године
са директором Миодрагом Матићем*

31.

*Кажњавање Саве Пантића и Јована Ковачевића, учитеља Дома
глвонемих по тужби управника Миодрага Матића*

Министарство просвете
Краљевине Југославије
Одељење за основну наставу
26. септембар 1934 године
Београд

Миодраг В. Матић, управитељ Дома глвонеме деце у Јагодини (преко Мин. социјалне политике и народног здравља) оптужио је Мин. просвете Пантића Саву, учитеља у поменутом Дому за следеће:

да вулгарним речима напада и вређа наставнике у дому;

да је у више махова био непристојан према тужиоцу Матићу и одрицао послушност;

да се коцка и проводи ноћни живот по кафанама;

да свакодневно анонимним и лажним доставама тужака своје своје колеге наставнике у дому;

да је ишамарао Лазаревића Владимира, васпитача који га је због тога тужио суду, а потом одустао од тужбе;

да је ученике-питомце наговарао на непослушност и дрско понашање према наставницима са којима је у заводу;

да туче ученике, а некима је нанео телесне повреде, да је ученика Арона Канхиа тако силно ударио песницом да је дете услед ударца пало онесвешћено и после лежало у кревету;

да се лакомислено задужује на веће суме;

да непристојним речима, увредама унижава ауторитет свога старешине – тужиоца Матића;

да је тужиоца називао „барабом“ и другим погрдним именима;

да са децом мало ради;

да без ичијег одобрења кида воће из школ. баште и носи својој кући;

да из школског парка кида руже и друго цвеће, и дато чини из ината према тужиоцу.

Саслушани наставници и ученици дома тврде: да је Пантић заиста наговарао децу да буду непристојна према наставницима; да се на врло неугодан начин свађао са колегама – наставницима дома; да је заиста анонимним доставама тужакао своје колеге; да је говорио како је тужилац Матић „будала“ и „бараба“; да је ученике тукао штапом и песницама; да је заиста немилосрдно истукао Арона Канхиа.

Из истражних списа види се још: да Пантић у више махова није хтео дати саслушање које му је тражио тужилац Матић; затим да је један акт којим је тужилац Матић саопштио заменику потписао речима „са највећим задовољством предње сам примио к знању“; да по распореду дежурства није хтео водити децу у цркву; да је наговарао једног ученика да поднесе кривичну пријаву противу свог наставника који га је ошамарио.

Из аката банске управе у Нишу види се да је Пантићу због учињених дугова стављена забрана на његове принадлежности.

Илија Илић, наставник дома, у својој пријави изводи, како је Пантић више пута у правцу њега – Илића пљувао у намери да га тиме омаловажи.

У својој опширној речи одбране оптужени Пантић негира све тужбе све тужбене наводи и вели, да је цела оптужба „плод личне мржње и фантазија Матића“.

У одбрани је најпре изнео историјат свог детињства, мучног школовања, затим кад је постао чиновник како се заљубио у једну девојку „драгу несудбину Берту једину свирачицу композиторку са факултетским образовање.“ Затим како је отац те девојке осујетио његове женидбене намере. Признао је да се код разних новчаних завода задужио у износу око 17.000,- динара, али то правда породичним потребама, ради осигурања његове сестре.

Банска управа је доставила Министарству просвете исказе саслушаних наставника дома глувонемих у Јагодини, по кривици Пантића и Ковачевића, учитеља у поменутом дому.

Саслушани наставници тврде: да су Пантића виђали често како у кафанама пијанчи и коцка се; да се према колегиницама неучтиво понашао, чинећи им неуљудне љубавне изјаве; да се свађама и некоретним поступцима онемогућио за даље службовање у дому; да је његов-Пантићев-интригантни рад нашао одјека и у јавности, где су у листу „Истина“ у чланку „Заштитимо нашу децу у Јагодини“ изнете све негативне особине и рђави поступци Пантића у његовом приватном животу.

За Ковачевић Јована, истрагом по тужби г. Матића, управитеља дома и саслушањем сведока – наставника утврђено је, да се Ковачевић лакомислено задужује; да се свађа и тужака са колегама; да се често опија и у таквом стању чини изгреде; да је избегавао да плати дуг од 268.- дин. Илији Илићу, учитељу; да се са Илићем свађао

и називао...зашто је Илић тражио исплату дуга; да се својим поступцима и свађама онемогућио у Јагодини.

Мин. социјалн политике и народ. здравља, умолило је Мин. просвете да се Пантић уклони из дома и стави на расположење.

Школски надзорник из Јагодине и банска управа из Ниша, достављајући предмет кривице Пантића и Ковачевића, предлаже, да се обојица оптужених преместе из дома из Јагодине, без права на наплату путних и селидбених трошкова.

Дисциплински одбор на седници својој од 18-XII-1934 године, узео је у разматрање предмет кривице Пантића Саве и Ковачевић

Јована, оба учитеља у Дому глувонемих у Јагодини, па је по разматрању стварних доказа нашао:

да се именовани лакомисленим задуживањима, недоличним понашањима у приватном животу, пијанчењем и свађама и осталим кривицама наведеним у овом реферату као и у предмету који је решаван на седници...толико огрешили о дужности своје и углед свога рада. С тога је одбор мишљења с да се Панتيћ за учињене кривице премести по казни без права на накнаду путних и селидбених трошкова, а да се Ковачевић за своје кривице казни губитком плате за два месеца.

Усвајајући предње мишљење Дисциплинског одбора а на основу Закона о народним школама

О д л у ч у ј е м

Да се Пантић Сава, учитељ у дому глувонемих у Јагодини, за кривице изнете у реферату ове одлуке, премести из дома по казни у Богаву, среза деспотовачког, бановине моравске, без права на накнаду путних и селидбених трошкова.

Да се Ковачевић Јован, учитељ – наставник поменутом дому за кривице изложене у реферату ове одлуке, казни губитком плате за два месеца.

Одлуком у препису известити све заинтересоване као и учитеље Пантића и Ковачевића.

14-I-1935.

По овлашћењу Министра просвете
помоћник

32.

Записник седнице Наставничког већа Дома глувонемих

Рађено 1 септембра 1934 године у канцеларији управе Дома глувонеме деце Краља Александра I у Јагодини

З а п и с н и к

О одржаној седници наставничког већа наставника-ца Дома глувонеме деце Краља Александра I у Јагодини.

П р е д м е т:

Седницу наставничког већа сазвао је г. Матић Миодраг, управник Дома и исту отворио.

Констатује да су присутна следећа лица: г.г. Матић В. Миодраг, Матић Савка, Стојановић Љубица, Илић Д. Будимир, Пантић Сава, Узелац Марија, Нешић Јелена, Марковић Драгољуб, Марић Војислав, Марићка Косара, Томић Вићентије и Бједов Јаков.

Управник предлаже распоред одељења, часова дежурства и вођење деце у цркву.

I раз. Бједов Јаков, II раз. Стојановић Љубица, II раз. Матићка Савка, III раз. Илић Д. Будимир, III раз. Дивчић Софија, IV раз. Драгољуб Марковић, V раз. Узелац Марија, I одел. занат. Ковачевић Јован, II занат. одел. Ковачевић Јован, писање и цртање IV, V раз. Нешић Јелена, гимнастика IV и V раз. Марић Војислав, IV и V раз. Марић Војислав, ручни рад IV и V раз. Марић Војислав.

Управник саопштава да се распоред може изменити само у случају ако буде каквог премештаја.

Управник саопштава да ће настава пре подне трајати као и у другим земљама и нашим заводима, и то: пре подне први час трајаће од прилике 1.50 па следи мало дужи одмор.

Управник предлаже услед недостатка учионица распоред рада и то би се настава изводила овако: II и III раз. I одељење од 8-10 и од 13-15, II и III раз. II одељење од 10 до 12 и од 15 до 17 ч. на по недељу дана па онда вршити обратну промену.

Управник предлаже и моли наставнике да пазе и чувају школске ствари, ђачки материјал и све друго, да обрате већу пажњу, јер ове године врло је мали кредит по буџету и биће велике оскудице.

Управник моли све наставнике – да на дужност своју долазе на време, за време одмора дежурни наставник да пази добро на питомце и врло добро и води добро надзора као и приликом вођења деце у цркву. Моли наставнике да за време часова не читају књиге, не раде ручне радове као и не воде разговоре како не би реметили ред, пажњу и дисциплину питомаца.

Јавио се Марић Војислав са питањем и предлогом. Г. Марић Војислав моли да се ослободи часова гимнастике, јер по упутству лекара мора се чувати 6 месеци после операције од телесних напора.

Управник Дома г. Матић прима овај предлог и молбу г. Марића и изјављује да ће извршити промену.

Са овим је седница закључена.

Секретар
Илић Д. Будимир

Управник Дома глувонемих
Миодрaг Матић

Радионица

33.

*Записник друге редовне седнице Наставничког већа
Дома глувонемих*

Рађено 20 октобра 1934 године у канцеларији Дома глувонемих.

З а п и с н и к

II редовне седнице наставничког већа наставника-ца Дома глувонемих Краља Александра I у Јагодини.

П р е д м е т

Седницу је сазвао управник Дома г. Матић Миодраг, отворио је и на њој председавао.

Констатовано је да су седници присутни: Будимир Илић, Сава Пантић, Драгољуб Марковић, Савка Матић, Софија Дивчић, Јелена Нешић, Косара Марић, Јаков Бједов, Вићентије Томић, Јован Ковачевић, Љубица Стојановић.

Управник Дома саопштава наставницима расписе Краљ. банске управе IV бр. 27053/934, IV бр. 22417/934 и начелства среза беличког Пов. бр. 1169, 1190 од 1934 године.

Наставници су предње примили к знању.

На предлог управника решено је да се изведе једнодневна екскурзија до манастира Јошанице са децом.

Са овим је седница закључена.

За секретара
Драг. Марковић

Управник Дома глувонемих
Миодраг Матић

34.

Записник треће редовне седнице Наставничког већа Дома глувонемих

Рађено 29 октобра 1934 године у канцеларији Дома глувонемих.

За п и с н и к

III редовне седнице наставничког већа, одржане на позив управника Дома.

Предмет:

Седницу је сазвао и њом председава управник Дома.

Констатовано је да су присутни следећи наставници-це: Савка Матић, Љубица Стојановић, Косара Марићка, Софија Дивчић, Јован Ковачевић, Будимир Илић, Драгољуб Марковић, Војислав Марић, Јаков Бједов.

Управник дома саопштио наставницима расписе Краљ. банске управе пов. IV бр. 43 и пов. бр. 45.

Наставници су предње примили к знању.

На предлог управника решено је да одговор на писмо чехослов. глувонеме деце поводом смрти Њ. В. Краља Александра I пошаљу деца V и VI раз.

Са овим је седница закључена.

35.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
12. новембра 1934. године*

З а п и с н и к

О одржаној седници наставничког већа, дана 12 новембра 1934 године.

П р е д л о г

1. Читање расписа
2. Предавање г. Матића Миодрага
3. Питање и предлози

На седници је за сталног секретара изабрана Софија Дивчић, учит. овога Дома.

1. Читају се расписи Мин. просвете и банске управе. Испитати, да ли је после 11 априла 1934 год. била издвајања од кућне заједнице и разлога зашто дотични службеник не живи у заједници. Доставити одмах, ако има који случај у нашој школи.

2. Дозвољава се рад скаутске организације у местима жупе Ниш. Надзор наставника школе над радом тих стегова.

3. Настава певања у школи да се до 21 нов. не одржава, а после да се настава ограничи на црквено певање и теорију. Како на часовима тако и на свечаностима-Св. Саве, такођер ће се ограничити на предавања и црквене песме. Концертни део-кола и севдалинке да се потпуно изоставе.

4. Одржавање месечних редовних наставничких седница, на којој ће увек по који од наставника одржати предавања, које ће бити из области наставе за дефектну децу. За децембарску седницу нека се такво предавање одржи. Наставник који хоће, нека се сам јави. За ову данашњу, управник г. Матић спремио је једно предавање. Тема је: „Реформске тежње у настави и васпитању“.

Предлози и питања: Г. Матић моли наставнике, да децу увек упозоравају на ред и чистоћу, дрва да сама деца не носе, о томе ће се старати послужитељ. Даље да наставници са децом успоставе кореспонденцију са децом завода ове врсте у нашој земљи.

Присутни на седници били су:

Савка Матић, Љубица Стојановић, Косара Марићка, Софија Дивчић, Јелена Нешић, Јаков Бједов, Будимир Илић, Сава Пантић, Вићентије Томић, Војислав Марић, Јован Ковачевић.

Седница је закључена.

Секретар
Дивчевићева

Управник Дома
Марић Миодраг

36.

Бројно стање наставника и ђака Дома глувонемих

Бројно стање Ђака и наставника Дома глувонемих Витешког Краља Александра Ујединитеља у Јагодини				
Р. број	разреди	Број ђака у одељењима	Име и презиме наставника	Примедбе
1.	I	13	Бједов Јаков	1. Томић Вићентије (глуви учитељ) запослен је као васпитач и магационер
2.	II	14	Стојановић Љубица	2. Марић Косара, учитељица запослена као наставница женског ручног рада у свим одељењима. Поред тога хоспитује у свим разредима.
3.	II	11	Матић Савка	3. Нешић Јелена, учитељица предаје писање и цртање у IV и V разреду. Хоспитује у свим разредима.
4	III	11	Илић Будимир	4. Пантић Сава, учитељ није ничим запослен. Пошто се онемогућио међу наставницима и у Дому, стављен је на расположење Министарству.
5.	III	12	Дивчић Софија	5. V и VII р. чини групу занатлијског одељења, од кога половина долази пре

Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

				подне (2 часа), а друга половина по подне. Остало време се проводи на учењу
6.	IV	12	Марковић Драгољуб	Оверава Миодраг В. Матић
7.	V	9	Марић Војислав	
8.	VI-VII	22	Ковачевић Јован	

37.

Молба управника да се Сава Пантић, учитељ, што пре премести из Дома глувонемих

Дом глувонеме деце
Краља Александра I
24. децембра 1934.
Јагодина

**Министарству социјалне политике и народног здравља
Референту за абнормалну децу - Земун**

Управа Дома предложила је Министарству просвете још јуна месеца ове године г. Саву Пантића, учитеља за премештај. Разлоге као и документа о кривицама г. Пантића, који су били повод за овај предлог, управа Дома је приложила и достављена Министарству. Овај предмет је био упућен у августу месецу Среском начелству у Јагодини на коначно ислеђење.

Приликом поделе одељења 1 септембра 1934 год. потписати је предложио наставничком већу распоред наставника. По том распореду г. Пантић није био узет у комбинацију за одељење из разлога, који су наводи у предлогу за његов премештај, даље због тога што је било и других наставника без одељења и најзад што у одељењу услед његове привремености не би радио, те би деца имала штете. Овакав предлог је усвојило наставничко веће, а ни г. Пантић није учинио ни једну примедбу, већ га је и он примио. Од почетка школске године пуних месец и по дана г. Пантић није улазио у разред, већ је седео у заводском парку и шетао се по дворишту. Најзад кад је захладило, ушао је код потписаног у канцеларију тражио да му да посебну собу, где ће док траје настава проводити време. Рекао је, да

му је хладно и не може више напољу да седи. На то сам му одговорио, да треба по распореду заједно са осталим наставницима хоспитантима да присуствује настави у појединим одељењима. Пантић је одговорио, да неће да хоспитује код својих хоспитаната. Онда сам га упутио у одељење г. Ковачевића. Г. Пантић је извесно време проводио у одељењу г. Ковачевића за време наставе, али је после и то изоставио и док се изводила настава, он је шетао ходницима, улазио у радионице, где је чистио и пеглао одело, читао новине, а затим обилазио остале просторије и одељења у Дому.

У октобру месецу једна служавка била је ухваћена у крађи, потписати је повео истрагу, и ова служавка бојећи се да не буде кажњена отказала је посао и одмах напустила Дом симулирајући болест. После извесног времена долази изасланик Господина Просвете и саслушао потписатог по оптужби ове служавке. Уверење је потписатог, да је ова служавка научена и наговарана од стране г. Пантића, да поднесе тужбу Министарству. Г. Пантићу је омиљена забава, да пише пашквиле, да подговара друге да то чине, да се тужи и парници. То је радио док је био учитељ код Ђиладана (његов управитељ школе био је лажно оптужен суду због туче деце), то је радио у Београдском заводу против свог управника, па то и данас ради овде у Јагодини.

У свом саслушању код Школског надзорника у Јагодини по поменутом предлогу за премештај г. Пантић место да се брани, лажно оптужују остале наставнике у Дому (већина наставника су због тога била саслушана), затим је, како сам то сазнао, бацио масу клевета и увреда за потписатог и на друге личности ван завода.

Приликом држања седнице наставничког већа у децембру месецу ове године, када је присуство и изасланик Министарства просвете г. Антон Скала. Г. Пантић је имао врло незгодно понашање и хтео је изазвати свађу, али је то г. Скала спречио.

Из свега овога види се: 1) да г. Пантић у заводу ништа не ради, 2) да својим самовољним држањем нерадом даје рђав пример осталим службеницима Дома и 3) да новим лажним оптужбама и пашквилима, које по његовом наговору други пишу и које ће по својој прилици и сам г. Пантић убудуће писати, омета рад, ружи ауторитет потписатог и углед осталих наставника.

У интересу угледа, рада и реда у овој установи молим Министарство социјалне политике и народног здравља да подејствује

Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

код Министарства просвете да се г. Пантић Сава, учитељ што пре премести из Дома.

Управник Дома Глувонемих
Миодраг Матић

Зграда школе за Глувонему децу

38.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
15. јануара 1935. године*

З а п и с н и к

Са седнице наставничког већа дана 15 јануара 1935 године.

Присутни: г-ђе С. Матић, Љ. Стојановић, К. Марић, Ј. Микић, С. Дивчић, г.г. Ј. Ковачевић, В. Марић, Др. Марковић, Б. Илић.

Госп. Управник Матић отвара седницу и износи, да је ова седница највише сазвана ради договора о ручном раду. Према програму видеће се шта се има у коме разреду радити, а материјал набавиће се. Ствари које се буду радиле радити у вези са говорном наставом, на крају шк. год. сваки наставник ће изложити радове

својих ђака, а по свршетку шк. године предаће на чување г. Вићентију Томићу, руковаоцу Музеја. Управник г. Матић објашњава о распису о чланарини за Црвени крст, да се то односи на 1934 год. на знање сви примили, и у наредној 1935 год. биће чланови помажући.

Даље г. управник скреће пажњу на овај случај ђака Миомира Вучића. Да ли се ради о несрећном случају или самоубиство истрага ће утврдити. Реферат Вићентија Томића о предгледу соба примљен је у канцеларији, и поред надзора ипак је било немогуће избећи контакт женске и мушке деце. Наставницима се скреће пажња, да у разреду припазе да се то сузбија, а понашање наставника према ђацима да буде одмерено разумевајући правилно време и доба пубертета код деце. Шта више запослити сву децу, задавајући им домаће задатке, како да се на неки начин каналишу осећања и разне сентименталности ове деце. Обратити пажњу на рад и чистоћу и учионица и њих самих, а такође и њихових ствари.

Обраћа се за мишлење наставницима-цама да ли треба преузети какве мере против ученице Лепосаве Стојковићеве. Г. Ковачевић, учитељ разреда у коме је Лепосава стоји на гледишту да треба ову одстранити из Дома, јер поновљен случај може да буде тежи. Сви остали се слажу с тим, а тако исто и г. Матић који ће Мин. просвете поднети реферат о свему, а дотле да се ни у вароши а ни са децом о томе не разговара.

Г. Матић одржао предавање: „Школе за децу са говорним манама“.

Без дискусије.

Управник Дома Глувонемих

39.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
19. фебруара 1935. године*

З а п и с н и к

Са седнице наставничког већа дана 19 фебруара 1935 године одржане у канцеларији Дома.

Присутни: С. Матић, Љ. Стојановић, Ј. Нешић, С. Дивчић, Д. Марковић, В. Илић, В. Марић, Ј. Ковачевић.

Госп. Управник отвара седницу и извештава присутне о случају ученице Лепосаве Стојковићеве, о којој је било већ пре речи. Предлог – извештај управе Дома се чита.

Мин. социјалне политике саглашава се са искључењем њеним, сходно правилнику који је прописан о казнама у Дому. Саопштава даље неке расписе:

начелства среза беличког од 8. II 1935. год. о обавезном држању наставничког већа,

начелства среза беличког од 25. I 1935 год. о организацији Подмлатка Црвеног Крста. Одређује се г. Марић да по могућству организује подмладак.

начелства среза беличког од 8. II- 1935. год. о сарадњи наставника са санитарским одбором у сузбијању туберкулозе.

начелства среза беличког од 8-II-1935. год. о оцењивању ученика.

начелства среза беличког од 8-II-1935. год. о међушколској преписци. Госп. Ковачевић одређује се, да се стара о тој преписци. Решено да ће се не само са школама глувонемих у земљи, већ и са школама у Чехословачкој преписка отпочети.

начелства среза беличког од 9-II-1935. год. о трајању часова у школама.

Начелства среза беличког од 9-II-1935 год. – препоручују се неки листови и часописи.

На крају госп. Матић износи неколико напомена о настави. Ствари из обичног и свакодневног живота детета, да се ради најобичнији контакт са околином и да разумеју и одговоре на постављена питања. То се изводи на лицу места, одводећи у сва одељења Дома. Мимика и гестикулација да се избегава. Даље дежурање наставника да буде мало савесније.

На концу госп. Матић одржао је предавање. Тема: Принципи глобалне школе – синтетичке и аналитичке методе.

Секретар
Дивчић

Претседник – управник
Миодраг Матић

40.

Молба Министра просвете Министру социјалне политике и народног здравља за давање сагласности о премештају Божица Лабана из Велеса у Јагодину

Министарство просвете

Оделење за основну наставу
24-I-1935 године
Београд

Министру социјалне политике и народног здравља
Београд

Намеран сам да преместим Лабана Божића учитеља из Велеса, среза велешког, бановине вардарске, за учитеља хоспитанта у Дому глувонемих у Јагодини, среза белички, бановине моравске.

Част ми је, Господине Министре, замолити Вас да изволите на основу Закона о народним школама дати своју сагласност за премештај овог учитеља.

Примите, Господине Министре, и овом приликом уверење о мом одличном поштовању.

Министар просвете

Краљевина Југославија
Министарство
Социјалне политике и народног здравља
11- II – 1935 године
Земун – Александрово

УПРАВИ ДОМА ГЛУВОНЕМИХ КРАЉА
АЛЕКСАНДРА УЈЕДИНИТЕЉА

Јагодина

Пошто је иначе Господин Министар просвете потписао правилник за учитеље – хоспитанте, то се доставља акт управи за мишлење и извештај, колики је број хоспитаната потребан том Дому?

Овај предмет сматрајте као хитан и у повратку истог извештаја по предњи предмет овог Министарству што пре.

По наређењу Министра
Референт

Дом глувонеме деце
Краља Александра I
14-II-1935 год.
Јагодина

Министарству социјалне политике и народног здравља
Референту за абнормалну децу

Земун

По предњем предмету част ми је поднети извештај:

У Дом би се могло примити највише два учитеља хоспитанта, од којих би један био неожењен (ради вршења васпитачке дужности). У комбинацију би могли ући само млађи учитељи (ни у ком случају учитељице), који би положили практични учитељски испит, који би били добри наставници у основној школи и који би дали обавезу, да ће полагати стручни испит и да ће стално остати у школи за глувонему децу.

Управник Дома Глувонемих
Миодраг В. Матић

Краљевина Југославија
Министарство
Социјалне политике и народног здравља
15- II – 1935 године
Земун – Александрово

Министарству просвете
Одељење за основну наставу

Београд

У повратку акта част је извести Министарство просвете, да у Дому Глувонемих Витешког Краља Александра Првог Ујединитеља у Јагодини има места за два учитеља хоспитанта.

Према томе Министарство социјалне политике и народног здравља, придржавајући се Закона о народним школама, сагласно је да се г. Божин учитељ у Велесу, премести у Дом глувонемих у Јагодини.

По наредби
Министра социјалне политике
и народног здравља
Референт за абнормалну децу

Наставник Јаков Бједов са групом ученика

41.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
27. марта 1935. године*

Записник

Седнице наставничког већа држаног 27 марта 1935 године у канцеларији Дома.

Присутни: Миодраг Матић, Драг. Марковић, В. Илић, Војислав Марић, Савка Матић, Јован Ковачевић, Љубица Стојановић, Божин Лабан, Вићентије Томић, Јелена Нешић, Бједов Јаков.

Дневи ред

1. Отварање седнице
2. Примедбе управника Дома М. В. Матића
3. Читање расписа и наредаба
4. Предавање г-це Дивчић Софије

Седницу отвара управник г. Матић са читањем дневног реда и одмах прелази на другу тачку: Примедбе:

1. моли наставнике-це, да дежурање у Дому код деце буде савесније,

2. на чистоћу и ред у учионици, Дому и изван, да се деца навикавају и да сваки наставник у свом разреду поведе рачуна о томе, своје ђаке да упозори на то. Лепо понашање према учитељу и сваком старијем да имају, учтиво да га поздраве као и све посетиоце Дома да знаду да поздраве и буду уљудна и примерна понашања.

3. на ручни рад обратити пажњу и постарати се, да на крају школске године може сваки наставник у свом разреду изложити известан број дечијих радова, који ће бити рађени у вези са наставом. Материјала има довољно, а ако би још нешто требало реферисати у канцеларији и набавиће се.

4. узимање школског материјала чинити пре другог звона управо пре почетка наставе.

5. излети у поље да буду у сврху наставе. Могу се изводити и поједини разреди – предходно обавестити управу. Изводити једном недељно.

6. са децом водити најобичније разговоре, оно, што му може практично послужити у животу. Примати на себе улогу каквог посетиоца, или ма кога, који те у путу, у возу или негде сретне и понеко питање упутити.

Прелази се на трећу тачку дневног реда – читање расписа и наређења.

од 26-III-1935 год. Банска управа Ниш – Пољопривредна карта Краљевине Југославије – препорука.

од 16-III-1935 год. Начелство среза беличког – Набавка обрасца – лист оцењивања – непосредно од државне штампарије у Београду.

од 16-III-1935 год. Начелство среза беличког – конкурс за једно место учитеља хоспитанта у заводу за малолетнике у ... Савске бановине.

од 16-III-1935 год. Начелство среза беличког – Отварање школе у оном месту, које је у околини од 4 км. у пречнику, и има 30-торо деце обавезне за похађање.

од 16-III-1935 год. Начелство среза беличког – Објашњење о вођењу деце у богомоље о државним празницима.

од 16-III-1935 год. Начелство среза беличког – У школама по местима разбијеног типа да се заведе полудневна настава.

од 16-III-1935 год. Начелство среза беличког – Објашњење о наградама замењеницима – учитељима вероучитеља.

од 16-III-1935 год. Начелство среза беличког – Химна југословенска – како се завршава.

од 16-III-1935 год. Начелство среза беличког – Ручни рад као принцип савршене школе. Ученичка активност и принцип саморадње која се мора гледати у сваком ученичком раду и поступку.

од 16-III-1935 год. Банска управа просветно одељење – Одлука о завршетку прегледа рукописа за уџбенике народних школа.

Четврта тачка дневног реда је предавање г. Дивчићеве.

Дивчићева је одржала практично предавање „Четири стране света“ у III разреду. Поред предавања изнела је неколико напомена из своје праксе које су важне у настави ако се хоће да јединке усвоје и знање постане дечија својина.

Дневни ред је исцрпљен и седница се закључује.

Секретар

Дивчић

Управник

Миодраг Матић

42.

Записник седнице Наставничког већа одржане

15. априла 1935. године

Записник

Седнице наставничког већа одржане 15 априла 1935 године у канцеларији Дома.

Присутни: М. В. Матић, Драг. Марковић, Будимир Илић, Војислав Марић, Савка Матић, Јован Ковачевић, Љубица Стојановић, Божин Лабан, Вићентије Томић, Јелена Нешић, Јаков Бједов и Дивчић Софија.

Дневни ред:

1. Отварање седнице
2. Напомене управника М. Матића
3. Саопштења и расписи
4. Предавање г. Јована Ковачевића, учитеља
5. Питања и предлози

1. Управник г. Матић отвара седницу и првенствено обавештава наставнике-це, који су уплатили чланарину удружења учитеља за дефектне, да морају испунити пријаву за улаз у чланство. Даће им се за то потребна тискалница.

2. а) Набавка материјала за ручни рад извршиће се из новог буџета. Зато нека сваки наставник-ца каже, шта му је потребно. Прибелешке о томе узимаће сам управник.

б) Према распореду који ће се дати на потпис, хоспитанти ће 2-3 часа недељно самостално радити у појединим одељењима. Разредни учитељ ће их исправљати и упућивати у наставу.

Понедеоником	у I	„	од 3 – 4	„	Божин Лабан
Уторком	у II	„	од 2 – 3	„	Јелена Нешић
	у I	„	од 3 – 4	„	Косара Марић
Средом	у III	„	од 10 – 11	„	Божин Лабан
	у III	„	од 3 – 4	„	Косара Марић
Четвртком	у IV	„	од 2 – 3	„	Божин Лабан
	у V	„	од 3 – 4	„	Косара Марић
Петком	у VI и VII	„	од 2 – 3	„	Јелена Нешић
			од 3 – 4	„	Божин Лабан

3. Расписи

Банска управа Ниш од 12. IV 1935. – Обустава употребе одсуства и годишњих одмора особљу Моравске бановине

Банска управа Ниш од 9. IV 1935. – Ускршње ферије трајаће од 18. априла т.г. до 6. маја закључно т.г.

Начел. среза беличког од 15. III 1935. – Скупљање прилога по школама забрањује се без одобрења Министра просвете.

Начел. среза беличког од 25. III 1935. – Уништавање голубачке мушице.

Начел. среза беличког од 15. III 1935.– Пензионисање после комисијског прегледа, објашњење како и од када припада пензија.

Начел. среза беличког од 26. III 1935. – Археолошки налази-наименовање повереника, којима ће бити дужност да организују акције за чување старина.

Начел. среза беличког од 26. III 1935. – Продужује се важност трајања одлуке која је привремено регулисала предавање веронауке ученицима православне вере.

Начел. среза беличког од 26. III 1935. – Подизање наст. принадлежности најдаље до 5 у месецу, у противном враћају се фин. дир. Ниш.

Начел. среза беличког од 11. IV 1935. – Учитељи-це за време ускршњих ферија не смеју напустити место службовања без писменог одобрења среског начелства.

Начел. среза беличког од 11. IV 1935. – Тренажа пилота у летењу-Премештање држ. служб. и чин. у места или близу, где су аеродроми. Доставити списак Министарству до 20 априла т.г.

Начел. среза беличког од 12. IV 1935. – Школска преписка мора бити прегледана и исправљена од наставника.

Начел. среза беличког од 13. IV 1935. – Упозорење на мере, које прописују гланови Закона о здравственој заштити ученика и Закон о школама.

Начел. среза беличког од 12. IV 1935. – Ученици Мојсијеве вере ослобађају се школског рада суботом од 10 – 12 сати.

Начел. среза беличког од 12. IV 1935. – Завод за образовање и васпитање глувонеме деце друштва Краљ Дечански прима за идућу школску годину већи број мушке и женске деце.

Начел. среза беличког од 12. IV 1935. – Часопис „Мисао“ препоручује се за школске књижнице.

4. Предавање са темом Примена аналитичко-синтетичке методе у настави код глувонемих одржао је г. Јован Ковачевић, наставник у Дому глувонемих.

5. Г. Марић, учитељ вели, да је организовање подмлатка друштва Црвеног крста у нашој школи немогуће, јер наша деца немају од куда да плаћају месечну чланарину.

С овим је седница закључена.

Секретар
Дивчић

Управник
Миодраг Матић

43.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
27. маја 1935. године*

Записник

Седнице наставничког већа држане 27 маја 1935 године у канцеларији Дома.

Присутни: Миодраг Матић, управник, Драгољуб Марковић, Радован Николић¹², Божин Лабан, Јован Ковачевић, Будимир Илић, Војислав Марић, Љуба Аћимовић, Вићентије Томић, Бједов Јаков, Савка Матић, Љубица Стојановић, Косара Марић, Јелена Нешић и Софија Дивчић.

Дневни ред

1. Напомене управника о школском раду
 2. Саопштење и читање расписа
 3. Предавање
- Предлози и питања

I

Управник г. Матић отварајући седницу прелази на прву тачку дневног реда. Саопштава да преостатак материјала за мушки ручни рад наставници употребе на часовима за то одређеним. Од лике би девојчице могле да праве корпице, мале асурице и т.д. Наставници хоспитанти ће помагати наставницима разреда, сваког дана од 10-11 часова до подне.

у I и II Љуба Аћимовић¹³

у III Божина Лабан

у IV и V Радован Николић

Израђени предмети као и цртанке и писанке да буду уредне и чисте.

2. Старији наставници да излазе са наставником у башту и разговор да се води о томе шта се у башти види и бива. Извесне радње да се посматрају и о томе да се разговара. Код игара дечијих водити разговор о улогама у њима.

3. Режијерство да прима у будуће г. Радован Николић. Све расписе као и забране предаће му г. Драгољуб Марковић, досадашњи режијер. Статистику и потребне податке ће г. Љуба Аћимовић са управником попунити и на време послати банској управи у Ниш.

II Расписи

Начел. среза беличког 1. V 1935. – Закон о народним школама даје право само учитељима да се жале.

Банска управа Ниш 20. V 1935. – Недеља здравља од 19-26 маја 1935 год. Начин како ће се то извести.

¹² Радован Николић (Радмиловић, код Крагујевца, 1895 – Јагодина, 1962), хоспитант и наставник школе (1935-1955), управник Дома (1940-1941) и (1955-1957)

¹³ Љубомир Аћимовић (Ариље, 1906 – Београд, 1990), хоспитант и наставник школе (1935-1938)

Банска управа Ниш 15. V 1935. – Туберкулоза, њени почеци и начин лечења. Туб. недеља од 19-26 маја 1935.

Начел. среза беличког 12. V 1935. – Дечији дан од 19-25 маја о.г. како се има прославити.

Начел. среза беличког 12. V 1935. – Полагање прак. учитељ. испита продужује се до 1. јуна.

Банска управа Ниш 12. V 1935. – Оцењивање наставника од школских надзорника.

Банска управа Ниш 26. V 1935. – Да се у недељи „Антитуберкулозној“ од 19-26 маја о.г. одрже предавања у школи о туберкулози и општој хигијени.

Банска управа Ниш 18. V 1935. – Видов-дан – прослављање по школама.

Банска управа Ниш 16. маја 1935. – Антибурекулозна недеља од 19-26 године. Предавање да се по школама одрже.

Банска управа Ниш 17. V 1935. – Јадранска стража поклонствени поход на Опленац.

Начел. среза беличког 18. V 1935. – Начин лечења туберкулозе, симптоми те болести.

Начел. среза беличког 22. V 1935. – Дом и летовање за подмладак и чланове на Јадрану. Акција Јадранске страже.

Начел. среза беличког 22. V 1935. – Веронаука по школама – Савесно вршење дужности вероучитеља.

Начел. среза беличког 22. V 1935. – Веронауку могу предавати само држављани. Преглед веронаучног рада у школама врши представник верске власти.

Начел. среза беличког 16. V 1935. – Пренос костију руских војника у костурницу у Београд.

III Предавање

„Делимична глувоћа и ментални развој“ – прочитао г. Матић, управник Дома.

IV

Да би се учинио поход- екскурзија на Опленац са ђацима из старијих разреда, управитељ г. Матић по сагласју свих наставника одређује 2. јун за речено. О материјалним средствима побринуће се на време.

Седница се закључује.

У Јагодини 27 маја 1935 године

Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

Секретар
Дивчићева

Управник
М. В. Матић

*Наставници Школе за глувонеме
30-тих година*

44.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
1 и 2. јуна 1935. године са напоменама о извештају Антона Скале*

Записник

Седнице наставничког већа, држане у канцеларији Дома глувонемих у Јагодини на дан 1 и 2 јуна 1935 године, по извршеном прегледу рада од стране изасланика Министарства просвете г. Антона Скале.

Присуствовали су наставници-це: Миодраг Матић, управник Дома, Савка Матић, Љубица Стојановић, Будимир Илић, Драгољуб Марковић, Јелена Нешић, Бојина Лабан, Софија Дивчић, Јован Ковачевић, Радован Николић, Војислав Марић, Косара Марић, Љубомир Аћимовић, Вићентије Томић и Јаков Бједов.

Дневни ред

1. Примедбе и напомене о раду г. Изасланика.
2. Објашњење појединих наставника.
3. Питања и предлози.

Г. Изасланик ставља своје примедбе и напомене на рад у I разреду, у коме ради наставник г. Бједов Јаков, а хоспитује г-ђа Косара Марић.

Присуствовао сам предавању у I раз. г. Јакова Бједова и извршио испит. Пре почетка наставе деца су изводила вежбе дисања. После су се изводиле вежбе читања са усана. Наставник је казао: „Љубице устани“!- Дете је разумело питање, што значи да је добро читало са усана. На сличан начин изводиле су се и друге вежбе шчитавања. На питање: Како се зовем ја? Како се зовеш ти? Шта је то? Колика је шљива? Колико шака имаш ти? Деца су добро одговарала.

Овде се гледа да деца правилно шчитавају, разумеју постављено питање. Добро артикулишу изговорену реч. Граматички правилни одговори овде се не могу тражити. За правилно разумевање постављених питања деца су израдила разне предмете од хартије и иловаче: воће, алатке и др. што им може послужити као васпитно и наставно средство.

Осим слова ђ и џ деца су прешла сва остала слова. Наставник је написао на табли реченицу- „Тата копа“, и још других реченица. Деца знају да читају реченице, рачунају написано, а знају и сами да пишу речи и реченице.

Ту је неко дете написало „мешала“, место лежала. Ја сам са дететом ову погрешку исправио. Интересантно је било код тога да дете није визуелним путем, нити путем шчитавања могло грешку исправити, али је одмах исправило путем опита, на тај начин, што је оловком писало по слици слово „д“ на словарици. Кад је дете писало по слову “д“, одмах је приметило да оно, што је написало, није д – било је исправљено. Овај случај може нас научити колико труда и стрпљења је потребно док се глвонемо дете научи правилно посматрати, па да научи читати и писати.

Деца знају и бројеве до 10. Показују предмете, исписују бројеве словима и цифрама.

Деца сама састављају своје букваре и то малим писменим и штампаним словима, овим редом: а, е, у, е, и. За глвонему децу се

обично не почињу овим редом којим су састављени буквари за народне школе за нормалну децу, него треба да су састављена на фонетској основи према програму. Ако се ради по глобалној методи, треба деца и буквар да састављају на тој основи. Други део буквара изгледа да је на тој основи састављен.

Деца имају и своје индивидуалне цртеже, који су веома подесни за овај степен рада и велика помоћ за развој појмова.

Наставник води личне описне листове и дневник школског рада. Наставник их предано ради, нарочито води рачуна о дечијој активности, што се може одмах приметити. Зато је и успех одличан, те се наставник оцењује одличном оценом.

Напомене примљене без примедбе.

У I разреду хоспитује г-ђа Марић Косара

Од прошлог пута у првом полугодишту учитељица је напредовала и ради са већим интересом. Деца је већ боље разумеју. За самосталан рад са глувонемом децом потребно је још да само боље артикулише речи које изговара, јер код сувише брзог говора наставника, деца могу само да нагађају шта наставник жели, а никако не могу да правилно шчитавају.

Изгледа да ће бити добра васпитачица глувонеме деце, кад буде поред живота унела и више сталности у свој рад и више јасности у свој говор. Наставница показује и вољу за рад и љубав према деци, те се зато оцењује врло добром оценом.

Ове године имала сам порођај па ћу се идуће године старати да мој рад буде и бољи, изјавила је наставница г-ђа Матић.

У II разреду – другом одељењу ради г-ђа Љубица Стојановић.

На основу испитивањау овом одељењу могао сам утврдити да је програм за други разред обрађен савесно и са најбољим успехом. Деца су на постављена питања одговарала. Код бољих ученика је артикулација чиста, код неке деце се поједина слова још нису могла утврдити и то највише због тога што по неко дете ни душевно није довољно развијено. Идуће године требаће наставник нарочито да води рачуна о артикулацији, јер ће ова деца преко распуста много од тога заборавити, што су великом муком и великим трудом добила.

Наставница је великим напором постигла овогодишњи успех.

Многобројни писмени радови, цртежи и ручни радови вођени су у вези са осталом наставом и према томе индивидуалним способностима ученика.

Дневник рада и лични описни лист вођени су уредно. У личним описним листовима у овом, као и у осталим одељењима, треба да се на страни 10 заведу оцене.

Наставница ради савесно и марљиво, те се оцењује одличном оценом.

Наставница је примила предње знању без примедбе.

У II разреду – I одељењу ради г-ђа Савка Матић.

Вежбе шчитавања са усана добијају овде шири обим. Деца шчитавају дуже реченице које све имају везу са радом у школи. Вежба се на конкретним примерима. Потврдни и одречни начин говора. на пр.: Ко је мени вратио свеску? Да ли си ти вратио свеску? Дај Татјани мастионицу!- Ко ме си дао мастионицу? – Шта је урадио Ненад? – Остави мастионицу на сто!- Да ли си ти оставио мастионицу? – Да ли сам и ја оставила мастионицу? Ко продаје чоколаду? – Пауна, иди купи чоколаду! Татјана, где је отишла Пауна? Богдана, дођи овамо! Богдане ти си трговац. Пауна купи чоколаду!

Деца су све то лепо изводила. Онда је једно дете куповало, друго продавало. Деца су међусобно разговарала. Наставница све време пази на артикулацију и на логички правилан говор. Граматички правилан говор врши се само на основу правилног говора са стране наставника и правилног шчитавања са стране ученика. На други се начин граматички правилан говор на овом степену не може остварити. Леп је био овај пример: наставница каже: „Пауна, иди и затвори прозор! Пауна затвори прозор. Наставница пита шта ради Пауна? Пауна затвара прозор. Пауна седи. Онда наставница пита: „Шта ради Пауна? Пауна затвара прозор.

Деца рачунају до 10. Сабирају и одузимају и множе у вези са основном наставом на конкретним примерима.

Писмени радови, цртанке и многобројни ручни радови су у вези са осталом наставом.

Лични описни листови и дневник рада су уредно вођени. Наставница ради савесно, улаже необично много напора и труда да би постигла што бољи и већи успех. Деца показују ванредно леп напредак и сва су врло активна.

Наставница се оцењује оценом одличан.

Примљено без примедбе.

У овом разреду хоспитује Лабан Божин од почетка марта месеца.

Управник завода је са радом учитеља хоспитанта врло задовољан. У мом присуству је г. Лабан децу испитивао о пређеном градиву. Из његовог начина говора, понашања и постављања питања питања види се да ће овај учитељ бити врло добар наставник глувонеме деце. Говори разговетно, полако, са честом израђеном артикулацијом, свестан да само разговетним и што природнијим говором могу деца научити што бољем шчитавању са уста. Кад буде учитељ ушао и у суштину психологије говора и фонетике биће одличан наставник.

Сада се за његов рад и његову вољу и љубав за овај рад оцењује врло добром оценом.

Примљено без примедби.

У III раз. II одељењу ради Софија Дивчић.

У том разреду су деца већ много савладала у говору. Говор им је чистији и логичнији. Деца познају разлику између појединих ствари и предмета. Програм рада за тај разред је извршен. Осим једног ученика сва су деца одговарала задатку те школске године. Радови су многобројни и рађени су на основу концентрације наставе, што показује интересовање дечије и вољу за рад. Сви радови могу одлично послужити као наставно средство. Писмени састави су израђени с великом пажњом и разумевање, за чистоћу и ред. Радови су илустровани, као што је то случај и у осталим одељењима. Наставница је уложила много љубави и разумевања у свој рад, те се оцењује одличном оценом.

Примљене напомене без примедбе.

У овом разреду је хоспитовала и присуствовала г-ђа Јелена Нешић. Учителица показује много интереса за овај рад. Жели да се истакне у раду. Учителица ће бити врло добра наставница, кад се буде више уживела у карактер ове врсте наставе. Начин предавања који може бити у народној школи одличан, у овим установама се не може употребити, или само по који пут. Питања морају бити врло строго одмерена, јасна и никад се не смеју мењати за време самог

питања. Питања морају имати везу, а и неку сврху код испитивања, на пример, ту сврху да се њима жели показати шта се за време године обрадио и на који начин. Питања, која немају међусобну везу, показују више несређености у наставном поступку, него смишљен плански израђен начин рада, а поред тога и деци отежавају одговоре, јер их овим питањима сувише брзо водимо из једне области у другу а деца, која не само шчитају са устију неко и мисле, изгубе код оваквог испитивања оријентацију и само гледају једно друго шта се сада желело и хтело.

Све се то може догодити свакоме ко почиње радити у овим школама. Учитељица Јелена Нешић је показала поред ове грешке ипак толико других способности за рад са овом децом и толико воље да се може оценити Врло добром оценом.

Примљене напомене без примедбе.

У III раз. I одељењу ради г. Будимир Илић.

Наставник је испитивао децу на основу пређеног наставног градива (програма) за тај разред. Деца су на питања лепо и разумљиво одговарала. Овде су деца препричавала и дуже чланке из познавања природе, који им је наставник за време школске године диктирао и које су ученици писали у своје свеске за писмене радове. Наставник је за време испитивања везао поједине предмете тако, да су се деца лако сналазила у постављеним задацима и добро одговарала. Можда би било у појединим случајевима потребно да се још тачније и по унапред израђеном плану обраде поједине методске јединице с обзиром на концентрацију наставних предмета, с одређеним циљем који се жели постићи. Ова начин рада још би више олакшало деци савлађивање и што је главно, схватање градива и постигнуће жељеног циља. Али никако се и код овог начина рада не сме заборавити на разговетан говор и чисту артикулацију.

Признати се мора да је наставник о свему томе водио рачуна и да ће у будуће још више пажње и напора посветити овом начину рада.

Многобројни писмени радови, цртежи и рзчни радови сведоче да се много и успешно радило.

Наставник заслужује Одличну оцену.

Напомене су примљене без примедбе.

У IV раз. ради Марковић Д. Драгољуб.

Број деце је 10.

Марковић Драгољуб је другу годину учитељ хоспитант. Показао је за то време толико способности за рад са глувонемом децом да му је поверен самосталан рад у IV разреду.

Наставник је обрадио прописано градиво и прешао програм за IV разред. За време испитивања деца су показала и квантитативан и квалитативан успех. Наставник добро води рачуна о артикулацији, пази да је говор што бољи, а да су деца градиво разумела и научила. Постављање питања и тражења одговора треба да се врши што природније на пр. није увек потребно да се на школски начин траже одговори, у целим реченицама, јер је више пута потребан кратак одговор, као што се одговара у животу. На питање: који је по реду у години месец јуни? Питано дете је схватило и одмах лепо одговорило-шести. Пошто се тражи цео одговор: „Месец јуни је шести месец у години“, са тиме се није изгубило само много времена, већ се дете и заморило и на крају се и реч „шести“, коју је требало казати из целе реченице тешко разумела. Сличан случај био је и са питањем: Које је сада годишње доба? Природан одговор који гласи у животу: Сада је пролеће – међутим је питано дете одговорило сада је годишње доба пролеће.

Рачуна се до 100. Деца и усмно и писмено добро рачунају у сва четири вида рачуна. Деца међусобно решавају задатке и постављају питања-наставник при томе пази на говор и на правилност рачуна. Евентуалне грешке исправљају сва деца, примећује се активно учешће ученика у настави. И о концентрацији наставе учитељ води рачуна. За ово треба учитељ да код куће спрема концентричне кругове за извођење повезаног наставног градива из свих предмета.

Многобројни писмени и ручни радови исто су такорађени у вези са укупном наставом. Дневник рада и личне описне листове наставник води у најлепшем реду.

Успех у овоме разреду потпуно задовољава. Учитељ ради савесно, труди се и тражи средства за унапређење наставе у циљу што бољег васпитања деце.

Оцењује се одличном оценом.

Напомене су примљене без примедбе.

У V разреду ради г. Марић Војислав. Деце има.

Учитељ је казао ученику нека пита Вану „Какав је данас дан?“ Вана је одговорила: „Данас је лепо време“. Учитељ ју је поправио, да

треба да каже данас је леп дан. Онда се развио следећи разговор. Учитељ каже ученику-питај Госпаву шта је питала В.-ученик пита шта је Н. питао В.-ученица одговара. Онда Г. пита: Шта је В. одговорила? И то се понавља више пута. На крају учитељ каже: овако ја радим, да се деца међусобно испитају. А сада ћу ја сам испитивати.

Моје је мишљење да је за пети разред сувише непотребно толико времена изгубити са овако безначајним испитивањем. Треба водити рачуна да имају и ова деца, и ако су глвонема своју интелигенцију, те да им овакав начин пропитивања постане досадан.

После тога увода учитељ је испитивао пређено градиво. Ту су деца показала више интересовања и добро одговарала. Говорили су о четири годишња доба, о животу у природи, о животињама и биљкама, препричавале су се приче, које су деца читала или чула у школи. Деца су говорила о историји и показала су добро знање. Онда су рачунала у обиму до и преко 1000.

Учитељ је спретно водио испитивање, само је сувише паузирао међу појединим питањима. Овакве паузе међу појединим питањима, нису за препоруку, јер деца могу помишљати да се учитељ уплашио, те се не може сетити подесног питања. И за време испитивања деца су сама постављала питања. Ту се видело да су деца активнија када се водио разговор о стварима која их занимају и која су озбиљна.

Програм за V разред је пређен.

Нарочиту пажњу заслужују писмени радови, цртежи и ручни радови. Све је израђено складно и у вези са осталом наставом.

Наставник уредно води дневник рада и лични описни лист. Показује велике способности као наставник и зато самостално ради у петом разреду. Кад се буде учитељ ослободио почетничке треме, коју сам могао приметити за време испитивања биће одличан наставник. С обзиром на то да му је као учитељу хоспитанту поверен самосталан рад и пошто наставник писменим радњама нарочито у цртежима и ручном раду, показује праву савршеност, може се његова трема за време испита сматрати као последица првог самосталног испитивања присутног изасланика, те се не може узети у обзир за његову годишњу оцену. Наставник је признао да је тог дана више нервозан него обично, а да кад самостално ради такве треме нема, и пошто се управник похвално изразио о његовом раду оцењује се одличном оценом.

Примљено без примедбе.

У VI и VII разреду, који се води као I и II разред занатлиске школе, ради Ковачевић Јован.

Радило се по програму за VI и VII разред, и некоји цртежи показују да се водило рачуна и о теориском усавршавању ученика, који изучавају у дому кројачки, обућарски, седларски, браварски, опанчарски и друге занате. Било би добро ако би школа набавила програм за опште продужне стручне школе (шегртске школе) и да би се радило док су у VI, VII и VIII разреду старија деца, као што су ове године и главне ствари из програма за шегртске школе.

Ученици и ученице, којих има 22 у оба разреда врло добро располажу пређеним градивом. Говор им је разуман. Наставник и овде још пази на говор. Све што се говорило, рачинало и радило, имало је везе са занатом, за који се ученици спремају. Ученици су показали велики интерес за рад.

Дисциплина је и у овом разреду примерна, јер су ученици запослени са радом који их интересује и за који имају воље да раде.

Писмени радови и цртежи имају исто тако везу са обрађеним градивом или са дневним занимањем. Код писмених радова приметио сам да некоји ученици не раде довољно савесно и уредно, да не раде толико, колико и остали ученици. Треба их натерати да буду и њихови радови лепши, потпунији и савесније израђени.

Учитељ показује велике способности за рад са глувонемом децом. Радио је по упутствима, која је добио приликом ранијих прегледа. Тудио се да постигне што бољи успех, те за свој рад и постигнут успех заслужује одличну оцену.

Напомене примљене без примедбе.

Вићентије Томић врши дужност васпитача и руковаоца школског материјала и инвентара. Учитељ је потпуно глув, што му донекле смета у његовом васпитачком раду, али ипак врши дужност на задовољство претпостављених. Према својим способностима залаже се да постигне што бољи успех у погледу васпитавања деце и опхођењу са њима. Има довољно такта и труди се да би био што бољи васпитач. Владања је у служби примерног, као и ван ње. Задовољан је у Дому и захвалан што је добио ово место. Оцењује се оценом Врло добар.

Радован Николић и Љубомир Аћимовић, новопостављени учитељи хоспитанти, не могу се овде оценити за ову годину пошто су дошли у завод пре 15 дана. Они ће бити оцењени у местима где су службовали до доласка у Дом.

Матић Миодраг врши дужност управника Дома и управитеља школе. Управитељ влада немачким и чехословачким језиком, прати савремену, општу и стручну психолошку и педагошку науку, пише чланке у нашим и стручним часописима. Своје знање примењује у настави и васпитању у највишој мери. Озбиљан и родитељски благ, тактичан у примењивању дисциплинских средстава, доследан у говору и раду, примеран у правилном поступању. Примеран инструктор учитеља хоспитаната.

Управитељ целог себе даје заводу и школи. По сопственој се иницијативи залаже за побољшање прилика у заводу као и за побољшање услова за васпитање глувонемих.

Владања је у служби и ван ње примерног. Активан је члан друштва младих умних радника, на учитељским зборовима и народном универзитету држи предавања. У овој школској години било је више дугих празника и распуста, али све то није сметало, извођењу прописаног програма.

Потпуно заслужује неки виши положај.

Управитељ води све званичне књиге и спискове у најлепшем реду. Свуда, у свима одељењима види се примеран ред и чистоћа. Редовно обилази сва одељења ту даје упутства за наставу и васпитање, како наставницима тако и хоспитантима и другом особљу. У Дому влада најлепша сагласност међу особљем. У сваком погледу он је примеран управник.

Оцењује се Одличном оценом.

Напомене примљене без примедбе.

По прочитаним примедбама у раду од стране изасланика наставницима су раздати Листови оцењивања. И ови су исте потписали.

Пошто се нико није пријавио за реч, седница је закључена.

Деловођа
Драг. Марковић

Изасланик Мин. просвете
Антон А. Скала

Миодраг Матић, Јован Ковачевић, Војислав Марић, Радован Николић, Божин Лабан, Илић Д. Будимир. Бједов Јаков, Љуб. Аћимовић, Савка Матић, Љубица Стојановић, Јелена С. Нешић, Косара В. Марић, Дивчић Софија, В. Т. Томић.

*Наставници и ученици на екскурзији
код Сењског Рудника*

45.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
22. јуна 1935. године са извештајем о годишњем раду
Дома глувонемих*

З а п и с н и к

са седнице наставничког већа држане у канцеларији Дома дана 22 јуна 1935 г. Присутни су ови наставници-це: Миодраг Матић, управник, Савка Матић, Љубица Стојановић, Софија Дивчић, Јелена Нешић, Драгољуб Марковић, Радован Николић, Надежда Поповић, Божина Лабан, Љубомир Аћимовић, Будимир Илић, Војислав Марић, Јаков Бједов и Вићентије Томић.

Нису присутни Јован Ковачевић-болестан и Косара Марић-непознат разлог.

Дневни ред:

1. Напомене управника о раду у школ. години 1934/35.
2. Читање расписа.
3. Предавање г. М. Матића, управнику Дома.
4. Питања и предлози.

Управник г. Матић отвара редовну седницу и прелази на 1 тачку дневног реда.

I. Да би се одговорило правом задатку постојања ових школа потребно је, доста воље и труда уложити у посао, јер је дужност, испуњена према овој деци, велика и деликатна. Праву одговорност за њихово образовање морамо да понесемо и ми не само као грађани, већ као њихови учитељи-васпитачи. Важност ових школа је не само хумана, него је ова школа, која има привредне и социјалне користи, наше питомце потребно је оспособити за практичан живот. Њих после школе треба запослити у радионицама, буду ли имала леп и логичан говор, лакше ће добити посао. Пошто у шк. год. 1934/35 није био у свима одељењима подједнак успех, апелује се на наставнике-це, да се у идућој шк. години прегне на посао боље и савесније. Углед завода, управника и учитеља треба успехом подићи. Техника и логика говора да буде боља. Сваки обзир према немарном наставнику изостаће, а управник ће као најпозванији према својој савести. Остале дужности као: на време долажење на час, дежурање код деце у заводу, вођење деце у цркву и друго, да се не занемарује, него их треба тачно и савесно отправљати. Укратко: бити пример како се дужност врши. У свакој прилици бити сарадник управнику у погледу реда и рада у заводу. Васпитању деце и навикавању на чистоћу и ред у заводу обратити нарочиту пажњу. Учитељи настава ће у том правцу давати деци знања и упутства. Хоспитанти учитељи-це да своју дужност не схватају олако. Својој стручној спреми поклонити дужну пажњу трудом и вољом. Психологија, педагогика и методика су знања времена и стога им је за препоручити читање стручне литературе, премишљање и практични рад у школи. У идућој шк. години ће се од њих тражити да се на седници наст. већа држе предавања из области ове наставе. Стручни испит који имају да полажу, није никако лак, радити озбиљно, да не буде брукања наставника завода. О свему ће се

водити строго рачуна. Ако би било одступања, тада се наставник неће штедети, него ће се предложити као неподобан, недорастао за наставу, да се са завода уклони.

Потребно одсуствовање тражиће се преко канцеларије Дома молбом, прописно таксираном. О свему овоме ће се на почетку идуће шк. године подвући. О плану рада, вежбању и угледним предавањима биће такође тада говора, а наставници да о томе за време одмора промисли и са предлозима изађу на седницу.

II. расписи

нач. среза беличког од 15. VI 1925. – Измирење претплате за Просветни гласник.

нач. среза беличког од 15. VI 1925. – Соколски слет у Суботици – одредбе о завршетку шк. године ради учешћа ђака у њему.

нач. среза беличког – Год. скупштина четн. Удружења у Београду – одсуство од 14 – 20 учесника.

нач. среза беличког – Међународна изложба у Бриселу – одсуство се даје свима учесницима од 18. јуна до 15. јула т.г.

нач. среза беличког – За скупштину савеза Југ. Чех. Лига у Београду даје одсуство од 9. јуна т.г.

нач. среза беличког – Портрет Њ. Кр. Вис. Кнеза Намесника Павла – израда средишњег одбора ратних инвалида – препоручује се.

нач. среза беличког – Конгрес матураната из 1916/17 у Београду – одсуство од 13-20 јуна т.г.

III. Предавање г. Матића, управника Дома. Утисци са ревизије о настави глувонемих и слабомислених.

Управник г. Матић је у свом предавању изнео своје запажање не само у настави Београдског завода за глувонеме, већ и у школама за слабомислене. Начин како се ради, са психолошког, методичног и педагошког гледишта, је лепо и прегледно приказао.- изложио тако, да је ово предавање било као упут у наставу за дефектне. Принцип рада као важан принцип у настави је свуда заступљен. Предавање је саслушано са пуно интереса.

IV. Предлози – Г. Бједов, учитељ у Дому предлаже, да се код нас отвори једно одељење глувонеме-слабомислене деце, који су иначе у сметњу у разреду преко шк. године, јер коче напредовање бољих и духовно нормалних ђака.

Предлог је примљен је као добар, и о њему ће се размислити и бити речи на почетку идуће школске године.

Закључује се седница.

Секретар
Дивчић Софија

Управник
Миодраг Матић

46.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
2. септембра 1935. године*

З а п и с н и к

са седнице наставничког већа одржане 2 септембра 1935 год. у канцеларији Дома.

Присутни:

Управник г. Матић Миодраг, наставници-це: Савка Матић, Љубица Стојановић, Косара Марић, Јелена Нешић, Софија Дивчић, Божин Лабан, Воја Жарић, Јаков Бједов, Будимир Илић, Љуба Аћимовић, Јован Ковачевић, Надежда Поповић, Драгољуб Марковић, Радован Марковић, Радован Николић и Вићентије Томић

Дневни ред:

- I Распоред одељења
- II Напомене управника о раду у идућој години
- III Читање расписа
- IV Питања и предлози

I

Управник г. Матић износи распоред одељења и то овако: I разред имаће Јаков Бједов, II разред имаће Божин Лабан, III-а разред имаће Љубица Стојановић, III-б имаће Савка Матић, IV-а разред имаће Илић Будимир, IV-б разред имаће Дивчић Софија, V разред имаће Марковић Драгољуб, VI разред имаће Марић Војислав, VII разред имаће Љубомир Аћимовић, VIII разред Јован Ковачевић.

Вештине, цртање, писање у III, IV, V и VI раз. према распореду предаваће хоспитанти Косара Марић и Јелена Нешић. Гимнастику у њиховом одсуству Николић Радован.

Васпитачке и дужности магационера вршиће Вићентије Томић.

Женски ручни рад предаваће Надежда Поповић. Предходно ће с осталим хоспитантима слушати наставу у свима одељењима. Распоред ће јој се накнадно саопштити.

II

Вештине: ручни рад, цртање и писање изводиће се у вези с наставом и осталим предметима. Материјал, који се буде требовао,

нека се искористи рационално, јер за 20% смањени су кредити. У вези ове штедње г. Матић је прочитао један распис Мин. финансија упућен Мин. просвете, који наглашава и тражи што већу штедњу и рационално трошење кредита.

Прочитан је распоред о дежурању у Дому и вођењу деце у цркву.

Реч је била о држању предавања на наставним већима. Било би лепо, да и хоспитанти изађу у у току шк. године таквим једним предавањем, разуме се, да се гледа, да је у вези наставе код ове деце.

Избор градива треба сваки наставник унапред да припреми. План градива да се предвиди. Хоспитанти своја запажања да бележе и о томе после часа или у колегијуму поразговарају. Распоред хоспитаната за хоспитовање у појединим одељењима је саопштен. Тако исто одређено је, кад ће поједини хоспитанти предавати.

III

банска управа Ниш од 18 јула 1935. г. – Завођење штедње у вршењу матер. средстава.

банска управа Ниш од 4 јула 1935 г. – Вођење преписке са универзит. властима придржавање чл. 10 и 80 опште уредбе универз.

IV

На завршетку се договарало о заједничком извођењу екскурзије са ђацима из старијих разреда у манастир Манасију. Седница се закључује.

Секретар
Дивчићева

Управитељ
Миодраг Матић

47.

Наставници и ђаци Дома глувонемих

I Наставници

Матић Миодраг	Наставник са стручном спремом...
Бједов Јаков	Учитељ – дневничар, наставник је у I разреду
Божин Лабан	Учитељ – хоспитант, наставник је у II разреду
Матић Савка	Наставница са стручном спремом, наставник је у III разреду
Стојановић Љубица	Наставница са стручном спремом,

Дивчић Софија	наставница је у III – б разреду Наставница са стручном спремом, наставница је у IV – а разреду
Илић Будимир	Наставник са стручном спремом, наставник је у IV – б разреду
Марковић Драгољуб	Учитељ – хоспитант, наставник је V разреда
Марић Војислав	Учитељ – хоспитант, наставник је VI разреда
Аћимовић Љубомир	Учитељ – хоспитант, наставник је VII разреда
Ковачевић Јован	Учитељ – хоспитант, наставник је VIII разреда
Нешић Јелена Марић Косара	Учитељице – хоспитанти – предају цртање и писање у III, IV, V и VI разреду
Николић Радован	Учитељ – хоспитант, предаје гимнастику у свима разредима
Поповић Надежда	Предаје женски ручни рад у свима одељењима

**II Бројно стање ђака по одељењима
на почетку школске 1935/36. године**

Р.б.	одељење	разред	Број уписаних ђака		
			М	Ж	Свега
1.	I	I	5	10	15
2.	II	II	9	10	19
3.	III	III – а	6	6	12
4.	IV	III – б	4	7	11
5.	V	IV – а	6	4	10
6.	VI	IV – б	7	2	9
7.	VII	V	4	7	11
8.	VIII	VI	5	2	7

Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

9.	IX	VII	7	3	10
10.	X	VIII	11	-	11
С в е г а			64	51	115

Министарству просвете

Основна настава

Београд

Према Вашем наређењу част ми је извести да од завода за школовање дефектне деце, на територији ове бановине постоји само Дом глуво-немих Краља Александра I Ујединитеља у Јагодини. Сличних завода нема више у Моравској бановини.

У прилогу достављају Вам се тражени подаци за Дом глуво-немих Краља Александра I Ујединитеља у Јагодини.

У Нишу, 10. октобра 1935. год.

*Наставници и ђаци Школе за глувоне 1929/30. године,
испред школске зграде*

48.

Записник седнице Наставничког већа одржане

14. октобра 1935. године

З а п и с н и к

Са седнице наставничког већа дана 14 октобра 1935 год. Присутни: Савка Матић, Љубица Стојановић, Косара Марић, Јелена Нешић, Софија Дивчић, Јован Ковачевић, Будимир Илић, Божин Лабан, Драгољуб Марковић, Војислав Марић, Радован Николић, Љубомир Аћимовић, Јаков Бједов и Надежда Поповић

Дневни рад:

1. Примедбе управника Дома на ред, дежурање и наставу.
2. Расписи – читање.
3. Предавање г. Бједова о: Почетној стварној настави глвонеме деце по говорној методи.
4. Питања и предлози наставника.

I

Управник г. Матић отвара седницу и одмах даје до знања наставницима извесна своја запажања и примедбе у њиховом раду и реду у самом Дому, како би поступили према напоменама.

1. Дежурање наставника да буде савесније, на време да се долази и улази у разред. Сваки ће наставник свој разред уредити након свршеног часа и у реду предати га дежурном. Распоред свих дежурања ће се тако уредити тако да се бар по један наставник нађе међу децом.

2. Узимање школског материјала да буде између првог и другог школског звонцета, тако да свако закашњавање не иде на штету наставе.

3. Градиво, које се обрађује, да не буде папагајско, оно да је увек очигледно и доживљено. Наставу изводити по могућству на лицу места, где се дотична јединка може извести очигледно.

4. Обратити пажњу на васпитну страну деце, одржавање реда и чистоће у учионици, чување намештаја и ђачких учила.

5. Екскурзије од сада да се изводе појединачно по оделењима, а не заједнички. Наставни план те екскурзије нека наставник пре припреми. О настави појединих предмета и артикулацији говориће се на једној од идућих седница опширније у неком предавању.

II

Банска управа Ниш од 4. октобра 1935. – Отсуство за учешће на конкурс за заштиту деце у Атину.

Банска управа Ниш од 4 октобра 1935. – Додељеним наставницима на рад дуже од 3 м. да се ускрати исплата припадљивости од 1 октобра.

Фин. дирекција од 1 августа 1935. – Објашњава, кад које тражење не подлеже такси по чл. 37 зак. о чиновницима.

Начелство среза беличког од 24 септембра – Одобрење од старешине, кад наставник жели бити примљен у прос. Одел. Бан. Управе у Нишу.

Начелство среза беличког – Довршење шк. зграде. Молбом образложити.

Начелство среза беличког од 5. IX 1935. – 9. окт. о.г. одржаће се помен Блажен. Краљу Александру. Обавезно присуство у цркву.

Начелство среза беличког – Образложење, како се имају слати молбе за одсуства и боловања. Вођење евиденције.

III

Предавање г. Бједова о почетној стварној настави гл. деце по говорној методи. Пажљиво је саслушано. Наставник се у свом предавању поред излагања наставе у почетку кад деца долазе у школу, осврнуо и на историјат саме наставе. Предавање успело.

IV

Предлог г. Дивчић, да се број часова ручног рада код женске деце смањи, да се женска деца практично упућују, учећи шта на машини, плетењу и т.д., тако, да кад изађу из школе могу се запослити код кројачица у трикотажи и т.д. Саслушан је. Управник г. Матић је о том распореду већ мислио, али и нашао, да се деца не замарају много ручним радом и по програму има доста да сврше, па се мање часова него што је то досада предвиђено, не може узети. Како ће се радити ручни рад, а према програму дужност је наставнице женског ручног рада.

Седница се закључује.

Секретар
Дивчић

Управник
Миодраг Матић

49.

*Молба Полексије Јаковљевић, учитељице у Праћини,
за премештај у Дом глувонемих*

Јаковљевић Полексија,

учитељица у Праћини,
среза беличког, бан. Моравске
моли премештај у Дом
глувонемих у Јагодини

**Министру просвете
Одељење за основну наставу
Београд**

Молим Министарство просвете да ме премести из досадашњег места службовања – Праћине среза беличког бановине Моравске у Јагодину истог среза исте бановине. Премештај желим по молби у Дом глувонемих у Јагодини, пошто ми се и муж као жандармериски водник налази са службом у Јагодини а од њега и своје куће одвојена сам већ две ипо године са двоје мале деце. Као учитељица удата за неучитеља немам право у школи на стан и огрев те сам принуђена да сваки дан идем до места службовања и увече враћам што ми је врло тешко и неиздржљиво.

Зато молим Министарство да ме премести и учини да будем у заједници са својим мужем и децом.

22. авг. 1935 год.
у Јагодини

Учтива
Јаковљевић Р. Полексија
учитељица у Праћини

*

**Министарство социјалне политике
и народног здравља
Одељењу за абнормалну децу**

Земун – Београд

С молбом на надлежност у смислу Закона о нар. Школама а пошто је Илић Будимир, наставник школе за дефектну децу у Дому глувонемих у Јагодини поднео молбу за премештај у Алексинац, Министарство просвете намерава молићу преместити у Дом глувонемих у Јагодини.

8. 10. 1935.

По наређењу начелника

*

Министарство Социјалне Политике
и Народног Здравља
Одељење за заштиту Матера и Деце
Референт за абнормалну децу

31. X 1935. г

Земун –Александрово

УПРАВИ ДОМА ГЛУВОНЕМИХ
ВИТЕШКОГ КРАЉА АЛЕКСАНДРА
ПРВОГ УЈЕДИНИТЕЉА

Јагодина

Пошто је г-ђа Полексија Јаковљевић, учитељица, поднела молбу да се са садањег места службовања, премести у ту хуману установу, то да би се могао што пре поднети извештај Министарству просвете према горњем акту, ово Министарство уступа ту молбу тој Управи на мишљење и извештај у повратку предмета.

По наредби
Министра социјалне политике
и народног здравља

Дом Глувонеме деце
Краља Александра I
3 – XI - 1935 год.
Јагодина

**Министарству социјалне политике и народног здравља
Референту за абнормалну децу
Земун**

У повратку акта част ми је доставити да потписати не може дати свој предлог за премештај г-ђе Полексије Ленке Јаковљевић, учитељице у Дом из ових разлога:

1. Г-ђа Јаковљевић је жена жандармериског водника, који се налази у Јагодини са службом. И кад би добила Дом, она не би остала стална наставница ове деце, нити би полагала стручни испит. Чим би био премештен њен муж жандармериски официр-а они се врло често премештају-отишла би заједно са њим и она. Тако је било са неколицином учитељица, чији су мужеви били у полициској служби. Неке од њих су остале по годину дана, а неке су се задржале само неколико месеци.

Госпођа Јаковљевић не може примити одељење г. Илића Будимира, наставника са стручном спремом, који је тражио премештај (а није га још добио), јер треба најмање годину дана да

прати наставу и да се вежба. Потписати пак сумња, да би она толико у Дому остала.

Честе промене у наставном особљу (премештаји у Дом и из Дома су врло често вршени само по породичним потребама) имају врло штетног утицаја на наставу. Постављени учитељи хоспитанти присуствују настави, вежбају се, потписати и остали стручни наставници се труде да их упуте у методiku ове специјалне наставе, једном речју улажу велики труд да их оспособе, па све то буде узалуд. Кад учитељ хоспитант добије извесно знање и буде слободан да води оделење премести се у основну школу. Поред тога ова постављења наставника у дом само из породичних разлога и њихови чести премештаји оставили су утисак код грађана града Јагодине, да је ово неки азил-задовољавање потреба чиновничких, што по углед Дома није нимало ласкаво (Од 1928 год. до данас било је око тридесет постављења, односно премештаја у Дом).

2. Г-ђа Јаковљевић Полексија каже у молби, да је две године учитељица у Праћини. Ово село се налази близу Јагодине, а пут за исто води поред самог Дома. И г-ђа Ленка пролази сваког радног дана у село поред Дома. Поред тога она и њен муж станују у непосредној близини завода. И г-ђа Јаковљевић за ове две године није нашла за згодно и потребно, да бар једном дође у Дом, да се заинтересује наставом и васпитањем ове деце. Значи, да је овде одсуство сваког интереса за рад.

3. У Дому се налази Николић Радован, учитељ, који је предходно био са службом у Праћини заједно са г-ђом Јаковљевић. Управа Дома је неколико пута узимала реч и саслушавала г. Николића по разним тужбама и доставама Среском начелству од стране Јаковљевићеве. По свој прилици, да односи између ових бивших колега нису најбољи. Не бих желео, да се евентуално унесе и најмања дисхармонија у слогу и лепе односе, који сада владају међу наставницима овог Дома.

4. Жене у већини случајева (а изузетака има, имам их овде у Дому) нису за ову наставу, која претпоставља много већи напор, чврстину и свежину живаца, сталоженост, непрестано студирање и усавршавање, него што је потребно код наставника нормалне деце. Из овог разлога на страни (у Немачкој, Чешкој и другим земљама) се за наставнике глувонеме деце узимају само мушкарци. У црквеним заводима узимају се и жене калуђерице, које нису оптерећене

породицом, кућом и другим обавезама, које друштво намеће данас жени некалуђерици. Мишљења сам, да жене не би требало постављати у овим школама за наставнице, изузев само у оним случајевима где су муж и жена наставници, који се желе трајно посветити овој настави.

5. У Дому не постоји потреба за новим наставницима. Једино би се могао поставити један учитељ мушкарац, који није жењен, како би се сем хоспитовања и спремања за стручног наставника, могао употребити за васпитача. Жена пак ни у ком случају.

Из свих ових разлога потписати не може дати предлог за премештај у Дом г-ђе Полексије Ленке Јаковљевић.

5/XI – 1935.

Јагодина

Управник Дома Глувонемих

Миодраг Матић

*

Краљевина Југославија

Министарство

Социјалне Политике и Народног Здравља

Одсек за заштиту Матере и деце

Референт за абнормалну децу

9/ XI – 1935 г.

Земун – Александрово

**Министарству просвете
-Одељење за основну наставу-
Београд**

Молбу г-ђе Полексије Ленке Јаковљевић учитељице у Праћини код Јагодине, овоме Министарству част је вратити, с молбом, на надлежност, а са предњим извештајем Управе Дома глувонемих Витешког Краља Александра Првог Ујединитеља у Јагодини, пошто се из разлога наведених у том извештају не може дати сагласност за њен премештај у ову хуману установу.

По наређењу Министра
Референт за абнормалну децу

50.

Молба Љубомира Аћимовића, учитеља, за добијање одсуства ради одласка у Праг, ради завршетка течаја за спремање наставника глувонеме деце

**Министарству просвете
Оделењу за основну наставу
Одсеку за ненормалну децу**

Београд

Учтиво молим Министарство, да ми изволи одобрити одсуство до краја ове (1935/36) школске године, које бих провео у Прагу у Чехословачкој, ради свршавања течаја за спремање наставника глувонеме деце. После свршеног течаја полагао бих и стручни испит.

У наставу глувонеме деце ушао сам већ доста добро. Самостално водим, у Дому глувонемих у Јагодини, седми разред. Васпитање и настава ове деце ме интересује у највећој мери. Желео бих, да одласком у Праг проучим модерне методе, да простудирам организацију ових школа и да дођем у контакт са тамошњим методичарима, педагозима и социјалним радницима на овом пољу. Све знање, које бих тамо стекао, и сво искуство које бих тамо добио, применио бих после у Дому глувонеме деце у Јагодини или којој другој школи за глувонему децу. Обавезујем се, да стално останем наставник ове деце.

До сада, за својих скоро десет година службе, радио сам увек на задовољство својих претпостављених. Трудио сам се, да се савесно и предано одужим и својој савести народног учитеља и својој дужности. За доказ тога могу послужити и моје оцене из школског рада: у 1928, 1929, 1930, 1931, 1932 и 1933 год. оцењен сам одличним оценама, а у 1934 и 1935 врло добрим. Поред тога положио сам практични учитељски испит.

Одобрење за одсуство и одлазак у Праг био би за мене пострек за још веће напредовање у испуњавању дужности и раду за добро ненормалне деце, а нарочито глувонеме деце.

6 новембра 1935 год.
у Јагодини

Учтив
Љубомир Аћимовић
учитељ – хоспитант у
Дому глувонемих у Јагодини

*

Дом Глувонеме децембар
Краља Александра I
6 новембра 1935 год.
Јагодина

Министарству социјалне политике

и народног здравља

Оделењу за абнормалну децу

Земун

Част ми је доставити предњу молбу г. Аћимовића Љубомира, учитеља хоспитанта у Дому, с молбом, да је изволите доставити Министарству просвете на надлежност.

Г. Аћимовић је вредан и врло озбиљан наставник. Своју дужност схвата и испуњује савесно. Показује необично интересовање за наставу и васпитање глувонеме деце. Верујем, да би одласком у Праг овај Завод доста добио.

Потписати са своје стране моли Министарство, да се овој молби г. Аћимовића изађе у сусрет, јер би то било у интересу овог Завода. Његов избор би био потпуно на свом месту.

Управник Дома Глувонемих

Миодраг Матић

*

Краљевина Југославије
Министарству
Социјалне политике и
Народног Здравља
Одсек за заштиту Матере и Деце
Референт за абнормалну децу
7 – XI – 1935 г.
Земун Александрово

Министарству просвете

Оделењу за основну наставу

Београд

Предњу молбу овом Министарству част је спровести Министарству просвете, с молбом, и мишљењем, да би требало донети одлуку у замољеном и предложеном правцу. Као што се из предњег акта Управе Дома глувонемих у Јагодини види, г. Аћимовић, учитељ, показао је пуно воље за рад у школи за недужну младеж, па би стога његовим одласком у Чехословачку имали добити, јер су баш такви наставници и потребни, који се предано одаду васпитању недужних. У толико да би му требало одобрити одлазак у Чехословачку ради специјализације, што у својој молби наводи да се

потпуно жели посветити глувонемима, разме се с правом на принадлежности, које му припадају према садањем месту службовања, без икаквих других нарочитих бенефиција, па да се према томе у том правцу и донесе одлука и одобри одсуство г. Аћимовића, ради наведеног циља.

По наређењу Министра
Референт за абнормалну децу

Зграда школе и Дома

51.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
12. новембра 1935. године*

Записник

Са седнице наставничког већа одржане дана 12. нов. 1935 год.
у канцеларији Дома.

Присутни су: Матић Миодраг, управник, Савка Матић, Косара Марић, Нада Поповић, Будимир Илић, Јован Ковачевић, Јелена Нешић, Божин Лабан, Воја Марић, Радован Николић, Софија Дивчић,

Љуба Аћимовић, Драгољуб Марковић, Љубица Стојановић и Јаков Бједов.

Дневни ред:

1. Предавање госп. Будимира Илића.
2. Читање расписа.
3. Питања и предлози.

I

Предавање са темом „Психолошка педагогика могућност васпитања дефектне глувонеке деце“ је држао госп. Илић. Изнео је развој школства и васпитања ненормалне деце. Прегледно и исправо је ове предавање обрадио.

II

Банска управа Ниш од 9 нов. 1935 – Петровић Ђорђе, Новоселац Мато, Релић Ј. Драгослав, сви на раду у I одељењу војно техничког завода, отпуштају се за свагда, јер су припадници комунистичке организације.

Банска управа у Нишу од 9 нов. 1935 – Принадлежности морају бити исплаћене до 3 у месецу, према томе платне спискове слати на време, најдаље до 20.

Дир. Учит. школе у Алексинцу од 11 нов. 1935 – Извештавају управу Дома да ће завод посетити 30 ученика V разреда-моле да им се тог дана омогући хоспитовање у одељењима код глувонемих.

III

Хоспитант госпођа Косара Марић моли да по премештају Будимира Илића наставника IV-а разреда добије она његово одељење. Управник Матић прима њено тражење, зато јој саветује, да у одељењу г. Илића често хоспитује да се упозна са радом и програмом градива, које се до сада обрадило, а и мисли да се даље узме.

Јелена Нешић, хоспитант, такође тражи, да се то одељење даде њој као старијем хоспитанту. Управник г. Матић остаје код своје одлуке. Јелена Нешић тражи да се ово записнички констатује.

Секретар
Дивчић

Управник
Миодраг Матић

52.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
21. децембра 1935. године*

Записник

Са седнице наставничког већа одржане 21 децембра 1935 год. у канцеларији Дома.

Присутни су управник г. Матић, наставници-це: Савка Матић, Љубица Стојановић, Косара Марић, Нада Поповић, Софија Дивчић, Јован Ковачевић, Радован Николић, Божин Лабан, Будимир Илић, Драгољуб Марковић, Војислав Марић, Љубомир Аћимовић, Јелена Нешић, Јаков Бједов и Вићентије Томић

Дневни ред:

1. Предавање г. Ковачевића.
2. Читање расписа.
3. Питања и предлози.

I

Нач. среза беличког од 12. XII 1935 – Састављање буџета за 1936/37 слати редовним путем на одобрење властима, које треба да одобре.

Нач. среза беличког од 15. XII 1935 – Божићни одмор ће трајати од 23 децембра до 10 јануара 1936 године закључно.

Банска управа Ниш од децембра 1935 – Обуставе за чиновнички фонд неће се узимати од лица, која су отпуштена из државне службе, а примају помоћ од државе.

Банска управа Ниш од 7. дец. 1935 – Маркице са сликом Опленца-издатих од клуба инвалида-ученици ће их набављати преко пошта и растураће их.

Банска управа Ниш од 7. дец. 1935 – Приказивање филма може се према месним приликама вршити и у шк. згради, али не за време шк. часова.

Банска управа Ниш од 7. дец. 1935 – Обуставе 10% од плате, положајног додатка и разлике имају се извршити према наређењу.

Банска управа Ниш од 7. дец. 1935 – Сви износи обавеза одобрене финасијским законом за 1934/35 имају се предавати држ. благајни.

II

Предавање г. Јована Ковачевића са темом „19 век-историјски развитак школе за глувонеме“, лепо је саслушано, а на крају је управник г. Матић упутио хоспитанте да се обрате управнику Љубљанског завода за програма за полагање испита, који им је потребан, да што пре дођу до извесних права. После их упућује на лектиру, која им згодно може послужити за испит.

Секретар
Дивчић

Управник
Миодраг Матић

*За време демонстрације Либеровог апарата,
1. Миодраг Матић, 2. Вељко Рамадановић,
3. Софија Дивчић,
1934. године*

53.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
31. јануара 1936. године*

Седница

Са седнице наставничког већа одржане дана 31 јануара 1936 год. у канцеларији Дома.

Присутни су:

Управник г. Матић, Славка Матић, Софија Дивчић, Јелена Нешић, Нада Поповић, Косара Марић, Драгољуб Марковић, Јован Ковачевић, Војислав Марић, Божин Лабан, Јаков Бједов, Радован Николић, Вићентије Томић, Будимир Илић.

Дневни ред:

1. Читање расписа и наређења.
2. Напомене управитеља школе.
3. Предлози и питања.

I

Краљ. банска управа Ниш (просветно одељење) од 17 децембра 1935 г. – Отпуст из службе дневничара морнарске команде Ловрића Б. Јеронима из Шибеника као неподесног за службу у морнарици.

Краљ. банска управа Ниш (просветно одељење) од 17 децембра 1935 г. – Отпуштени су свршени ученици нижег течаја војно занатске школе Војно техничког завода калфе: Петровић Ђорђе, Новак Мато и Рељић Драгослав.

Краљ. банска управа Ниш (просветно одељење) од 25. I 1936 г. – Обустава свештеничког бира по платном списку за месец март 1936 год.

Краљ. банска управа Ниш од 20. I 1936 г. – Штедња по државном буџету.

Краљ. банска управа Ниш од 17. децембра 1935 г. – Николић Сретен и Горгић Антон из Тивта да се не приме више у службу, јер су нанели увреду Краљу.

Начел. среза беличког од 30. I 1936. – Упут за археолошка налазишта од Адама Оршића.

Начл. Среза беличког од 17. децембра 1935. г. – Потраживања од државе из ранијих година уколико има, документовано спровести Мин. финасија.

II

Управник г. Матић у напоменама о раду у школи износи да је ова школска година скоро при крају па ће наставници повести рачуна о настави и савесном раду у школи.

Градиво по програму да се обради.

Потребан материјал за наставу да се на време узима, тако да наставно време не буде тиме крњено.

Одсуства, закашњења и неопходни изостанци, да су тражени и образложени јаким разлозима у канцеларији Дома.

Излети и екскурзије. Кад настану лепи дани изводиће се увек у сврху наставе. Такви излети да буду појединачни, сваки наставник са својим разредом и спремљеним материјалом, који ће се моћи на тим излетима обрадити.

Дежурање у школи да буде савесно. Као и до сада увођење и извођење деце да буде у највећем реду, без лармања како не би остали наставници, који раде у одељењима у том времену били узнемиравани-

Задовољство г. министра социјалне политике који је разгледао завод, је заслуга и наставника, који су придонели, да су у Дому осетио ред и чистоћа. Лично задовољство нека свакога од нас руководи кад је у питању ред и успех завода.

Седница се закључује.

Секретар
Дивчић

Председник-управник
Миодраг Матић

54.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
25. фебруара 1936. године*

Записник

Са седнице наставничког већа, држане дана 25 фебруара 1936 год. у канцеларији Дома.

Присутни: Савка Матић, Косара Марић, Јелена Нешић, Надежда Поповић, Софија Дивчић, Јован Ковачевић, Драгољуб Марковић, Божин Лабан, Радован Николић, Марић Војислав, Будимир Илић, Јаков Бједов, Љубомир Анђелковић.

Дневни ред:

1. Читање расписа.
2. „Немо дете“ – предавање г. Миодрага Матића.
3. Договор о екскурзији за Београд.
4. Питања и предлози.

I

Нач. среза беличког од 8. фебруара – Кажњен је учитељ Теофил Видовић, јер је без ичијег одобрења напустио дужност за 22 дана и Јеремић Тршинац Јелена, јер није вршила надзор својих наставника.

II

Госп. Матић је у свом предавању веома прегледно изнео врсте немости. Предавање је саслушано од присутних наставника и наставница, које ће моћи послужити хоспитантима и за испит.

III

За екскурзије биће потребан тачан број, који ће поћи, после знати број сиромашних, за које ћемо извући новац из фонда. Предходно ћемо о том задатку донети одлуку. Децу ће водити т.ј. ноћити Бумир Илић и Јаков Бједов, а са женском децом Стана

Миловановић и Надежда Поповић. Остали наставници ће преко дана сваки објашњавати својој деци, шта се буде у плану предвидело.

План: четвртак 5. полазак у 8 ч. пре подне. Разгледање Земуна тога дана. Петак 6. пре подне разгледање Калемегдана, музеја Кнеза Павла, школског музеја и на ручак у Дом глвонемих. После подне: Етнографски музеј или Шумарски-разгледање. На конак у Земун.

Субота 7. на Авалу, после на станицу. Ако буде који наставник требао ићи у Министарство, онда ће остали наставници водити рачуна о деци, али ће се ти наставници морати наћи код деце истог дана после подне.

За преноћиште и за храну обратићемо се Дому слепих у Земуну или Дому глвонемих.

Седница се закључује.

Секретар
Дивчић

Управник
Миодраг Матић

55.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
17. марта 1936. године*

Записник

Са седнице наставничког већа одржане 17 марта 1936 год. у канцеларији Дома.

Присутни: управник Миодраг Матић, Савка Матић, Косара Марић, Софија Дивчић, Јелена Нешић, Нада Поповић, Јован Ковачевић, Драгољуб Марковић, Љубомир Аћимовић, Будимир Илић, Војислав Марић, Божин Лабан, Вићентије Томић и Радован Николић.

Дневни ред:

1. Читање расписа и наређења.
2. Предавање Миодрага Матића са темом „Душевени развитак глвонемога детета“.
3. Питања и предлози.

I

Краљ. банска управа у Нишу од 13 марта – Одлуком Мин. просвете од 10. III одобрено одсуство 15 марта са потребним временом за путовање на годишњу пчеларску скупштину.

Краљ. банска управа у Нишу од 17 II 1936. – Доставља податке за Главну контролу, које министарства и њихове подручне установе

шаљу уз указ или одлуку о постављењу, унапређењу и т.д. Главној контроли.

Краљ. банска управа од 24 фебр. 1936 год. – Буџетска година завршава се 31. III 1936. Сви наредбодавци имају се придржавати прописаних отворених кредита.

Краљ. банска управа од 9 марта 1936 год. – Упутство, како се имају извршити веће набавке за државне потребе нарочито из иностранства.

Краљ. банска управа Ниш од 7. III 1936 год. – Објашњење Мин. финансија по одлуци опште седнице Главне контроле од 3. јануара по којој пензионери, који нису ратни војни инвалиди не могу бити запослени код државе и њених предузећа.

Краљ. банска управа Ниш од 9. III 1936 г. – Мин. просвете одлуком од 20. фебруара 1936 г. наређује да сви чиновници и службеници ресора Мин. просвете сваки запажен случај кријумчарења дувана пријављују најближим фин. организацијама.

II

Предавање са темом „Душевни развитак глувонемотог детета“ г. Миодрага Марића, управника, сви су наставници саслушали.

За идућу седницу се оставља на вољу наставницима, ко ће држати предавање.

III

Питања и предлози:

Управник г. Матић предочава наставницима, да је школска година при крају, и наставни програм да се заврши и утврди. Ручни рад да је у вези са наставом, нарочито у млађим разредима.- У старијим пак разредима, да су израђени за дуже трајање, као што је израда географских објеката.

Седница се закључује.

Секретар
Дивчић

Управник
Миодраг Матић

56.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
31. марта 1936. године*

Записник

Са седнице наставничког већа држане дана 31 марта 1936 год.
у канцеларији Дома.

Присутни: управник г. Матић Миодраг, наставници Савка Матић, Косара Марић, Јелена Нешић, Нада Поповић, Софија Дивчић, Јован Ковачевић, Божин Лабан, Драгољуб Марковић, Радован Николић, Будимир Илић, Љубомир Аћимовић, Јаков Бједов, Војислав Марић и Вићентије Томић.

Дневни ред:

1. Реферат г. Миодрага Матића о прослави 150 година постојања завода за глувонеме у Прагу и о оснивању Свесловенског савеза за учитеље за дефектну децу.

2. Предавање г. Ковачевића Јована о историји обуке глувонемих из 18. века.

3. Питања и предлози.

I

Управник г. Матић у подужем реферату о заводима и настави дефектне деце у Чехословачкој изнео је дневни ред прославе 150 годишњице завода глувонемих у Смихову, где ће се одржати конгрес учитеља за дефектну децу. Питања, која ће конгрес ставити на дневни ред биће од интереса за све нас јер у животу свих ових завода има много сличности па и таквих ствари које заједнички можемо сматрати као актуелна питања за третирање и решавање.

Питања: 1. Отварање паралелних одељења и деференцирање наставе, 2. Професионално образовање глувонемих и продужно школовање, (које је у нашем заводу решено), 3. Збрињавање све деце пре и после школе, као једно од важних социјалних питања, 4. Стручни карактер над свом децом и пре и после школе (јер је за сада то старање приватног карактера), и 5. Образовање и спремање наставника. Сва су питања радна и од интереса и за нас, па ћемо у том правцу на конгресу моћи чути њихове погледе и захтеве.

Изложба која ће моћи пружити учесницима на прослави и конгресу, разноврсност рада из школа и завода ове деце у Чехословачкој, стварање Свесловенског савеза учитеља за дефектну децу даће могућности, да се учитељи упознају са мотивима у погледу уређења и организовања оваквих школа и завода. Учесници су се пријавили из Немачке, Русије, Енглеске, Француске, Холандије, Бугарске и Југославије.

II

У свом предавању је г. Ковачевић изнео историјат наставе и метода из 18 века, везане за личности: Конрада, Амажа, Хајникеа и

оснивача његовог завода у Лајпцигу 1788 г. Ползона, Франеса, Ролана, Пороја, Бонеа, Д. Лепеа и т.д. Предавање су присутни саслушали са интересом. Г. Матић скреће пажњу учитељима хоспитантима на имена Самуела, Хајника, Д. Лепеа, који су веома важни у историји наставе глувонемих, па према томе нека се позабаве методама рада свих капацитета.

III

На идућем наставничком већу одржаће наставник г. Аћимовић Љубомир предавање из области наставе глувонеме деце.

Седница се закључује.

Секретар
Дивчић

Управник
Миодраг Матић

57.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
5. маја 1936. године*

Записник

Са седнице наставничког већа држане дана 5 маја т.г. у канцеларији Дома.

Присутни: управник г. Матић, учитељи: Савка Матић, Косара Марић, Јелена Нешић, Софија Дивчић, Нада Поповић, Јован Ковачевић, Драгољуб Марковић, Љубомир Аћимовић, Божин Лабан, Вићентије Томић, Будимир Илић, Радован Николић, Јелена Бједов и Војислав Марић.

Дневни ред:

1. Предавање г. Матића.
2. Питање и предлози.

I

Отварајући седницу г. Матић чита своје предавање са темом „Усмено изражавање у вези са доживљајима, за глувонему децу“.

Искоришћавање дечијих доживљаја у настави, који дете охрабрује за говор и осећања, која покрећу говор, сваки наставник треба да има на уму. Примере тих група из којих би се узимале методске јединке и знања, која би била приступачна дечијем схватању навео је г. Матић у своме предавању у довољном броју. Предавање је саслушано од наставника са интересом, јер се истим могу користити у школи.

II

Питања и предлози:

Наставник г. Лабан цитира Уредбу о вршењу надзорничке службе по којој се надзиру вежбаонице Учитељских школа и завода за недовољно развијену и дефектну децу од надзора шк. надзорника по чл. 15. Закона о народним школама, јер такве заводе издржавају министарство и бановина, па предлаже, да се наши службенички листови који се налазе код среског начелства односно школског надзорништва доставе Дому т.ј. управнику као непосредном нашем старешини. Пошто се већи део домске администрације врши непосредно са вишим школским властима те би требало и тај мали део пренети у Дом у надлежност старешине Дома.

Реч има г. Јован Ковачевић, наставник овог Дома, који износи један свој случај-молбу за дозволу рада у занатској школи, која се задржала у надзорништву преко месец дана. Надзорник врши надзор у школама у два среза, тако да кад је он у ревизији, молбе за унапређење и слични предмети чекају на његов повратак. Према свему овоме било би уместно, да се и тај део администрације као и остали ослободи од стране школског надзорништва.

Наставник г. Марковић Драгољуб, такође је за то, да се спровођење молби наставника овога Дома за унапређења не иду преко школског надзорништва, јер он не врши ни преглед рада, па у том смислу не може он ни давати никакво мишљење у том стручном раду.

Војислав Марић, је зато, да у погледу административном не подлежемо школском надзорништву, јер би непосредним општењем са вишим школским властима добили и у времену, чиме би администрација домска била знатно упрошћена.

Радован Николић каже, да је нелогично, да школски надзорник даје мишљење о наставницима Дома глвонемим приликом спровеђења молби за унапређење, јер он није непосредни старешина и преглед рада у Дому не врши.

Љубомир Аћимовић се придружује мишљењу колега, и каже да би наша администрација преношењем на непосредан контакт са школским властима била упрошћена.

Наставник г. Будимир Илић, каже, да кад се шаље полугодишњи подаци у надзорништво се ништа не мења, јер они наш примерак не преписују, већ га шаљу банској управи у оригиналу, зато је доказ, да администрација овог Дома не треба да иде преко среза односно школског надзорништва.

Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

На основу предлога г. Лабана и мишљење господе наставника овог Дома, управник г. Миодраг Матић, изводи овај закључак. Да се предлог овај достави Краљевско банској управи према коме ћемо бити независни од утицаја и надзора среског начелства и односно школског надзорништва. И досад смо у неколико тако били изузев молби за повишице и групе. Сувишно је према томе давање мишљења школског надзорника о нама не познаје наставу и околности, под којима наставник у овом заводу ради. Службенички листови да се нама врате.

Секретар
Дивчић

Управник
Миодраг Матић

Наставнички колектив школске 1934/35. године

58.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
30. априла 1936. године*

Записник

Са седнице наставничког већа држане 30 априла 1936 год. у канцеларији Дома.

Присутни су: управник Матић Миодраг, наставници: Ковачевић Јован, Марковић Драгољуб, Николић Радован, Илић Будимир, Лабан

Божин, Аћимовић Љубомир, Нешић Јелена, Марић Војислав, Матић Савка, Марић Косара, Поповић Надежда, Бједов Јаков и Томић Вићентије.

Дневни ред:

1. Предавање г. Илића Будимира.
2. Питање и предлози.

I

Предавање г. Будимира Илића, учитеља - Очигледности и ручни рад у настави. Предавач је изнео историјски развој очигледности и ручног рада у настави, која је нашла примену у васпитању, цитирајући њене осниваче и присталице: Коменског, Фребела, Русоа; Пестолоција и друге. Наводи културне државе где је зачетак очигледности и ручног рада у васпитању и стварању нове школе рада.

Наводи примере очигледне наставе у вези са ручним радом, да се ове примењују код свих наставних предмета, како би ученици дошли до јаснијих појава. Не слаже се са наставним планом, по коме су часови ручног рада одвојени. Мисли да би требало ручни рад предавати непосредно после часова историје, земљописа, познавања природе, рачуна и т.д. Придаје велику важност за нову школу рада. Предавач је добио признање од присутних на уложеном труду и одржаном предавању.

II

Покренуто је питање извођења једнодневне екскурзије у околини. Веће се сагласило да би излет требало извести до манастира Св. Петке и да то буде око 10 маја т.г. т.ј. када буде време повољно за излет.

За идућу седницу одржаће предавање г. Марковић Драгољуб, учитељ из области наставе глувонемих.

Са овим је седница закључена.

в.д. секретара
Рад. Николић

Управник Дома
Миодраг Матић

59.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
24. априла 1936. године*

Записник

Са седнице наставничког већа, држане на дан 24 априла 1936 год. у канцеларији Дома.

Присутни су: управник г. Миодраг Матић, наставници: Косара Марић, Савка Матић, Надежда Поповић, Јелена Нешић, Будимир Илић, Јаков Бједов, Божин Лабан, Љубомир Аћимовић, Марић Војислав, Радован Николић, Драгољуб Марковић, Јован Ковачевић и Вићентије Томић.

Дневни ред:

1. Читање расписа Краљевско банске управе.
2. Предавање г. Аћимовића Љубомира „Принцип у индивидуалности наставе глувих“.
3. Питања и предлози.

I

Краљ. банска управа у Нишу од 17. IV т.г. – Извештава да је Министарство просвете одобрило три дана одсуства наставницима ратним инвалидима који ће као делегати учествовати на II пленарној седници ширег средишног одбора удружења ратних инвалида у Београду.

Краљ. банска управа у Нишу од 17. IV т.г. – Извештава да је Мин. просвете одобрило одсуство члановима Ротари клубова, да би могли учествовати на год. скупштини Ротари клубова 2 и 3 маја т.г. у Дубровнику.

Краљ. банска управа у Нишу од 20. IV т.г. – Доставља распис Мин. просвете по коме се објашњава престанак службе ступањем у кадровски рок.

Краљ. банска управа у Нишу од 20. IV т.г. – Доставља објашњење о престанку службе по члану 104 Закона о чиновницима.

Краљ. банска управа у Нишу од 17. IV т.г. – Извештава да је Мин. просвете одобрило, да у колико дозвољавају интереси службе, могу наставници свој годишњи одмор од 8 – 25 августа употребити ради ходочанствене екскурзије у Лурд Француска.

Краљ. банска управа у Нишу од 14. IV т.г. – Извештава да је Мин. просвете одобрило потребно одсуство учитељима задружним функционерима месних задруга за пољ. кред. ради одласка на скупштину у Ниш.

II

Предавање г. Аћимовића Љубомира о теми „Принцип индивидуалности у настави глувонемих“. У свом врло лепом, исцрпном и прецизном предавању г. Аћимовић је изнео принципе

почетне наставе глувонеме деце, задржавајући се на испитивању индивидуалних способности ученика, па према тим способностима подешавати наставу и вршити избор наставног градива.

На следећој седници држаће предавање г. Будимир Илић из области наставе.

III

Управник Дома г. Матић саопштио је извесне своје опаске из наставе и васпитања ученика-ца.

По покренутом питању почетка наставе по подне решено је, да настава поподне од данас почиње у 3 сата.

Са овим је седница закључена.

в.д. секретара

Рад. Николић

Управник

Миодрга Матић

*Управник Миодраг Матић на растанку са колективом школе
1939. године*

60.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
15. маја 1936. године*

Записник

Са седнице наставничког већа, држане на дан 15 маја 1936. год. у канцеларији Дома.

Присутни су: управник Миодраг Марић, наставници: Косара Марић, Поповић Надежда, Илић Будимир, Бједов Јаков, Марић Војислав, Лабан Божин, Томић Вићентије, Николић Радован, Марковић Драгољуб, Аћимовић Љубомир, Дивчић Софија и Ковачевић Јован.

Дневни ред:

1. Читање расписа.
2. Предавање колега Марковић Драгољуба и Лабана Божина.
3. Разговор о извођењу екскурзије.

I

Краљ. банска управа у Нишу од 9. V 1936. г. – Доставља упутство за састављање статистичких података (прилог упутства Мин. просвете)

Нач. среза беличког у Јагодини од 13. V т.г. – Доставља распис Мин. просвете по коме се дају упутства за гашење пожара.

Нач. среза беличког од 13. V т.г. – Доставља распис Мин. просвете којим се обавештавају све просветне установе, да ће Савез трезвене младежи прославити у целој земљи дан трезвености.

Нач. среза беличког од 13. V т.г. – Извештава да је Мин. просвете одобрило одсуство један дан свима учитељима народних школа члановима пољопривредних воћарских задруга, ради присуствовања редовној годишњој скупштини земаљских савеза поменутих задруга.

Нач. среза беличког од 10. маја т.г. – доставља распис Мин. просвете по коме се извештавају све школе, да ће Драг. П. Илић, шк. надзорник путовати по тазним крајевима државе, ради прикупљања народних мелодија. Препоручује да се г. Илићу излази у сусрет.

Нач. среза беличког од 12. V т.г. – Доставља објашњење и упутство Мин. просвете о састављању годишњих извештаја.

II

Предавање г. Марковић А. Драгољуба о васпитању и образовању деце. Предавач је у свом предавању изложио важност васпитања и обучавања деце за друштвену заједницу, задржавајући се нарочито на потреби васпитања недовољно развијене и дефектне деце. Износи примере како су ова деца васпитавана код старих Грка.

Предавање г. Лабана Божина о тешкоћама при раду с децом у школама за глувонеме. Предавач је изнео поступке при раду са глувонемом децом. Износи све тешкоће на које наставник наилази

при васпитању и образовању глувонеме деце. Износи своје лично искуство и запажање у раду са конкретним примерима.

в.д секретара
Рад. Николић

Управник
Миодраг Матић

61.

Записник седнице Наставничког већа одржане

15. јуна 1936. године

са извештајем Антона Скале о раду школе за 1935/36. годину

Г. СКАЛИ АНТОНУ, пом. референту

Министарству просвете

Београд

У вези одлуке од 6 јуна 1936 године, а на основу Закона о народним школама

О д л у ч у ј е м

Да Скала Антон, пом. референт Министарства просвете, изврши преглед рада и оцени успех наставника у Заводу за глувонему децу у Јагодини, за школску 1935/36 годину.

Путни трошак и дневнице исплатиће се из партије 204 партије 4 Државног буџета за 1936/37 годину по Уредби о накнадни путних и селидбених трошкова од 12 децембра 1931 године.

На путу може се задржати највише 5 дана.

9 јуна 1936 године

Београд

Министар просвете

Добр. Стошовић

*

Записник

Седнице наставничког већа, одржане на дан 15 јуна 1936 године у канцеларији Дома глувонемих у Јагодини.

Присутни: Изасланик г. Министра просвете г. Антон Скала, управник школе Матић В. Миодраг, наставници: Марковић Драгољуб, Бједов Јаков, Матић Савка, Стојановић Љубица, Лабан Божин, Илић Будимир, Дивчић Софија, Марић Војислав, Аћимовић Љубомир, Ковачевић Јован, Нешић Јелена, Марић Косара, Поповић Надежда, Николић Радован, Томић Вићентије.

Дневни ред:

1. Напомене и оцењивање наставника од стране Изасланика.
2. Предлози и питања.

Управитељ школе Матић даје реч г. Изасланику, који ставља следеће напомене:

Приликом завршног прегледа рада у овом заводу од 11 до 15 јуна, нашао сам следеће стање:

І разред 11 м 4 ж – 15 ученика

У І разреду ради Бједов Јаков, наставник дневничар. Наставник је обрадио са децом све гласове за поједине слике и дошла до правилног схватања гласова и појмова. На тај начин су деца лакше дошла до правилног изговора појединих речи. Водило се рачуна о томе да се очува слика речи. Сва су деца показала добар успех у говору. Изговорене речи и кратке реченице деца су написала на таблу. Код једне двојке сам приметио да слово „и“ не изговара правилно. Наставник је умео ово да исправи. Погрешке код писања нека се исправљају на тај начин да се поред или изнад погрешно написане речи ова реч напише правилно, зато да ученик упореди правилно и погрешно написану реч и тако научи правилном писању.

Наставник води уредно службене спискове и књиге. За свако дете води лични описни лист. Свеске су уредне и чисте. Ручни радови многобројни. Наставник даје и упутства учитељима који у његовом разреду хоспитују. Савестан је, тачан и марљив.

Оцењује се одличном оценом.

ІІ разред 6 м 7 ж – 13 ученика

У томе разреду ради Божин С. Лабан, учитељ додељен на рад овоме заводу ради спремања за наставника школе за глувонему децу. За време двогодишњег рада показао је такво интересовање и вољу за рад да му је поверен ІІ разред у коме самостално ради.

Наставник је обрадио градиво прописано за тај разред. Говор деце усавршио се како по чистоћи и разумљивости тако и по садржини. Градиво се узима из децејне непосредне околине и обрађује се на основу комплексне наставе водећи рачуна да деца разумљиво и гласно говоре. Што су у школи обрадила, деца су написала у нарочите свеске, те су истовремено цртала нове појмове. Свеске служе као читанке. Поред ових свезака деца имају и цртанке са многобројним цртежима и налепљеним стварима, што све је за утврђивање обрађених појмова.

Деца су добро савладала прописано градиво и постигла предвиђени успех. Само једна девојка није могла постићи никакав успех јер је поред глувонемости и душевно недовољно развијена тако

да не може пратити наставни рад у своме разреду. За децу оваквих душевних квалитета ако се примају у завод за глувонеме морало би се отворити нарочито одељење, или би један наставник који се специјално интересује за овакве случајеве, морао са таквом децом одвојено радити у циљу да се излече душевни недостаци и дете оспособи за школски рад.

Наставник је врло савестан и марљив те се оцењује оценом одличан.

III а разред 6м 4 ж – 10 ученика

У III а разреду ради Матић Савка, стручни наставник. Наставница је са децом разговарала о обрађеном градиву. Наставница је питала, деца су одговарала, онда су и деца међусобно постављала питања и одговарала. Све се ово врши неизменично. На основу овог разговора видело се да су деца и по говору и по садржини савладала обрађено градиво. Деца говоре јасно и разумљиво. Ређају се кратке потврдне, одречне и упитне реченице. Деца се и дозивају. Градиво о коме се разговара, узима се из непосредне околине детета. Оно се односи на дечји рад, њихов живот, на особе из дечје околине и њихово занимање, на ствари и животиње. За градиво које се обрађује на часовима говорних вежби, деца имају нарочите свеске. Ове свеске су чисте и уредне. Обрађено градиво се и илуструје. Наставница води рачуна да деца говоре разумљиво, чисто и то што природније. Осим једне девојчице сви су ученици показали врло добар успех. И ова девојчица добро црта и пише, само не може да памти и теже артикулише. Истрајним и поновним вежбањем постићи ће и ова девојка бољи успех у говору, зато се и држи у овом заводу. Рачунало се до 20. Ручни радови су многобројни. Ради се на основу комплексне наставе.

Наставница савесно води прописане спискове и књиге. Лични описни листови испуњавају се уредно за свако дете и сваке године.

Наставница улаже много труда да би се постигао што бољи успех, савесна је, марљива и интересује се за развој стручне литературе.

Оцењује се оценом одличан.

III б разред 2м 5 ж – 7 ученика

У овом одељењу III разреда је у првој полугодини Стојановић Љубица, стручна наставница, која се почетком јануара разболела и била на боловању цело друго полугодиште све до 2 јуна 1936. Пошто

је наставница Стојановић Љубица била до сада оцењивана годишњом оценом, то је и у првом полугодишту ове школске године радила савесно и марљиво, то њој и за ову годину остаје одлична оцена.

У другом полугодишту радио је у овом одељењу Николић Радован, учитељ додељен на рад ради стручног спремања за наставника школе за глувонему децу. Учитељ је показао много интереса за рад са глувонемом децом, ради са великом вољом и жељом да се постигне што бољи успех. Да се није постигао такав успех какав би се могао постићи у овом одељењу има више разлога. Први је тај, што се у овом одељењу налази двоје троје деце које не показују најбоље душевне способности, те је рад са оваквом децом нарочито за почетника врло тежак, други пак разлог је тај, да учитељ почетник није још довољно вешт да би исправљао грешке у изговарању појединих речи и гласова. Тако на пр. ученица Христа Драјић, која је бистра и интелигентна девојка, прави грешке у говору, које би се могле са мало труда и стручног знања брзо одстранити. Учитељ је више водио рачуна да деци да више школског знања и обрадио је све прописано градиво. У томе је и успех. Деца су постигла много школског знања, али њихов говор није довољно чист и разумљив.

И писмених задатака, цртежа и ручних радова има много. Задаци се уредно исправљају, а свеске су чисте.

Наставник ради савесно, марљив је и тачан, те се за свој рад и постигнут успех оцењује врло добром оценом.

IV а разред 6 мушке деце

У том разреду ради Илић Будимир, наставник са стручним испитом. Наставник је кроз целу годину радио савесно и био увек тачан и марљив. Постигао је у свом одељењу врло добар успех с обзиром на школско знање. Говор деце није најбољи. Наставник води рачуна о већим грешкама које чине ученици у говору, али дозвољава да поједини ученици сувише развлаче растежу вокале пр. моравскааа, коштањеее и т.д.

Градиво прописано за овај разред је обрађено и то по предметима. Желело је да се више води рачуна о децјој активности и повезаности градова које треба да се обради.

За обрађено градиво имају деца врло лепе свеске, у којима има много цртежа. И писанке, цртанке и свеске за рачун су уредне, а задаци савесно исправљани. Наставник је праведан и доследан у

опхођењу са децом, савестан је и марљив те се оцењује са одличном оценом.

У том одељењу је испитивала децу и Марић Косара, учитељица додељена на рад ради стручног спремања. Учитељица је ове године постала живахнија и расположенија за рад са глувонемом децом него прошле године. На основу њеног испитивања дошао сам до закључка да је овај рад интересује те да већ полагаано улази у стручан рад са глувонемом децом. Савесна је и марљива те се оцењује врло добром оценом.

IV б разред 6м 4ж – 10 ученика

У овом разреду ради Дивчић Софија, наставница школе за глувонему децу. У слободном разговору са децом наставница је прешла у главним потезима у овој години обрађено градиво. Деца су показала врло добар успех и артикулација је врло добра. Деца говоре мирно без нарочитог напрезања-по неко дете говори још по слоговима услед чега поједине речи нису још довољно јасне. На основу обрађеног градива раде се и писмени задаци. Писмених радова има много. Врло су лепо и уредно исправљани. У свескама има много илустрација што све послужи деци да лакше запамте обрађено градиво. Овде су деца већ писала писма и испуњавала поштанске упутнице.

Наставница је праведна и блага у опхођењу са децом, савесна је, тачна и марљива, те се оцењује одличном оценом.

У овом разреду испитивала је децу Нешић Јелена, учитељица додељена на рад ради стручног спремања. Учитељица много испитује и свашта, желећи да покаже шта све деца знају. Види се да учитељица улаже много напора и труди се да би постигла стручно знање и способност за рад са глувонемом децом, зато је и њезин успех све бољи. Нарочито се показала вредна у предавању цртања у вишим разредима. За њезин труд и марљивост оцењује се врло добром оценом.

V разред

У V разреду ради Марковић Драгољуб, учитељ који је додељен на рад ради спремања за наставника школе за глувонему децу. Пошто је показао нарочити интерес за рад са глувонемом децом, те и извесну спремину поверен му је самосталан рад у V разреду.

Приликом прегледа деца су прво рачунала. Рачунало се у обиму до 1000 у сва четири вида рачунска. Постављена питања

узимања су из живота. Деца су усмено и писмено врло добро рачунала. Учитељ и овом приликом не заборавља да исправља говорне погрешке. Деца имају нарочите свеске за рачун. Рачунских задатака има више, сви задаци показују да учитељ употребљава градиво обрађено на другим часовима наставе. Задаци су савесно исправљани, а свеске су уредне и чисте. Од рачуна прешло се на разговор о моравској бановини. Онда су деца слободно говорила и слободно препричавала градиво обрађено на часовима познавања природе и народног језика. Водило се рачуна да је говор и граматички правилан.

Деца говоре разговетно, добро артикулишу. Има двоје троје деце којима говор није довољно чист и јасан. Учитељ нарочито води рачуна о овој деци. Пазити треба да се што боље утврде слике речи, да се не говори по слоговима, те да се и од све деце тражи што природнији и кратки одговори. Ручни радови су многобројни и рађени у вези са осталом наставом. Учитељ је показао много способности и знања у раду са глувонемом децом, савестан је и марљив те се оцењује одличном оценом.

VI разред 5м 1ж – 6 ученика

У том разреду ради Марић Војислав, учитељ додељен на рад ради стручног спремања. За време трогодишњег рада показао је такав напредак да му је поверен самосталан рад у VI разреду. У овоме разреду деца већ слободно и у краћим одломцима препричавају градиво које су научила на часовима народне историје, познавања природе и народног језика. Деца се упознају са важним и савременим догађајима и прославама што је врло корисно и служи усавршавању деце образовања. Рачуна се у сва четири реда и са десетним разломцима. Из геометрије деца рачунају површине на практичним примерима.

За обрађено градиво имају деца нарочите прибелешке, које су пуне илустрација. Исто тако имају деца и свеске за рачун у којима има већ 384 практичних задатака. Поред тога се ученици уче попуњавању поштанских упутница и дописних карата. И ручних радова, највише рељефа, има много. Сви радови су чисти и уредни, а писмени савесно исправљани.

Наставник ради на основу предметне наставе, води рачуна о правилном говору, о дечијој сарадњи и активностима.

Постигнут успех је врло добар, деца су лепо и разумљиво одговарала. Наставник улаже много труда да би усавршио своје знање

и постигао још бољи успех. Савестан је и марљив, оцењује се одличном оценом.

VII разред има 7 ученика

У том разреду самостално ради Аћимовић Љубомир, учитељ додељен на рад ради стручног спремања, који је показао за време свога двонедељног спремања у том заводу толико способности и воље за рад да му је поверен овај разред.

У том VII разреду деца изучавају разне занате у заводским радионицама. Зато се у овоме као и VII и VIII разреду води рачуна о томе да се наставно градиво обрађује у вези са радом и будућим занимањима деце.

Према упутствима учитеља деца су се преслишавала о обрађеном градиву из народног језика, земљописа, историје и познавања природе. Учитељ је једно време исправљао грешке у артикулацији и евентуалне погрешне одговоре. Ученици су показали много знања и осим два ученика сви добро и разумљиво говоре. Али и ова двојица која немају способности да би добро артикулисала, показали су солидно знање.

Деца имају белешке за рачун и геометрију, историју и земљопис и за народни језик и познавање природе. Ученици у свим свескама бележе обрађено градиво у кратким одломцима да би научила и запамтила јер појединих књига за глувонему децу још нема. Ове свеске су чисте, уредне и савесно исправљане. Поред тога ова се деца вежбају у писању приватних и пословних писама.

Учитељ савесно и марљиво ради па се оцењује одличном оценом.

VIII разред има 11 ученика мушкараца

У том разреду ради Ковачевић Јован, који већ више година самостално ради у овом заводу.

Ученици, који завршавају у VIII разреду школско образовање, полажу на крају школске године и калфанске испите из оних заната, које су последње три године учили у заводским радионицама. VI, VII и VIII разреду заводске школе треба да даје ученицима слично образовање као што га дају опште стручне школе. Наставници воде о томе рачуна те се стога наставно градиво обрађује с обзиром на садашње и будуће занимање деце.

Приликом испитивања су деца показала довољно знања из народног језика, историје, земљописа, познавања природе и рачуна.

Сваки ученик има по 4 свеске-белешке у које се уписује обрађено градиво. Свеске су уредне. Ученици попуњавају поштанске упутнице, спроводне листове и вежбају се у писању дописне карте. Вежбају се у писању послових писама.

Наставник ради марљиво, савесно те се оцењује одличном оценом.

Женски ручни рад предаје Поповић Надежда, свршена ученица Више занатске школе у Београду. Како ради тек прву годину ипак је могла на крају године показати много радова. Ради у три групе, са ученицама I, II и III разреда у једној групи, са ученицама IV разреда у другој и са ученицама V и VI разреда у трећој групи. Ученице прве групе радиле су чарапе, ученице друге групе јастуке и завесе, а ученице треће групе још и кошуље.

Учитељица ће за идућу школску годину израдити један нацрт по коме ће радити тако да би се на крају године кад деца излажу своју радове видео цели методски поступак и пут како се дошло од почетних радова до радова на крају године. Учитељица је радила савесно, била је марљива, показала је велико интересовање и вољу за рад с глувонемом децом, те се оцењује врло добром оценом.

У заводу налази се још и васпитач деце Томић Вићентије, учитељ који је оглувео на војној обуци у ђачком року. Он се употребљава као надзорник деце и магационер. Врло је марљив, тачан и вредан, оцењује се врло добром оценом.

Заводом управља Матић Миодраг, управник и стручни наставник школе за глувонему децу. Приликом прегледа школских и других просторија које су употребљавају за васпитање и образовање глувонеме деце нашао сам да свуда владају примеран рад и чистоћа. Управник се много труди и залаже да би се завод повећао како би се могла сва деца, деца од којих некоја сада спадају у под закуп узетој згради, сместити у домским просторијама, те да би се поред тога у завод могло примити још и више глувонеме деце, која се сада због мање просторија не може примити. Од 60 и више пријављиване деце може се годишње примити само 12 деце. Ово настојање управника г. Матића заслужује сваку похвалу и треба да се помогне и оствари.

Службене књиге и спискови воде се уредно и исправни су.

Поред осморазредне школе за глувонему децу у заводу се налази и шест радионица, у којима глувонема деца према својим способностима и савету управника, наставника и родитеља изучавају

браварски, столарски, обућарски, опанчарски, кројачки и седларски занат.

Поред пет стручних наставника и десет учитеља који су додељени на рад ради стручног спремања, у заводу се налази још шест ајстора, 1 економ, 1 канц. чиновник, 1 васпитачица, 1 болничар, 1 куварица, 1 паракуварица, 1 собарица и 1 служитељ.

Управник завода редовно обилази сва одељења, свуда и свима даје потребна упутства, наставницима пружа могућност да се могу усавршавати у својој струци, наставничка библиотека има већ 542 књиге. Учитеље који су у заводу ради стручног спремања за наставнике школе за глувонему децу саветује и упућује у правилан рад и надзире њихов рад у одељењима. Свакоме даје довољно прилика и могућности да се могу спремити за свој стручни рад са глувонемом децом. Целокупном особљу је добронамеран саветодавац и праведан старешина, који уме да похвали добар рад и озбиљан труд али који уме и да прекори недовољно савесног службеника.

Деце које има сада у заводу 95 и то 57 мушкараца и 38 девојчица, брине се као прави родитељ, те се увек води рачуна о томе, да свако дете поред свега што је потребно за здрав телесни развој, добије и оно васпитање и образовање које је потребно да се и глувонемо дете, кад изађе из завода може говором споразумевати са својом околином и да може самостално зарадити свој хлеб.

Управник Матић Миодраг за свој рад напоран, одговоран али савесно обављан рад заслужује свако признање и похвалу.

Оцењује се одличном оценом.

У недељу 14 јуна 1936 године одржани су у заводским радионицама помоћнички испити. Положили су сви пријављени глувонеме ученици и то 5 кројача, 5 опанчара, 4 обућара, 2 седлара, 3 столара и 1 бравар. Ови помоћнички испити полажу се исто тако као и остали на основу закона о радионицама.

На основу овог извештаја може се видети да се у овом заводу за глувонему децу, глувонема деца систематски и плански васпитавају и образују тако да се после осмогодишњег школског и стручног образовања отпуштају из завода као испитани помоћници који могу самостално зарађивати свој хлеб и постати корисни чланови народне заједнице и добри грађани. О свршеним ученицима који немају ни оца ни мајке брине се управа Дома на тај начин да им нађе

запослење код мајстора. О осталим помоћницима брину се даље родитељи.

Наставници су примили ове напомене без примедаба.

Управник завода Матић осврће се на изнете напомене г. Изасланика и каже, да су оне добро дошле и да ће корисно послужити наставницима у будућем раду. Даље износи, да би у интересу правилног рада у заводу требало дозволити хоспитантима наставницима Дома полагање стручног испита, јер су они провели потребно време у заводу и стекли довољну спремину. Наставници би требали за време школског ферија да се позабаве својим радом у току прошле године, да провере своје искуство и да спреме по које предавање за седнице наставничког већа које ће се држати на јесен. Сваки предлог, који буде постављен од стране колега, а за који се нађе да је умесан и да ће користити настави, васпитању и организацији и даљем уређењу завода, примиће се и по могућству извршиће се.

Управник је изнео извештај бр. 1, који се односе на извесне наставнике и њихов рад. Пошто се нико није јавио за реч то је седница закључена.

Записник седнице потписали су г. Изасланик, управник и сви наставници.

*

Министарству просвете

Одељењу за основну наставу

Част ми је доставити приложени записник седнице наставничког већа Завода за глувонему децу у Јагодини са извештајем о извршеном завршном прегледу рада и оцењивању наставника тог завода у дане 11 до 15 јуна ове године.

У извештају сам изнео све напомене и приказао сам стање у овом заводу какво сам затекао приликом прегледа, као и жеље наставника и управника тог завода. Оценио сам 16 наставника и то 12 са одличном и 4 са врло добром оценом. Могао сам да констатујем напредак у раду и напретку ове установе као и то да су се наставници придржавали мојих ранијих напомена. Све што је било потребно напоменути напоменуо сам приликом прегледа рада у појединим одељењима, и дао да се унесе у приложени записник.

Захвалан на поверењу.

16/VI 1936 год.

учтив

Антон Скала

Дом глувонеме деце у Јагодини 1928-1941

пом. реф. Мин. просвете

Школска година	Забавиште	Приправни разред	I p		II p		III p		IV p		V p	VI p	VII p	VIII p	Свега ученика
			а	б	а	б	а	б	а	б					
1928/29.	-	-	13	-	9	-	7	-	-	-	-	-	11	9	49
1929/30.	-	13	14	-	11	-	10	-	6	-	-	-	-	-	54
1930/31.	10	12	15	-	12	-	12	-	9	8	-	7	-	-	78
1931/32.	9	11	15	-	12	-	11	-	13	-	6	-	-	-	84
1932/33.	-	10	11	12	13	-	11	-	11	-	13	12	-	-	81
1933/34.	-	-	13	11	11	13	12	-	11	-	10	10	-	-	93
1934/35.	-	-	14	-	11	14	10	12	12	-	9	7	1	-	104
1935/36.	-	-	14	-	12	-	11	10	10	-	11	7	10	11	94
1936/37.	-	-	14	-	14	-	11	-	10	8	14	9	6	-	86
1937/38.	-	-	12	-	14	-	14	-	11	-	10	14	9	6	90
1938/39.	-	-	12	-	12	-	14	-	14	-	11	10	14	9	96
1939/40.	-	-	13	-	12	-	12	-	14	-	14	11	10	14	100
1940/41.	-	-	14	-	13	-	12	-	12	-	14	14	11	10	100

Бројно стање ученика по разредима од 1928. до 1941. године

62.

*Расписивање конкурса за места у школама за дефектну децу
за школску 1936/37. годину*

Министарство просвете
Краљевина Југославија
Одељење за основну наставу
1.маја 1936 године
у Београду

Краљевској банској управи

Ниш

Да би Министарство просвете могло расписати конкурс за сва места у школама за дефектну децу које треба да се попуне 1936/37 школске године, то је у смислу члана 3 и 4 правила о стручној спреми наставника школе за дефектну децу потребно, да Краљевска банска управа поднесе извештај за колико места треба расписати и то:

1. У школи за глувонему децу;

Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

2. У школи за слепу децу;
3. У помоћним школама и одељењима за недовољно развијену децу;
4. У заводима за васпитање деце и малолетника;
5. У школама за туберкулозну децу;
6. У школама на чистом ваздуху (шумским школама).

Школски одбори ће у свој извештај унети и она места у поменутих заводима и одељењима који су се у току 1935/36 школске године сами попунили, те да ли постоји одлука Министарства просвете да ови учитељи могу радити у школама за дефектну децу.

Овај извештај треба поднети најдаље до 10. јуна о.г.

По наређењу Министра прпросвете
Начелник
Одељења за основну наставу

*

Дом глувонеме деце
Краља Александра I
14/ V – 1936
Јагодина

Среском начелству
Просветном одељењу
Јагодина

У вези акта тог Начелства част ми је извести, да за Дом глувонемих у Јагодини није потребно нових учитеља-хоспитаната, сем у случају, да неко од учитеља, који се налазе сада на раду, добије премештај.

15/ V 1936
у Јагодини

Управник
М. В. Матић

63.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
1. септембра 1936. године*

Записник

Седнице наставничког већа држаног на дан 1 септембра 1936 год. у канцеларији Дома глувонемих у Јагодини. Присутни: Миодраг Матић, Савка Матић, Драгољуб Марковић, Јован Ковачевић,

Љубомир Аћимовић, Радован Николић, Божин Лабан, Дивчић Софија, Љубица Стојановић, Војислав Марић, Косара Марић, Вићентије Томић и Јаков Бједов.

Дневни ред:

1. Читање расписа.
2. Распоред наставника за дежурање у заводу и у цркву.
3. Распоред одељења (подела одељења).

Управитељ Миодраг Матић отвара седницу и чита расписе, који су дошли од извршне власти.

Саопштен је затим распоред наставника за вођење деце у цркву и распоред дежурних наставника у школи за месеце септембар и октобар. Приступљено је затим распореду наставника по одељењима и то на следећи начин:

I разред	Јаков Бједов
II „	Љубомир Аћимовић
III „	Божин Лабан
IV а „	Савка Матић
IV б „	Љубица Стојановић
V „	Јован Ковачевић
VI „	Драгољуб Марковић
VII „	Војислав Марић

Софија Дивчић и Будимир Илић предаваће мушки ручни рад у свима старијим одељењима, Јелена Илић писање и цртање у III и IV разреду, а Косара Марић у V и VI разреду, док ће Радован Николић вршити режисерске послове. Вићентије Томић вршиће дужност васпитача, магационера, водиће инвентар школског потрошног материјала и материјала за исхрану.

Надежда Поповић, нас. Жен. Ручног рада предаваће женски ручни рад у свима одељењима по програму.

Наставници ће ићи на призивање Св. Духа у дане кад управа цркве о томе извести управу Дома, а тако исто на дан рођендана Њ.В. Краља.

Са овим је седница закључена.

в.д. секретара
Љ. Аћимовић

Управник Дома
Миодраг Матић

64.

Записник седнице Наставничког већа одржане
18. новембра 1936. године

Записник

Седнице наставничког већа, држане на дан 18 новембра 1936 год. у канцеларији управника Дома глувонемих у Јагодини.

Присутни: Миодраг Матић, Радован Николић, Савка Матић, Божин Лабан, Сава Пантић, Стојановић Љубица, Илић Будимир, Јаков Бједов, Томић Вићентије и Марић Косара.

Дневни ред:

1. Читање расписа и наређења.
2. Преокрет у настави глувонемих-предавање Миодрага Матића, управника Дома.
3. Избор секретара и благајника за фонд глувонеме деце.
4. Питања и предлози.

I

Управитељ Матић саопштава расписе Банске управе од 11. XI 1936 године, који се односи на повраћај припадљивости на основу Правилника о раду – отсека о рачуноводству, затим распис од 8. X 1936 године, који се односи на одсуствовања учитеља ради посећивања скупштина и учитељских зборов.

II

Миодраг Матић држи предавање о новом покушају у настави и обуци глувонемих путем акустичним, који је извео проф. и учитељ глувонемих у Будим Пешти др. Густав Барачи. Овај оглед изазвао је живо интересовање-по извештају предавача-у свим стручним круговима у свету. Немци су озбиљно узели ствар и већ учинили сами покушај. Своју теорију као и свој наставни поступак др. Барачи је изнео у свом делу...Матић је према овом делу изложио укратко назоре овог педагога.

III

За секретара-благајника фонда глувонеме деце изабран је, на место Дивчић Софије, која је октобра месеца т.г. премештена у Дом слепих у земун, Радован Николић, учитељ у Дому глувонеме деце у Јагодини.

С овим је седниоца завршена.

в. д. Секретара
Бож. Лабан

Управник Дома
Миодраг Матић

Факсимил насловне стране једне од књига
Миодрага В. Матића

65.

Препис указа о одликовању
управитеља Миодрага Матића

Дом глувонеме деце
Краља Александра I
30 - XI – 1936.
Јагодина

Краљевско-банској управи
IV Просветном одељењу
Ниш

Част ми је доставити два преписа указа о одликовању Матића
В. Миодрага, управитеља Дома глувонемих у Јагодини, с молбом, да
изволите један препис приложити уз Службени лист при тој управи, и
један изволите доставити Министарству просвете.

М. В. Матић

*

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО
АЛЕКСАНДАР I
ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ
КРАЉ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

Благоволео је потписати следећи Указ на предлог нашег министра просвете

Одликујем

Господина Матића Миодрага, управитеља школе за глувонеме у Јагодини Краљевским орденом Светог Саве петим (V) редом.

Наш Министар просвете нека овај Указ изврши.

Министар просвете

Бо. Максимовић

Александар с.р.

15 августа 1927 године
у Београду

66.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
30. јануара 1937. године*

Записник

Седнице наставничког већа Дома глувонемих Краља Александра I Ујединитеља у Јагодини, држаног 30 јануара 1937. године у канцеларији управника Дома.

Седници су били присутни: Матић Миодраг, Лабан Божин, Николић Радован, Матић Савка, Стојановић Љубица, Бједов Јаков, Марић Војислав, Марић Косара, Томић Вићентије.

Дневни ред:

1. Читање расписа и наређења.
2. Предавање г. Миодрага Матића, управника Дома: О узроцима глувонемости.
3. Евентуалије.

I

Управник Матић прочитао је расписе Банске управе о подношењу молби за унапређења, о одбијању уџбеника Историје за III разред Дамњана Рашића, о препоруци рачунице Малише Стефановића, о препоруци албума мотива пиротског ћилимарства, о

одбијању да се употреби као уџбеник Историја III разред В. Ђорђевића и Страњаковића, одобрење фирме Златорог да бесплатно дели брошуре о неги зуба, упутство за добијање пензије.

II

Матић Миодраг, управитељ школе одржао је дуже предавање о узроцима глувонемости. Опширно и свестрано је изнео о узроцима урођене и стечене глувоће, у које спадају патолошко наслеђе, дегенерације, болести мајке за време трудноће, повреде приликом порођаја, разне инфекционе болести (шарлах, запаљење мозга, дифтерија, тифус, туберкулоза, бопгиња и др.). Затим је изложио које све последице поред глувоће остављају оне болести и како треба поступати у школи са том децом, која пате од разних других незгода и рђавих навика.

III

За чланове управног одбора домског фонда изабрани су Љубица Стојановић и Божин Лабан, а за чланове надзорног одбора остаје Марић Војислав и изабран је Бједов Јаков, који су прегледали дневник касе и 11 докумената и нашли стање у свему тачно и исправно, потврдили и потписом.

Водио записник
Божина Лабан

Председник
Миодраг Матић

67.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
26. фебуара 1937. године*

Записник

Седнице наставничког већа Дома глувонемих Краља Александра I у Јагодини држане 26. фебруара 1937 године у канцеларији управника Дома.

Седници су били присутни: Миодраг Матић, Лабан Божин, Николић Радосав, Матић Савка, Стојановић Љубица, Марић Војислав, Бједов Јаков, Марић Косара, Томић Вићентије, Поповић Надежда.

Дневни ред:

1. Читање расписа и наређења.
2. Предавање Миодрага Матића, управитеља школе: О узроцима стечене глувоће.
3. Евентуалије.

I

Матић Миодраг прочитао је расписе Банске управе од 23. II 1937. о постављању за начелника банске управе (Просветног одељења) г. Драг. Павловића, а затим извештава да је Југословенска унија за заштиту деце послала 10 срећака на продају. Ко би желео да купи једну или више срећака нека се обрати управнику г. Матићу.

II

У свом опширном предавању г. Миодраг Матић износи узроке стечене глувоће. Наводи између осталих запаљења можданих опни, запаљење мозга, запаљење средњег ува (самостално или у вези с другим заразним болестима), шарлах, дифтерију, мале и велике богиње, тифус, кочење врата, црвени ветар и друге болести, као и у ранијем свом предавању (о урођеној глувоћи) предавач изводи закључке, који су од важности за наставу и васпитну праксу.

III

Г. Марић предлаже да се у његовом разреду једна табла офарба. Г. Управник каже да ће се учинити то у априлу.

С тиме је седница закључена.

Водио записник

Божин Лабан

Претседавао

Миодраг Матић

68.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
29. марта 1937. године*

Записник

Седнице наставничког већа Дома глувонемих у Јагодини одржане на дан 29 марта 1937 год. у канцеларији Управника Дома.

Седници су били присутни: Миодраг В. Матић, Лабан Божин, Матић Савка, Николић Радован, Стојановић Љубица, Бједов Јаков Марић Војислав, Марић Косара, Надежда Поповић.

Дневни ред:

1. Читање расписа и наређења.
2. Одређивање замене наставницима, који одлазе на полагање стручног испита у времену од 4 до 10 априла 1937 год.
3. Предавање Матића В. Миодрага о хигијени слуха.
4. Предлози и питање.

I

Управитељ Матић прочитао је расписе и наређења: 1) Распис о помагању Аеро клуба, распис о одобреном одсуству соколима учитељима ради учествовања на покрајинском слету у Скопљу, распис о одобреном одсуству ради одласка у Софију на слет бугарских јунака, распис да се до краја ове школске године поднесу предлози за измену закона о народним школама, распис о препоруци гледања филма „Ој летњи сиви соколе“, распис о ускршњем распусту, распис о раду Подмлатка Црвеног крста, распис о прибављању докумената за личну и породичну пензију.

II

Наставници хоспитанти Лабан Божин, Николић Радован и Марић Косара полагаће стручан испит у Београду од 4 до 10 априла текуће године. Њих ће у дужности замењивати Стојановић Љубица, Матић Савка и Марић Војислав.

III

Матив В. Миодрга одржао је предавање о хигијени слуха. У свом предавању г. Матић се задржао на значају и важности слуха за развитака говора, говорио је даље о остацима слуха код наглувих и глувонемих. Изнео је шта све треба предузети и урадити да би се сачувао овај остатак слуха и како га искористити у школи за глувонеме и наглуве. Затим је говорио о мерама за одржање и правилан развитака нормалног слуха, као и о свима штетним утицајима на слух, које треба отклањати и избегавати. Предавање је врло исцрпно.

IV

Пошто се није јавио нико да што пита и предложи седница је закључена.

Водио записник
Божин Лабан

Управник Дома
Миодраг В. Матић

69.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
26. априла 1937. године*

Записник

Седнице наставничког већа, држане на дан 26. априла 1937. године у канцеларији управника Дома глувонемих у Јагодини.

Седници су били присутни: Матић Миодраг, Николић Радован, Матић Савка, Бједов Јаков, Лабан Божин, Стојановић Љубица, Марић Војислав, Марић Косара, Поповић Надежда и Томић Вићентије.

I

- 1) Саопштења, наређења и расписи.
- 2) Упутства и инструкције од стране управитеља г. Матића у погледу завршног рада у школи.
- 3) Предавање г. Миодрага Матића, управника Дома: О душевном развоју глувог детета.
- 4) Питања и предлози.

I

Управитељ г. Матић прочитао је расписе банске управе о полагању стручног испита за учитеља вере, о одсуству учитеља за 25. април 1937. године ради учешћа на скупштини бановинске задруге за пољопривредни кредит, о ослобођењу од такса соколских друштава, препорука Молитва за Краља, препорука читанке за први и други разред од др Камета, забрана употребе уџбеника за први разред Вилбура Тибла, препорука мале граматике од др Илића, препорука мале граматике за трећи разред од Б. Лазића и С. Павићевића, препорука рачунице за трећи разред од М. Станковића, забрана употребе Земљописа од Вл. Повалана, забрана уџбеника Св. Радојчића и Рудолфа Ремлоа, забрана растурања дечијег листа Државне народне школе Цара Уроша у Београду, препорука рачунице за четврти разред од Станковића.

II

Управитељ г. Матић износи извесне напомене у погледу наставе. Како је близу крај школске године то би требало завршити с програмом, пређено градиво утврдити, ручне радове средити, попунити описне листове дечије, убележити ђацима оцене у уписницу и др.

III

Г. Миодраг В. Матић је одржао предавање о душевном развоју глувог детета. Почиње с првим данима живота глувог детета, упоређује душевни развој нормалног и глувог детета, утврђује истоветност, сличност и одступања у том развоју, говори о чулним утисцима, о стицању првих знања искуства помоћу чула вида и пипања, констатује да је глуво дете претежно ограничено, да му је духовни видик услед елиминисања чула слуха знатно ограниченији него код нормалног

детета, памћење је слабије, пажња лабилна, воља без нарочите чврстине и истрајности, виша осећања сиромашнија. Глувонемо дете је импулсивније, афекти се чешће и јаче манифестују. И логично мишљење се доцније развија него код нормалног детета. Даље изводи педагошке закључке, утврђује способност глувонемога детета за образовање и васпитање. У ту сврху треба подесити специјалне наставне и васпитне методе. Предавање је исцрпно и документовано. Затим је седница закључена.

Председавао
Миодраг В. Матић

Радови ученика

70.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
28. маја 1937. године*

Записник

Седнице наставничког већа, држане на дан 28. маја 1937. године у канцеларији управника Дома глувонемих у Јагодини.

Седници су присутни: Миодраг В. Матић, Радован Николић, Савка Матић, Јаков Бједов, Божин Лабан, Љубица Стојановић, Марић Војислав, Марић Косара, Надежда Поповић и Вићентије Томић.

Дневни ред:

- 1) Саопштења расписа и наређења.
- 2) Инструкције на завршетку рада у школи од г. Мартића В. Миодрага, управника Дома.
- 3) Предавање В. Томића: Интерпретације стојичке филозофије.
- 4) Питања и предлози.

I

Г. Матић В. Миодраг отвара седницу и чита расписе банске управе, упутство режисеру за обуставу плата, наређење за састављање платних спискова на време, организовање путовања у иностранство вршити по одобрењу Министарства просвете, одобрење одсуства делегатима набављачких задруга, одлука г. Министра просвете, да је г. Матић В. Миодраг, управник Дома, одређен за изасланика за преглед рада у школама за дефектну децу у Београду и Земуну, а г. Раковић Милић, управитељ помоћне школе у Земуну за преглед рада у Дому глувонемих у Јагодини.

Министар просвете на основу одлуке Министарства просвете да се школа на Тушканцу одреди као огледна школа у Загребу, инструктор за огледну школу постављен г. Ж. Ивановић, проф. из Неготина.

II

Г. Матић В. Миодраг, управник школе даје упутства о уређивању пријавних листова, личних описних листова, листова за уписивање оцена и оцењивање и завршетку рада у школи. Затим говори о припремама које треба извршити пре прегледа рада и др.

III

Вићентије Томић, учитељ прочитао је своје предавање о стојичкој филозофији.

Управитељ г. Матић похвалио је г. Томића за предавање. Истакао је да се учитељ треба бавити и оваквим питањима и да се она могу износити и расправљати на седницама наставничког већа. Жеља је г. Матића, да се г. Томић а и остали наставници појављују с питањима, која стоје у тесној вези са наставом и васпитањем глувонеме деце.

Затим је ова седница закључена.

Водио записник

Управник Дома

Божин Лабан

Миодрга В. Матић

71.

Записник седнице Наставничког већа одржане

8. јуна 1937. године, после годишњег прегледа рада и успеха

Записник

Седнице наставничког већа одржане у управниковој канцеларији Дома глвонемих у Јагодини. Рађено је 8. јуна 1937 године, од 11 од 17 часова.

Записник о раду на седници наставничког већа, која је одржана после обављенога годишњег прегледа наставничког рада и ученичког успеха у свим одељењима Дома глвонемих Краља Александра I Ујединитеља, а у дане 5, 6 и 7 јуна 1937. године.

У присуству свих потписатих, који са управником чине домски наставнички збор, председавајући је, на основу одлуке од 22. V 1937. године, а као изасланик Министарства просвете, отворио овај састанак и у неколико реченица изнео просечно добијене задовољавајуће утиске о годишњем резултату пошто је преходно ставио неке општије напомене, које се искључиво односе на квалитет савладаног дечијег говора и укупног знања.

Онда је овим редом предузео појединачна излагања:

1. У суботу 5. јуна 1937. године од 15,45 до 16,30 часова, у првом разреду је (од 11 м и 3 ж) свега било (10 м и 3 ж). Свега било 13 присутних ђака, с којим је све од 1. IX 1936 радио учитељ (наставник) дневничар, г. Бједов П. Јаков.

За приказом увежбаног почетног писања и на разделе, са изговором бројева (до 10) су деца радила вежбе у покретима руку и добро писала говорене бројеве, с применом на куглицама, бецевима и оловкама. По некада заборави да исправи прецизне не изговорене гласове (с, т, о, е, ћ...), када је добијао одређене одговоре (ауто, наук, табла, врата, застава, управник и остало). На питања - шта је и ко је то. Ако умањеније дечије отварање уста и гестикулирање пропраћа одговоре, а наставничким ударима ногу дискретније скрећу се на пажњу и правилније наглашују, сигурно ће бити бољи изглед. Иначе се и међусобно тачно пропитују, а готово тако одговарају и на питања ко је то, као се зовеш и колико имаш година. Мање и веће цртанке су с по неком илустрацијом научених појмова. Рачунске вежбанке су из цифара до 10, а не исправљене писанке и вежбанке су са писаним и

цртаним из савладане грађе. Од пластелина је прилично моделовано, успели су поједини предмети од хартије у боји и минијатурне израђевине дрвених стварчица. А вођени су лични описни листови и дневник школскога рада. Очеvidно је енергичније наставниково држање и добра воља, што је осетно условило овакав успех, ред и чистоћу у одељењу.

Учитељ-дневничар г. Бједов у целости је предње примио к знању, сагласио се и није дао никакву примедбу.

Сагласно свему за школску 1936/37. годину успех у раду учитеља (наставника) дневничара г. Бједова П. Јакова, оцењује са **ОДЛИЧНОМ** оценом.

II

У недељу 6. VI 1937. године од 8,50 до 9,30 часова у другом разреду било је (3 м и 11 ж) присутне деце, колико је свега обучавао и то: од 1. IX 1936. премештени учитељ г. Аћимовић М. Љубомир, од 29. IX 1936. до 24. I 1937. премештени наставник г. Илић Д. Будимир и од 25. I 1937. је стално наставник, г. Николић Ј. Радован.

Разговор је о Краљу поступно развијан помоћу слике и с питањима – ко је ово, како се зове, колико има браће, има ли мајку, надаље са – шта је то, ко је то, имаш ли ти (оца, сат...) докле на табли пишу реченице (наш Краљ зове се...а мајка нашег Краља зове се...). С навођењем и помоћу питања – од чега је, какве је боје, ко прави (орман), говоре о појединим радовима, а на дечијем тражењу ко прави гуме и оловке, у набрајању свега (шта има) на глави, сређено је да у општењу више тих, који обично пропушта, (код ш, љ, ч, з, с и ф...) у одговорима исправи доста прилежну децу. Са мастилом су писане неоцењене писанке. Већина је савладаних појмова прилично илустровано у неоцењеним цртанкама. За рачун су делимично прегледане и илустроване вежбанке. На капцима и у орману изложено је све урађено од хартије у боји, пластелина и иловаче. Лични листови су у току вођења.

Наставник г. Николић саслушао је све, сагласио се и није ставио никакву примедбу.

На подлози тог и све узимајући у обзир за школску 1936/37. годину успех у раду наставника г. Николића Ј. Радована, оценио је са оценом **ОДЛИЧАН**.

III

Од 10,50 до 11,55 часова је 6 VI 1937 у III разреду било (5 м и 6 ж) присутних ђака, које је од 1. IX 1936. поучавао наставник Лабан С. Божица.

Најпре сам обичније говорио са децом, коју је затим навео да уз произвољне покрете руку броје и крсте се, а кад је са дужим уводом једна ученица изговорила „Отче наш“ рада је с питањима (како се зове, одакле је и у коју је бановини то место, шта је отац, има ли брата и сестру, који је дан данас, сутра и прекосутра, колико недеља има дана...) од ђака добијао доста неразговорне и једнолико наглашаване одговоре, које је (као гласове ч, ц,...) ретко исправљао, већ пропраћао излишним гестикулисањем и повећаним отварањем уста. Неизмењено је поступао и приликом наредних питања (како се зове држава, колико је и које су бановине, ко продаје трешње, јабуке...), међу којима губљену везу није наставио ни са писаним реченицама и рачунима на табли. Најпосле је испитивање деловова мале таблице множења окончане с монотоним дечијим говорењем песме Пролеће и писма мами. Са прегледа су оловком и у боји обично цртани и оцењивани цртежи, воћа, ствари и животиња. У цртанкама су илустровани учени појмови и радње. Од писаног су само делимично оцењиване рачунске вежбанке. У говорним вежбама обрађено је у вежбанкама с мастилом и оловком но негде исправљане и без оцена. Из хартије у боји, картона и пластелина је различито израђено и изложено у орману. Личне описне листове може да прецизније води трудољубивији наставник.

Наставник г. Лабан, саслушао је све и сагласио се, а није ставио никакву примедбу.

Сходно томе и обзирајући се на све околности школске 1936-37. године, наставника г. Лабана С. Божица оцењује са оценом ВРЛО ДОБАР.

IV

У IVа разреду је у понедељак 7. VI 1937. од 8 до 8,45 час. Свега (од 6 м и 4 ж) било 10 присутних, а којим се све од 1. IX 1936. занимала наставница г-ђа Матић Савка.

У облику тражења и давања пера, оловака и купопродаје у пекари, наставница је врло живахно и природно развијала говор са ђацима, који су пажљиви и утркују се да увежбано одговарају, али у брзини као да занемарује исправљати неке нејасне говорене и понајтеже гласове. Убрзано је руководила током осталогача течного

разговора, о устајању, јелу, школи и ђачким занатима, па је тако свршила с говором о времену, пролећу, радовима и креди а на табли су добро писали писма. Вежбанке су са мастилом писане и по негде исправљане, а за лепо писање неоцењене су писанке прилично написане, као и о говору свеске, које су илустроване и у свему одговоре не неиспуњују питања. У блоковима су оловком и у боји успеле рађене цртарије биља, ствари, радова и пејзажа. Све допуњава укусна колекција израђеног од пластелина, иловаче, дрвета, картона, лике и хартије у боји, која је остављена у орману.

Наставница г-ђа Матић саслушала је предње, сагласила се и није имала ставити никакву напомену.

Саобразно свему томе за школску 1936-37 годину успех у раду наставнице г-ђе Матић Савке оцењује се **ОДЛИЧНОМ** оценом.

V

Свега је у понедељак 7. VI 1937. и од 9,5 до 9,50 часова од укупно (2 м и 4 ж) у IVб разреду било 6-стори присутне деце, које је учила наставница г-ђа Стојановића С. Љубица.

Пошто сам са ђацима мало разговарао о садржају учioniце и свакојаким израђевинама (од картона, пластелина, дрвета, лике хартије у боји), које су прегледно и изређане у орману, наставница је продужила да детаљније испитује о општини, срезу, подели и начину управљања државом. После се међусобно пропитују о месецима, добрима у години и врстама путева. У току говора огледане дечије сналажење као да повремено готово умањује исправљање мањих грешака нечисто и уједначено наглашавање неких речи у одговорима. На табли греше у писању. Са илустрацијама и описима су мастилом писане исправљане и неоцењене свеске, које садрже савладано од грађе. Цртане су од разно илустрованог (воћа, воденице, села...) и налепљеног, а у блоку су цртежи више ствари (животиње, пејсажа, околине и т.д.) из више покушаја и прегледа.

Наставница г-ђ Стојановић саслушала је све, сагласила се и није ставила никакву напомену.

На основу тога и укупног стања за школску 1936-37. годину успех у раду наставнице г-ђе Стојановић Љубице оцењује се са **ОДЛИЧНОМ** оценом.

VI

У V разреду је у понедељак 7. VI 1937. и од 10,20 до 11 часова (а од свега 9 м и 4 ж) било (8 м и 4 ж) 12 присутних ђака, с којим је

радио од 1. до 18. IX 1936. године премештени наставник г Ковачевић Јован, а од 19. IX 1936. је наставница г ђа Марића В. Косара.

О врсти садањег времена подесио сам увод у дечији разговор, па је наставница лежерније наставила да исцрпије испитује о области моравске бановине и школске околине, у којој дотиче Кочино село – Пањевац и преко Синђелића, Краљевића Марка, Краља Петра Ослободиоца, више се задржава на Краљу Александру I Ујединитељу, са чијег датума погибије прешла је на доба и довршила са помињањем управљања државом Краљевог Намесништва. У целога је току већином прелазила преко чешћег дечијег грешења у претежно неразговорноме говору. У орману поређано је све од израђенога у дрворезу (рамови), пластелину (рељефи), плетарије и из хартије у боји. Неоцењиване и неисправљене вежбанке су из илустрованих описа. У цртанкама је цртано воће, алат, ствари и куће. Са прегледа и по замисли је у боји цртала животиње и пределе. Из краћих чланака (а у облику питања и одговора) и илустрација су за говор свеске, које садрже савлађиване из земљописне историјске и природописне области. Наставница може и употпуњеније да води личне, описне листове.

Наставница г ђа Марића предње је саслушала сагласила се са садржином и није ставила никакве напомене.

На темељу све и у обзир узев све за школску 1936-37. годину успех у раду наставнице г-ђе Марића В. Косаре оценио је са оценом ВРЛО ДОБАР.

VII

У понедељак 7. VI 1937. од 11,35 до 12,15 часова је у VI разреду било (4 м и 2 ж) 6 присутних којима су се занимали: од 1. IX до 24. IX 1936. године премештени учитељ г Марковић А. Драгољуб, од 25. IX 1936. до 24. I 1937. године наставник г Николић Ј. Радован и од 25. I 1937. године су неизменично учитељ наставник-дневничар г. Бједов П. Јаков (историју и цртање у вези са занатима) и чиновнички приправник учитељ г. Томић М. Вићентије (земљопис, природопис и рачун), који је обавио пропитивање. Са непрекидно нервозним покретима, неодређеним ставом, и невероватно појачаним гласом наставник је питао о држави, деоби на бановине, па се задржао и повише испитивао о границама, рекама и планинама у Моравској бановини. Као глук, без могућности је да у говорним варијацијама контролише себе и децу која у питањима испољавају неразумеване

или забуну и једва се сналазе при сваком одговарању. На табли ученик израчунава (преко 1000) неприродно дати задатак, докле остале пита о метру. Хартија је незнатно коришћена у свескама за говор, у које изгледа више преписивано из историје и земљописа, и од даваног за учење. Белешке су са нешто одломака из граматике. Блокови садрже џамију, алат, куће и остало. Блокови садрже обичне цртарије у боји а краће су вођени лисни описни листови.

Учитељ чин. припр. г. Томић прочитао је предње и изјавио, као што је био и одређен да је само привремено вршио дужност.

На подлози свега узетих осталих дужности (васпитач и руковаоц) за школску 1937-37 годину успех у раду и вршењу осталих дужности, чинов. припр. учитеља г. Томића М. Вићентија оцењује се са ВРЛО ДОБРОМ ОЦЕНОМ.

VIII

У VII разреду је (5 м и 1 ж) 6-сторо присутне деце било у, понедељак, 7. VI 1937. године и од 14,45 до 15 часова са којим је од 1. IX 1936. радио наставник г. Марић Војислав.

У неколико одговарајућих реченица сам деци изнео значај дана и руковођење са испитивањем препустио наставнику који с премишљањем лежерно седећи и прелиставајући ђачку свеску, са приметним паузама дуже пропитује из историје о сеоби, досељењу, примању хришћанства, Стевану Немањи, Светом Сави, Првом и Другом устанку, ктиторима неких поморавских манастира, па прелази у земљописну грађу, и пита о важнијим рекама, планинама и занимањима у Моравској бановини, краљевини Румунији и Бугарској. Са познавањем најзад говоре о деловима људског тела. Већином је занемарио гласне грешке и исправљање говорне јасноће, а уочава се вербално преовлађивање у знатно савладаној грађи. У рачунској свесци су разнолико давани и неоцењени задаци. А неоцењене илустроване белешке су историјске, земљописне и природописне грађе. Цртанке су са врло успешним цртежима и шемама алата за поједине занате. Прецизно је израђен некакав аероплан. Укратко су нотирани ставови у личним описним листовима.

Наставник, г. Марић саслушао је предње и у вези са извесним ставовима дао објашњења, па се сагласио са приказом. Саобразно томе и свему узетом у обзир за школску 1936-37. годину успех у раду наставника г. Марића П. Војислава оцењујем са оценом ВРЛО ДОБАР.

IX

У групама је свих 34 ученица а колико има у 7 одељења од 1. IX 1936. године стално поучавала у женском ручном раду учитељица г-ца Поповић М. Надежда, која је у понедељак 7. VI 1937. године од 11,5 до 11,30 часова укратно приказала све начине упућивања деце у овој вештини.

О чијој увежбаности сведочи и изврсно уређена изложба у једноме одељењу Дома у коме је на зидовима, орману и на столовима прегледно постављено све израђено на име: разноврсне чипке, уметци, почетна парчад, различни везови на парчадима, столским и креветским застирачима у неколико спаваћих соба, завесама и јастучићима, чарапе, џемпери и гоблени. Све одаје доста прецизан и готово примеран рад.

Учитељица женског рада г-ци Надежда М. Поповић, саслушала је предњи став и није ставила никакву напомену.

Сагласно томе и осталом оцењеноме за школску 1936-37. годину успех у раду учитељице женског ручног рада г-це Поповићеве М. Надежде оценио је са ВРЛО ДОБРОМ ОЦЕНОМ.

X

Од 1. IX 1936. године стално је без одељења школски управитељ г. Матић В. Миодраг који је истовремено управитељ Дома.

Све административне или канцелариске књиге, списе и прегледе врло уредно води и у педагошко дидактично иструктивном погледу је потпуно делао у границама своје моћи.

У узорно уређеноме музеју је обиље свакојаких учила (као препарираних животиња. Геометроских тела, од прућа и лике плетених ствари, различитих модела...) и осталогa што су већином ђачке рукотворине. А разне збирке (руда, новца, рељефних карата, складно употпуњују целину за коју уређивачи заслужују признање.

Ред и чистоћа домских просторија је за похвалу. Примеран је уређај домског дворишта, који краси угледни парк.

Управитељ г. Матић је саслушао ове констатације и није ставио никакав приговор.

На основу тога, за школску 1936-37. годину успех у свеколиком раду управитеља г. Матића В. Миодрага оцењује са: ОДЛИЧНОМ ОЦЕНОМ.

Пошто је све унето изложио и од присутних нико се није јавио, председавајући је апеловао на међусобно слагање, још прилежније

Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

делање и истрајање у идућој школској години, па закључио седницу, после прочитане и саопштене садржине у листовима оцењивањима.

Управитељ школе
и управник Дома
Миодраг В. Матић

Изасланик Мин. просвете
Милић Ћ. Раковић

Година	У столар-ском занату	У кројач-ском занату	У бравар-ском занату	У обућар-ском занату	У опанчар-ском занату	У седлар-ском занату	Трикотажа, домаћинство и женски ручни радови	Свега обучених питомаца
1928/29.	9	9	9	3	-	-	1	31
1929/30.	1	6	2	3	-	-	-	12
1930/31.	-	-	-	-	-	-	-	-
1931/32.	-	-	-	-	-	-	-	-
1932/33.	-	-	-	-	-	-	-	-
1933/34.	-	-	-	-	-	-	-	-
1934/35.	-	-	-	-	-	-	4	4
1935/36.	3	5	1	4	5	2	-	20
1936/37.	1	1	2	1	-	-	1	6
1937/38.	1	3	2	1	-	-	-	7
1938/39.	2	3	2	1	-	-	-	8
1939/40.	2	3	2	2	-	-	-	9
1940/41.	2	4	2	1	-	-	-	9

*Табеларни преглед занатски обучених питомаца
од 1928. до 1941. године*

72.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
1. септембра 1937. године*

Записник

Седнице наставничког већа школе Дома глувонемих у Јагодини, држане на дан 1. септембра 1937. године у канцеларији управника Дома глувонемих у Јагодини.

Присутни наставници: Матић Миодраг, Николић Радован, Матић Савка, Лабан Божин, Стојановић Љубица, Поповић Надежда, Веселиновић Душан, Брајовић Томан, Марић Војислав, Бједов Јаков, Вићентије Томић. Није присуствовала Косара Марић.

Дневни ред:

1. Читање расписа и наређења.
2. Распоређивање наставника по одељењима.
3. Распоређивање наставника за дежурства у школи и цркви.
4. Упутства управитеља Матића на почетку рада у школи.
5. Питања и предлози.

I

Саопштени су расписи и наређења: О понашању наставника и сузбијању лажних вести о државној управи, о подношењу молби за премештај, одобрење одсуства наставницима за посету париске изложбе. Одобрава да се песме Момчила Иванића могу употребљавати као лектира. Уредба о реорганизацији Министарства просвете, одобрење одсуства за посету учитељске скупштине у Скопљу.

II

Распоред наставника по одељењима: г. Матић, управник Дома на почетку излагања распореда које је он скицирао, предлаже, да први разред узме г. Бједов, наш наставник, који је показао својим досадашњим радом добар успех. Г. Бједов предлаже да му се додели други разред, како би га он пратио као свој ранији разред. Г. Матић објашњава чим је руковођен, да г. Бједов узме први разред наводећи да г. Бједов својим радом и спремом може пружити новим хоспитантима добар методски и наставнички пример. Други разред Војислав Марић, трећи разред Радован Николић, четврти разред Божин Лабан, Vа разред Савка Матић, Vб разред Љубица Стојановић, VI разред Косара Марић и VII разред Душан Веселиновић.

III

Распоред наставника на дежурству у цркви и школи по утврђеном распореду.

IV

Упутства и напомене у почетку школског рада г. Матић: сва деца нису још на окупу. Вероватно ће бити ових дана. За првих десет до осамнаест дана наставници ће понављати обрађене ствари у прошлој години. Програм рада ће бити саопштен, па ће интензиван рад почети након 15 – 20 дана. Нови наставни план и програм ће бити предмет опсежнијих дискусија на нашим седницама, јер исти није строго прецизиран јер је настава глувонемих врло деликатна а услови не дају могућности да се све обради, па се мора превентивно водити

рачуна о ономе што је од највеће важности. Дотле ће се вршити понављање пређеног градива.

Имаћете на располагању материјала: хартију, свеске, оловке и т.д. мада је наш буџет смањен и сад се не реализује па ће набавка материјала бити оскуднија, те морамо штедети тај материјал. То ће уједно бити и навикавање ученика штедни. Школска учила, карте и др. морају се чувати, јер то ствара навику код деце, да буду чувари, чисти и уредни. Намештај такође треба чувати и одржавати у исправном стању. Чистоћа треба такође да буде предмет озбиљне пажње не само васпитача већ и наставника. У пригодним моментима – у сваком случају настојати да се код васпитаника изграђују пристојни манири, као понашање и опхођење са наставницима и познатим личностима у кругу завода и на улици.

Распоред часова израђен је, те ће вам бити достављен па ће се по њему и радити. Хоспитанти ће за сада највише хоспитовати у првом разреду код г. Бједова где ће се најбоље упознати са елементарним појмовима у настави и опхођењу уопште. Ако се добије још који хоспитант, онда ћемо га доделити на рад са вештинама. Учионице ће се због недостатка просторија морати делити. Домаћинско одељење у коме ће Веселиновић радити мора се делити са неким.

Г. Стојановић пристаје да дели учионицу са Веселиновићем.

Г. Бједов поставља питање о раду и увежбавању хоспитаната, и г. Матић даје објашњење како ће се то вршити, напомињући, да ће се у току године одржавати и угледна практична предавања.

Учила и остала помоћна средства уколико их има стављаће се на расподељивање. Ја сам узео извесне прибелешке са Чехословачке изложбе у Љубљани па би могли и сви у својим радионицама извесне израдити, јер има и новчана средства која нам дозвољавају да то изведено. У погледу женског ручног рада наставница би требала да изради програм па да се оно шта све деца треба да имају од материјала попише да би могли да израђене ствари однесу својој кући као и показати средини постигнуте резултате. То би био добар пропагандни материјал за установу. Зато обавестити родитеље о потребном материјалу. При том водити рачуна о њиховом имовном стању.

Колега Лабан ће водити подмладак трезвености и аероклуба, затим чита распис гл. одбора црвеног крста о уписивању чланства и друга упутства и предлоге да би г. Лабан био мало растерећен од

посла нека наш режисер г. Николић узме на себе дужност око организације црвеног крста. За идућу седницу надам се да ћу одржати једно предавање.

На крају г. Матић препоручује да у току ове годину у Дому буде хармонија и ред како би рад и успех у заводу били могући.

Г. Николић предлаже да се изведе нека екскурзија у најновијем времену.

Г. Лабан предлаже да се у учионицана по могућству прибаве још по две столице за хоспитанте како се не би морали за време рада преносити из учионице у учионицу.

На крају се расправљало о огреву који је за сада скуп, па ће се морати на истом штедети.

Са овим је седница закључена.

Водио записник

Томан Брајовић

Седници је председавао

Миодраг Матић

73.

Записник седнице Наставничког већа одржане

19. септембра 1937. године

Записник

Седнице наставничког већа Дома глвонемих у Јагодини, одржане на дан 19. септембра 1937. године у канцеларији управника Дома.

Присутни седници: Матић В. Миодраг, Николић Радован, Матић Савка, Стојановић Љубица, Лабан Божин, Бједов Јаков, Марић Војислав, Веселиновић Душан, Томић Вићентије, Марић Косара, Брајовић Томан, Милосав Новаковић и Надежда Поповић.

Дневни ред:

1. Саопштења расписа и наређења.
2. Предавање Матића В. Миодрага управника Дома: Телесни и душевни развитак глвонемога детета.
3. Напомене управитеља Матића о реду и настави.
4. Предлози и питања.

I

Управник Матић је прочитао распис о боловању и одсуствовању наставника, о помагању акције Јадранске страже, о постављању учитељ-ца у IX групу који су били отпуштени, о

одређивању подручја где се има извршити лекарски преглед болесних наставника, о одређивању наставника за вођење течајева за физичко васпитање, о постављању г. Драг. Павловића за начелника просветнога одељења у Нишу, о одсуству наставницима за прославу 25 г. ослобеђења јужне Србије, о одсуству наставника за учешће на прослави 100 год. чачанске гимназије, о одсуствовању наставника и о томе како се предаје дужност приликом премештаја наставника.

II

Миодраг В. Матић, управник Дома, одржао је предавање „Телесни и душевни развитак глувонеомог детета“. Он исцрпно износи о телесном развитуку, констатује да су глувонема деца у висини, обиму груди, главе и тежине испод просечног развитака нормалне деце исте старости. Износи све штетне последице недостатка слуха. Карактерише остала чула глувонеомог детета. Затим прелази на душевни развитаку. Говори о представама, осећањима, вољи и темпераменту глувонеомог детета. Задржава се на говору помоћу знакова. Утврђује све штетне последице недостатка артикулисаног говора за душевни развитаку ове деце. Говори опширније о моралном развитуку глувонеме деце, о њиховим моралним, религиозним и естетичким осећањима. Закључује да глувонемо дете у телесном и душевном погледу заостаје иза свога нормалног вршњака. Па ипак то му не смета, да се путем васпитања и образовања припреми за самосталан и користан грађански живот.

III

Управитељ Матић износи извесне напомене на рад у школи, на одржавање реда и чистоће у заводу, на дежурање наставника, на штедњу школског и ђачког материјала.

IV

Веселиновић предлаже да наставници завода оспособе децу за извесне приказе који би се одржали на дечијим усменим новинама у оквиру соколског друштва. То би био добар услов за пропагирање наставе, која је прилично непозната нашој широј околини.

Г. Матић прихватајући наведени предлог говори о начину како би се то могло извести, у којем обиму, тако да и слушаоци старији као и деца добију један користан подстицај за репрезентацију установе и ове наставе.

Водио записник
Томан Брајовић

Седници је председавао
Миодраг Матић

74.

Записник седнице Наставничког већа одржане
23. новембра 1937. године

Записник

Седнице наставничког већа Дома глувонемих у Јагодини, држане на дан 23. новембра 1937. године у канцеларији управника Дома.

Присутни седници: Матић В. Миодрга, Николић Радован, Матић Савка, Стојановић Љубица, Лабан Божин, Бједов Јаков, Марић Војислав, Марић Војислав, Веселиновић Душан, Новаковић Милосав, Брајовић Томан, Томић Вићентије, Марић Косара, Надежда Поповић.

Дневни ред:

1. Саопштење расписа и наређења.
2. Предавање Матића В. Миодрага, управника Дома: Ј. Фатер и његов наставни поступак у школи за глувонему децу.
3. Напомене управитеља Матића.
4. Предлози и питања.

I

Управитељ Матић је отворио седницу и прочитао расписе и наређења о томе да се у школи не прецртавају новчанице, о томе како књижити суме које режисери треба да врате кад неко од наставника не прими плату, о дану штедње, о скупљању прилога за Вукову задужбину, о отварању југословенске поште у Солуну.

II

Миодраг В. Матић, управник одржао је предавање о Ј. Фатеру. Он износи његову биографију у којој нарочито истиче рад Фатера у школама за глувонеме као наставника и управника завода у Франкфурту. Говори о његовој методи у школи за глувонеме. Излаже принципе ове наставе, којих се Фатер држао. Опширно износи и његов поступак при изазивању појединих гласова у артикулационом разреду. Говори о избору наставног градива, затим о начину предавања појединих предмета у овој школи као и о васпитним мерама, које је Фатер примењивао. Критички оцењује Фатеров рад и његову методу, па долази до закључка: да је Фатер један од највећих методичара у настави глувонемих. Истина неке ствари, које је Фатер заступао данас су застареле, али је Фатерова метода углавном остала и данас метода наставе глувонемих. Најзад помиње Фатерова главна

теориска дела (његове списе) који и данас могу бити одличан уџбеник и упутство за извођење наставе појединих предмета у овој школи. Препоручује ова дела учитељима, који се служе немачким језиком.

III

Управник Матић износи извесна запажања на рад у појединим одељењима. Говори о избору наставног градива, о методи рада и другом.

IV

Војислав Марић предлаже да се измени трајање часова—по један час и $\frac{3}{4}$, јер то изискују хигијенски и психолошки разлози.

Управник даје објашњење оваквог распореда напомињући да се исти распоред упражњава у свима европским заводима, из разлога што је настава индивидуална и што се дете не замара толико колико би то било са нормалним дететом.

Г. Бједов: ако би учинили неку екскурзију могли би то учинити у крагујевачком војно државном заводу.

Управник примећује да би се ово могло у пролеће, чим то време и могућности дозволе.

В. Марић: нека би се у будуће седнице заказивале 24 часа раније него ће се одржати.

Са овим је седница закључена.

Записник водио

Тома Брајовић

Управник Дома

Миодраг Матић

*Љубица Стојановић, дугогодишња наставница
и управница Дома глувонемих*

75.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
30. децембра 1937. године*

Записник

Седнице наставничког већа Дома глувонемих у Јагодини одржане 30 децембра 1937 године у канцеларији управника Дома.

Присутни су били: Матић Миодраг, Матић Савка, Стојановић Љубица, Марић Косара, Марић Војислав, Николић Радован, Лабан Божица, Веселиновић Душан, Томић Вићентије, Бједов Јаков, Новаковић Милосав, Поповић Нада и Брајовић Томан.

Дневи ред:

1. Читање расписа и наређења.
2. Предавање г. Матић Миодрага „Методски поступак при артикулацији гласова: а, ћ, т-у школи за глувонеме“.
3. Предлози и питања.

Управник Миодраг Матић прочитао је расписе банске управе о организацији подмлатка црвеног крста, акт директора учитељске школе у Јагодини којим позива наставнике Дома на заједнички састанак у учитељској школи за 1. јануар 1938 године.

II

Матић Миодраг одржао је своје предавање из методике наставе глувонемих. Управник Матић говори о поступним вежбама, које се уводе пре почетка казивања гласова, излажући да је за правилно упознавање положаја говорних органа огледа за добро средство. Затим при склапању речи из обрађених гласова треба се руководити практичним примерима речи које су синтезом гласова постале, како би већ могле бити везане за један конкретан појам. Овде врптити избор ибзиром на поступност и правилно развијање и усавршавање говорних органа. Објашњава методски рад при изазивању гласа „п“ као тешкоће на које се овом приликом наилази. Износи потребне вежбе-припреме које ће условити развој дотичног гласа, који би се извео без предаха. Обележава положај уста и правац ваздушног струјања као и код гласа „т“ као безгласног.

Глас „а“ је најлакши и почетни. Напомиње да би ред самогласних гласова ишао редом а, е и, о, у. Притом износи напомене којих се треба придржавати и како ове гласове добро обрадити да буду чисти, јасни и природни.

Ако се не би гласови појавили при употреби обичних вежби ваља приступити и другим средствима, која би код детета изазвала спонтане принове. Разуме се шта се на други начин т.ј. питањем-осећањем треперења и покушају да то излази од гласова којима би они подражавали. Затим говори о разликама органским који дају гласовима специјану боју и висину. Након обраде неколико таквих гласова на изменично из употребљавати у изговору по спајању са ранијим утврђеним гласовима дати им конкретну примену речима. Затим даје објашњења како исправити неприродне гласове који се појаве при изражавању на начин како да се одстране и исправе настале погрешке.

III

Тома Брајовић предлаже да се наставници припреме на једно угледно предавање с времена на време те да се о тим предавањима поведе дискусија како би могли да као хоспитанти чујемо разна мишљења о којима би се исцрпније говорило, јер нама за сад

недостаје једно сигурно мерило за одређивање правилности рада и осталих могућности.

Управник Матић предлаже да се овом предлогу могу и сами наставници учинити у својим одељењима те да би и ја сам присуствовао тим предавањима и на крају напомиње да су кредити по свима партијама готово исцрпљени те се мора прићи строгој штедњи.

Са овим је седница закључена.

Записник водио

Томан Брајовић

Седници председавао

Миодраг Матић

76.

Записник седнице Наставничког већа одржане

31. јануара 1938. године

Записник

Седнице наставничког већа Дома глувонемих у Јагодини 31. јануара 1938. године у канцеларији управника Дома.

Присутну су седници: Матић Миодраг, управник Дома, Матић Савка, Стојановић Љубица, Поповић Надежда, Марић Војислав, Николић Радован, Лабан Божин, Веселиновић Душан, Бједов Јаков, Томић Вићентије, Милосав Новановић и Томан Брајовић.

Није присутна г-ђа Косара Марић (на одсуству)

Дневни ред:

1. Читање расписа и наређења.
2. Предавање Миодрага Матића, управника Дома: Настава артикулације у старијим разредима у школе за глувонеме.
3. Извештај о фонду глувонеме деце.
4. Предлози и питања.

I

Прочитано је неколико расписа банске управе.

II

Предавање г. Матића: Артикулација у нижим разредима. Констатује да је артикулисан, чист, разговетан изговор уз прилично солидно знање ђака глувонемог је далеко важније од случајева где би ђаци имали много појмова, а не би исте могли у својој средини применити.

Да би се то постигло потребно је кроз све разреде у почетку часова, а нарочито на часовима артикулације, односно језика, да их

извежба и исправи како би били изводљиви за изговор и схватљиви за слушаоца. Нарочито водити рачуна о чистини и природности сваког гласа, као и о вези сваког гласа са осталим гласовима неке речи. При том строго водити рачуна о дужини гласова, о дужини читаве речи и наглашавању појединих гласова и читавих речи и реченици.

Овде је потребно увежбавати ученике да изговарају речи, и краће, а по могућству и дуже реченице без предаха.

Излаже техничке обзире и радње којима се приступа при свим радњама.

Затим говори о важности и начину за извођење ритмичких вежбања и развијања осећања за ритам као и за ритмичан говор. Говори о висини дечијег гласа који је често неприродан: висок или сувише тих, слаб. О начину како да се избегну овакви гласови и замене правилним и чистим гласовима, могао би се наставник користити кинестатичким и тактичким осећајима, тако да деца осете кад је правилно изговорен и кад није.

III

Извештај о фонду: пренето из 1936 г. 9.159 динара

Камата за 1937 г. 347 динара

Свега укупно 9.506 динара

Помиње имена лица која чине управни одбор, и који рукују овим фондом. На предлог управника о даљем управљању овог фонда примљени су ранији чланови управног и надзорног фонда.

IV

Председавајући г. Матић пита, да ли има ко шта да пита или предложи. Пошто се нико није јавио седница је закључена.

Водио записник

Седници председавао

Томан Брајовић

Миодраг Матић

77.

Записник седнице Наставничког већа одржане

25. фебруара 1938. године

Записник

Седнице наставничког већа Дома глувонемих држане 25. II 1938. године у канцеларији управника Дома.

Присутни су седници: г. Матић В. Миодраг, Бједов Јаков, Марић Косара, Марић Војислав, Радован Николић, Томић Вићентије, Веселиновић Душан, Савка Матић, Стојановић Љубица, Поповић Нада, Божина Лабан, Новаковић Милосав, Томан Брајовић.

Дневни ред:

1. Читање расписа и наређења.
2. Предавање Миодрага Матића, управника Дома „Главни принципи дидактике наставе глувонемих“.
3. Питања и предлози.

I

Прочитан је распис банске управе који се односи на приредбе и скупљање прилога за подизање споменика Блаженопочившем Краљу Александру I Ујединитељу у Нишу, и распис који говори о уписивању у организацију Црвенога крста и помагању организације.

II

Г. Матић Миодраг, управник Дома прочитао је предавање „Главни принципи дидактике наставе глувонемих“. На почетку предавања истиче дете као субјект наставе стављајући га као центар интереса модерне дидактике. Његове особине и способности треба да одреде квалитет и количину градива као начин увођења наставе. При томе упознати дете у свим духовним манифестацијама његовим. Једном речи дете чини наставу „педоцентричном“. Освртом на историску прошлост дидактичких принципа уопште констатује крајњу супротност данашњем дидактичком схватању кад је гласни центар наставе био објект наставе.

Истичући добре стране и једног и другог гледишта, подвлачи положај глувонемог детета, према којем се мора нарочита пажња поклонити обзиром на његов субјективизам. Јер њему је страно много што шта и оно живи у ранијем детињству у својој субјективној усамљености у кругу личних осећања и конкретних ствари. Указује на индивидуалне духовне разлике глувонемих, који зависе од степена глувоће и момента кад су оглувели. Истиче опасност која може наставника глувонемих одвести од субјекта и занемарити његову духовну везу појмова. Има наставник главну бригу посветити техничкој страни градива. Наглашава историски ток развоја дидактике од униформисаности старе школе до нових резултата утврђених у психологији нове школе.

Констатује да је избор градива постављен на интересу детета дао многи карактер природности и живота. Наглашава потребу, да се градиво узима из преживљеног и детету блиског, јер оно што се односи на дечију личност чини темељ наставе глувонемих. Обележава развој наставе глувонемих кроз прошлост, пратећи његово

еволуирање до модерног метода које стављају 3 момента у настави: логични, психолошки и формални. Логични моменат мора бити пропраћен пажњом према субјекту у чијем интересу и практичној примени мора бити обрађено градиво. Истиче психолошки моменат као моменат прворазредног значаја који не претпоставља нешто стално што као утврђено правило може остати неизмењено. Градиво изабрати према духовним способностима и околностима водећи рачуна о сталној еволуацији која иде у корак са животом уопште.

Израже методски поступак при прелажењу и употреби градива.

Формални моменат за глумонему децу је од изузетног значаја и њему такође треба обратити потребну пажњу. Истичући да ту не треба мислити само на граматичку форму коју су често заступали стари дидактичари.

III

Г., Матић, управник саопштава наставницима да ће се за који дан наставницима моћи издати материјал за ручни рад, јер ће ускоро приспети.

Са овим је седница закључена.

Водио записник

Томан Бојовић

Седницом председавао

Миодраг Матић

78.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
30. марта 1938. године*

Записник

Седнице наставничког већа, држане на дан 30. марта 1938. године у канцеларији управника Дома глумонемих у Јагодини.

Присутни: Миодраг В. Матић, Љубица Стојановић, Савка Матић, Радован Николић, Божин Лабан, Јаков Бједов, Милосава Новаковић, Брајовић Томан, Нада Поповић, Косара Марић, Вићентије Томић, Марић Војислав, Веселиновић Душан.

Дневни ред:

1. Читање расписа и наређења.
2. Предавање Миодрага В. Матића, управника Дома: „Развитак говора код глумонеме деце у формалном погледу“.
3. Питања и предлози.

I

Управник М.В. Матић прочитао је расписе просветног одељења банске управе у Нишу о одређивању лекарске комисије за боловање, Министарства унутрашњих дела о одобрењу одсуства за одлазак на свесловенски соколски слет у Прагу, о позивима који се упућују личностима у Грчкој, о издавању уверења за боловања од стране комисије, о одсуству за 2 и 3 април ради учествовања на скупштини соколске жупе у Нишу.

II

Г. Миодраг В. Матић прочитао је своје предавање: „Развитак говора глувонемих у формалном погледу“. Он износи да је потребно код глувонемих ђака развити говор и у формалном погледу т.ј. да деца савладају технику говора тако да се могу изражавати у правилном граматичком облику. Дидактика наставе глувонемих под називом „Говорне форме“ схвата разне облике речи које постају мењањем и изражавају однос између делова говора. То се постиже вежбањем извесног броја примера, који детету служе за ослонац при даљем самосталном изражавању. Овде је нарочито важан принцип аналогije и контрасти. Износи детаљно практичне примере и упутства ослањајући се на методе Декрилиа и пештанског лекара педагога Барачиа. На крају закључује, да би свака наставна јединица морала служити тројаком циљу, да пружи деци знање из одређених области, која одговарају дечијој моћи схватања, а која дете може проживети, друго, да на том знању, односно градиву деца науче изражавати одређене говорне форме, и треће, створити и провежбати велики број варијација, који ће као узорне говорне норме служити по закону аналогije правилном говорном изражавању.

III

Г. Миодраг В. Матић, управник Дома, пита наставнике да ли би имао шта ко да каже или предложи. Пошто нико од наставника нема шта да предложи и пита председавајући је закључио седницу.

Председавајући

Миодраг Матић

79.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
29. априла 1938. године*

Записник

Седнице наставничког већа одржане 29 априла 1938. године у канцеларији управника Дома. Присутни су: Матић Миодраг, Матић Савка, Бједов Јаков, Марић Војислав, Лабан Божин, Марић Косара, Веселиновић Душан, Поповић Нада, Томић Вићентије, Новаковић Милосав и Тома Брајовић.

Дневни ред:

1. Читање расписа.
2. Предавање г. Матића о теми „Глувонемо дете у предшколском добу“.
3. Разна саопштења.
4. Питања и предлози.

I

Прочитан је распис о одобрењу петодневног одсуства од 12 до 16 маја т.г. делегатима соколских жупа за скупштину савеза у Београду. Банска управа одобрила је дневничарима и надничарима опдсуство за соколски слет у Прагу.

Предавање г. Матић, управника Дома. На почетку предавања г. Матића управника, констатује се, да и лаици мисле да познају глувонемо дете и о њему могу дати суд у обичном животу. Исти суд ће избегавати не само лаици или неинтелектуалци већ и људи којима су поверена деликатна звања ако о глувонемом треба дати свој суд пред судом, властима или слично.

Објашњава појам глувонемости, који се појављује као последица глувоће, која не мора бити тотална. Довољно је да проценат слуха није довољно оштар за разумевање и схватање акустичних представа, па да човек остане глувонем и да на тај начин његови акустични мождани центри остану неразвијени. Наводи мишљење појединих аутора стручњака како се немост појављује као последица глувоће, тоталне или непотпуне. Указује на то да се глувонемост односно немост појављује и код деце која су имала слух па исти изгубила, у ранијем детињству од 6 до 8 година. Некада је врло тешко установити границу када ће наступити немост услед изгубљеног слуха.

Озбиљна је гаранција за очувања говора и после изгубљеног слуха и кад је дете учило говор свесно у школи као предмет у облику читања, писменог изражавања, те је постало његова духовна својина. Околина и утицај средине знатно утичу на проценат говорне способности. Често могу припомоћи тај проценат разне околности.

Разлог за губљење говорне способности у годинама 3, 4, 5, 6 и 7 па и старијих је у томе што представе кретања говорних органа нису још урезане у свести да би се по сећању могли репродуковати и изговарати поједини гласови па мерити у речи као недостатак акустичних представа, које са глувоћом изчезавају из свести, јер се више не обнављају и тако нестају. Код старије деце представе кретања говорних органа су остале у памћењу, те је извођење тих покрета за стварање говора сасвим природна ствар-тако говор остаје очуван. Овај говор је монотон без нагласака и акцената, једноставан, немелодичан, али ипак разуман.

Глувонемост се појављује у облицима: урођена или стечена. Урођена се појављује одмах после порођаја, стечена после 2-3 године као наследна болест или слушног органа. Француски аутори придају много значаја глувости жена која су у времену бременитости могле имати за последицу глувоћу. Указује на непоузданост мишљења мајки о датуму када су деца у раном детињству изгубила слух. Нарочито ако им дете није ни проговорило.

Констатујући те разне узроке глувости и разна схватања при њеној подели истиче разне случајеве глувонемости свих врста и наглашава потребу образовања од стране стручњака, који би проценат могли свести на што мању меру да би се приближили више нормалним људима.

III

Г. Матић саопштава да ће се настава после подне померати од 3 до 8. Наставници који су радили од 1 сат по подне радиће од 3-4 часа а други од 4-6 по подне. Затим чита акт о одобрењу оснивања спорт клуба „Рамадановић“.

IV

Није било никаквих предлога па је седница закључена.

Водио записник

Седници председавао

Томан Брајовић

Миодраг Матић

80.

*Записник сенице Наставничког већа одржане
31. маја 1938. године*

Записник

Седнице наставничког већа, држане у канцеларији Дома глувонемих у Јагодини на дан 31. маја 1938. године.

Присутни: г. Матић В. Миодраг, Јаков Бједов, Војислав Марић, Радован Николић, Матић Савка, Стојановић Љубица, Новаковић Милосав, Веселиновић Душан, Марић Косара, Лабан Божин, Надежда Поповић и Томић Вићентије.

Дневни ред:

1. Читање расписа и наређења.
2. Предавање Миодрага Матића, управника Дома „Раширеност глувонемости у свету.
3. Предлози и питања.

I

Управник Матић чита расписе банске управе у Нишу о подацима које треба попунити у изводима службених листова приликом тражења групе, о одобрењу одсуства за учешће на конгресу Савеза набављачких чиновничких задруга, одобрење одсуства за учешће на конгресу дипломираних техничара, одобрење одсуства на конгресу удружења резервних официра, одобрење одсуства за конгрес хемичара у Риму, одобрење одсуства чиновницима ради учешћа на Еухаристичком конгресу у Будимпешти, одређивање изасланика за преглед школа дефектне деце (у Јагодини, М. Ћ. Раковић, у Београду и Земуну М.В. Матић, у Љубљани, Цељу и Марибору Хергешић Рајко, у Загребу и Вараждину Дериел Мирко).

II

Матић В. Миодраг, управник Дома одржао је предавање „О раширености глувонемости у свету“. Матић чита своје предавање и износи статистику глувонемих у појединим европским и ваневропским земаљама, говори о утицају земљиног рељефа, економско социјалних прилика, о пределима са недостатком јода у води на појаву глувонемости. Износи раширеност глувонемости код појединих народа, као и однос урођене према стеченој глувонемости. Говори о ендемичној и спорадичној глувонемости. Доводи у везу појаву глувонемости са непросвешћености народних маса, са неуредним и нехигијенским њиховим животом.

III

Г.Ми. Матић, управник Дома предлаже пошто је завршетак школске године да наставници предају израђене ручне радове и алат који су узели на реверс Вићентију Томићу. Г. Веселиновић, даје

предлог да се изведе нека екскурзија било на Црни врх, Јухор или Сењски Рудник.

Г. Матић предлаже да ту дужу екскурзију одложимо за септембар а сада да изведемо неку краћу екскурзију.

После краће дискусије г. Матић да сада одлучимо о тим краћим екскурзијама те да једну екскурзију изведено у Параћин а једну на Црни врх. Са овим су се сви сложили.

Водио записник
М. Новаковић

Претседавао
Миодраг Матић

81.

*Записник седнице Наставничког већа
одржане 10. јуна 1938. године, после свршеног годишњег прегледа
домско-школског рада*

Записник

О раду наставничкога већа Дома глвонемих Краља Александра I Ујединитеља, на седници одржаној после свршенога годишњег прегледа домско-школскога рада, који је обавио изасланик Министра просвете г. Раковић Милић, на подлози одлуке у дане 9 и 10 јуна 1938. године.

На овој конференцији-састанку били су присутни сви потписани наставници-це. Са радом је руководио Изасланик и у записник уредно бележио учитељ г. Новаковић Милосав.

Пошто је укратко изложио добијене утиске о постигнутоме годишњем успеху у Домској школи, председавајући је нарочито истакао потребу о још приљезнијем увежбавању дечијега говора, који треба што више да одаје природни изговор и поступније да се руководе у савлађивању обичне грађе, па ће несумњиво уследити потпуно задовољавајуће стање у квалитету дечијег знања.

За овим је диктирао даље унете појединачне констатације:

1. од 14,40 до 15,15 часова, у четвртак 9. јуна 1938. године у Va разреду је од 1. IX 1937. г. радила наставница, г-ђа Матић М. Савка, која је овако испитивала децу:

Најпре је појединачно сву децу питала о називу државе, подели и дуже се задржала на завичајној моравској бановини, која је успело нацртана на табли. Кад је дотакла Јагодину, подесно је руководила са дечијем анализирањем места и међуразговором о купопродаји

(дописница) у овд. птт станици. Подесно је прешла на скорији дечији одлазак из Дома и навела их на замишљено путовање до Ариља, са путописом успутних места (Параћина, Крушевца, Метошнице и др.), у задржавању и правилном представљању куповања путних карата. Дотле ученица на табли описује село. Са обичним и свакодневним покретима (да оставе капе и подобно) у учионици, завршила је приказ.

Доста правилно говоре ђаци који су заинтересовани и воле поступно приказани разговор. Писанке су чисте, марњивије писане и оцењиване да одговарају са оценама. Истовремено је поступано са илустрованим свескама за разговор и рачун. У блоковима су успели цртежи воћа, ствари и пејсажа из природе, са прегледом и по замисли рађени са оловком и у боји. На зиду је успели рад моравске бановине. У орману су поређане знатне ђачке израђевине од гипса, дрвета и плетене из лике. Зидне новине су на картону, из одабираних исечака. Свега је свега м 7 и ж 4 присутно деце 11.

Како је г. Матић саслушала изложено и није ставила никакву напомену, бележи се да је примила знању.

На подлози свега и за школску 1937/38. годину рад г-ђа Матић М. Савке, оцењује се са **ОДЛИЧНОМ ОЦЕНОМ**.

II

У четвртак, 9. јуна 1938. године од 15.20 до 16 часова је у II разреду демонстрирао наставник г. Марић П. Војислав, који руководи са обуком од 1. IX 1937. године и присутно је 11 м и 3 ж. свега 14 деце.

Са питањем (како се зове, одакле је, шта ради тата, мама и остали) је изводио да правилне одговоре дају деца, која остављају добар утисак. На руској рачуњалци појединачно излазе и говоре основне делове из таблице множења, докле ђак на табли пише (табла је од дрвета) предходно изговорену реченицу. О ређаноме на столу (пера, креде, оловке, гуме и дневник), деца појединачко и скупно говоре, па одговарају и на питање, од чега је што. Ученица је донела чашу воде о чему се развија и надовезује поступни разговор у реченицама. Ученик пише (дневнике од хартије) на табли и друга понављају написану реченицу. Са говором о дечијој обући (браон боја ципеле) и времену окончао је приказивње. Без оцена су и обичније писане писанке. Цртанке садрже израђене неке пасусе (животиње, поједине ствари, заставе и куће, са оловком или у боји). У орману су од пластелина (лишће, колачи, кифле, цркве, џамије, слова, цифре и

остало) и хартије у боји (ланчићи, и на картонима залепљени изресци-ташне, куће, цркве, цвеће и алатке).Прилично изговарају деца која су свикла на пажњу. Али наставниково чешће паузирање између питања и лупање ногом, на мању употребу нужно је да се сведе и са тим омогући течнији ток.

На све саслушано г. Марић није ставио никакву напомену, него само примио к знању.

На основу тога, рад и успех у школској 1937-38. години наставника г. Марића П. Војислава оцењује се са **ОДЛИЧНОМ ОЦЕНОМ**.

III

Од 16,05 до 16,40 часова, у четвртак 9. јуна 1938. године наставник г. Николић Ј. Радован, који је од 1. IX 1937. године обучавао трећи разред, у тишем разговору почео је да:

О домаћим животињама (које су, шта раде, шта добијамо, где и које живе) поступно испитује децу, која појединачно одговарају и на табли (које су домаће животиње) пишу реченицу. Ученица пише и латиницом (које су дивље животиње на табли).

И за прилично течнога разговора о садржају Јагодине и околине, деца рачунају са конкретним задацима (од пера, оловака, лешника и дуња) са чиме се и завршава испољавање дечијег знања, које је доста течно и више јасно изговарање осим код неке деце и при извесним гласовима. Иначе присутно је 11 ж и 3 м. свега 14 деце. Из описа обрађеног и илустрованог (спаваће собе, доручка...) су оцењиване свеске за народни језик, које су исправљане и у добром реду. Само рачунске свеске су без оцена.

Од пластелина и иловаче је доста успешних и обојених израђевина на полици (као-воће, поврће, ствари). Од преплетене хартије у боји су имитирани мотиви или народне шаре. По зидовима је у изобиљу цртежа (од хартија у боји на листовима од цртанака), на којима је успело представљено двориште, воће, цвеће, животиње, ствари и пејзажи.

Наставник г. Николић, саслушао је предње, примио знању и није ставио никакву напомену.

Сходно свему томе, за школску 1937-38. годину успех у раду наставника г. Николића Ј. Радована оцењује се са **ОДЛИЧНОМ ОЦЕНОМ**.

IV

У IV разреду је од 1. септембра 1937. године обуку изводио наставник г. Лабан С. Божина, који је у четвртак 9. јуна 1938. године од 17,10 до 17,50 часова, са датумом отпочео да развија говор са децом.

За питањем о данашњем дану, недељи и месецима, без потребе опширније води разговор са децом, од које једно пише и на табли (четвртак 9. VI 1938). Најпосле пита одакле су и опширније причају о бановинама највише о моравској и месту Јагодини, са писањем реченице (Краљево је у Моравској бановини) и седишта бановина.

У орману и на оба крила-вратима, су од хартије у боји изрезане и налепљене птице, ствари, посуђе и биље. У дрворезу су представљене неке фигуре (Мика Миш), и од лике плетени рамови. Из картона су рађене неке ствари (намештај). Писанке су оцењене и доста читке, а са оловком су цртане, нацртане и оцењене, па садрже поделу године, скице ствари, куће и делова, цркве, вршалица...Свеске за разговоре илустроване су обичније писане и са описом обрађеног о пролећу, појму старијих и млађих, обућару и подобно.

Рачунске свеске не оцењиване су и са писаним апстрактним задацима. У блоковима су цртежи са прегледа и замисли, па садрже Краља, цвеће, воће и животиње, израђене са оловкама и у бојама. Присутних је 6 ж и 4 м. Свега 10 ученика-ца.

Када је саслушао изнето, г. Лабан није ставио никакву напомену већ је само примио знању.

Саобразно свему дотадањем успех у раду наставника Лабана Божина за школску 1937-38. годину оцењује се са **ОДЛИЧНОМ ОЦЕНОМ**.

V

9. јуна 1938. године у четвртак, од 17,55 до 18,25 часова је наставница, г-ђа Стојановић Љубица, са Vб разредом, у коме је 3 ж и 2 м свега 5 деце присутно и са којом руководи у обуцу од 1. IX 1937. године за уводом из земљописне наставе течније је испитивала о текућем:

Са говора о границама државе и подели, повише се задржала на Моравској и Вардарској бановини са испитивањем (река, планина, вароши, знатних места и манастира). На подесан начин прелази и добија одговоре о дечијем родном месту и краћем опису путовања, са задржавањем и излагањем о куповини возних карата. На опису појединих занимања и месарске радње завршује са говором о ценама меса. У блоковима су оловком и у боји по неке цртарије(мачија

школа, шаре, пејсажи, птице...). Писанке су са оценама и без исправљања, а у приличном реду. Исправљане су и оцењене су свеске за рачун. Свеске за говор садрже описе пазарног дана, слика у учионици знатнијих места, Ускрса, разговора о парку..., оцењене и са исправкама. У орману су различне и успеле плетене корпе, кућице и лепљење изрезане птице.

На саслушано г-ђа Стојановић није ставила примедбу, но само примила знању.

На темељу тога за школску 1937-38 годину успех у раду наставнице, г-ђе Стојановић Љубице, оцењује се са **ОДЛИЧНОМ ОЦЕНОМ**.

VI

Од 1. IX 1937. године учитељ, г. Бједов П. Јаков, са 10 м и 5 ж свега 15 ђака, у првом разреду је од 8,10 до 8,50 часова, у петак, 10. јуна 1938. године по овоме реду пропитивао децу:

Кад су се прекрстила, на пажњу их упозорио, појединачно су изговарала одговарајући појам. Затим, показује ствари (ашов, маказе...) посебно говоре, док једно пише на табли (пази, маказе) остала скупа изговарају реч ауто. Са мало покрета рукама и вежби у дисању, прави паузу, за којом продужује и скупа изговарају (тата, мама и баба), па означају (са мимиком) покретима руку изговарају реченицу: мама кува купус и тата копа, коју ђак пише на табли. Знатно је дечије интересовање, само на јаснији и прецизнији изговор појединих гласова (љ) нужно је да се обрати пажња. Са оловком су осредње писане писанке. У цртанкама су нацртани основни појмови (пут, попо, буба, воз, трешња, јабука, нож...) који су добро успели и недостаје довољно поступности. О датим појмовима садрже свеске које су не исправљане и писане већином са оловком. Ланчићи су од хартије у боји и о ученом налепљени изресци. Са питањима добија приметне јасне одговоре (то је петао, капа и врата) и најзад, појединачно говоре бројеве, како се зову деца, с чиме је био и завршетак.

Наставник-учитељ г. Бједов на саслушано није ставио никакву напомену. Сходно свему овоме за школску 1937-38. годину успех у раду наставника-учитеља Бједова П. Јакова оцењује се са **ОДЛИЧНОМ ОЦЕНОМ**.

VII

У петак 10. јуна 1938. године од 8,55 до 9,35 часова је у VI разреду било 8 м и 3 ж, свега 11 ђака, са којима је од 1. октобра 1937. године у обуци руководила наставница, г-ђа Марић В. Косара.

Са поменом данашњег и месног пазарног дана, деца набрајају садржине на тргу, о чему даје згодне рачунске задатке из купопродаје (путера, сира, свиња и пилића) до 1000. Исправке не занемарује у дечијем говору. За прелазом на земљописну наставу, о називу државе и пореклу назива бановина испитује доста правилно и без застоја течно поставља питања. О пловним рекама и каналима, детаљније је пропитивала на крају. У блоковима су добри и неоцењени цртежи илустрованих доживљаја, бановина, појединих историских особа и филмских старова, с преледа, у боји и са оловком. Свеске за разговор су пажљивије мастилом писане, исправљане и неоцењене, са илустрацијама (топломер, писма, опис бановина, доба...) из обрађене грађе, прилично су чисте и уредне свеске за рачун. Из дрвета су рамови, од дрвета креветићи и полице и неколико обојених фигура од иловаче, са ланчићима од хартије у боји.

На саслушано није ставила никакву примедбу г-ђа Марић него примила на знање.

На подлози досад изнетог, успех у раду наставнице, г-ђе Марић В. Косаре, за школску 1937-38. годину оцењује се са **ОДЛИЧНОМ ОЦЕНОМ**.

VIII

Од 9,50 до 10,25 часова у петак 10. јуна 1938. године је учитељ на раду и хоспитовању Веселиновић Душан са 4 м и 2ж свега 6 присутна ђака у VII разреду, с којима је радио од 5. X 1937. године у овоме облику обавио приказивање:

По дотицању мога и ђачкога занимања, у обичнијем говору деца се изражавају о занатима (браварском), па с питањима шта и од кога прави (бравар) шпорет наводи да састављају писмени и тежи задатак који ђак брзо и тачно израђује на табли преко 1000. Са овога скреће на природопис, земљописну и историску наставу са којом свршава испитивање (о Немањи, Студеници, Стеваном Првовенчаном и Жичи).

О личним описним листовима су садржајне и опсежне белешке. По негде су исправљане свеске за разговор, које су из савладаног градива. У блоковима су са оловком и бојцама упадљиви цртежи с прегледа и и замисли (птице, пејзажи, воће, цркве, Краљ...). Од ручних израђевина је по нешто из дубореза, плетеног и дрвета

(столица). Исправно не заборавља и одмерава своје држање које повољно делује на групицу деце.

По саслушаном и примљеном знању г. Веселиновић ништа није приметио. Сходно томе и све односеће узимајући у обзир, успех у раду за школску 1937-38 годину учитеља на раду и хоспитовању г. Веселиновића Душана оцењује се са **ОДЛИЧНОМ ОЦЕНОМ**.

IX

Учитељ на раду и хоспитовању г. Новаковић Р. Милосав, који је од 2. октобра 1937 године на дужности практичнога упознавања обуке у свим одељењима, од 10,35 до 10,55 часова је у Va разреду, са многим почео појединачно испитивање, у петак 10 VI 1938. године.

На питања, (ко шта, одакле и где је дошао) поступно је навео децу да о Јагодини изложе важнији садржаји, у коме помињу Дом и у ситноме изучавање (браварски, кројачки, обућарски) заната, па о куповини (гвожђа, штофа и ципела) рачунају, са могућим свођењем на почетну таблицу множења и све видове.

Прилежно поставља питања и стрпљиво се опходи према деци. Особито кад најмање застану у одговарање. Говорне грешке уочава и успева при исправкама.

На све саслушано и примљено знању г. Новаковић није ставио никакву напомену.

Сагласно свему томе за школску 1937-38. годину успех у раду, учитеља на раду и хоспитовању г. Новаковића Р. Милосава оцењује се са **ОДЛИЧНОМ ОЦЕНОМ**.

X

Од 11 до 11,15 часова у петак 10. VI 1938 године учитељица г-ца Поповић Надежда приказала је у изложбеној соби све женске ручне израђевине, које су питомице из свих разреда урадиле у току текуће школске године.

По зидовима, на столицама, столовима и орману укусно су изложени радови, и то: столни застирачи, около извезени са народним шарам, изнад штедњака израђена парчад, више јастучића са различним народним мотивима из свих крајева отаџбине, гоблени (чак урамљени), из пејсажа, животиња, Христове и Краљеве слике, торбице за четке и чешљеве, штрикани дресови, са блузама и џемперима, почетна парчад и неколико спаваћица, штрикане подвезнице, чарапе и рукавице. Све је у пријатном реду и изгледу.

Напомену није ставила г-ца Поповић, већ је саслушано прими знању.

На темељу тога и осталог у доведе изреченом, за школску 1937-38. годину успех у раду г-це Поповић Надежде стручне учитељице, оцењује се са **ОДЛИЧНОМ ОЦЕНОМ**.

XI

Наставник г. Томић М. Вићентије од 1. IX 1937 године према извештају домске управе од 10. VI 1938 године, вршио је и то:

Увек исправно и тачно дужност магационера исхране и руковаоца са школских и другим потрошним материјалом.

Предње убележено прочитао је наставник г. Томић и није ставио никакву примедбу.

Саобразно свему и у обзир узев све, успех у раду г. Томића М. Вићентија, за школску 1937/38 годину оцењује се са **ОДЛИЧНОМ ОЦЕНОМ**.

XII

Од 1. IX 1937 г. је учитељ на раду и хоспитовању г. Брајовић Ј. Томан, на гласу извештача управе Дома од 10. VI 1938 г. обављао:

Тачно уредно и исправно васпитачку дужност и практично упознавао обуку у свима разредима, при чему је приказао такта, рутине и велико интересовање, за успешно савлађивање и стручну литературу.

Пошто је г. Брајовић на боловању и отсутан, саопштење није могао да прими знању сада и да стави евентуалне примедбе. Стога ће се ова констатација са листом оцењивања именованом послати да прими знању.

На основу свега и у обзир узев отсузност, успех у раду, учитеља на раду и хоспитивању г. Брајовића Ј. Томана за школску 1937-38 годину оцењује се са **ОДЛИЧНОМ ОЦЕНОМ**.

XIII

Од 28. V 1928 и све до данас управитељ школе и управник Дома је г. Матић В. Миодраг.

За цело међувреме и у току ове школске године је предано, са ретком вољом и пожртвовањем узорно руководио са организовањем, развојем и осигурањем будућности овога Дома, који је скромно и угледно дело или творевина његова и његових свих досадањих сарадника-ца, па може да служи за понос месту и нашем Поморављу.

Услед овог и укупне оцено данашњег задовољавајућег стања у Дому, одаје се свима признање и г. Матићу потпуно заслужена

похвала за десетогодишње делање, у овоме Дому. Ред и чистоћа у просторијама служе за пример. Домски парк је извесни украс, који употпуњује садање пријатне утиске о Дому.

Напомену није учинио г. Матић, него је само на знање примио саслушану констатацију.

На основу свега за школску 1937/38 годину успех у раду управника г. Матића В. Миодрага, оцењује се са **ОДЛИЧНОМ ОЦЕНОМ**.

Записничар

Мил. Рад. Новаковић

Управник Дома,

Миодраг Матић

Претседник, Изасланик

Мин. просвете

Милић Ш. Раковић

82.

*Молба управника Миодрага Матића за премештај
у Дом слепих у Земуну*

Министарству просвете

-Одељење за народне школе-

Београд

24. јуни 1838. године

Земун – Александрово

Актом овога Министарства бр. 87 од 24 овог месеца, учињен је предлог, да се г МАТИЋ В. МИОДРАГ, управитељ школе и управник Дома глувонемих у Јагодини премести, са супругом Савком, наставницом истог Дома, у Дом слепих Витешког Краља Првог Ујединитеља, у Земуну, из разлога изнетих у том акту.

Премештајем г. Матића у Земун остаће упражњено место управитељс школе за глувонеме у Дому у Јагодини и у самом интересу недужне омладине, намаће се потреба да се то место попуни и то опет оним наставником који ће умети, у пуном смислу, правилно схватити социјалну и васпитну важност те наше просветене установе. Пошто г. Ристовић Десимир, наставник, испуњава услове за то место, јер не само да је као наставник дуго провео на раду код глувонемих него га је Министарство просвете слало и у Пољску, где се ходспитујући и слушајући предавања на **ВАРШАВСКОЈ ВИСОКОЈ ПЕДАГОШКОЈ ШКОЛИ** специјализирао и повећао своју стручну спрему за наставника дегектне деце, а поврх свега тога сада

Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

је завршио студије на ВИШОЈ ПЕДАГОШКОЈ ШКОЛИ у Београду, ОДСЕК ЗА ШКОЛСКЕ НАДЗОРНИКЕ, то Министарство социјалне политике и народног здравља предлаже Министарству просвете и моли га да у смислу чл. 170 Закона о народним школама, по потреби службе, премести г. РИСТОВИЋА ДЕСИМИРА, наставника, са садањег места службовања, односно из Дома слепих Витешког Краља Александра Првог Ујединитеља у Земуну, за Управитеља школе Дома глувонемих Витешког Краља Александра Првог Ујединитеља у Јагодини, из разлога напред изведених. Јачег кандидата од г. Ристовића за то место немамо, с обзиром н његову стручну спрему и квалификације, па ће као такав умети одговорити својим дужностима које га као управитеља школе очекују у Дому глувонемих у Јагодини.

По наредби
Министра Социјалне Политике
и Народног Здравља
Референт за абнормалну децу
Р. Стојановић

Зграда Дома 1938. године

83.

Записник седнице Наставничког већа одржане

1. септембра 1938. године

Записник

Седнице наставничког већа Дома глвонемих, одржане у канцеларији управника Дома на дан 1. IX 1938. године.

Присутни су: Миодрга Матић управник Дома, Стојановић С. Љубица, Матић М. Савка, Марић М. Косара, Радован Николић, Лабан Божин, Бједов Јаков, Марић Војислав, Поповић Надежда, Веселиновић Душан, Новаковић Милосав, Томић Вићенитије.

Дневни ред:

1. читање расписа и наређења.
2. Саопштење распореда наставника за дежурање у школи и за вођење деце у цркву.
3. распоређивање наставника по одељењима.
4. разна саопштења опд стране управника Дома.
5. Питање и предлози.

I

Управник Дома чита-саопштава распис банске управе-Просветног одељења, којим се позива да се сви наставници упишу у чланство Црв. Крста, потом распис финансиске дирекције којим се даје упутство за вађење уверења и регулисање школарине, потом распис којим се упозорава тачност у раду на платним списковима и распис Црв. Крста за регулисање и организовање Црвеног крста, и правилник о утрошку канцелариског и другог материјала.

II

Управник Дома саопштава распоред наставника у дежурању у школи и вођења у цркву. Дежурање наставника у школи је седмодневно. Вођење деце у цркву је недељом и празником. Шестог септембра на рођендан Краљ Петра ићи ће сви наставници у цркву.

III

Предлог управника Дома за распоред наставника по одељењима.

I разред г. Бјењдов јаков, II разред - III разред Марић Војислав, IV разред Николић Радован, V разред Лабан Божина, VIa разред Матић Савка. VIб Стојановић Љубица, VII разред Марић Косара.

Потом даје могућност дискусији.

Г. Душан Веселиновић предлаже да ове године буде хоспитант, наиме да има више могућности да хоспитује. Ослањајући се на то што је прошле године имао разред и није му се пружила прилика за упознавање рада у свима разредима.

Управник Дома разлаже зашто је учинио такав распоред наводећи разлоге. Г. Брајовић Томан отишао је на суперревизиони предмет и није сигурно да ће се вратити у Дом. Г. Томић ће предавати извесне предмете у свима разредима. Новаковић је запослен у васпитачкој и магационерској дужности и наглашава да је то све привремено, јер зависи од броја деце неких разреда и доласка других наставника.

Онда саопштава да ће хоспитанти предавати вештине у неким одељењима.

Потом се води дискусија из које управник Дома пита за решење.

Наставници су прихватили предлог управника Дома о распореду наставника по одељењима, као и предлог да хоспитанти Новаковић, Брајовић и Томић предају вештине по одељењима и то: Новаковић гимнастику у свима одељењима.

Онда управник објашњава да је већи број одељења но учioniца и да је потребно извршити деобу учioniца. Г-ђа Марић јавља се сама за деобу учioniце тако исто и г-ђа Стојановић. Г-ђа Стојановић и Марић имаће деобу учioniце онда г-ђа Савка Матић и г. Бједов имаће да деле учioniцу, пошто се нико други није хтео примити. Управник Дома скреће пажњу наставницима да школски материјал мора се штедети, јер су кредити минимални. Набавке ће се вршити само у буџетској могућности.

Г. Матић саопштава да ће васпитачке дужности вршити г. Бједов Јаков, Брајовић и Новаковић, поред своје редовне дужности и да се наставници обраћају њима за извесне васпитне ствари.

Г. Николић подноси оставку на режисерску дужност образлажавајући тиме да је вршио 4 године и да је сада запослен. Управник Дома му захваљује на савесном раду и са наставницима уважајује оставку.

За школску 1938-39. годину одређен је да врши режисерску дужност Новаковић Милосав, учитељ.

Са овим је седница завршена.

Секретар
Новаковић

Председавајући
Миодраг Матић

84.

Записник седнице Наставничког већа одржане

24. децембра 1938. године

Записник

Редовне седнице држане на дан 24 децембра 1938 године у канцеларији управника Дома глвонемих у Јагодини.

Присутни: Матић В. Миодраг, Николић Радован, Бједов Јаков, Веселиновић Душан, Марић Војислав, Лабан Божина, Поповић Надежда, Новаковић Милосав, Брајовић Тома.

Дневни ред:

1. Саопштавање расписа и наређења.
2. Предавање Миодрага Матића управника Дома: „Болести и хигијена говорних органа“.
3. Питања и предлози.

I

Матић В. Миодраг, управник Дома саопштава расписе Министарства просвете који се односе на хоспитанте који полажу стручан испит, распис о тражењу признања стручне спреме од стране наставника дефектне деце и распи о томе ко је од наставника гласао опозицију и ко се уздржао од гласања.

II

Предавање Матића Миодрага: Болести и хигијена говорних органа.

На почетку свог предавања говори о саставу говорног органа, његовој анатомској грађи и функцији. При том напомиње штетне утицаје: прашина, нечист ваздух и других фактора при раду ових органа. Затим говори о говорним органима који су због извесних штетних утицаја, као употреба дувана, јаког говора, говорних напора, ометаних у својој правилној функцији. Болести често јако спречавају правилну и нормалну употребу ових органа. У раном детињству говорни органи могу бити поремећени приступом извесних предмета који тамо непажњом или игром допиру. Често се наилази на урођене ненормалности појединих делова говорних органа и то све утиче на квалитет говора и боју гласа. Ово треба у ранијем детињству оперативним путем исправљати и отклонити. У сваком случају консултовати лекара, стручњака, чије би посредовање благовремено отклонило ове штетне околности, које имају важан утицај на

правилно функционисање говорних органа. При говору о плућима као делу говорног органа предавач напомиње штетне нехигијенске утицаје разних средина, које неповољно утичу не само на говор већ и на опште здравље. Истиче, које би средине повољно утицале на лечење и отклањање оболења и болести у овим органима.

Са овим је седница закључена.

Водио записник

Томан Брајовић

Седници председава

Миодраг Матић

85.

Записник седнице Наставничког већа одржане 25. априла 1939. године

Записник

Седнице наставничког већа наставника Дома глувонемих одржане 25. априла 1939. године у канцеларији управника Дома.

Управник г. Кузмановић отвара седницу поздрављајући колегијум са апелом на потпору и сарадњу како би рад у заједници и сагласности дао добре резултате. Саопштава следећи дневни ред:

1. Читање расписа и наређења.

2. Изношење својих опаски у настави и дискусија по појединим питањима.

3. Питања и предлози.

Пошто су присутни ови наставници: г-ђа Стојановић, Марић, г-ца Поповићева, г.г. Јаков Бједов, Новаковић, Веселиновић, Марић, Николић, Лабан, Томић и Брајовић, пређено на дневни ред.

I

Прочитан распис банске управе којим се препоручује сарадња с организацијама Трезвене младежи.

II

Управник г. Кузмановић пита наставника I разреда о броју ученика у I разреду-мушких, женских, укупно-по вери и успеху. Г. Бједов: у I разреду има мушких 9 женских 4, свега 13. По вери 13 православних, по успеху одличних 9, верло добрих 4.

Па разред г. Веселиновић. У другом а разреду има мушких 6, женских 3 свега 9. по вери су сви православни. По успеху: одличних 4, врло добрих добрих 3, добрих 2.

Пб разред г-ђа Стојановић. У разреду има мушких 6, жрнских 2 свега 8. по вери су птавославни. По успеху: одличних 6, добрих 1,

један заостао. Управник пита: који су разлози за неуспех ученика. Наставница г-ђа Стојановић то објашњава слабомисленошћу и душевном заосталошћу ученика, који је екстеран.

III разред г. Марић. У разреду има мушких 8, женских 4, свега 12. По вери су сви православни, по успеху: одличних 5, врло добрих 3, добрих 2 и слабих 2. На питање управника о разлозима за слаб успех наставник Марић објашњава слабомисленошћу ученика-један ученик је и прошле године понављао.

IV разред г. Николић. У разреди има мушких 3, женских 9, свега 12. По вери су 11 православних и један католичке вере, по успеху одличних 4, врло добрих 2 добрих 5, слабих 1 ученик.

V разред наставник Лабан. У разреду има мушких 5, женских 5, свега 10. По вери су 9 православних, 1 мојсијевске вере, по успеху 6 одличних, 4 врло добра.

VIа разред Новаковић. У разреду има мушких 6, женских 4, свега 10. По вери су православни 9 и један мојсијевске вере. По питању успеха г. Новаковић тражи објашњење, мисли ли се на успех из првог полугођа, завршни годишњи успех или успех за протекло време другог полугођа. Г. управник објашњава да се узима успех, који је унесен у разредницу за последњи месец. По овом је у шестом а разреду успех за март одличних 3, врло добрих 3, добрих 3, слабих 1.

VIб разред Брајовић. У разреду има мушких 2, женских 3, свега 5. По вери су 4 православна, 1 католичке вере, по успеху има одличних 1, врло добрих 3, добрих 1.

VII разред г-ђа Марић. У разреду има мушких 8, свега 8. Сви су православни. По успеху има одличних 3, врло добрих 2, добрих 3.

На основу горњих података управник г. Кузмановић констатује, да је успех просечно задовољавајући, па се прелази на дискусију о владању ученика.

По питању владања, дисциплине и реда у школском интернатском животу узима реч г. Брајовић. Општи утисак понашања наших питомаца задовољава.

Свађа, сукоба, непријатности и неслоге међу ученицима нема, у мери која не би била сношљива. Подвлачим само један случај. Милутин Несторовић, који похађа други разред има пуних 29 година. Заводу је наметнут, јер од толико година не би по закону могао бити примљен. Пошто се је одомаћио и ослободио, а са стране подстрекаван на своју моћ и права постао је из дана у дан несноснији.

Он је читав човек, добро ухрањен, у пуним мужевним годинама, са доста нагомилане енергије, која није могла бити каналисана и усредсређена у конструктивном правцу па је почео реметити поредак у заводу својим честим испадима. Као васпитачу ми је познато, да је чак насртао на женску послугу. Ни једна казна као поправна мера није се могла спровести а да не добије за последице претње казном од стране његових пријатеља на положају. Свако благо понашање третирано је у последње време као страх од њега, што чини да остала деца могу добити утисак да поступци наставника првенствено васпитача чија је највећа брига и дужност ред у интернату, нису мотивисани објективним разлозима већ личним моментом и каприсима. Несумњиво је да је овакав пример силно штетан у интересу реда, рада и хармоничног живота у интернату, тим пре што је код глувонеме деце пример од неоцењиве васпитне важности. Пошто је поменути питомац отишао на Ускрс кући а није се вратио било мислим најбоље решење да се он као престарео отпусти из завода, па да се о томе извести његови родитељи те да се не би поново враћао. Потом је г. Управник учинио следеће напомене о својим опажањима у појединим разредима. Пошто сам обишао рад у вашим разредима, дозволићете да учиним извесне напомене.

Први разред. Огледало није добро. Потребно је да оно буде дугачко 2 метра а широко 60 см. Потребно је да наставник може са децом да се види у огледалу при артикулацији па да их контролише.

Други а разред. Казао сам да г. Веселиновић добава плехани сат и да се на њему ученици вежбају у времену. Нисам видео слику распећа. Она је потребна да би деца запазила и добила појмове о благом Богу-из вере.

Други б разред. Г-ђа Стојановић има писанке и цртанке. Видим да се лепо ради и немам шта да приметим.

Трећи разред. Г. Марић има научну основу. Видим да деца немају читанке, а оне су потребне. Читанке које сам показивао писане су ијекавским а овде су друге прилике, али би биле добре делимично. Потребно је што више слика како би деца имала преглед.

Четврти разред. Г. Николићу сам напоменуо да се тамо добава рачунаљка и то је учињено.

Пети разред. Тамо ради г. Лабан. Има цртанке и видео сам да се лепо ради.

Шести а разред. Видео сам да је г. Новаковић увео дневник. У шестом б разреду напоменуо сам г. Брајовићу да деца треба да имају писанке.

Седми разред. Школске задаће има. Потребно је увести ђачки дневник.

На крају ових личних примедба управник указује на извесне опште принципе у настави глувонемих. Указује на важност дисања као предрадњи артикулације.

Дисање се вежба у вишим разредима, а у првом на свако пола сата. Један удах-један издах за други, трећи и четврти разред потребно је много слика ради прегледа. Спајање гласова и свих артикулациских места вежба се на разне начине, на пр. ако хоћемо да добијемо спој „ја“ дете изговара и а, и брже тако коначно изговори „ја“. Најтеже је са сигматизмусима.

Вежбају се сви спојеви који су потребни за људски говор. Пазити на правилност говора. Вежба се артикулација речи и реченица. Да дете научи говорити најважнији су предмети артикулација, говорни одлици и т.д. Научни су предмети средство за постигнуће циља. Исправљање се врши код обуке непрестано. У разредима треба имати што више слика.

III

Г. Брајовић: питање ученичког здравља је од нарочитог значаја. До скоро је у том погледу стање било добро. Сад имамо више случајева оболења коже, што лекар објашњава као склоност ове деце према тим болестима, па да не би настало ширење истих потребно је побринути се да лекар Дома врши што чешће темељне прегледе деце и упућује болничара у начину предохране и лечења. Пошто садашњи домски лекар услед скорог одласка престаје вршити ову дужност потребно је настојати да добијемо лекара, који би био у могућности да води сталан надзор о здрављу ученика. Оболили питомац Рајевац за којег је од стране лекара овд. болнице препоручено санаториско лечење и исти до сад није могао бити примљен у санаторијум у Сурдулици, може бити штетан по своју околину поготову што му завод не може пружити одговарајућу негу и терапију. По вом питању је решено да се поново замоли управа санаторијума за обезбеђење једног места поменутом ученику из разлога да не би инфицирао своје другове и сам подлегао болести.

Г. Марић напомиње: децу треба кварцирати, пошто завод има кварц лампу. То је требало и досад чинити.

Г. Новаковић: кварцирање извесних ученика вршио је бивши управник г. Матић, будући да је сам руковао зрачењем. Руковање лампом није тако једноставно а сад има и притосних услова за сунчање услед лепог времена. Деца су сад више на сунцу и ваздуху.

Г. Брајовић: Запазио сам да извесни ученици од којих моја два ученика мењају занат без стварних разлога. Један не одлази у радионицу, а други након столарског сада ради опанчарски занат! Пошто је деци потребно да се што више оспособе и упуте у једном занату, ако би након ступања у живот могли лично привређивати потребно је овом оспособљењу строго водити рачуна. Ако је потребно, да неко дете промени занат, онда се мора имати у виду објективни разлози: ученикова способност, здравље, разумевање и инетерес за исвестан занат и донекле родитељска сагласност.

Управник је подвукао значај овог питања и казао да ће о томе водити надзор.

Са овим је седница закључена.

Водио записник

Томан Брајовић

Управник Дома глувонемих

Мил. Р. Кузмановић

86.

*Записник седнице Наставничког већа
одржане 30. маја 1939. године*

Записник

Конференције наставничког већа Дома глувонемих у Јагодини одржане на дан 30. маја 1939. године у 9 часова пре подне, у канцеларији Управника Дома.

На конференцији су били присутни потписани наставници.

Дневни ред:

1. Читање расписа.
2. Извештај по акту Мин. социјалне политике и народног здравља.
3. Распоред рада у IV разреду у вези акта Мин. социјалне политике и народног здравља.

Управник Дома г. Кузмановић отвара седницу и чита распис који се односи на одсуство учитеља за посећивање среских учитељских збора. Наставничко веће примило је знању.

II

Управник Дома извештава Наставничко веће да је г. Инспектор Мин. социјалне политике и народног здравља примио препис записника са прошле седнице и послао акт у вези са преписом.

Управник Дома извештава да је г. Инспектор задовољан са радом и да је исти ставио извесне напомене којих се треба придржавати.

Г. Новаковић пита г. Управника које је напомене г. инспектор ставио. Господин Управник одговара да су те напомене у вези са одраслим Несторовићем, питомцем овога Дома и болесним Рајевцем.

Потом је наставничко веће примило знању извештај г. Управника у вези са актом Мин. социјалне политике и народног здравља.

III

Управник Дома извештава наставничко веће да г. Инспектор препоручује да замену у IV разреду врши он сам као стручњак и шестнаесто годишњи практични радник у разреду, а госпођица Поповић да може слободним часовима да хоспитује ако то жели.

Управник Дома потом каже да није у могућности да врши наставу и преузима разредно старешинство до конца ове године, јер му управничка дужност заузима много времена и препоручује наставницима да га у том разреду замене следећих дана:

У понедељак од 10 до 11 часова и од 2 до 4 по подне.

У уторак од 10 до 11 часова и од 2 до 3 часа по подне.

У петак од 10 до 11 часова и од 3 до 4 часа по подне.

Реч узима г. Веселиновић, који између осталог каже да ће се у настави тога разреда изгубити континуитет.

Г. Управник одговара да ће се обрађивати односно утврђивати пређено градиво.

После мање-крађе дискусије решено је да се усвоји предлог Г. Управника и то тако да у IV разреду ради:

У понедељак пре подне од 10 до 11 часова г. Новаковић

У понедељак по подне од 2 до 3 Воја Марић

У понедељак по подне од 3 до 4 г-ђа Марић

У уторак пре подне од 2 до 3 г. Брајовић

Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

У петак пре подне од 10 до 11 часова г-ђа Стојановић

У петак по подне од 2 до 3 г. Бједов

У петак по подне од 3 до 4 г. Марић

Са овим је г. Управник Дома закључио седницу и умолио присутне да потпишу записник.

Записничар

М. Новаковић

Председавајући

М. Кузмановић

Наставници: Вој. Марић, Бојина С. Лабан, Љубица С. Стојановић, Душан Веселиновић, Томан Брајовић, Бједов П. Јаков, Вићентије Ракић, Марић В. Косара и Поповић Нада.

87.

*Записник седнице Наставничког већа
одржане 13 и 14. јуна 1939. године*

Све текуће је 13 и 14 VI 1939. године обављено у канцеларији Дома глувонемих Краља Александра I Ујединитеља у Јагодини.

О томе је овакоме облику вођен радни

ЗАПИСНИК САСТАНКА

Наставничког већа државне народне школе у Дому глувонемих Краља Александра I Ујединитеља у Јагодини, који је уследио иза четири дана трајнога прегледања, 3, 10, 11 и 12 VI 1939. године са неубројаним празновањем 4. VI 1939. године и неурачунатим прекидом од 5 до 9. VI 1939. године, случајно насталих од изасланикових сталних највише службених и мање личних запослења.

На седници присуствује домски г. Управник све г-ђе наставнице, г. наставници, г. учитељ и г-ца учитељица, са председавајућим г. Раковићем Г. Милићем, коме је поверено да као изасланик Министарства просвете врши преглед.

I О укупно процењеном стању је опширније изложио изасланик и дословно диктирао у ужем смислу:

а) изузев почетнога и неких старијих, да је у осталим разредима сувише ограничавано поправно артикулационо конвертирање, са којим је могуће усталити тон и боју индивидуално ондулираних дечијих гласова у неусиљено природнијим нијансама, од напред издаваних у више скупљеном обиму,

б) сем у понеким разредима, већина је деце мање вежбана за питање животно, самосталније говорно усавршавање, па се обично мучније сналазе ван радова укалупљенога даваног знања, и мање

удубљеног и збирани обимније грађе и по садржаноме програму, која по негде и у свескама подбацује очекивано у стилистичко илустрационом погледу и без виднијих трагова у моделирајућем представљању,

в) да је приметна и групица заразних, слабоумних и неглувонемих, коју је нужно комисијски расходovati па заменити са боље и више одабраних даровитијих глувонемих,

г) да се неминовно намеће здравствено, васпитно образовно и обучно дечије побољшање, које ће сразмерно уважити питомачку виднију анемичност делимичну неуредност и уобичајене мане, неразговорније изражавање и ученог оскуднију примену површније занатско умеће и доцније запослење.

У свему препорученом побољшање изискује неодложно увећање и средства домског издржавања, која ће и од наредне године омогућити још повољније штићеничко прехранивање и одевање, преуређај тескобне и влажне зграде, допуну васпитачког особља и послуге.

Када се Управа услови полетнији домски развоји, у очекиваноме је оправдати нешто и смањити наставнички збор, који се умереније напрезао да у напорном раду поднесе недостатке, постојаније изрази спрему и вољу, стрпљиво се покаже у сналажењима и претежно задовољи и са постиглим ђачким успесима.

II После је наставио да из утисака појединачно диктира следећу КОНСТАТАЦИЈУ:

1. У IIб разреду од 8, свега 3. VI 1939. било (4 мушка 2 женска) 6 присутних ђака које обучавају: од 1.IX до 9. X 1938. године наставник г. Веселиновић Ж. Душан, од 10. X 1938. стално наставница г-ђа Љубица С. Стојановић.

За мојим питањима (како се зову и одакле су и о родитељима, о боји хаљина) је наставница сређенија и са лаганим прелазима испитивала (како се зовеш и одакле си, кога имаш кући, коју школу и шта учиш, који занат, шта и од чега прави мајстор бравар, столар и кројач, ко има, где су и имаш ли оловку, шта има човек, колико руку и ногу, шта све радимо рукама и ногама, шта морамо прати сваки дан, који је дан дан и који ће бити сутра, како се зову дани, шта све има у учионици, где су спаваће собе и шта има у кревету, шта има и радимо у парку, где је наше и је ли велико двориште) децу која су више разумљиво и тише одговарала, па су преко 10 израчунавала

замишљену куповину пилића, марамица, чоколаде и трошења новца. Са тиме је опсежнији приказ и окончао наставница, која је агилније питала и умешно исправљала говорне грешке заинтересоване деце.

У рачунским свескама су учени конкретно апстрактни задаци који су цењени и исправљани, писани и илустровани (плодови, ствари и људска створење...) разнобојним оловкама. За говор су добро писане свеске из научног (како се зовем, шта је то и ово, колико је, шта ради ко, од чега је, кад, на, у, чиме, чији, коме, о учioniци, човеку, обичнијим глаголима, доручку, ручку и вечери, Краљу, књижари, зими, занатима и занимању родитељима, домаћим животињама...) Прилично илустрованог исправљано и с оценама. Цртанке садрже оцењено (село, разне домаће животиње, цркве) и цртано у бојама. Од хартије у боји су изресци (животиње, воће, учioniца, зима...) лепљени по картонима на зиду.

2. Од 8 је 3. VI 1939. године, било свега мушких присутних дечака у VII разреду у коме је од 1. IX 1938. с обуком руковала наставница г-ђа Марић В. Косара.

У сврху квалитативне процене материјала о ученим занатима сам мало говорио са ученицима, које прибрана наставница даље продужује да поступно пита и међусобно се испитују (које је сад доба и кад почиње пролеће, какво је време и шта раде сељаци, шта све има биљка и где се налази стабло, какве је боје и шта има сваки цвет, шта постаје кад процвета, па говоре о воћу односно наизуст песму, ко је државни празник у јуну, између кога је била Косовска битка, које је био старешина српске и турске војске, ко је распорио Мурата, ко је све погинуо и по чему је добила име, где је Косово, која је у Вардарској бановини и где извире главна река, по мало о границама, рекама, планинама и варошима у осталим бановинама, вери и занимању становника, доласку племена у ове крајеве, жупанскоме добу Немањића, Светом Сави...) из природописа земљописне историске области. Затим је навела да усмено израчунају продају трешања (имају ли код куће трешње, продаје ли твој отац, колико кошта килограм, па 48x35 на табли.

Из дуже питаног су ови најстарији штићеници одали довољно знање, но са мање јасним неуједначеним изговором, испуштањем некоих гласова и с напорнијим читањем, које кад када и подесније исправљала наставница.

Блокови су од скупине цртежа Европе, владара, вазни са цвећем, јела из куће, цркава и замкова...који су и од успешних покушаја.

Писмени састави су (шта смо јуче радили и гледали у биоскопу, писма родитељима, Ускрс, пролеће, долазак Југословена у ове крајеве...). На посебним листовима из априла су у малом формату дневници ђачких догађаја, садржајнији и са исправкама. У свескама са говорним вежбама су (постојбина старих Словена, јесен, воће, Краљевина Југославија, земља, сеоба Словена, човечије тело, писма родитељима, Краљевина Бугарска, белутак, Краљевина Грчка, сељак и адвокат, угљена киселина, Стефан Немања, Стефан Првовенчани, Свети Сава, Цар Душан, Зета, Краљевина Албанија, молба општини) ређани појединачни писани разговори који су по негде исправљани и с оценама. Из више конкретно апстрактних задатака су рачунске свеске исправљане и писане с оловком.

3. Свега је у IV разреду 10 ж и 3 м и толико присутно од 3. VI 1939. када је пропитивао управитељ, г. Кузмановић, јер је децу подучавао од 28. V 1939. године, докле учитељица г-ца Поповић М. Надежда од када је 19 V 1939. године г. Николић Ј. Радован, који је од 1. IX 1938 године учио ову групу деце.

а) Увод сам извео са обичнијим питањима (одакле су и како се зову, шта и где уче) па је управитељ г. Кузмановић, умешно наводио и деца су већином повољније изговарала на самостална и разговетно лагана питања (о томе где живе и шта раде сељаци, чиме се занимају становници у селу) са чега је прешао и на ђачке рачунске вежбанке (18 више 12 више 25, 93 мање 48...) деци, која су писмено и усмено срачунавала дане задатке. Затим је на свесци нацртао о бановинама, Краљу Петру II, Краљу Александру I Ујединитељу, Краљу Петру I и Дому.

Код прецизно изговараних и боље низаних питања узредно се примећује да још течнију брзину и природније акцентирање речи усклађује особито рутинирани управитељ, коме одвојено и скупа тачно исчитавају деца, иначе у говору редовно исправљана с увежбасном лакоћом.

У свескама о слободноме разговору је (који разред учиш ти, манастир Јошаница, шта ради ђак ујутру, јесен, стране света, женска радионица, родитељи, школска зграда, зима, домаће животиње, појам о четвртастом, шетња до села Ракитова, о времену...). У лекцијама

обрађено, делом исправљано и без оцена. Са ћирилицом и латиницом су неисправљано писане угледне писанке које су осредње писане и са оценама на корицама. Свеске за рчун су делом коришћене, без исправака и оцена, са писаним задацима у сва четири вида и таблицу множења.

У личне описне листове је укратко увођено и тако у дневник школског рада. Прозивник је испуњен рубрикама.

б) Овде се 12. VI 1939. године случајно бавио и наставник, г. Николић Ј. Радован који је у пре повереноме разреду и сада мало руководио с обучавањем. Са редовним исправкама дечијих говорних грешака је сталожније, тише и пажљивије изговарао прилична везивана питања (како се зове и како је подељена наша држава, ко управља бановином и како се наша зове, је си ли ти из Моравске и из које је бановине, је си ли ти из Дунавске и из које си ти бановине, која је највећа барош у вардарској бановини, ко управља нашом краљевином, волиш ли ти или волимо ли ми нашега Краља, има ли браће и како се зову, имали сестара и оца, како се звао, је ли Јагодина село у Вардарској бановини, која река протиче кроз и поред Јагодине, имал ли Јагодина брдо, је си ли и била, јесмо ли били и шта има на Ђурђевој брду, шта има још, јеси ли ти била у парку, имали близу Јагодине и које су планине, шта има у Јагодини, има ли каквих школа и коју ти учиш, на која су разумевања убрзаније и на табли писане по неке одговоре давали ђаци у којих је и покритљивије знање.

4) У I разреду је свега и 3. VI 1939 године присутно 7 м и 6 ж деце с којим је од 1. IX 1938. године обуку водио учитељ, г. Бједов Јаков.

Са јасније и хорски изговореним добар дан, на уласку на поздрављању и са мојим озтпоздравом наставник је полако и спремно с изврсном пажњом на изговорене дечије одговоре, важније приказао из обичног поступка, с одмереном употребом и малко култивисане мимике, упозорењем на одговарајућу слику и уредно постављеним питањима наводио је децу да са регулисаном јасноћом и брзином у гласовно складним варијацијама сва пријатно изводе кретања (устани, седи) радње (дишите) и одговарају (мама, тата, мама и тата, баба, то је баба, тата копа, мама кува, ауто пао, беба спава, то је рука, уво, нога, пет капа, осам јабука, заборавио...) на узгредно и добро (мама и тата, то је баба) на табли пишу.

У одговарању се готово утркују весели ђаци који звучно изговарају, кад радосно пријављују одговоре. Изглед су да располажу са више од 300 научених појмова.

У букварском облику су са штампаним и писаним словима оловком написани и илустровани (као тата, пао, паун, капут, капа, кофа, сено, соба, фес, сто, буба, во, вук, купа, пази, воз, коза, гуска, јаје, крст...) учени појмови. Цртанке су са прилично нацртаним (пејсажи, пут, сто, ауто, воз, лишће, дрво, црква...) појмова из упознате групе. С оловком су највише и обичније писане угледне писанке од почетних знакова за писмена и краћих речи. Од хартије су за представљање појмова разни изресци лепљени на картон, који је на зиду. У орману су простији предмети од бојене хартије, из картона неке кућице и почеци моделовања. С краћим наводима је вођен дневник рада и лични описни листови, са прилозима.

5) У оба првобитно спојена друга разреда (са 12 м и 6 ж) је наставник, г. Веселиновић Ж. Душан, с обуком руководио од 1. IX 1938. године до 10. X 1938. године од када је стално продужио са (6 м и 3 ж) 9 деце-у IIa разреду који је приказао и 10. VI 1939. године.

Са предходно датих питања (одакле су и шта раде, како се зову мајка и отац, браћа и сестре) су ми се очекивано преставила деца, којој је предузимљиво наставник не подвајано ређао питања у серијама (где је мој дневник, где је моја и твоја мастионица и перо, шта сам радио по дневнику, шта си ти, коју школу и занат учиш, шта и од чега прави столар и бравар, шта ради твој отац, шта продајеш, шта ради твоја мама...) и активније пропраћао добијане одговоре, од којих је последњи ученица марљивије писала на табли. Онда су двојица успело импровизовала купопродају брашна и чоколаде, с описом увежбаног приказа мерења на теразијама, услугом из израђеног новца од картона и мањим срачунавањем природнијих задатака из овога круга. Затим је развио краћи разговор о оделу (шта је то, ко је шио, какав је и од чека, где је и имаш ли нову хаљину и одело, где је купила) и са претежним разумевањем повољније говоре дечица, од које на табли једно пише реченицу, Милован има ново одело. О доласку родитеља (ко је дошао и како је отишла твоја мама...) су најпосле лаганије одговарала питана деца, у које наставник увек не заборавља да пажљиво потенцира јасноћу у средње чистијем изговору по некојих делова речи у реченици и стара се да при општењу у природњује сопствени глас.

С увијеним корицама су за слободни разговор уредне свеске, у којима су описани и илустровани (шта је ово и оно, шта радим...) обрађени одломци из свакидашњице. У засебним корицама су за разговор укусну повезане свеске, с унаоколо украшеним листовима, од простијих детаља народних шара (ко, шта, чији, кога, кад, какво, пре...) из питања и одговора у одељцима, с обојено истицаним наставцима у речи и илустрацијама. Писмени задаци су (моја школа, мој отац, биоскоп, пролеће...) од илустрованог и описаног с исправкама и без оцена. С угледањем су из I и II дела писанке, које су боље писане, неоцењене и с исправљањем. Цртанке садрже по нешто од биља, животиња и ствари. По зидовима су картони са важније исписаним питањима и одговорима. На вратима је и наставникова забавно комбинована рачунаљка. Од хартија у бојама су (домаће животиње, животиње, црква...) изресци лепљени на картоне. У већој разредној књизи су различни исечци са натписима.

6) У III разреду од 1. IX 1938 године занимао се наставник г. Марић П. Војислав, са (8 м и 4 ж) 12 деце, колико је присутно и 10. VI 1939. године.

За потпуније упознавање сам питао (о месту порекла и родитељима, занимањима и родбини, разликама у старости...) и прилично су одговарала некоја деца, коју наставник преузима да испитује по личном писању (који је данас дан) реченицом кад је ученица написала (данас је субота) на табли, са чиме и започиње (шта радиш, од чега је и какве је боје табла, шта је ово и каква је боја) докле на табли јак пише римске бројеве од I до XX па спомиње (где смо ишли јуче по подне) јучерашњу шетњу на Лугомир и анализирају показану хартију (шта је ово и какве је боје, од чега је направљена и са чиме бришемо), о којој састављену реченицу пишу и на табли. У разговарано о животињама (овцама и козма) су мало рачунали слободније интересујућа деца, коју је марљиви наставник питао са по мало паузирања, неповезаности дотицаног градива и по негде испуштаних исправака у приличноме јачкоме говору.

Свеске за говорне вежбе су цењене, исправљане и садржавају (о добима, животињама, свакидашњим догађајима...) значајније од савладане грађе. У орману је успеших израђевина (од пластелина моделованог, бојене хартије, налепљених изрезака воћа, печурака, славских колача...). У краћем је вођењу вођен дневник рада. О разлици између ствари и животиња је (поводом пада моделованог војника) дао завршно питање.

7) Свега је у V разреду било 10. VI 1939. године присутних (5 м и 5 ж) 10, са којим је од 10. IX 1938 године радио наставник г. Лабан С. Божица.

Са децом са уобичајено поразговарао (о занимању родитеља, изгледу места, порекла, са поређењима), па је трудуљубиви наставник убрзаније изазивао говор, с питањима (ко, шта, и одакле је дошао данас, шта је Београд и како се тове наша држава, ко управља нашом државом и како је подељена...), на која готово предвиђено одговарају неисправљана деца мешовитије говоре на поступније питање (о Јагодини, Ћурђевој брду, Арачлијском потоку и Белици, срезу и бановини, близини Мораве и Лугомира поред Јагодине, реци у коју се улива Белица и Лугомир, рекама које чине В. Мораву, где се састају, брду Чегру близу Ниша и ко је ту ратовао, о Синђелићевој погибији и на Текији Пањевачкога Коче Петровића, о највећем месту Моравске бановине и реци Нишави) из завичајно земљописне наставе. Са тога је наглије решио да поставља више рачунска питања (који је данас и који ће сутра бити дан, колико дана има једна и две недеље, колико је недеља и дана у првом и четвртом месецу, недеља у првој и трећој години, кад почиње пролеће и који је данас датум, шта је и где Раваница и Каленић, у којој вароши и бановини живим) и дотицањем са већином испољио покретљивије знање у деце, с којом је наставник окончао у навођењу с усменог на писмено рачунање (660 : 3) о продавању оваца и јагњади.

Од априла су писане и оцењене свеске (шта сам радио, о пролећу, парку биоскопа, писма) – писмених састава. За разговор су пуније свеске које су писане (о разреду, Краљу Петру II, слици у разреду, манастиру Јошаници, јесени, Моравској бановини, животињама, пчели, Уједињењу, зими, Божићу, пазарном дану, Јагодини...) и с илустрацијама. У исправљаним и оцењеним свескама за рачун у свима радњама су заступљени конкретни и апстрактни задаци, од 1 до 1000. Са успелим цртежима (Краља, цркве, сцена из биоскопа и пејзажа...) су блокови.

Вођење је опширније у дневнику рада, прозивнику и личним описним листовима са прилозима.

8) Од (6 м и 4 ж) 10 ђака у VIa разреду је 10. VI 1939. године било (6 м и 2 ж) свега 8 присутних, које је обучавала (31. V 1939. године, преминула) наставница, Матић Савка, од 1. IX 1938. године

до 9. I 1939, од када је преузео да обуку води наставник и истовремено васпитач г. Новаковић Р. Милосав.

Најпре сам ожалостио деци испоручио предсмртни поздрав и поруку умрле наставнице, чије сам истакао ретке врлине, спрему и безмерно жртвовање за глувонеме, који да је не забораве и очувају у трајној успомени, па је у томе поставио наставник развијао да срећеније и главније обухвати са питањима (ко је и шта разговарао са вама, је ли г-ђа Савка жива и где је умрла, је ли и када сахрањена, је ли било много света на сахрани, је су ли г-ђу Савку познавали у Јагодини, Београду и Земуну, је ли била добра учитељица и мајка, колико је имала деце, како се зову син и кћи г-ђе Савке, како се каже за децу која не,мају мајке, шта је Милан и Цвета, шта пише на табли и јеси ли ти сироче, је ли била добра жена и је ли теби жао што је умрла, ко је још плакао и ко је г. Управнику Матићу написао саучешће, где сада живи г. Управник Матић) и снуђдени ђаци прецизније одговарају, па неприметније прелази на (одакле је и како из Земуна дошао изасланик г. Раковић, може ли се из Земуна у Београд доћи с аутобусом, је си ли ти и где видео аутобус и трамвај, је си ли ти био у Београду и шта је Београд, је ли престоница Јагодина, Сарајево и Ниш, шта је Јагодина и које је банско место у Моравској бановини, где изворе Јужна Морава и које је поље близу Скопске Црне горе, шта је била 1389 година и између кога је био рат, ко је управљао српском и турском војском, ко је победио и погинуо, кога је убио Милош Обилић) земљописно историсјка област на коју су дотакнуте брже, јасније и естетско логичним реченичним склоповима говорила даровитија и симпатична дечица, са приросније култивисаним и пријатним изговорним нагласцима, покретљивим, применљивијим и поузданијим знањем, што су неоспорне заслуге сада рано преминуле и примерне наставнице, којој се изражава похвално признање.

Са мало поменутих народности је прилежни наставник блажије увежбану децу навео да усмено и брже израчунавају разлике од Косовске битке и првог устанка до данас, па су на крају и међусобно задавала писмено рачунате складније задатке.

Сва четири рада заступљена су у више конкретним задацима малих и великих свезака, ђачки дневници су опширније писани и имају исправке. У исправљаним говорним свескама (о излету у манастиру Јошаницу, болестима, слави, Уједињењу, Св. Сави, посту, глаголима, Вардарској бановини...) је свршена обучна грађа. У

блоковима су (више из круга цвећа, животиња, кућа, пејзажа...) успелије цртарије.

У реду су прозивник, дневник рада и лични описни листови са прилозима.

9) У VI б разреду од (2 м и 3 ж) 5 ђака, 11. VI 1939. године било свега 2 м и 2 ж присутни с којима су радили од: 1. IX 1938. наставница г-ђа Стојановић, и истодобни васпитач и наставник г. Брајовић Ј. Томан, од 15. XII 1938. године док није дотле у старијим разредима предавао цртеже, о чему су докази и различни цртежи, са прегледа и мање по замисли (људских типова, вазни са цвећем, детаља из природе или пејсажа...) по зидовима.

Са узгред упитаног (одакле су, шта воле да раде) наставник је о томе опсежније започео (хоћеш ли ти да путујеш данас и где је твоја кућа, је ли моја кућа у Лозници и која река тече поред Лознице, где се улива Дрина и Сава, је ли Дунав велика река и куда тече, шта је Бугарска и како се зове њена и наша престоница, која река тече поред Београда и има ли школа за глвонеме у Београду, са па с испраћајем ученице-шта је Ј... заборавила да каже гсдподину и јесте ли ви заборавили да кажете, где и како ћеш ти да путујеш у Нови Сад и Сплит, где и како се купује возна карта) је импровизирао са ђаком где је Нови Сад, које су бановине оскудне у саобраћају и најбогатије, шта успева у Дунавској и Вардарској бановини, успева ли јужно воће у Моравској бановини и које није слатко, шта има слан укус, и које јело највише волиш, ко и где кува јело, куваш ли ти и шта кува твоја мама, да ли ради још нешто, одакле си ти и ја, која река има близу моје куће, где се улива Зета и Морача, која је највећа река у Приморској и Вардарској бановини, плове ли лађе по Дунаву и где извире Сава, имали и која су језера у Дравској бановини, која су још највеће вароши у Југославији, и шта је пре били Скопље) да постепено развије разговор који своди на малко питање (о цару Душану и Немањи, Св. Сави просветитељу и подизању Светосавског храма) из историје, па о ученим занатима и представљеном облику општења при ступању на изучавање, са чега је наглије прешао да испитује из мале таблице множења и задавао (137 x 28 јесу 3836, 853 и 345 јесу 1198, 1532 – 1198 јесу 334) је конкретније задатке дао писмено да раде на табли.

Приказ је спретнији извео наставник са говореним о садањем времену, о коме и свему, малобројнија деца причају неуспорено и са

могућом брзином у мање запостављаноме гласовном темпирању и нужнијим поправкама.

Од децембра је краће вођени дневник рада. Свеске су (о Краљу, јесени, слави, времену, посту, Уједињењу, умивању, доручку, Божићу, рођендану, Моравској бановини, воћњаку, шетњи у Ракитову, висибаци, Вардарској бановини, Словенима...) и извежбаног у говору с исправкама и оценама. Речник је из (питања и одговора) дијалога и неких говорних правила.

10) са ученицама из свих разреда је женски ручни рад изводила стручна учитељива г-ца Поповић М. Надежда, која је готово из свих дечијих израђевина урадила и 11. VI 1939. године показала упадљиву изложбу. На разгледању су по зидовима и прозорима, орману и кревету, столу и столицама групно истакнути или наређани: серија парчади са разним почецима, комади (тзв. куварица) са доста уочним натписима и сложенијим везовима, застори (шустикле) за полице, са везовима цвећа, вазни и ликова деце, за четке (четкаре) остављаче, у боји комади (косоивски рад) са цвећем, застирачи за столове, сточиће и кревете, с исецкивањем (тоledo) рађени мањи и већи застирачи, везене драперије за прозоре трпезарија, хаљиница у народним шарам, са белим гаћицама, плаво црвено дресови фудбалског тима с натписом „Рамадановић“, уметци и чипке за столне и креветске застираче, у неколико врста еклована миљеа, групица растурених јастучића с извезеним народним мотивима, од платна јастучићи с исецаним три мања и већа урамљена гоблена зимских пејзаша и панорама.

Све одаје заступане облике радова, прецизнију и чисту израду, ђачко интересовање и вољу, наставничин солидније израђен укус и спрему, а укупно сачињава удобнији изглед.

11) Поред осталих домских запослења је глуви наставник г. Томић В. Вићентије, на посебним часовима и у спајању разреда са око 14 седмичних часова предавао од 1. IX 1938. године угледно писање и цртање са ручним радом у III и IV разреду и ручни рад у V, VI и VII разреду, а од 25. IV 1939. године ручни рад и у II разреду.

У учионици је по зидовима и ђачким столовима прегледније груписано и 11. VI 1939. године ставио на расположење уз дечије и скраћено теориско објашњење укупнога практичнога поступања. С угледа су ћирилицом осредње писане у III разреду писанке. Из III разреда су у бојама цртежи у приличним цртанака (кућа, ствари, чинија, шоља, чаша, сат, оловке, застава, налепљене изрезане слике,

илустровано воће, животиње, превозна средства, радови...) Цртанке IV разреда су (са воћем-трешње, шљиве, лимун, крушка, алатке и стварчице-шоља, ашов, кофа, канта, виле, секира, пијук, табла, сто, столица, пећ, пљуваоница, цвеће, пејсаж...) добро цртане са бојеним оловкама. У блоковима IV разреда су у боји боље цртане животиње (петао, зец у колиби, гуска, теле, овца, коњ, патка, голуб), разно воће (јабука, крушка, трешња...), ствари (литар...) и у облику куле кућа. Од хартије у боји су на картонима налепљени различни исечци за представу дворишта, ствари, лончића, колица, кофе, шафољи...), сељачког шара, поврћа, воћа и зграда. Од картона су тачније рађене са хартијом обложене кутије (касице и геометријска тела-троугао, коцка...) и готово све геометријске слике, са литарским мерама. Из некога дрвета резани су аероплан, коњаници, животиње (птице). Из резаног дрвета и картона су разног облика рамови и слике. На се ченоме дрвету су налепљене готове слике. Од иловаче су лепо моделоване обичније ствари (чекић мастионица, сланик, мотика, секира, тегови...), поврће (краставци, паприке...), воће (крушке, јабуке...). На земљаним посудама (вазнама, лончићима) су мале некоје народне шаре.

Од укупно добијенога пријатнијег утиска сматра се да је довитљиви наставник у овим вештинама планирано увежбао децу која су се довољно заинтересовала и у више прецизнијој изради појачавала одкривене склоности.

Осим овога наставник је руковао и са садржајнијим школским музејом (учила и математичких рукотворина, у коме се намећу хитнија расходања, репарација, претреси и употпуњења).

Још од маја 1928. године, па и од 11. X 1938 до марта 1939. је био први домски управник и управитељ државне народне школе г. Матић В. Миодраг који је у све укупно поверовано једанаесто годишње делање драговољно и одвише обилно улагао у теориско практичну спрему, примерно пожртвовање и уносио похвалну љубав, па саслужује потпуно признање.

Јер навод потврђују једанаестогодишњи успешни резултати повише одшколованих генерација глувонемих, солидније опремљених наставничких редова и заведене организације у овоме угледноме поморавском Дому, од преповременом другоме управнику и управитељу, г. Кузмановићу Р. Миловану, који поступније улази у свеколика пословања, и по солидно цењеном теориско практичном

знању обећава да оправда сва очекивања, за првенствено добро поморавско шумадских глувонемих и будући замашнији просперитет ове социјалне хумане југословенске установе.

III

Ред и чистоћа у пролаженим просторијама домске зграде на којој су неодложне осетније оправке, преправке и изолирање влаге. За препоруку је да се са постојанијом оградом доврши осигурање дворишта, у коме и увећанија пажња обрати на негу садржајнијих алеја, чистијих стаза и изралишта.

Пошто су присутне и присутни саслушали све најпажљивије односеће на појединачко и скупно домско стање, за понекоје ставове споредније напоменули и једногласно признали пуну објективност приказивања по свему у обзир узетоме при коначном изјашњавању у погледу оцењивања, за школску 1938/39. годину оценио је укупни успех у раду и то:

1. Наставница г-ђа Стојановић С. Љубица са одличном оценом.
2. Наставница г-ђа Марић В. Косара, са одличном оценом.
3. Управника и управитеља г. Кузмановић Р. Милована с одличном оценом.
4. Премештенога наставника г. Николић Ј. Радована с одличном оценом.
5. Учитеља-наставника г. Бједова П. Јакова с одличном оценом.
6. Наставника г. Веселиновића Ж. Душана са одличном оценом.
7. Наставника г. Војилсава П. Марића с одличном оценом.
8. Наставника г. Лабан С. Божине, с одличном оценом.
9. Преминуле Матић М. Савке с одличном оценом.
10. Наставника Новаковића Р. Милосава с одличном оценом.
11. Наставника г. Брајовић Ј. Томана с одличном оценом.
12. Учитељице г-це Поповић М. Надежде с одличном оценом.
13. Наставника г. Томића М. Вићентија с одличном оценом.
14. Премештоног управника – управитеља г. Матића В. Миодрага са одличном оценом.

Када се нико од присутних није јавио да евентуално изнесе у вези са завршавањем, председавајући је на присутне апеловао да и од сада непоштедно појачавају најстрпљивије истрајање у свесрдно залаганоме за уздизање глувонемога подмлатка у опште народном

интересу отаџбине Југославије, па је свима дао листове оцењивања и закључио седницу с упозорењем да што пре:

1. У овереном препису један примерак записника доставе Одељку установа и школа за дефектну децу, одељења народних школа у Министарству просвете.

2. У овереном једном примерку препис овога записника шаље референту за абнормалну децу, у отсеку за заштиру деце и матера Министарства социјалне политике и народног здравља.

3. По један примерак овереног преписа записника упуту просветноме одељењу Краљевско банске управе Моравске бановине.

4. У одговарајућем изводу један примерак оверенога преписа записника са листовима оцењивања пошаље премештеноме управнику-управитељу г. Матић В. Миодрагу, и

5. Из односнога извода, у једном примерку оверени препис записника са листом оцењивања, пошаље премештеноме наставнику г. Николић Ј. Радовану.

Пословођа
Мил. Новаковић

Председавао је изасланик
Министарства просвете
Милић Ћ. Раковић

88.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
2. септембра 1939. године*

Записник

Седнице наставничког већа Дома глувонемих, одржане у канцеларији управника Дома на дан 2. септембра 1939. године.

Присутни су били: Милован Р. Кузмановић, управник Дома, г-ђа Стојановић Љубица, Марић В. Косара, г.г. Лабан Божина, Бједов Јаков, Веселиновић Душан, Новаковић Милосав, Брајовић Томан, г-ца Поповић Надежда, Томић Вићентије.

Дневни ред:

1. Читање расписа.
2. Саопштавање распореда наставника за дежурство у школи и за вођење деце у цркву.
3. Распоређивање наставника по одељењима.
4. Разна саопштења од стране управника.
5. Питања и предлози.

I

Управник чита распис од кр. Банске управе у Нишу, којим се саопштава наставницима који имају децу у школу за гимназију, да прибаве уверења о висини порезе од Пореске управе у месту или дотичног старешине где примају плату.

Наређење Министарства социјалне политике и народног здравља (одсек за абнормалну децу) у Земуну којим се наређује домском особљу њихова дужност.

II

Управник Дома саопштава распоре наставницима-цама у школи и вођењу деце у цркву. Дежурање наставника у Дому је седмодневно. Вођење деце у цркву је недељно и празнично. На дан 6. септембра Њ.В. Краља Петра II ићи ће сви наставници у цркву са школском децом што ће се сматрати као призив Св. Духа.

III

Предлог управника Дома за распоред наставника-ца по одељењима:

I разред г-ђа Љубица Стојановић

II разред г. Јаков Бједов

IIIа разред Душан Веселиновић

III б разред Тома Брајовић

IV разред Војислав Марић

V разред г-ђа Марић Косара

VI разред Божица Лабан

VII разред Милосав Новаковић

Г-Нада Поповић радиће са свом женском децом женски ручни рад у свима одељењима. Г. Вићентије Томић предаваће мушки ручни рад, цртање и писање у одељењима изнад другог разреда по научној основи.

Наставници су прихватили предлог управника Дома о распореду наставника-ца по одељењима, као и да г. Томић предаје вештине у свима разредима сем првог и другог разреда, а г-ца Поповић Нада женски ручни рад са свом женском децом у Дому. Г-ђа Марић Косара и г-ђа Љубица Стојановић делиће учионицу.

Наставнички збор ово усваја.

IV

Управник Дома скреће пажњу г.г. наставницима-цама да се школски материјал мора штедети до крајњих могућности, пошто су кредити минимални.

Набавка ће се вршити само по буџетској могућности.

Управник Дома саопштава да ће васпитачку дужност привремено вршити наставник г. Бједов Јаков, јер има кандидата да приме ту дужност. Г. Бједов предлаже да се одреди још један наставник за привременог васпитача.

Управник ће се о овоме бринути, да се питање васпитача реши на задовољство Дома.

Наставнички збор ово усваја.

Сада се г.г. наставници-це док васпитачку дужност врши г. Бједов Јаков њему обраћају за извесне васпитачке опаске.

Г. Новаковић Милосав поднео је оставку на режисерску дужност коју је вршио годину дана, а коју дужност преузима привремено г. управник Дома док не стигне у Дом г. Николић.

Управник Дома се захваљује г. Новаковићу за савестан рад и уважава му оставку.

V

Г. Новаковић пита кога дана после неће се радити. Радиће се на исти начин у заводу као и до сада.

Натавничко веће усваја предлог г. управника. Рад почиње 4. IX 1939. године у 8 часова.

Са овим је седница завршена.

Водио записник

Б. Лабан

Управник Дома глувонемих

М. Р. Кузмановић

89.

*Молба Радмиле Шчебљић за постављење у грађанску школу
или гимназију*

Министартву просвете
-Одељењу за народне школе-
Одељак за дефектну децу

Београд

Поднела сам молбу Министарству просвете-Одељење за средњу наставу 24. X 1939. године и молила за постављење у грађанску школу или гимназију за наставницу ручнога рада.

Дознала сам да је Дому глувонеме деце у Јагодини потребна стручна наставница рада, па молим Министарство да ме постави у поменути Дом у Јагодини.

Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

Сва потребна документа у оригиналу и препису, налазе се у одељењу за средњу наставу.

Београд
15. XI 1939.

Учтива
Радмила Шчебљићева
Свр. ученица држ. стр. Учит. школе у Београду
Челопечка бр 16.

*

Краљевина Југославија
Министарство
Социјалне Политике и
Народног Здравља
Одељење за заштиту матера и деце
Референт за абнормалну децу
16. XI 1939. године
Земун-Александрово

Министарству просвете
-Одељење за народне школе-
Београд

Поред мушке глувонеме деце, у Дому глувонемих Витешког Краља Првог Ујединитеља, у Јагодини, школују се и женска глувонема деца. И глувонеме девојчице се у овој установи васпитавају (обучавају у развоју говора и осталим школским предметима), али је поред тога потребно да за време овога вишегодишњег школовања стекну у Дому и професионално образовање. Да науче, поред разних ручних радова, кројење и шивење мушког и женског рубља и женских хаљина, као и друге послове из области кројачког заната, како би по изласку из Дома отишле својим кућама, да стеченим знањем користе себи и својима и прибављају средства за живот. Шта значи тако нешто постићи једном женском сеоском детету, није потребно говорити. Но и поред свих настојања да Дом добије наставницу за спремање девојчица у кројачком занату, није се у томе успело, јер су до сада увек у тој установи радиле па и сада раде оне које су женску глувонему децу обучавала само везењу и другим мање важнијим ручним радовима од којих врло мало или нимало могу имати користи у своме крају по одласку из Дома. То је разлог, да ово Министарство, у смислу чл. 170 Закона о народним школама, предњу молбу достави Министарству просвете, са

мишљењем и молбом, да Госпидин Министар својом одлуком г-цу Радмилу Шчеблићеву, свршену ученицу ДРЖАВНЕ СТРУЧНЕ УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ У БЕОГРАДУ, постави за учитељицу ручног рада и кројачких послова за обуку глувонемих девојчица у ДОМУ ГЛУВОНЕМИХ ВИТЕШКОГ КРАЉА ПРВОГ У ЈАГОДИНИ, јер је, из разлога наведених, истом Дому неопходно потребна. У толико пре што је ово Министарство примило да неколико дана ради у женској кројачкој радионици у Дому слепих у Земуну, где је не само шила већ и кројила рубље и скројила неколико женских мањих и већих хаљина и тако доказала да располаже одличном стручном спремом и да потпуно одговара условима за постављење у Дому глувонемих у Јагодини.

Ово Министарство још једном препоручује и моли Министарство за одлуку у замољеном правцу, јер то чини у интересу женске глувонеме деце-питомица поменутог Дома. Садашњу пак наставницу ручног рада г-цу Поповић Надежду, Министарство просвете из Дома глувонемих у Јагодини да премести у школу или установу где Министарство за сходно нађе да се настава коју она врши у везењу и у другим ручним радовима тражи као главни предмет.

Као што се из предње молбе види, г-ца Шчеблићева је већ поднела молбу, са свима документима, Министарству просвете којом моли постављење, па је само потребно да се ова молба том предмету здружи и донесе одлука.

По наредби
Министра социјалне политике
и народног здравља
Референт за абнормалну децу
В. Рамадановић

90.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
30. новембра 1939. године*

Записник

Седнице наставничког већа наставника Дома глувонемих у Јагодини, држане на дан 30. новембра т. г. у канцеларији управника Дома. Били су присутни: управник Дома г. Кузмановић Милован, и

г.г. наставници: Николић Радован, Брајовић Томан, Лабан Божина, Новаковић Милосав, Поповић Надежда, Бједов Јаков, Марић Косара, Стојановић Љубица и Томић Вићентије.

Дневни ред:

1. Исказивање бројног стања ученика-ца по разредима.
2. Читање расписа и наређења.
3. Предавање управника г. Кузмановића.
4. Питања и предлози.

У 10 часова пре подне председавајући управник г. Кузмановић отвара седницу, поздравља колегијум и саопштава дневни ред. Упозорава колеге да смо као наставници осамљени, везани један за другог да као колеге морамо сложни бити и живети као једна фамилија, жели кад се уђе у школу да што мање деце иде ван, те да се не виђају по ходнику. Дежурни наставник да пази да се деца не пузају низ ограду степеница, јер могу пасти. Моли наставнике да пазе да деца не оштећују зид по учионицама и да не ломе и кваре школски намештај. Затим износи потребу проширењс завода с обзиром на број ученика, па упоређујући овај завод са заводом у Загребу, износи тешкоће око издржавања завода с обиром на бројно стање ученика. Говори о деци, коју је наставничко веће предложило за испис из школе, саопштавајући да се известан број такве деце морао поново вратити у завод на интервенцију родитеља и неких банских управа. Износи своје опаске о раду и доласку наставника на дужност, о дужности дежурног наставника, о чистоти и реду у домским просторијама.

I

Исказивање бројног стања ученика по разредима:

Управник позива г.г. наставнике-це да искажу бројно стање по својим одељењима.

Iа разред разредни старешина г. Николић Ј. Радован исказује бројно стање: мушких 6, женских 7, свега 13 ученика-ца. По вероисповести сви су православни. У настави напредују сви сем Грујића Живка који теже напредује услед слабомислености.

Iб разред разредни старешина г-ђа Стојановић Љубица: мушких 6, женских 7, свега 13 ученика-ца, од којих су 12 православних, а 1 ученик је католик.

II разред разредни старешина је г. Бједов Јаков, исказује да има мушких 9, женских 6, свега 15, од којих су 14 православни, а 1 католик. Наставник износи да ученици Мишић Милован и Алексић

Драгутин слабије напредују у настави, као и Кумаревић Драгослава и Јовић Настас, наводи да ови ученици имају својих мана и душевних заосталости, те теже напредују у настави и васпитању. Прва двојица због неуспеха била су исписана из школе, па су поново враћена на интервенцију родитеља.

IIа разред разредни старешина г. Веселиновић Душан, мушки 4 и женских 3, свега 7. Сви су православни, у настави напредују сви.

IIб разред разредни наставник г. Брајовић Томан има мушких 5, женских 2, свега 7. Сви су православни и у настави напредују добро.

IV разред разредни старешина г. Марић Војислав мушких 8, женских 4, свега 12. Сви су православни.

V разред разредна наставница је г-ђа Марић Косара, има мушких 3 и женских 7, свега 10 ученика. 9 су православни, а 1 ученица је католик. Г-ђа Марић изјављује да је ученик Стризовић Велимир кратковид, те услед тога слабије напредује у настави. Мишљења је да би поменутом ученику требало набавити цвикере.

VI разред разредни старешина је Лабан Божица, има мушких 4 и женских 4, свега 8. По вери 7 су православни, а једна ученица је јеврејка.

VII разред разредни наставник је г. Новаковић Милосав, има мушких 8 и женских 2, свега 10 ученика-ца. Вере су православне, а један ученик је јеврејин. У настави и васпитању сви добро напредују.

На изучавању заната има 6 ученика православне вере.

Свега у завогу има ученика-ца: мушких 59, женских 42, свега 101.

По вероисповести су: православних 96, католика и јевреја 2, свега 101.

II

По другој тачци дневног реда прочитан је распис банске управе Моравске бановине којим се наређује наредбодавцима II степена, да у својим надлештвима заведу строжију штедњу, да се за установе набављају само оне потребе, које су неопходне. Нарочито се истиче начин на који треба вршити набавку канцелариског и потрошног материјала.

III

Предавање г. Кузмановића, управника како долази до глувоће. Г. Кузмановић излаже анатомску грађу слушног органа, спољнег,

средњег и унутрашњег уха. Говори о положају слушног органа и његовом анатомском саставу, функцији спољнег, средњег и унутрашњег уха. Указује на компликованост састава и функција средњег уха, његову осетљивост и улогу у преношењу спољнег надражаја-звуча, који је слушним каналом прикупљен, ушном шкољком спроведен до средњег уха. Указује на осетљиве слушне кошчице, које лако може повредити који гнојни процес, а пошто су у непосредној близини мозга може живот бити у опасности. Затим говори о психологији уха, о бубној шкољки медијалној стени, њеној анатомској грађи и положају, указује на њену функцију и везу са Естахијевом трубом, састав, положај и важност Естахијеве трубе.

Затим говори о унутрашњем уху, његовом саставу, важности и функцији појединих делова.

На крају свог предавања указује на важност слушног живца, који слушне надражаје спроводи мозгу, где се добијају одговарајући осећаји. Ако би слушни живац био одсечен у своме улазном месту у мозак-то би тог часа наступила глувоћа.

По завршеном предавању управник г. Кузмановић изјавио је, да ће темељито суделовање по разредима почети сутра т.ј. 1. децембра. Затим напомиње да нема тога директора, који може својим наставницима дати све оно што пише у листовима и часописима, с тога препоручује наставницима читање стручне литературе. Радећи практично у разреду, а упоредо читајући разне стручне чланке и расправе по разним листовима и часописима, сваки ће се од колега изградити у једног спремног и стручног наставника за дефектну децу.

IV

Николић Радован изјављује да се је примио да води записник ове седнице, па предлаже да се изабере једна од млађих колега за записничара наредних седница наставничких већа. Веће бира г. Брајовића Томана.

Николић Радован изјављује да већ дуже времена врши дужност режисера наставничких плата, моли веће да га те дужности разреши и предлаже, по угледу на колеге у основној школи, да наставници врше дужност режисера редом на по годину дана. Управник предлаже да се ово питање одложи за доцније и моли г. Николића да ову дужност врши још за извесно време. Веће ово усваја.

Г. Новаковић Милосав пита зашто до сада седнице наставничког већа нису држане, управник г. Кузмановић одговара Новаковићу, да седница у месецу октобру није одржана из разлога

што није могло да се има тачно стање бројног стања ученика у заводу, јер су извесни ученици доцније стизали у школу. Нарочито ишколована деца, по решењу овог већа, која су поново ушколована по молбама родитеља и решењем г. Министра социјалне политике и народног здравља, стизала су у школу чак до конца месеца новембра, нпр. Мацић Зорка и други. У осталом, тако је радио и пређашњи управник г. Матић, што значи да су такве прилике овде.

Новаковић пита да ли је што предузето против ученика Павићевића Јована, који је ових дана чинио извесне недозвољене иступе. Управник г. Кузмановић одговара да му је та ствар позната, да је исту поверио г. Брајовићу да је детаљно испита и да ће ученик бити кажњен.

Новаковић пита зашто г. управник не обилази разреде и не даје наставницима разреде и да је нарочито врло често био у његовом разреду док је г. Новаковић био на војној дужности-вежби. Одсутног г. Новаковића замењвао је наставник г. Томић, који не чује, па му је управник скоро свакодневно помагао и давао инструкције у раду.

Новаковић протестује што се настава омета и прекида због часова кројења. Управник одговара, да г. Новаковић, у дане када постоје часови кројења, који почињу од 3 часа по подне, може наставу изводити од 1 до 3 часа по подне, те се тако настава одређених дана, а због часова кројења неће ометати.

Г.г. Николић и Новаковић стављали су извесне примедбе о реду и чистоти у заводу. Управник је одговорио да ће се о свима добронамерним примедбама и сугестијама водити рачуна.

Томић Вићентије: послуга не води довољно рачуна о наставним средствима и училима (наводи пример да је једна мапа одлепљена) затим говори да послуга употребљава ученике за свршавање извесних домских послова, моли управника да овим напоменама скрене пажњу домској послузи. Управник је одговорио да ће се о овим напоменама водити рачуна.

Брајовић: било је речи о васпитној страни, надзору и реду у том смислу-да би заиста у заводу било жељеног реда, онда то мора бити условљено радом. Ако све то буде решено једним смишљеним планом, онда ће и поједини случајеви дечије необузданости у погледу сексуалности бити каналисани и доведени у склад са задацима установе. Зато је потребно децу запослити и контролисати, не пандурском дисциплином, онда ће они бити заузети радом. Рад ће их

нормално замарати и неће се појављивати прерани прохтеви. Да би се све то извело стоји нам на расположење велики број укупног особља запосленог у установи. Ако број питања поделимо на нас онда не долази више од троје деце на појединца. Онда ми мало дајемо за оно што примамо, ако не би оправдали у васпитном погледу те жртве. Разуме се, потребно је да се о томе озбиљно побринемо и размислимо, јер смо ми уствари најпозванији да као познаваоци завода, деце и прилика кажемо у том погледу своје мишљење, које би се уважавало при организацији васпитања и рада, те збиља ове жртве би биле оправдане.

Водио записник
Радован Николић

Председавао управник Дома
Милован Кузмановић

91.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
21. децембра 1939. године*

Записник

Седнице наставничког већа Дома глувонемих у Јагодини држане 21. XII 1939. године у канцеларији управника Дома.

Седници су присуствовали г.г. управник Кузмановић, Љубица Стојановић, Стела Милојевић, Бранка Милојевић, Нада Поповић, Милосав Новаковић, Бједов Јаков, Радован Николић, Бојина Лабан, Вићентије Томић и Томан Брајовић.

Дневни ред:

1. Читање расписа и наређења.
2. Предавање о васпитању чула глувонеме деце.
3. Питања и предлози.

I

Управник г. Кузмановић чита распис Министарства просвете, који се односи на Божићни распуст и распис о учешћу на изложби књига у Београду, који је наставницима раније дат на потпис.

II

Предавање г. Лабана О васпитању чула глувонеме деце. Предавач истиче значај нове средине-завода у који глувонема деца долазе. Истиче новине утисака које глувонема деца добијају у заводу, говори о значају чула вида и пипања, која условљавају стицања знања, а прво и развитак маште. На крају говори о говорним органима,

постанку и вежбању говора, па о аномалијама, које се у овој области појављују.

Након прочитаног предавања управник саопштава већу своје напомене с прегледа рада по разредима. Управник изјављује:

Са задовољством могу да констатујем, да се у свима разредима из свих области ради савесно и предано, па немам да у вези са тим учиним никакве нарочите примедбе.

По предавању г. Лабана Новаковић примећује да предавање има несумњиво добру сврху, нарочито за упознавање хоспитаната са питањима из области рада са глувонемима. Али је у том погледу оскудно. Није речено које су баш те радње које треба да изграде и увежбају чуло вида и пипања. То би било право тежиште предавања. Требало је указати на начин и средства којим би се то дало постићи.

III

Новаковић примећује да по питању испада Јована Павићевића није ништа учињено, а да је то требало учинити. На ову примедбу управник саопштава да је питање казне Павићевића и његовог поступка дао у дужност г. Брајовићу, о чему Брајовић каже: морао сам се задовољити укором ученика, његовим признањем, кајањем и на крају саветом за будуће понашање.

По питању записника прошле седнице који није потписао г. Новаковић то образлажава, да није тачно у записник унесена једна појединост, а односи се на распоред часова у његовом разреду, у вези са распоредом рада кројења. Тамо је речено да Новаковић може почињати наставу од 1 сат по подне, међутим то није било прецизирано. Записничар г. Николић се извињава Новаковићу напомињући да то није учињено тенденциозно већ случајно, пошто је било речи о том распореду при дискусији, те је отуда дошла оваква форма. Новаковић инсистира на исправку упозоравајући колегијум, да га је осудио својим потписима у записнику те би отуда изгледало као да се он намерно огрешио о распоред рада у дане кројења.

Брајовић: ово треба схватити као случајност тим пре што то и сам записничар истиче. Што смо и ми својим потписима потврдили ову нетачност, то није опет намерно учињено, мислим да делим схватање присутних. Памћење не може увек перфектно репродуковати сличне појединости, па им се прикључи произвољност по вероватноћи, те се тако и саме чињенице извитопере. Зато, Новаковићеву напомену унети у записник и изменити погрешно

констатовани пасус. По овом питању управник напомиње, да Новаковић може односних дана наставу почињати у 1 час по подне.

У дискусији о распореду, раду особља и настави узели су учешћа г.г. Лабан, Новаковић, Бједов, Милојевић Милан и Брајовић. Дискутовано је о питањима, као би обзиром на школске прилике, просторије за обуку заната, васпитаче, дечије здравствене потребе, понављање градива најбоље и најцелисходније решити. По тим питањима подуже дискутованим учињени су извесни предлози, да би имајући у виду читаву организацију завода и додатне наставе, па да се о том саслушају сви како би се донео закључак, који би предвидео све околности, па би се и надлежним доставио.

Са овим је седница закључена.

Записничар,

Т. Брајовић

Председавао седници

Мил. Кузмановић

*

О васпитању чула код глувонеми деце

Дефектна деца, нарочито глувонема, кад дођу у завод за васпитање и образовање, тај за њих потпуно нови свет и средину, потребно је навићи их да чулом вида схвате и потпуно разуму покрете говорних органа чујућих особа. Ово се постиже не тако брзо и са мало труда и напора, већ са много напорних часова, труда, самопожртвовања и времена.

Чуло пипања код глувонеми деце треба оспособити да постане тако приступачно и префињено речима и појмовима који се деци без слуха предају путем специјалне наставе коју ми наставници код ове младежи таквој деци пружамо. Само са таквом претпоставком и само у том случају настава која се предаје деци са чулним недостацима као што су то глувонема деца може постати приступачна и појмљива духовном схватању недужне младежи према којој је мајка природа испала немилосрдна маћеха.

Поглед такве деце кад први пут ступе у завод за васпитање непрестано лута са једног предмета на други, те се на истом задржава мање или више, зависи од чињенице да ли је предмет изазвао код посматрача мање или више интересовање. Ово наступа с тога, што се васпитаник сада упознаје са новостима и објектима које до сада није видео у толикој мери ни у таквом облику. Зато хоће све да види и опипа, да би на тај начин испитао и из чињеница извукао искуство за

даљи рад. Чуло пипања, нарочито руке и прсти, инстинктивно се крећу к оним стварима које пријају нагонима дечије природе.

Познато нам је да су чула посредници између осећаја дечијих и спољашности опште природе. Због тога чим су савршенији чулни посредници између поменута два чула, онда ће бити поузданији развитак дечијег сазнања. Целокупно сазнање до којег је човечанство дошло, првобитно пролази преко чула, а одатле после наилази у свест човекову, свест га примила као нешто неопходно, без чега није могла опстати, па га задржала као својину, одакле се после репродукује.

Чула су према томе посредници преко којих целокупно сазнање о свему и свачему из богате природе долази у свест. Са тога непобитнога разлога потребно је настојати, да се све сазнање, стечено о појмовима задржи што више у чулима, па ће га и у свести бити више.

Да би чула била способна, да приме у себе што више упечатана и предаду их деци са чулним недостацима, треба их за припремити, оспособити и до кулминације усавршити. Ово ће се код глувонеме деце која су без чула слуха постићи спонтаним оспособљавањем помоћу васпитања чула, вида и пипања, која чула замењују глувонемима изгубљено чуло слуха.

Чула вида и пипања су код глувонеме деце од првобитне важности по развитак дечије маште, те је са тога разлога и појмљиво да та два чула треба што више извежбавати и оспособити за прецизно примање спољашњих утисака, које свечулна деца примају путем слуха.

Вежбање чула вида састоји се у томе, да се дете без слуха оспособи како ће са свешћу, тачно и прецизно посматрати положај ствари, њихов облик и величину, по чему су ствари сличне, а по чему различне. Вежбањем чула вида код глувонемих постиже се у многоме да деца лакше сазнају оне природне појаве, које се свечулнима откривају путем слуха, а на првом месту откривају тајну људскога говора. Оваково вежбање је од капиталне вредности по умно и морално васпитање дефектне деце, нарочито оне деце која су са чулним недостацима, као што су глувонема.

Вид и пипање су од првобитне важности по духовни развитак глувонеме деце. Отуда је на свом месту и сасвим разумљиво и појмљиво употребити све вештине, моралне и духовне снаге да се ова два чула извежбају и развију до највећег степена, да би могла примати

све спољне представе и спроводити их свести са мање духовног напора.

Како глувонема деца долазе у школу без знања говора, јер исти нису могла да науче, пошто немају слуха да би преко истог подражавала природне звуке и говор околине, то их треба припремити да тај чулни недостатак надокнаде преко чула вида и пипања. Па како је људски говор услов генералном образовању, то смо дужни, ми првенствено наставници глувонемих да такву децу научимо, да говор чујућих особа могу јасно разумети и њиме се у животу послужити, као и то: да оно што сви говоре да најважнија чула код глувонемих-чуло вида и пипања, која се узајамно допуњују. То јест: ако ова два чула оспособимо путем говорне методе, да могу потпуно заменити чуло које на жалост глувонемима недостаје. Ово се постиже путем оралне методе (говора). То јест, у почетку изазивањем гласова помоћу артикулисања.

Често се дешава да глувонема деца дођу у школу са извесним језичним манама и недостацима у говорним органима, које недостатке наставник не може да уочи све донде, док не почне да изазива гласове код такве деце. Отуда таква деца многе гласове при изазивању не могу да произведу чисто и јасно или их уопште немају. Дешава се, такође, да многа деца имају ненормалне говорне органе, те приликом изазивања гласова не могу од себе да даде чист глас, већ неки крик, који више личи на животињски. Често и нормална деца немају сва и увек све гласове чисте, за такву децу каже се да тепају, то су деца која не могу да изговоре чисто у најчешћим случајевима извесне сугласнике, као непчане (љ, ш, ч, џ), језично (р) и грлене (г,к, х) при изазивању поменутих гласова и код глувонемих се појављују извесне тешкоће. Недостаци ове и сличне врсте, без сумње долазе због неправилно развијених говорних органа. Све ове аномалије ако их тако можемо назвати, мора добро познавати сваки учитељ, нарочито учитељ глувонемих, који најчешће има посла са оваквим случајевима, па је дужан све те и такве недостатке из корена одстрањивати, а ако је пак, у толикој мери немогуће одстранити их, онда бар спречити да се даље не развијају у интересу даљег вапитања и образовања глувонеме деце и оне деце са говорним манама и недостацима. Да би се све то постигли са што више успеха потребно је да сваки наставник дефектне деце нарочито глувонеме познаје фонетику до танчина, јер му она треба да служи као путоказ у животу.

њихова анатомска грађа и функције при говору као и погрешке у говору, које настају ако ови органи правилно не функционишу. Утицај мирног дисања, грч, штуцање, зевање, кихање, кашљање, смејање и уздисање објашњени врстом и каквоћом дисања. Код обичног говора дисање не изискује никакав напор мишића, то је најприкладнији издисај за говор.

Потом су наставници поднели извештај о стању и успеху ученика-ца по разредима, па је установљено овакво стање:

I разред има 12 ученика-ца од којих одличних 4, врло добрих 3, добрих 5.

IIa разред има 13 ученика-ца од којих одличних 7, врло добрих 4, добрих 2.

IIb разред има 15 ученика-ца од којих одличних 6, врло добрих 3, добрих 5, слабих 1.

IIIa разред има 7 ученика од којих одличних 4, врло добрих 1, добрих 2.

IIIb разред има 7 ученика-ца од којих одличних 1, врло добрих 2, добрих 4.

IV разред има 12 ученика од којих одличних 7, врло добрих 1, добрих 3, слабих 1.

V разред има 11 ученика, од којих одличних 3, врло добрих 2, добрих 6.

VI разред има 9 ученика-ца од којих 7 одличних, добрих 1, неоцењен 1.

VII разред има 8 ученика-ца од којих одличних 3, врло добрих 3, добрих 2.

III

Управник истиче потребу набавке умиваоника и прибора за умивање по разредима из хигијенских разлога, али с обзиром на средства то би било могуће прибавити у I разреду, где је за то потреба највећа.

Наставници I разреда траже да се набаве помоћна средства-инструменти за изазивање гласова и артикулацију, кашика-зонт. Управник то прима к знању па напомиње да наставници нарочито пазе на телесни и душевни развој ученика да би деца постигла што веће успехе и оправдала материјалне жртве, које за њих држава улаже. У погледу васпитном и послушности такође треба водити рачуна, да деца ускладе своје понашање са интересима и захтевима Дома и његовог угледа. Она деца, која би непоправљиво реметила тај

ред не би могла и даље остати у заводу и својим рђавим примером тровати своју средину-другове-це. То је био случај са двојицом одраслих питомаца.

Бједов-Имам у разреду неку децу, која не могу паралелно пратити наставу са осталом, један је ученик екстеран, а други атрофиран. Управник испомиње да је један поново примљен одлуком Министарства, атрофирање, не може артикулисати. Зато нека бар научи да пише. Други је екстеран и ако не може постићи успех у настави, не кошта државу као деца која су у интернату о државном трошку.

У погледу одговорности за успех указаћемо када буде било потребно те г. Бједов неће имати непријатности, због ове деце.

Новаковић-реферисао сам управнику о поступку васпитача Ђорђа Стојиљковића. Деца се жале да их немилице туче, да им се спречава разговор, кретање и читање. То је дресирање, а ми се као педагози не можемо с тим помирити, и нама је да том човеку скренемо пажњу да то више не чини. Такође се понаша и према послузи, на пример према куварици, па и према другим васпитачима. Тај исти Ђорђе се тако дрзнуо и на колегу Марића па и на мене, када нас је хладноћа натерала за време одмора у собу намењену за његову радионицу. Из свих тих поступака испоставља се као неки нежељени диктатор.

Управник-позвао сам га и наредио да корбач баци, јер од корбача нема позитивног резултата у васпитању.

Николић-подноси оставку на режисерску дужност мотивишући то због заузетости у првом разреду, где мора мало више остати и изгубити од радног времена будући да је тај разред делимично формиран тек његовим повратком у овај завод, он је ову дужност дуже времена обављао, па би се могли и остале колеге изређати. Управник умољава г. Николића да обавља још мало ову дужност па ће мо на идућој седници решити то питање, што је г. Николић прихватио.

Потом је г. Николић прочитао извештај о стању благајне фонда питомаца Дома које на крају 1939. године износио десет хиљада петсто тридесет девет динара.

Сав овај новац је уложен на књижици код Државне хипотекарне банске филијале-Ниш, то показује књижица и дневник

касе, коју су наставници видели. Прочитана су правила фонда, да би се нови наставници упознали са њима.

Новаковић-из фонда се види да се умрлим члановима фонда чине помени. То треба урадити јер би то био и подстрек за нова уписивања, па затим предлаже да се из фонда извади једна сума, којом би се најсиромашнији ученици помогли у оделу и обући, јер су потпуно оскудни у томе.

Брајовић-напомиње да је фонд мали, да би сума која би имала ма и најмањи ефекат на намењену сврху могла исти фонд исцрпсти, а последице тога већ после који месец не би се ни познала. Ако би се могло купити нешто веша и сличног прибора, могли би већини помоћи и са мањом сумом. Иначе мислим било би добро спремити један програм, који би приказали овде и ван. Исти да обухвати живот глувонемих у школи и животу. Добро спремљен био би за нашу средину новина која заслужује пажњу, а уједно би била одлична пропаганда за наше младо школство.

Николић-банске управе које издржавају исвесну децу у заводу предвиђају у својим буџетима и одевање деце, по накнадно поднетим рачунима. То би нам знатно олакшало. Ове напомене збор прима знању са напоменом да се по њима поступи, па г. Томић напомиње, да би требало поново објавити у новинама имена свих чланова фонда и захвалнице њиховим породицама, како би подстакли друге дародавце. О том би се могле обавестити и Краљевско Намесништво, да постоји у заводу Краља Александра I у Јагодини фонд сиромашних ученика, те би можда обзиром на име и назив фонда нешто за исти фонд учинили.

Након ове дискусије присупило се избору управног и надзорног одбора фонда, те су изабрани у управном одбору:

Г. управник Кузмановић, председник, Милан Милојевић, секретар-благајник и Томан Брајовић, а у надзорни одбор: г-ђа Стојановић и г. Бједов.

Овиме је седница закључена.

Водио записник

Тома Брајовић

Председавао

Мил. Кузмановић

93.

*Предавање управника Дома глвонемих М. Кузмановића
о фонетици*

ФОНЕТИКА

Фонетика је знаност о творби, каквоћи, својству и употреби људског говора, зато је знаност акустике.

Важност: 1) Учи разликовати правилне гласове од неправилних, 2) Уклања говорне грешке, 3) Са њом се постиже лепи говор, 4) Потребна је филологу да учи стране језике. Артикулациона база је фиксно постигнута подлога говорних органа који су приправљени за изговор (Скверс).

О говорним органима уопште

Темељ за све гласове јесте долазећа струја из плућа-дисање. Ово је уједно материјал, који код пролза кроз гркљњан, уста и нос помоћу разних звукотворних артикулација, буде прерађен у поједине гласове. Као говорни органи долазе у првом реду у обзир органи дисања: плућа и душник, као творитељи за говор потребне зррачне струје, затим артикулациони и резонантни органи (говорни органи у ужем смислу): гркљан, уста и нос. Пошто је нос уједно и пут којим улази и излази зрак приликом дисања, а уста опет служе за примање јела, пригодна и за удисавање и издисавање, то долази у обзир као говорни орган: грло и плућа делују код говора као мехови и цев код оргуља, грло са гласницама према најновијем истраживању не делује као језична свирала него контра свирала, уста и нос одговарају као насадна цев, зато се често налазе означеним као „Ансапроро“. Тачне обавести о физиологији говорних органа глас а и говора са сликама налазе се у великим приручним књигама физиологије од Л. Хермана: Психологија гласа и говора. Такођер Гуцман: Психологија гласа и говора од Гуцмана, назначено је да је такође добра књига као добар преглед експерименталне фонетике. Експериментално-фонетски часописи Ревис д фонетик, издавали су Рузелорд и Периот 1911. године. Даље часопис Фор Гуцман и Калција 1913. године. Апарате за експерименталну фонетику објављивале су паришке фирме Чарлес Вердин такође од фонетичара експерименталног фонетског лабораторијума. Управитељ Абе Рузелот, семинар колонијалних

говора у Хамбургу (управитељ др Калција) с једноставнијим апаратима за школе.

Органи дисања

Центар свих органа за дисање је грудни кош. Његову еластичну базу твори дијафрагма. Највећи део прсне, односно грудне шупљине испуњују плућа. Између десног и левог плућног крила улази одозго душник. Душник се грана најпре у десну и леву плућну грану (бронхије) а онда се разграњује по плућним крилима. Овде се налазе плућни мехурићи у којима се измењује плин између крви и удисаног ваздуха-зрака. Ради тока еластичног ткива, плућа су слична врећи, која се због испуњеног садржаја-запремине шири, а када притисак престане она се опет стисне. Код обичног дисања оснива се удисавање дизањем трбушног покрива (трбушно дисање) делимично увак се понављају у контра дикцији опита, па делимице нагибају ребара (прсно, грудно дисање). Тиме се повећава грудни кош, а спољашни ваздух долази у душник и плућа, тако да повећани грудни кош сасвим испуни. Издисање се збива тако, да се осет подрпут добивеним притиском трбушне утробе врати у свој првобитни мирни положај, а ребра међутим, производе одговарајућегибање. Удисавање и издисавање ваздуха за које одприлике треба исто време догађа се обично кроз нос.

Мирно сисање иде без икаквог гласног шума, но, није потпуно нечујно. На ненормалном удисању почива: штуцање, јецање, зевање, муцање, на ненормалноме издисају: кихање, кашљање, смејање и уздисање. Штуцање је једнократни грч. Зевање је слабо, грчевито деловање грудних мишића. Кихање је једнократно стезање мишића, који суделују код издисања. Кашљање и смејање је растављање појединачних аката издисаја у кругу више или мање јачих махова издисаја. Уздисање је слично растављању с још слабијим деловањем појединих махова.

Становите сметње дисања у артикулационим органима показује пухање, хркање и стењање, које се у говору не употребљава као глас. Код пухања иде брза зрачна струја кроз отворени пут зрака. Код хркања она пролази ван кроз тесноћу и носи вибрацију стена, тако да настаје много следећих експлозивних гласова. Код стењања настаје шум, кад буде затворена зрачна струја изненадно слободна. Мало употребе налази се у цивилизованом говору артикулација шума помоћу језика и непца и фућкања (стварање гласа усницама) али

артикулација шума помоћу језика и непца гласови припадају систему гласова, на пример код јужно-америчког говора.

Код говора је процес дисања нешто другојачији, јер за себе издисавање неизискује никакво особито деловање мишића, то је најприкладнији издисај за говор, те се и искључиво употребљава. Код суделовања мишића скраћује се трајање удисавања, а издисавање се продужује и јакост дисања у малим паузама, идуће издисавање се продужује и јакост се према потреби уреди.

Код говора узима дах свој пут искључиво кроз шупљину устну, која кроз грло има да прими све говорне артикулације.

Управитељ Дома глвонемих

М. Кузмановић

94.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
28. фебруара 1940. године*

Записник

Седнице наставничког већа држане 28. фебруара 1940. године у канцеларији управника Дома. Седници су присуствовали г.г. Кузмановић, Николић, Новаковић, Милојевић, Милојевић Стела, Милојевић Бранка, Бједов, Томић, Лабан и Брајовић.

На дневном реду је: I предавање Артикулациони и резонантсни органи, II извештај г. Бједова са седнице наставника дефектне деце из Београда од 16. фебруара т.г. и III питања и предлози.

I

Предавања г. управника Артикулациони и резонантсни органи.

Ово предавање је наставак предавања из области анатомије и физиологије говора. Предавач говори о душнику и његовом положају. Описује положај и грађу гласница које се од плоче прстенасте рскавице вуку из мишићног свежења тробродне гласилнице, истиче значај и функције гласилница. Објашњава функцију дисања где је код обичног дисања грлени поклопац уздигнут и гласна је пукотина у своја оба два дела отворена.

Право запослено грло је код говора, код постојања гдекојих гласова заиста и не учествује будући да исту улогу игра као и код обичног дисања и остаје сасвим подељен саставом тесноће или затвора постизава шуме у грлу. Објашњава функцију гласилница

при шаптању, јаком и обичном говору. По Музехолду и по Гуцману мицање гласилница је и од титрања (слично као код контрасвирања) битно мицање према ван, а секундарно према горе, такозвано да иде лево и десно према горе с непознатим уклањањем висина гласова којим човечије тело располаже, обухвата нешто око 4 октаве, док код појединих око 2,21 октаве. Висина и дубина зависи од дебљине гласилница.

II

Реферат г. Бједова са седнице наставника дефектне деце држане у Београду 16. II т.г. Седница је држана у школи Змај Јове Јовановића 16. II 1940. године у присуству 40-50 наставника, неких школских надзорника, г. Скале који је реферисао присутнима о том конгресу. Председавајући г. Шиљак, отворио седницу, објавио програм седнице, реферат г. Скале о конгресу држаном у Женеви 1939. године, где је г. Скала учествовао као делегат Југославије. Практично предавање г-ђе Раковић Љубице, реферат г. Ванлића, професора Више педагошке школе о отварању-отцека за спремање наставника дефектне деце и питања и предлози.

Г. Скала рекао је да су конгресу присуствовали представници скоро свих земаља Европе и Америке. У почетку се је рачунало да ће се тај конгрес одржати у Пешти, јер тамо постоји на универзитету катедра за образовање педагога за спремање наставника дефектне деце. Али прилике су седиштем учиниле Женеву. У облику врло пластичног и јасног извештаја о својим утисцима г. Бједов подвлачи извесне моменте који су значајни и као такви карактеришу овај конгрес. Конгресу су присуствовали поред наставника и лекари-психијатри и заинтересовани људи других професија, које имају иоле везе са дечијом дефектношћу односно абнормалношћу, образовањем, васпитањем и лечењем такве деце. Конгрес је носио карактер више информативне приеоде, ради што ближег упознавања и контакта радника на овом пољу. Председавао је конгресу делегат из Будимпеште који мисли да је човек једно биће које осећа срећу и схвата патње и да помаже у патњама на начин који је достојан човека. У том смислу вођена је дуга стручна дискусија која је и истакла пут за образовање, васпитање и социјално збрињавање дефектне младежи оценила као најбољи, најкориснији и најчовечнији. Углавном делегати су се сложили у томе да васпитање дефектне деце треба да заузме цело људско друштво, како би га могло приближити срећи а у неким одговорностима нормалних људи. Истицано је да се повуче

једна линија између начина васпитања нормалне и ненормалне деце и да се педагогија абнормалне деце, гради на научној основи, јер теорија о томе управо и не постоји. Поднесени реферат г. Бједова је топло поздрављен и са задовољством примљен.

III

Након извештаја г. Бједова управник г. Кузмановић напомиње наставницима да пазе, да се наставни програм и план што боље и потпуније изводи у колико је то могуће, при чему изричито пазити да се најглавније ствари што боље обраде и утврде. Упућује наставнике на уџбеник Медведова. Указује на вредност вежбања и утврђивања говорних форми облика, како на часовима језика тако и при обради осталих предмета, јер је првобитна вредност образовања глувонемих говор.

Новаковић: напомиње да је у извесним случајевима кад кад немогуће придржавати се програма, јер се то увек не може постићи обзиром на дечије способности и потребе градива које треба савладати.

Бједов: указује на потребу дечијег читања и понављања градива у времену занимања ван школског времена. У вези са предавањима и дискусијом о њима Новаковић истиче потребу, да се та предавања унапред за извесно време саопште наставницима, како би били заинтересовани истим предавањима, те би наставници сконцентрисали пажњу на послу о коме се говори и тиме о њој подробније дискутовали.

Бједов изјављује да ће за идућу седницу одржати предавање из области васпитања: О васпитању у опште-понаособ глувонеме деце.

Милојевић Милан: Указује на потребу практичног предавања уз теориска каква би имали конкретну примену теорије у практичној пракси. Тако би се најбоље упознавали са методским принципима и измењали мишљења о тим питањима. Тако би млађи наставници налазили правилне и најбоље путеве који би ишли у самосталном наставном реду.

Новаковић у вези са овим примећује, да би та предавања требало одређивати непосредно пре извођења истих т.ј. да та предавања не буду нарочито припремљена.

Брајовић: по питању практичних предавања мисли да би се могли придржавати распореда часова код дотичног наставника где би се предавање држало. Тако би имали прилике упознати спонтан начин

како поједини наставници стварно држе предавања која редовно у пракси нису заступљена.

Након тих предавања би се о истим дискутовало и указивало на добре и рђаве стране предавања. Угледна предавања уколико много не одступају од могућности примене у наставној пракси била би корисна.

Лабан изјављује да је г управнику пријавио теориско предавање: О предшколској припреми у васпитању глувонемице деце.

На крају г. управник указује наставницима на важност фонетике, патологије као дисциплина обилно примењених у васпитању и образовању глувих.

О томе г. Бједов истиче корисности познавања извесне теорије која је темељан услов за сналажење и путоказ у наставном раду ка наставничковој способности у сналажењу је пола отворен пут за експерименталан рад.

Након тога је закључено да се предавања држе једанпут седмично.

Николић је поднео оставку на режисерску дужност, па је за режисера изабран г. Лабан Божица. Овим је седница закључена.

Секретар

Томан Брајовић

Председавао седници

М. Кузмановић

Артикулациони и резонанц органи

Душник води горе у грло. Он прима свој облик од штитне хрскавице, чија два крила творе спреда осетљив и често такође видљив брид, док од трага свако за себе стоји, да плоча печатно прстенасте хрскавице ту место налази. Спреда је прстенаста хрскавица као отврднута, на душнику седећи прстен лако се оћути. Према горе налази се штитна хрскавица у средњим (предњим) и по старничним (стражњим) опнама (везама) мембранама језичне кости и штитне хрскавице. Упориште је на језичној кости, копитастог облика, чији се облик исто тако може оћутити опипом.

Од плоче прстенасте хрскавице према бриду штитне хрскавице вуку се из мишићног свежња тробридне гласилнице. Он пролазе десно и лево у постраничке стенке грла и прекривене су као и цела унутрашњост грла са слузницом. Међу гласилницама налазаће пукотина може се помоћу покретних мишића пирамидне хрскавице сасма или делимично затворити. Те хрскавице имају од прилике

облик тростране пирамиде. С темељем седи она горе на плочи прстенасте хрскавице, док је површина са стране с једном гласилницом сраштена. За напетост гласилница служи доњи држач штитне хрскавице, и који га са штитном хрскавицом веже за мишић прстенасто штитне хрскавице.

Непосредно надгласилницама налази се лево и десно у грленим стенкама дубоко према горе идућа увала Морганијева врећица. Тако држ гласилнице карактер слободно лежећих шиљастих бридова. Ти преко Морганијеве врећице висиће слузно кожни набори означени су као криве гласилнице. У свему има горњи грлени простор међу гласном пукотином и горњим излазом у грло, лик једне трбушасте шупљине.

У средњој мембрани међу језичном кости и штитној хрскавици седи држач грленог поклопаца, тако да овај, клици у облику срца или крушке сличној хрскавичавој плочи, иза језичног корена у висини стрчи и држи отворен горњи улаз у грло, тако дуго мишићна је мембрана напета. Међутим кад се грло диже као код гутања буде грлени поклопац спуштен и исто затвара, тако да не може запасти у „криво грло“ или „криви гркљан“. То значи у грло или душник се поклопац може дохватити прстом, ако је уз језични хрбат и језичном корену води.

Код обичног дисања грлени је поклопац уздигнут и гласна је пукотина у своја обадва дела отворена. Грло скрби на тај начин за незапречен пролаз зрака, он већ својом грађом пречи да душник, сличан једњаку, буде стиснут у мирном положају.

Право запослено грло је код говора. Код творбе гдекојих гласова заиста он не учествује, будући да исту улогу игра као и код обичног дисања и остаје сасма одељен, творбом тесноће или затвора постизава шумове у грлу. Код множине гласова је суделовање грла као производиоца гласа од знаменитости. Буду ли на име гласилнице примерно приближене и натегнуте, тада је зрачна струја у стању те понављајуће ударце пренети у звонеће титрање. Тај тако изведен звук зове се глас. Код шаптања глас је замењен на гласилницама творећим шумом од непроменљиве гласне висине, у ком зрачна струја кроз јако сужену гласну пукотину или затворену гласну пукотину продире кроз отворену зрачну пукотину.

По Музехолду, такођер и по Гуцману мицање гласилница је код титрања (слично као код контра-свирања) битно мицање према ван, а секундарно према горе, с незнатним уклањањем.

Висина гласовне скале, коју човечије грло на располагање стојећих гласова обухвата нешто око 4 октаве, код појединих индивидуа ипак ретко више од 2,5 октава, код говора 1,5 октова, висина или дубина положаја гласа у опште овиси о дужини и дебљини гласилница, будући дуже и дебље гласилнице код мушкараца погађају дубље гласове, а код жена и деце за 1 октаву више гласова, погађају краће и тање гласилнице. Различита висина гласа унутра такога опсега буде кроз различите ступњеве напетости гласилница и јачине зрачне струје постигнута.

Једнака висина гласа код појачавања или ослабљивања гласа кроз јачи или мањи одводни уздах тим је одржана, да напете мишићне радње истодобно попуштају или се множе.

Глас у говору колеба код мушкараца од А до Л или Е, код жена и деце од А до Л I или Е I.

Управник Дома глувонемих
М. Кузмановић

95.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
29. марта 1940. године*

Записник

Наставничког већа Дома глувонемих држане 29. марта т.г. у канцеларији управника Дома. Присутни: г.г. Кузмановић, управник, Стојановић Љубица, Николић Радован, Поповић Нада, Веселиновић Душан, Милојевић Стела, Милојевић Милан, Бједов Јаков, Новаковић Милосав, Брајовић Томан и Томић Вићентије.

Дневни ред:

1. Читање расписа и наређења.
2. Предавање г. Бједова „О васпитању-на начелима опште педагогије.
3. Питања и предлози.

I

Управник г. Кузмановић чита наставничком већу два акта достављена од Министра социјалне политике и народног здравља, отсек за заштиру матера и деце, од којих се први односи на пројектовање приредбе глувонемих и слепих „Чујте нас недужне“ а

други којим се управа извештава о послатом материјалу за одела и обућу деце, коју треба за екскурзију припремити, које су наставници прими к знању.

II

Г. Бједов-предавање „О васпитању на начелима опште педагогије“.

Предавач г. Бједов на почетку предавања истиче обилност појма васпитања, јер се може васпитати целокупно људско биће свестрано, као и поједине психофизичке области тога бића. Под васпитањем наглашава предавач подразумевамо: сваку планску и систематску утицајну делатност старијег на млађе.

Да се развију њихове психофизичке снаге и способности до одређеног облика-па закључујем „Васпитање јесте помагање индивидуи да што лакше прође кроз извесне фазе живота до свог сазревања за самосталност и друштвени живот.“

Говори о објекту и субјекту васпитања, њиховом односима, одликама васпитача, склоностима и способностима васпитача и васпитаника, о могућности користи и важности потстицања развитка дечијих добрих склоности у одређено веме, јер се васпитање може применити на младо људско биће.

Говорећи о значају и личној и друштвеној важности васпитања, указује на мишљења великих педагога и филозофа и Христове речи „пустите децу к мени.“

На свега следује логичан закључак да се ти мали „микрокозми“ не смеју оставити себи, јер би као морнар с потонулог брода били избачени на острво пропасти без људске помоћи. Могућност васпитања доказују и најсавременији психолошки и педагошки закони, јер је јасно да се интелектуалне способности могу развири продубљено и површно. „Трагови васпитачевог утицаја могу бити дубљи и плићи.“ Питању ко треба да буде васпитач, предавач даје одговор кроз културно историска схватања овог проблема разних народа у разним временима и приликама. Из свега седа закључити, да прави васпитач мора бити умно и морално развијен до највеће мере. Мора имати разумевања и осећања за заједницу и појединца чији интереси зависе од добре заједнице, као и заједнички од појединца.

Моменат личности педагога нарочито је подвучен примером како одабирамо својој деци мајстора код кога треба да учи занат. Тамо где је посао много једноставнији па људи прођу читав град и

масе занатлија док не дођу на право место. Како ли стоји питање избора васпитача-мајстора изграђивања духа. Ако васпитач није на свом месту онда он неће направити оно зло које прави рђав занатлија. Док ће занатлија покварити кудељу вуне, парче гвожђа, дрвета или камена, дотле ће рђав васпитач покварити душу, поквариће малог човека. Замена се може извршити неким другим материјалом, а последице су далекосежне. Говори о примеру васпитача и казнама подражавању васпитачким квалитетима и афектима индивидуалности васпитаника, тако предавач може младог човека-о периодима развића физичког и душевног.

У дискусији о предавању су узели учешћа г.г. Милојевић Милан, Новаковић Милосав и Брајовић Томан.

Г. Милојевић напомиње да би предавање г. Бједова, иначе интересно и сређено, заиста било и потпуно, да је предавач обухватио и трећи елеменат из оквира оваквог проблема. Поред питања: васпитаник, васпитач, које садржи појам васпитање необично је важан и социјални моменат и утицање средине на васпитаника-његов однос према заједници и одавде према њој.

Г. Новаковић се задржава на потребној садржајној обилности теме-васпитање, која треба да пређе оквир једног предавања, јер она управо обухвата целу педагогију. Примећује дефиницију циља а и појма васпитања, коју је предавач употребио формулишаћи га као схватање нове педагогије „утицање на способности у смислу друштвених идеала“.

Г. Брајовић: По мом мишљењу предавању заиста може да недостаје што није речено о средини у којој дете живи њеном утицају и значају на васпитање, како је то приметио г. Милојевић.

Додао бих, да је то врло важан моменат са којим се ми педагози сваког дана срећемо. Изукршност и испреплетаност интереса појединаца и друштва у које су појединци уопчани као карике у ланцу, дана је најважнији социјални, а самим тим правни и у првом реду педагошки проблем. Целисходно решење интереса средине и васпитаника у смислу друштвеног добра је крајњи циљ и сврха васпитања. За то би нам добро дошла и у том смислу опажања г. Бједова, који на се апсолутно задовољио својим излагањима и применама, које је навео. Ако би њему урођеном тактичношћу и хладнокрвношћу учинио нешто у том смислу у другом делу свог предавања, било би интересно и корисно.

Тиме је седница завршена.

Водио записник
Тома Брајовић

Претседавао седници,
Милован Р. Кузмановић

Наставници школе

96.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
23. маја 1940. године, са напоменама изасланика о извршеном
прегледу Дома глувонемих*

Записник

Седнице наставничког већа-збора државне народне школе Дома глувонемих Краља Александра I Ујединитеља у Јагодини одржане на дан 23. маја т.г., а по извршеном прегледу рада од стране изасланика Г. Министра просвете.

Преглед рада извршио је изасланик Г. Министра просвете Вукашин Марковић, наставник у дане 20, 21, 22 и 23 маја 1940. године а на основу одлуке од 7. маја 1940. године.

Присутни: Марковић Вукашин, изасланик Министра просвете, Кузмановић Милован, управитељ школе Дома, Николић Радован, Стојановић Љубица, Томић Вићентије, Лабан Божица, Веселиновић Душан, Брајовић Томан, Новаковић Милосав, Милојевић Стела, Бједов Јаков, Милојевић Милан, Милојевић Бранка и Поповић Надежда.

Дневни ред:

1. Изасланикове констатације и напомене о извршеном прегледу у појединим одељењима.
2. Напомене наставника.
3. Жељи и предлози.

I

Седницу је отворио и водио Марковић Вукашин, изасланик Министра просвете. После краћег поздрава изасланик је о извршеном прегледу изнео следеће:

У школској 1939/40. годину у школи Дома било је 2 прва разреда, један други, два трећег, један четврти, један пети, један шести и један седми разред. У свима разредима било је ђака од којих 54 ученика и 42 ученице.

У Iа разреду од 23. откобра 1939. године ради Николић Радован, наставник. Уписано је 6 м и 7 ж, свега 13 ђака.

Приликом прегледа рада наставник је на градиву из очигледне наставе оперисао са говорним објектом-шта је то, служећи се притом стварним предметима (оловка, перо и др.) и сликама. Ученици су давали одговоре појединачно а затим и у хору. На нормалан и јасан изговор наставник је обраћао пажњу и чинио потребне исправке. Са изговарања речи прешло се на изговарање и писање реченица, при чему су и ученици сами постављали питања једни другима.

Артикулација је добра и јасна. Ученици располажу добрим бројем представа и појомова. Градиво предвиђено за први разред пређено је. При обради градива у обилној мери коришћена су

очигледна средства, предмети и цртежи те су дечије представе и појмови јаснији и потпуни. У вези са букварском наставом ученици су у цртанкама и свескама цртали, илустровали и писали, а наставник је са представе и појмова израдио увећане цртеже са исписаном речи представ-појма.

Рачун је обрађен у оквиру бројног низа 10.

Дневник рада и остале службене списе наставник води редовно.

Рад наставника школске 1939/40. годину оцењује се са оценом **ОДЛИЧАН**.

У Iб разреду ради од почетка школске године Стојановић Љубица, наставница. Уписано је 6 м и 7 ж, свега 13 ђака.

Полазећи од вежбе дисања, вежбе говорних органа, изговарања одвојених самогласника и сугласника, а затим њихово спајање у слоге и речи наставница је поступно и успешно урадила овај говорни облик, понављајући притом пређено градиво очигледне букварске наставе, које је изведено у цртежима истакнутим у учиниоци.

Весели и неусиљени ученици давали су тражене одговоре. Погрешке у изговору наставница је исправљала, притом је показала окретност и познавање фонетичких правила која су потребна за исправљање неправилног изговора гласова.

Деца су код изговарања речи и реченица показала знање што је резултат довољног труда и знање довољних бројева представа и појмова.

Букварска и очигледна настава изражавала се у ручном раду и радовима од глине, папира, у боји и цртежима.

Наставница води уредно дневник рада.

Рад наставнице за школску 1939/40. годину оцењује се оценом **ОДЛИЧАН**.

У II разреду ради од почетка школске године Бједов П. Јаков, стручни учитељ. Уписано је 9 м и 6 ж, свега 15.

Полазећи од говорних облика: Наставник износи бројне примере из садржаја собе, појединих предмета а врши и пропитивање из рачуна. Питања су кратка и јасна. Наставник је за овим приказао обраду речи „надзорник“ полазећи од слободног разговора и питања: „ко је дошао и зашто је дошао господин“ и т.д.

Артикулација је добра и наставник исправља децу код изговора. Градиво предвиђено за овај разред пређено је и добро савладано. У вежбанкама и цртанкама упоредо су обрађене илустровано и писмено изражаване представе, појмови и остале илустрације. Поимање бројних количина и бројног низа извођено је на очигледан начин помоћу цртежа и илустрација. Ручни радови израђени су од папира у боји и пластелина. Рад у разреду отежавао је велики број ђака, што је од наставника изискивало много више напора да би се постигао жељени успех.

Службене списе наставник води уредно.

Рад наставника у школској 1939/40. години оцењује се са оценом **ОДЛИЧАН**.

У IIIа разреду ради од почетка школске године Веселиновић Ж. Душан, наставник. Уписано је 4 м и 3 ж, свега 7.

По принципу укупне наставе наставник је пропитивањем приказао сав свој рад у току ове школске године. Полазећи од питања: који је данас дан, шта има у Јагодини средом. Наставник је пропитивао о тргу, воћу и поврћу, занимањима: земљорадник, трговац, занатлија ослањајући се при том на дечије доживљаје.

На табли су исписане реченице и решавани рачунски задаци, при чему су ученици исказивали сигурност и спретност како у усменом, тако и писменом изражавању. У вежбанкама „говорни облици“, вежбанкама за рачун поред описивања градиво је приказано многобројним цртежима и илустрацијама. Грешке су марљиво исправљане од стране наставника.

Ради што боље очигледности у настави на зидовима учионице истакнута су настава средства, цртежи и илустрације, које је израдио наставник са ученицима у вези са обрадом наставног градива.

Предвиђено наставно градиво за III разред обрађено је и добро савладано.

Службене списе наставник води уредно.

Рад наставника за 1939/40. годину оцењује се оценом **ОДЛИЧАН**.

У IIIа разреду затекао сам и учитељицу на раду и хоспитовању Милојевић Бранку, која је започето пропитивање ученика наставила задржавајући се на разговору о хлебу и пекару, при чему су ученици драматизовањем приказали продају и куповину хлеба.

У току школске године Милојевић Бранка, замењивала је одсутне наставнике, а у Ia и Ib разреду под упутом наставника, радила

је цртање у вези са букварском наставом и ручни рад од папира у боји, пластелина и глинe.

У раду са глвонемом децом показује пажњу и интересовање за ову врсту наставе.

За рад у школској 1939/40. години оцењује се са оценом **ОДЛИЧАН**.

У IIIБ разреду ради од почетка школске године Брајовић Томан, наставник. Уписано је 5 м и 2 ж, свега 7 ђака.

Полазећи од питања: „познаје ли овога господина и одакле је овај господин“, наставник је пропитивао раније обрађено градиво и обрађене појмове: град, село, о саобраћајним средствима, људским занимањима и оријентацији у простору, доводећи притом у тесну везу градиво свих наставних предмета.

Артикулација је добра и наставник обраћа довољно пажње на правилно изговарање гласова, речи и реченица.

Вежбанке за говор испуњене су многобојним садржајем, али је у њима мало цртежа и илустрација градива.

Деца при настави исказују живе интересовање, весело расположење, а при том примерну дисциплинованост.

Градиво прописано за овај разред савесно је обрађено.

Наставник уредно води дневник рада и остале службене списе.

Рад наставника за школску 1939/40. годину оцењује се са оценом **ОДЛИЧАН**.

У IV разреду ради од 2. II 1940. године Милојевић Милан, учитељ на раду и хоспитовању. Уписано 8 м и 4 ж, свега 12 ђака, присутно 11 ђака.

Полазећи од питања: „шта је данас“ наставник је пропитивао пређено наставно градиво употребљавајући притом све говорне облике предвиђене програмом за овај разред. На правилну артикулацију и тачност одговора наставник обраћа довољно пажње-чини потребне исправке.

У вези разговора ученика и наставника око рачунских задатака, које су они писмено радили ћирилицом и латиницом, што је такође предвиђено програмом.

Ученичко знање је солидно и добро савладано. Артикулација је правилна.

Свеске за наставно градиво су уредне.

Наставник показује спретност и умешност за рад са глувонемима, те се његов рад за школску 1939/40. годину оцењује са оценом **ОДЛИЧАН**.

У V разреду ради од децембра 1939. године наставница Милојевић Стела. Уписано је 4 м и 7 ж, свега 11- присутно 10 ђака.

При прегледу рада наставница је пропитивала обрађено наставно градиво, полазећи притом од градива земљописне наставе. Питања су неизменично постављена од стране наставнице и ђака. Поред правилне артикулације ученици су давали и граматичке правилне, а и садржајно тачне одговоре на постављена питања.

Код случајева неправилне артикулације наставница је чинила исправке и трудила се при том да се добије што чистији глас.

Рачунски задаци решавали су усмено и писмено. У свескама за поједине предмете налази се градиво које је у току школске године обрађено. Свеске су уредне. Писање је добро.

Наставно градиво за V разред пређено је и добро савладано од стране ученика, изузев код два случаја теже заосталости.

Поред љубави према раду са дефектном децом наставница показује марљивост и умешност у раду. Службени списи вођени су уредно. Рад наставнице се оцењује за 1939/40 године са оценом **ОДЛИЧАН**.

У VI разреду ради од почетка школекс године Лабан С. Божина, наставник. Уписано 4 м и 4 ж, свега 8 ђака.

После очитане молитве наставник је у слободном разговору, а на принципу укупне наставе пропитивао наставно градиво обрађено у току ове школске године, употребљавајући при том разноврсне говорне облике.

У вези са овим пропитивањем писане су на табли реченице ћирилицом и латиницом и решавани рачунски задаци. Писање је читко и правилно а решавање рачунских задатака сигурно и брзо. Деца брзо и правилно читавају с уста других и дају одговоре са добром артикулацијом. Наставно градиво је добро савладано. Одговори су брзи и тачни. Опхођење и дисциплина у разреду примерни су. Писмене радње заступљене су у довољној мери. Градиво је поред описивања приказано цртежима и илустрацијама, којих је могло бити више. Писмени радови су уредно исправљани и оцењивани. Наставник уредно води дневник рада и остале службене списе. Рад наставника у школској 1939/40 години оцењује се са оценом **ОДЛИЧАН**.

У VII разреду ради од почетка школске године Новаковић Милосав. Уписано је 8 м и 2 ж, свега 10 ђака.

Наставник је питањем: „Одакле си ти“ -отпочео пропитивање градива из земљописне наставе па се потом надовезао на пређено градиво из осталих наставних предмета, полазећи увек при том од ближег, деци познатог ка даљем. У вези са решавањем рачунских задатака ученици су писали на табли задатке усмено и писмено. Писање је правилно и читко. Артикулација је добра. Наставник показује у раду добру вољу и спремину. Прописано је мало цртежа и илустрација уз ово писмено приказивање обрађеног градива. Службени списи вођени су уредно и савесно.

Рад наставника за школску 1939/40. годину оцењује се оценом **ОДЛИЧАН**.

Цртање, краснопис и мушки ручни рад III, IV, V, VI и VII разреду предаје наставник Томић Вићентије.

Цртање и ручни рад спроводе се по утврђеном наставном плану и програму у школи за глувонеме. Како цртежи, тако и радови од папира у боји и радови од глине и другог материјала у тесној су вези са обрађеним појмовима, градивом стварне наставе, геометрије и другог. На саксијама од опека рађене су народне шаре, док су у дрворезу рађени радови и друге стварчице са разним фигурама.

Радови су врло лепи. Цртанке уредне. Поред закључка о уложеном наставничком труду, да се дође до оваквих радова, да се закључити о његовој великој љубави, солидној стручној спреми и смислу за рад који обавља са глувонемом децом.

Рад наставника за школску 1939/40. годину оцењује се са оценом **ОДЛИЧАН**.

Женски ручни рад од I – VII разреда предаје Поповић Надежда, учитељица женског ручног рада. И њени ручни женски радови рађени су према наставном плану и програму за ове школе, само су ови радови по природи различити од осталих наставних предмета. Доминирају косовске шаре на платну а поред тачних пробних ручних радова (некрстице) видимо већ у другом и трећем разреду лепо израђене јастучиће са некрстицама, руским везом и косовским орнаментима. У IV, V, VI и VI разреду рађени су крупни и ситни гоблени, уметци, чипке, столњаци и хаљинице са народним шарама. Материјал за рад набављала је управа Дома, али су набављале и саме ученице.

Радови су лепо и пажљиво израђени и неки од њих гоблени представљају и неку вредност, ако би се изложили продаји. Наставница је исказала код ових радова да има смисла за избор практичних радова, али исто тако и способност да упути ученице у прецизно и укусно рађење ручних радова. Рад наставнице за школску 1939/40. годину оцењује се са оценом **ОДЛИЧАН**.

Схватајући велику потребу да се глувонемим ученицама док су на школској обуци у Дому, пружи могућност стручног оспособљења за кројење и шивење мушког и женског рубља, дечијих хаљиница и хаљина за одрасле, што ће им у животу моћи да користи за самостално стручну зараду, управа Дома слепих Краља Александра I Ујединитеља у Земуну сматрајући овај Дом као огранак Дома у Земуну ангажовала је 25 X 1939. године г-ђу Ленку Симеуновићку, шнајдерку, за хонорарну шнајдерку Дома глувонемих у Јагодини. Овим је омогућено да су већ током ове школске године ученице Дома могле саме кројити и шити себи рубље, хаљинице и друге потребе и тиме почети на свом спремању за будућу сигурну егзистенцију.

Школом Дома глувонемих и заводом управља Кузмановић Милован, који пожртвовано ради за добро и напредак ове лепо организоване установе. Администрација и остали службени списи су у најбољем реду. Наставничке седнице одржаване су и на њима су расправљана питања која се односе на школу и Дом.

Са ученицима Дома ове године приређена је научно пропагандна екскурзија по местима ван Јагодине, приликом које су давале школске приредбе, које су поред доброг материјалног прихода имале велики морални успех, у сваком месту где су приређене. Заслуга за извођење ове екскурзије припада управнику и наставницима Дома.

Ред и чистоћа у Дому су примерни. За несебичан и пожртвован рад у служби као управитељ школе Дома глувонемих Милован Кузмановић, за школску 1939/40. годину оцењује се са оценом **ОДЛИЧАН**.

II

По прочитању предњег наставници нису имали примедбе.

III

Са овим је седница завршена.

Водио записник

Мил Новаковић, наст.

Претседава

Изасланик Мин. просвете
Вукашин Марковић

Управитељ школе
Милован Р. Кузмановић

97.

*Постављање Мирјане Делић
за учитељицу ручног рада*

Краљевина Југославија
Министарство
Социјалне политике
и Народног здравља
Отсек за заштиту матера и деце
Референт за абнормалну децу
21. XI 1939. године

**Министарству просвете
-Оделењу за народне школе-**

Београд

Неопходно је потребно да се глувонеме девојчице за време школског образовања што боље спреме за привреду. Иако се на томе увек инсистирало, ипак се није могла реализовати жеља у том правцу, пошто сем мање значајнијих ручних радова (везова и осталог) нису могле глувонеме питомице што друго научити од своје учитељице за ручне радове, која је у Дому, јер од кројења и шивења рубља и хаљина није било ни говора. То је руководилко да се ангажује хонорарна кројачица од 1. овог месеца, да она кројењу и шивењу обучава глувонеме девојчице, што се види из решења Управе Дома слепих Витешког Краља Александра Првог Ујединитеља у Земуну од 25. октобра 1939. године, које се прилаже, како би се што боље спремиле за будући живот. Постављањем једне стручне учитељице, која поред осталих ручних радова, зна кројење и шивење рубља и хаљина, Дом глувонемих ће много добити. Пошто молила г-ца Мирјана Делић, учитељица домаћичког течаја у Багрдану, среза беличког одговара тим условима, то је овоме Министарству на темељу чл. 170 Закона о народним школама, част спровести предњу молбу Министарству просвете, са молбом да г-ца Делић са садањег места службовања, према молби, премести за учитељицу домаћинства и женског ручног рада са кројењем у Дому глувонемих Витешког

Краља Александра Првог Ујединитеља у Јагодини, из разлога наведених, јер је овој установи неопходно потребна. Она ће у Дому глувонеме девојчице поред осталог, обучавати и кројењу и шивењу рубља и хаљина како би што спремније изишле из ове установе по завршеној школској и занатској обуци и стеченим знањем користиле не само себи и својима већ и друштву. У толико пре да се премести у поменути Дом што је г-ца Делић иначе верена и жели ступити у брак са г. Душаном Веселиновићем, наставником у истом Дому, па ће тако заједно ово двоје будућих супружника бити са службом у једној установи и моћи много допринете на пољу васпитања ове недужне младежи и њиховом спремању за привреду.

По наредби
Министра Социјалне политике
и Народног Здравља
Референт за абнормалну децу
В. Рамадановић

98.

*Постављање Ленке Симеуновић за хонорарну учитељицу
кројења и шивења*

Краљевина Југославија
Министарство
Социјалне Политике
и Народног Здравља
Дом слепих
„Краља Александра I Ујединитеља“
25 X 1939. године
Земун - Александрово

Рађено у Дому слепих Витешког Краља Александра Првог
Ујединитеља у Земуну
25. октобра 1939. године

Као год и у Дому слепих Витешког Краља Александра Првог Ујединитеља у Земуну, тако исто и Дому глувонемих Витешког Краља Александра Првог Ујединитеља у Јагодини, ударени су први темељи за време прошлог светског рата, у Бизерти 1917. године. Школу за наше следе и глуве ратнике потписати је отворио најпре у Бизерти и по ослобођењу преселио и стабилизовао у институцијама

овога Дома и бившег инвалидског завода, јер је завод до његовог пресељења у Јагодину имао школу за глувонеме под Управом овога Дома. То је било до 1928. године, месеца јуна, јер се тада завод за глувонеме одавде преселио у Јагодину, на место на коме је данас. Према томе завод за глувонеме у Јагодини је огранак Дома слепих у Земуну и као год што овај Дом своју мисију спроводи у корист слепих оба пола, тако и у Дом глувонемих у Јагодини, поред мушких, примају се и женска глувонема деца, да би се ту школовала и спремила за корисне чланове друштва. Док мушка глувонема деца, поред школског образовања, уче и разне занате, глувонеме девојчице међутим уче школу и ручне радове. Иако се ишло за тиме за ових једанаест година од како постоји Дом глувонемих у Јагодини да се глувонеме девојчице, поред школе, и стручно боље спреме, ипак ту срећу да се остваре те жеље, само из разлога што наставнице које су их обучавале, осим извесних ручних радова, нису их спремале у ономе што би им највише користило у животу, после изласка из Дома. Нису девојчице обучавале кројењу и шивењу рубља и хаљина, већ само у неким ручним радовима и другим ситнији стварима из области тога рада, дакле ономе што би им врло мало вредило у њиховом будућем животу кад се разиђу својим кућама. Под таквим околностима глувонеме девојчице су одлазиле из Дома без потребне стручне спреме, пошто од својих учитељица за ручне радове и домаћинство нису много научиле да би радиле и стеченим знањем користиле. И да би се тај недостатак код садањих и будућих глувонемих питомица у Дому глувонемих у Јагодини, отклонио и девојчице што спремније одлазиле из ове установе својим кућама, Управа Дома слепих у Земуну, жели да са своје стране жртвује све што може жртвује за ову недужну дечицу, јер се рад овога Дома неограничава само на следе, већ он обухвата и остале недужне широм наше земље нарочито глувонеме у поменутом Дому, који је огранак ове установе, па стога

РЕШАВАМ

Да глувонеме девојчице у Дому глувонемих у Јагодини обучава кројењу и шивењу мушког и женског рубља, дечијих хаљина и хаљина за одласе женске, као и осталим кројачким стварима, госпођа Ленка, супруга г. Александра Симеуновића, мајстора-званичника, кројачица из Јагодине. Тај посао да обавља хонорарно три пута недељно од 3 до 5 часова по подне и труди се да као спремна

и одлична кројачица пружи знање и спрему глувонемим девојчицама, како би се из области тога рада постигао жељени резултат. Та грана стручне спреме, као год и настава у школи, за глувонеме девојчице је од велике важности, јер кад то науче и оду својим кућама оне ће моћи привређивати и бити од користи себи, својима, па и самом друштву.

За тај рад у име хонорара г-ђи Симеуновић исплаћиваће се месечно по 300 (триста) динара, рачунајући од 1. новембра па у будуће до мог даљег наређења, односно док тај посао буде вршила. Тај хонорар ће јој се рачунати од 1. новембра 1939. године, односно од дана када буде отпочела са тим радом, па надаље, а исплаћивати из прилога за следе у овоме Дому на основу чл. 4 Правилника о руковању са прилозима за следе. Из прилога за следе а тога што је Дом глувонемих у Јагодини огранак Дома слепих у Земуну, те с обзиром да се глувонемој деци што боље помогне у потребним случајевима, рад ове установе се не ограничава само на следе, већ он обухвата и остала недужна бића код нас, нарочито глувонеме, којима је као год и слепима помоћ неопходно потребна да би се оспособили и спремили за привреду.

Један примерак овог решења преко референта за абнормалну децу доставити Дому глувонемих у Јагодини, с тим, да Управа Дома поступи по напред неведеном.

По наредби
Министра Социјалне Политике
и народног Здравља
Референт за абнормалну децу
В. Рамадановић

99.

*Извештај о научно-пропагандном путовању ђака Домова
у Јагодини и Земуну*

Дом глувонемих
Краља Александра I
Ујединитеља
11. V 1940. године

Министарству просвете
Одељење за народне школе
Београд

Питомци-питомице Домова Витешког Краља Александра Првог Ујединитеља из Јагодине и Земуна извели су заједничко научно и пропагандно путовање.

Том приликом су у местима: Јагодини, Смедеревској Паланци, Крагујевцу, Чачку, Ужицу, Краљеву и Крушевцу извели 21 концерт-„Чујте нас недужне“.

Слепи и глувонеме су на овом путу приказали свима који су их видели и чули како та чудна симбиоза слепих и глувих-где заправо два човека чине једног потпуног-како они који су лишени интелектуалних чула: вида и слуха, успевају преданим радом, вољом, стрпљењем и методом да надокнаде те своје недостатке употребом других чула и да постигну уметничке рецитативне, музичке, интелектуалне и радне способности често пута веће од својих свечулних вршњака.

Недужни-глуви и слепи питомци-це Домова „Краља Александра Првог Ујединитеља“ крепљени правим разумевањем и признањем својих слушаца за њихове заслуге, ојачани додиром и узајамном помоћи својих другова, који не чују али виде и оних који виде а не чују, представљали су заиста једну изванредну допуну и хармонију способну за успехе у оном што предузму.

Та заједница након неколико часова постала је чврста, хармонична и хомогена-условљена нужном допуном и разумевањем. Брзо је успостављена веза. Глувонеме ученици су прионули у слободним часовима и часовима пажње учењу Брајове азбуке, којем пишу слепи. Слепи и ако не виде сјајном употребом чула пипања савлађују мимичке знаке и прстну азбуку глувонемих. Споразум речима је знатно допуњен. Жеље, потребе, мисли, задовољства и све друге што духовно веже свесна бића, већ је могло бити саопштено.

Као по команди глуви водичи прилазе својим слепим друговима и стоје им на расположењу у свакој прилици. И заиста само у таковој духовно интимно повезаној заједници слепи и глувонеме су могли прећи доста дуг пут, прилично места, у којима се по разним дворанама и импровизираним позорницама, без и једне пробе на њима, могли сасјајним успехом извести 21 концерт за 8 дана-просечно 3 концерта у једном месту.

Када се узме у обзир да су ти концерти трајали скупа 5-6 часова на позорници уз то припреме, прелаз из једне дворане у другу, преношење инструмената и других потребних ствари, онда то

представља прави рекорд брзине, ефикасне мобилности и пожртвованости наших питомаца-мица. Тиме су они такође задивили своје слушаоце.

Недужни су показали колико имају моралне снаге када је у питању њихова неодољива жеља, да покажу друштву колико жуде да буду изједначени са свечулним у правима и дужностима. Они су ту своју жељу поред уметничкога израза кроз свој програм изразили и речима:

Глуви-молим друштво да мене и моје другове и другарице изједначи са свечулним. Захвални школству које ме оспособи да могу мислити и говорити и занатству, које ми оспособи руке за хлеб, идем у живот с вером, да ћете нас разумети Ви према којима прилике нису биле тако зле! Чујете нас сви који можете да чујете, немојте бити глупљи од нас глупих!

Слепи-највећа наша жеља је да нас спасисте највеће људске беде и срамоте-живота од милостиње! Пружамо вам примере успеха недужних, који су школовани и образовани. Ми више нисмо слепи. Нас обасјава светлост знања и Вашег родитељског старања. Ми више нисмо терет породице, друштва и државе. Наша је једина жеља да нас и све наше другове и другарице изједначите са собом.

Једанаест хиљада слушаалаца их је видело, чуло и поздравило. Сви 11000 тих слушаалаца је зачуђено и изненађено њиховим успехом, мада су неки о њима чули, читали или их слушали на радио часовима.

Њихов успех је неизмеран, заправо сензационалан. Наши питомци-це су имали прилике да доживе и осете оно што је ретко могуће недужним. Доживели су да осете значај, користност, важност и помоћ заједнице којој припадају и симпатије, које су се развиле према тој заједници. Тиме је превазиђена она асоцијалност, саможивост и себичност која увек прати оне који у животну утакмицу ступају као појединци.

Недужни-глуви и слепи су задивили своје слушаоце. Слушаоци су заволели своје извођаче. Недужни-слепи и глуви питомци Домова „Краља Александра“ имају нових 11000 свесних пријатеља који су се уверили, да их треба помагати и збрињавати, не из сентименталности и болећивости, него из обавезе према људима који знају мобилисати и устостручити све своје духовне и физичке снаге, да би се с правом могли назвати људи равни људима.

Извесне тачке програма су примљене са изванредним изненађењем и дивљењем. Соло тачке питомаца слепих: Галевића и

Лазића-клавир, виолина и глувонемих: карикатурист Божовић и хорска рецитација глувих.

Ако прилике дозволе и брига о нашим недужним ученицима-цама буде предмет свесрдне пажње нас који се о њима старамо и оних које нас при томе могу помоћи, могли би извесне наше појединце једног дана ставити у ред осталих недужних великана познатих широм културног света а којима се поносе народи којима они припадају.

Обзиром на савремене прилике, брзину којом се за тако кратко време морао проћи доста дуг пут испуњен 21 концертом- толико предавања, масе добијених утисака, ограничена могућност предходне рекламе потребне за ову брзину, онда је и материјални приход са ових приредби изванредан-3.8710 динара.

Заправо такав материјални успех, кад би се из године у годину обнављао и проширивао на веће територије, представљао би сам за себе одличан извор материјалних средстава за збрињавање оних недужних, који живе од милостиње.

Наше прво научно и пропагандно путовање је било знатно условљено и омогућено материјалном и моралном помоћи управника Дома слепих из Земуна. Глувонема деца су добила потребан материјал за обућу и одећу да би пристojно и у опште могли поћи на пут, штампарија слепих одштампала је бесплатно 3.000 програма концерата, који су уз остали пропагандни материјал: проспекте, програме пута, апеле, писма, филмске дијапозитиве, плакате и летке били разаслати по местима куда смо пролазили.

Чланови фонда сиромашних ученика Дома глувонемих ће у сарадњи са наставницима наших питомаца глувих и слепих, ако им прилике дозволе једном анкетом покушати да припомогну решење социјалног збрињавања недужне деце тражећи од угледних социјалних радника, који су их чули да на том послу пруже своју сарадњу.

Ако не буде да „они који чују не чују-они који виде не виде“ по речима Њ. Св. епископа жичког др. Николаја, онда су наши недужни на добром путу ка правилном, културном и човечном решењу њиховог социјалног збрињавања и заштите.

Чланови фонда Милојевић и Брајовић су дали своје краће прилоге о важности и успеху наших концерата у часопису „Глас

недужних“, након штампања биће достављени том Министарству као и осталим заинтересованим установама и појединцима.

Чланови фонда
Томан Брајовић
Милојевић Милан

Председник фонда
управник Дома глувонемих
М. Кузмановић

100.

Записник

Записник седнице управног и надзорног одбора Фонда за помагање сиромашних ученика-ца

Седнице чланова управног и надзорног одбора Фонда за помагање сиромашних ученика-ца Дома глувонемих у Јагодини, одржане 8. маја 1940. године.

Седници су присуствовали чланови управног одбора: г Кузмановић Милован, управитељ, Брајовић Томан и Милојевић Милан, наставници, чланови надзорног одбора: Стојановић Љубица и Јаков Бједов, наставници, као и вођа пута Николић Радован, наставник.

Председник фонда отвара седницу и чита акт Министарства социјалне политике и народног здравља, референта за абнормалну децу у коме се тражи тачан извештај о научно пропагандном путовању као и извештај о приходима и расходима на том путовању. Истиче хитност одговора на тај акт. Затим умољава благајника фонда да поднесе рачунски извештај о приходима и расходима на том путовању.

Благајник фонда Милан Милојевић подноси извештај о приходима и расходима на научно пропагандном путовању питомаца Дома глувонемих. Истиче одличну и пуну сарадњу питомаца Дома слепих из Земуна и у име фонда одаје признање и разумевање Управи Дома слепих из Земуна. Истиче да је чист приход овог путовања намењен фонду и да износи 20697 (двадесет хиљада шестотина деведесет седам динара), што је свакако врло леп приход с обзиром на прилике под којима је наведено то путовање као и велики број питомаца који су пошли на то путовање. Истиче затим да је морални успех исто тако одличан и да сви могу бити веома задовољни и са материјалним и са моралним успехом. Затим подноси присутнима тачан приход и моли да га прегледају и одобре.

Приходи

Помоћ Минист. социјалне политике и народног здравља ..	1000 дин.
Помоћ Бана Моравске бановине	1000 дин.
Јагодина: добровољни прилози.....	2651 дин.
Јагодина: доходак од улазница	4824 дин.
Јагодина: приход од ђачке приредбе	643 дин.
Смедеревска Паланка: добровољни прилози	1047 дин.
Смедеревска Паланка: приход од приредбе за гимназију.....	623 дин.
Смедеревска Паланка: приход од приредбе за осн. школу....	452 дин.
Смедеревска Паланка: приход од улазница	1300 дин.
Крагујевац: приход од приредбе за Учитељску школу.....	724 дин.
Крагујевац: приход од приредбе за осн. школу (2 приредбе)	2061 дин.
Крагујевац: приход од приредбе за мушку гимназију	504 дин.
Крагујевац: приход од приредбе за женску гимназију.....	1112 дин.
Крагујевац: добровољни прилози	1082 дин.
Крагујевац: приход од улазница	3900 дин.
За пренос динара:	22943 дин.
Чачак: приход од приредбе за школе	514 дин.
Чачак: добровољни прилози	741 дин.
Чачак: приход од улазница	1648 дин.
Ужице: приход од две приредбе за школе	1900 дин.
Ужице: добровољни прилози.....	306 дин.
Ужице: приход од улазница	1850 дин.
Краљево: приход од школских приредби	992,50 дин.
Краљево: добровољни прилози	1270 дин.
Краљево: приход од улазница	1576 дин.
Краљево: враћено од прехране	12,50 дин.
Крушевац: приход од приредбе за гимназију	859 дин.
Крушевац: добровољни прилози	1822 дин.
Крушевац: приход од улазница	2276 дин.
Укупна приход динара:	38710 дин.

Из овог извештаја види се да је укупан приход био тридесет осам хиљада седам стотина десет динара. Након прегледа одобрава се ова свота као исправна.

Затим благајник фонда подноси присутнима извештај о расходима, за које напомиње, да иако је свота прилично велике ипак нису високи, јер је један део суме утрошен на организацију пута и рекламирање, а други део суме на пут и храну. Као је на пут кренуо велики број питомаца, то је са њима било потребно да крене већи број

наставника. Напомиње, да се тај број наставника морао повећати ради нарочитих околности под којима је изведен овај пут. То су у првом реду изванредне ратне прилике, када су људи врло забринути, па се није нико ускоро у свима местима хтео прихватити организације наших приредби. Тако су сами наставници морали, у њима непознатим местима, организовати приредбе. Да би се избегао евентуални неуспех морало се прибећи овоме: за што краће време приредити што више приредби и послужити се свима врстама рекламирања које стоје на расположењу. Да се то може произвести потребно је било више пратилаца него обично. Ради тога је успех био као и у нормалним приликама. То и оправдава расходе који су били ради тога нешто већи, али без њих се не би могли постићи добивени резултати. Износи да су сви укупни расходи били 18.013 дин. Пре него што изнесе поједине рачуне, напомиње да се свуда настојало што мање утрошити и верује да ће и рачуни показати.

Расходи:

Јагодина: за пут и трошкове наставницима који су организовали путовања (7 путовања) 1560 дин.
Јагодина: послано за јело у Краљево и Чачак (500 + 400).... 900 дин.
Јагодина: улазнице питомцима за гледање филма „Снежана и седам патуљака“ 100 дин.
Јагодина: поштарина за пакете, новце, писма и штампане ствари 226 дин.
Јагодина: 3 телефонска рачуна са управником Дома слепих..100 дин.
Јагодина: филм и израђивање слика 88 дин.
Јагодина: плаћено за салу Палас 400 дин.
Јагодина: вечера слепим питомцима после приредбе и ратлук осталој деци 186 дин.
Јагодина: утрошено на цртање плакатирање као кино реклама198 дин.
Јагодина: утрошено на штампање плаката, летака и циркулара850 дин.
Јагодина: утрошено на материјал који је био потребан за изведбу.....139 дин.
Јагодина: кола за одвоз ствари до жел. станице 35 дин.
Јагодина: пут од Јагодине до Смедеревске Паланке 408 дин.
Смедеревска Паланка: јело (вечера, доручак и ручак за питомце и наставнике) 973 дин.

Смедеревска Паланка: телефонски разговори са управницима Домова слепих и глувонемих	55 дин.
Смедеревска Паланка: утрошено на материјал за изведбу	30 дин.
Смедеревска Паланка: кола за довоз ствари са железничке станице и одвоз	60 дин.
Смедеревска Паланка: возне карте од Смедеревске Паланке до Крагујевца	405 дин.
Крагујевац: плаћено за салу биоскопа „Пивница“ где су држане две ђачке приредбе	400 дин.
Крагујевац: штампање малих плаката (летака)	170 дин.
Крагујевац: плаћено за салу Занатски Дом и вечера за питомце и наставнике	897 дин.
Крагујевац: телефонски разговори са управницима Домова	60 дин.
Крагујевац: утрошено за извођење приредби	399 дин.
Крагујевац: подвоз ствари	45 дин.
Крагујевац: возна карта од Крагујевца до Чачка	626 дин.
Чачак: плаћено за салу хотела „Крен“	400 дин.
Чачак: доручак	189 дин.
Чачак: утрошено за извођење приредби	120 дин.
Чачак: кола за одвоз и довоз ствари	60 дин.
Чачак: собе за наставнике	421 дин.
Ужице: Штампање и разношење малих плаката (летака)	95 дин.
Ужице: довоз ствари и одвоз, као и пренос клавира	175 дин.
Ужице: бријање слепих	45 дин.
Ужице: за салу „Златибор“ и јело слепим питомцима после концерта	248 дин.
Ужице: пут и ноћење наставнику Милојевићу који је дошао напред.....	78 дин.
Ужице: храна-доручак, ручак, вечера и доручак	1344 дин.
Ужице: возне карте од Ужица до Краљева	588 дин.
Краљево: довоз и одвоз ствари, кола за болницу слепом питомцу.....	135 дин.
Краљево: сала хотела „Југославија“	300 дин.
Краљево: телефонски разговор са Земуном и 2 телефонска разговора са болницом у Ужицу	90 дин.
Краљево: возне карте и храна за наставнике који су раније отишли у Краљево	125 дин.
Краљево: утрошено на извођење приредбе	68 дин.

Мр Добривоје Јовановић - Нинослав Станојловић

Краљево: вечера за наставнике и питомце, хлеб за ручак и награда куварици хранилишта	492 дин.
Краљево: наставнику који је довео слепог питомца из болнице у Ужицу у Крушевац	168 дин.
Краљево: возне карте од Краљева до Крушевца	259 дин.
Крушевац: штампање и разношење малих плаката	120 дин.
Крушевац: утрошено на извођење приредби	181 дин.
Крушевац: кола за довоз и одвоз ствари	90 дин.
Крушевац: наставнику Милојевићу који је дошао два дана раније у Крушевац (храна, воз и становање)	205 дин.
Крушевац: телефонски разговор са Краљевом	35 дин.
Крушевац: становање у хотелу	250 дин.
Крушевац: сала „Европа“, вечера слепим питомцима после концерта и колачи осталим	580 дин.
Крушевац: храна (ручак, доручак и вечера) за питомце и наставнике	1152 дин.
Крушевац: воз од Крушевца до Јагодине и Земуна	690 дин.
Крушевац: кола за довоз ствари у Јагодину	20 дин.

Укупан издатак: 18013 динара

Након што је благајник фонда поднео извештај о расходима, сви присутни су прегледали поднете писмене извештаје из појединих места, као и рачуне и утврдили да је поднесени извештај тачан и правилан, па је након тога установљен чист добитак:

Приход од приредбе „Чујте нас недужне“ и научно пропагандно путовање..... 38.710 динара.

Расход за научно пропагандно путовање по Србији од 14 до 22 IV т. г. 18.013 динара.

Остаје чистих: 20.697 динара.

Установљује се, да је чист приход двадесет хиљада шест стотина деведесет и седам динара. Закључује се, да се новци уложе у корист тога фонда на уложну књижицу тога фонда при Државној хипотекарној банки у Нишу. Уједно се установљује стање фонда и утврђује се следеће:

Од пре уложено свега

Од пре уложено свега	10.839 дин.
Улог од научно пропагандног путовања	20.697 дин.
Укупно дин. 31.536.	

Улог од научно пропагандног путовања

Укупно дин. 31.536.

Према томе материјално стање Фонда за помагање сиромашних питомаца овога Дома на дан 8. маја 1940. године износи 31.536 динара.

Након што се утврдило материјално стање фонда, благајник фонда напомиње, да фонд према решењу банске управе у Нишу има права да тражи новчану наплату за исхрану питомаца овога Дома што би износило око 1.500 динара, па би се према томе повећао материјални успех тог путовања за ту своту. Закључује се да се састави рачун и поднесе банској управи на исплату.

Затим се закључује, да се свима онима који су помогли извођењу тог путовања, као и онима који су помогли прилогом да се постигне што бољи успех, захвали на начин који ће бити најзгоднији.

Исто тако да се сви акти и дописи, као и рачуни оставе у архиви овога фонда.

Након тога председник фонда- управник Дома закључује ову седницу и захваљује се свима присутнима, као и свима осталим наставницима који су својим радом остварили ову изведбу.

Председник фонда
М. Кумановић

101.

*Записник седнице Наставничког већа одржане
3. септембра 1940. године*

Записник

Са седнице наставничког већа Дома глувонемих држане 3. септембра 1940. године у канцеларији наставника Дома.

Дневни ред:

1. Читање расписа и наређења.
2. Распоред наставничких дежурстава за школу и цркву.
3. Саопштења и упутства управникова на почетку рада у школској 1940/41. години.
4. Распоред наставника по одељењима и разредима.
5. Питања и предлози.

Након саопштеног дневног реда управник г. Кузмановић при отварању седнице већа на почетку школске 1940/41. године поздравља веће наставника, са жељом да у наредној школској години школски рад буде успешан и на потребној висини, а да му за то буду

најпреча гаранција хармонија и тесна сарадња свих радних снага у заводу.

Затим председавајући управник г. Кузмановић чита акт Министарства социјалне политике и народног здравља од 18 VIII 1940. године, који садржи упутства и директиве за рад у току наредне школске године.

Након прочитаног акта управник саопштава распоред дежурства наставника за школу и цркву што наставници примају к знању.

По питању распореда наставника по разредима и одељењима, након дискусије по том питању, извршен је следећи распоред.

Установљава се за наредну школску годину приправни разред од најмлађих ученика-ца као и осми разред, који ће се због малог броја ученика и недовољног броја наставника спојити са седмим разредом, а распоред часова ће се у том разреду прилагодити потребама тог разреда који се третира као занатлиско одељење. Распоред часова ће бити у сагласности са потребама што већег и марљивијег довршавања обуке из заната.

За приправни разред је наставница г-ђа Љубица Стојановић.

За I разред је наставник г. Милосав Новаковић.

За II а разред је наставник г. Бједов Јаков.

За II б разред је наставник г. Николић Радован.

За III разред је наставник г. Брајовић Томан.

За IV разред је наставник г. Веселиновић Душан.

За V разред је наставник г. Милојевић Милан.

За VI разред је наставница г-ђа Милојевић Стела.

За VII и VIII разред је наставник г. Божина Лабан.

Вештине: цртање, ручни рад и лепо писање у разредима III – VIII предаваће наставник г. Вићентије Томић.

Женски ручни рад ће предавати у свим разредима, односно одељењима г-ца Поповић Надежда.

По свим разредима ће хоспитовати г-ца Милојевић Бранка.

Затим управник истиче наставничком већу значај стриктне штедње на свим стварима које се у настави и иначе употребљавају, јер то особито у овим приликама налажу недовољни кредити, доста велики број деце, поскупљење на свим артиклима.

Опрезном штедњом омогућиће се што дужи и што нормалнији рад ове установе.

Наставници су примили к знању напомене г. управника као и саопштење да од сутра 4. ов. м. почне редован рад у разредима са извесним приспелим бројем ученика, па је са тим седница закључена.

Водио записник
Тома Брајовић

Председавао седници
управник Дома глувонемих
Мил. Р. Кузмановић

102.

*Предлог Министра социјалне политике и народног здравља да се
одреди изасланик за преглед рада
управника Милована Кузмановића*

Краљевина Југославија
Министарство
Социјалне Политике
и Народног Здравља
Отцек за заштиту матера и деце
Референт за абнормалну децу
14. IX 1940.
Земун-Александрово

**Министарству просвете
Оделењу за народне школе**

Београд

Одлуком Госпидина Министра просвете постављен је пре годину ипо дана за управитеља школе Дома глувонемих у Јагодини г. Кузмановић Милован, наставник дефектне деце. Истовремено ово Министарство поставило је г. Кузмановића за управника и истог Завода.

Господин Кузмановић за ово време није оправдао поверење које му је указано. Он не познаје нити се труди да упозна администрацију и законске одредбе, које се односе на управљање овом установом. Своју дужност врши лабаво. За доказ тога нека послуже ове чињенице: 1) није се постарао за довољан огрев, те су питомци и питомице целе прошле зиме која је била дуга и оштра, спавали у хладним собама са лаким покривачима, 2) не стара се да мајстори Дома, којих има 7, имају материјал за рад и прераду, те се деца не могу обучавати занатима, 3) Не зна и не уме да требује на

време кредите за издржавање Завода, те се набавке не врше уредно. Због тога се и нерационално економише и ради. Ове године није спремна никаква зимница за исхрану. По обавештењу потписатог није укуван ни парадајз и пропуштено је време кад је био јефтин (1 динар по килограму) док му је сада цена 4 динара. Четврто. Огрева уопште немају, нити је спреман за ову годину. Да би куварица скувала ручак, секу се шљиве и племените воћке у задњем дворишту, које је годинама подизано. Пето, из извештаја изасланика Министарства социјалне политике и народног здравља, који је тамо вршио преглед види се да су књиге у нeredу, да се набавке не примају комисијски и да у извесним просторијама (купатилу, ходницима и др.) влада неред и нечистоћа. Често, међу наставницима не влада потребна хармонија и слога. Постоје нетрпељивости и сукоби између њих, што је штетно по васпитање, ред и наставу. Управник г. Кузмановић пристрасно фаворизира неке наставнике и поверава им вођење школске администрације, што изазива сукобе и мржњу код других. Шесто, деца су јадно обучена и одевена. То је био разлог те је потписати прошле године из фонда слепе деце морао да набавља материјал, од кога су у радионицама израђивали одело за дечаке и девојчице. Постоје и друге негативне стране, које овде нећу износити.

Потписати је мишљења да би Министарство просвете требало да одреди једног свог изасланика из Одељка за школе дефектне деце, који би са изаслаником овог Министарства отишао у Јагодину и у Дому глувонемих извршио детаљан преглед рада. На основу тога прегледа могли би се донети потребни закључци о опстанку или евентуалном уклањању г. Кузмановића Милована с положаја управника Дома глувонемих и постављању неке друге и способније личности на то место. То би било безусловно потребно што пре учинити, јер је то интерес те установе, на коју држава троши замашну суму, а родитељи очекују од ње помоћи својој деци, која им сада не долази.

Молим Министарство провете да у смислу овога предлога донесе потребну одлуку.

По наредби

Министра социјалне политике и народног здравља
Референт за абнормалну децу В. Рамадановић

103.

Записник седнице Наставничког већа одржане

5. новембра 1940. године

Записник

Са седнице наставничког већа Дома глувонемих у Јагодини одржане 5. XI 1940. г. у канцеларији управника Дома.

Присутни сви потписати наставници.

Дневни ред:

1. Читање расписа и наређења.
2. Извештај управника Дома о прослави 40 година завода за глувонеме у Љубљани.
3. Пријем правила фонда глувонеме деце.
4. Измене распореда часова.
5. Питања и предлози.

Пре преласка на дневни ред управник Дома предлаже да се изабере секретар-записничар.

Наставничко веће изабрало је Новаковића за записничара.

I

Прешло се на прву тачку дневног реда-читање расписа и наређења. Прочитано је наређење од 4. X 1940. и наређење Мин. Социјалне политике и народног здравља од 22. X 1940. год. расписи и наређења примљена знању.

II

Управник Дома подноси усмени извештај о прослави 40 годишњице завода за глувонему децу у Љубљани. Између осталог наводи колико је разумевање од стране Бана Дравске бановине за збрињавање недужних кад је обећао за проширење завода 2.000.000 дин. и нарочито леп гест одликовањем куvariце и завода. Подвлачи да га је нарочито зачудио успех у I разреду где наставник ради глобалном методом. Иначе рад у осталим разредима је сличан раду у нашем Дому. Говори о изложби ученика завода за коју каже да је изванредна и врло укусна.

Рад у приправном разреду подвлачи да је врло добар.

Онда говори о њиховој гостољубивости, предусретљивости, жељи да нам покажу све оно са чим располажу.

Завршава са констатацијом да су услови рада у заводу глувонемих у Љубљани врло повољни, јер код Словенаца, нарочито

од стране надлежних велико је разумевање за рад на збрињавању недужне деце.

И још додаје, да је колегијум савршено хармоничан, складан, другарски расположен, и подвлачи да тај и такав колегијум свуда предњачи па и у Дравској бановини. Наставничко веће примило је овај усмени и опширан извештај управника Дома са прославе 40 година завода у Љубљани.

III

Прелази се на трећу тачку дневног реда-пројектовању нових правила фонда питомаца Дома глувонемих у Јагодини.

Наставничко веће са напоменама и допунама пројектованих правила примило је иста. Новаковић се није сложио с тим да овај фонд буде само са наставницима него са свим службеницима Дома глувонемих у Јагодини.

IV

Прелази се на четврту тачку дневног реда-измена распореда часова.

Управник излаже предлог о измени распореда часова с обзиром на стварање могућности старијим ученицима да поред школе посећују и занат. На основу тога предлаже да се ученицима-цама V и VI разреда изводи школска настава од 8-12 часова пре подне, а по подне ученици-це V и VI разреда морају бити обавезно на занатској обуци и часовима женског рада.

Онда, да наставник VII и VIII разреда изводи наставу тако да са VII разредом ради пре подне, а са VIII разредом по подне. Ученици VII разреда посећивали би занат по подне, а ученици VIII разреда пре подне. По овом распореду часова ученици-це имали би више могућности да се оспособе у свом занату. Истовремено са овим предлогом управник Дома предочава да домске радионице морају бити активне, како би исте одговарале намењеној сврси, оспособљавању ученика у занатима и изради потребних предмета за Дом. Наставничко веће је у целости примило предлог о изменама распореда часова.

V

Прешло се на 5. тачку дневног реда-питања и предлози.

Г. Лабан Божица, наставник, чини предлог да се VIII разред упути само у радионице, а да не посећује школу.

Наставничко веће није уважило тај предлог већ стоји на становишту да питомцима док су у заводу треба и школска и занатска настава-обука.

С овим је седница завршена.

Записничар
Новаковић

Претседавајући
Радован Николић

ИЗВОРИ

Архив Југославије
Министарство просвете (фонд 66)
Дом глумонеме деце Краља Александра I
у Јагодини (1929-1940), кутија 2049.

Фотографије су својина Завичајног музеја у Јагодини
и Школе са домом за ученике оштећеног слуха и говора „11 мај“ у
Јагодини

С А Д Р Ж А Ј

1. Јагодина, 28. новембра 1929. године	стр. 9.
Полагање калфенског испита питомаца Дома глувонемих	
Молба наставника Дома глувонемих за повећање припадности	
2. Београд, 5. јануара 1930. године	стр. 13.
Молба Милице Илић да се постави за учитељицу ручног рада	
у Дому глувонемих	
3. Јагодина (без датума)	стр. 15.
Примедбе наставника Дома глувонемих на програм наставе	
у школама глувонемих	
4. Јагодина (без датума)	стр. 18.
Правилник о школама за глувонему децу	
5. Јагодина (без датума)	стр. 22.
Програм наставе у глувонемим школама	
6. Јагодина, 27. марта 1930. године	стр. 27.
Постављање Драгице Брачинац за учитељицу ручног рада	
у основној школи у Јагодини	
7. Јагодина, 27. априла 1931. године	стр. 29.
Списак учитеља и учитељица Дома глувонемих	
8. Дом глувонемих (без датума)	стр. 30.
Молба управе Дома глувонемих да распише конкурс за	
пријем два васпитача	
9. Јагодина, 5. марта 1931. године	стр. 32.
Молба Јакова Петровића-Бједова да се поново постави	
у Дом глувонемих за наставника	
10. Јагодина (без датума)	стр. 34.
Извештај Скале Антона, шефа одсека у Министарству	
просвете, о раду школе	
11. Јагодина, 14. априла 1932. године	стр. 34.
Молба Десимира Ристовића, учитеља у Дому глувонемих	
за премештај у Загреб	
12. Јагодина, 29. јуна 1932. године	стр. 39.
Предлог да се управник школе глувонемих Миодраг	
Матић ослободи рада у одељењу	

13. Земун-Александрово, 13. јула 1928. године	стр. 41.
Молба управе Дома глувонемих за обавештење, да ли	
Миодраг Матић може потписивати и економско-финансијска акта,	
због премештаја из Инвалидског дома у Земуну	
14. Ниш, 24. јануара 1930. године	стр. 42.
Одлука Бана о одређивању наредбодавца II степена по	
струци Министарства Социјалне политике и народног	
здравља за државни буџет за 1930/32. годину	
15. Јагодина, 15. маја 1931. године	стр. 44.
Постављање Миодрага Матића за управитеља основне	
школе у Јагодини	
16. Јагодина, 12. августа 1932. године	стр. 44.
Молба управитеља Дома глувонемих да се на место Милице	
Илић, за наставицу ручног рада постави Марија Лукић	
17. Јагодина (без датума)	стр. 47.
Молба управитеља Дома глувонемих да се пријем деце	
изврши 1. септембра	
18. Јагодина (без датума)	стр. 47.
Молба управитеља Дома глувонемих за пријем нових	
наставника, због повећања броја деце	
19. Јагодина (без датума)	стр. 49.
Извештај Антона Скале, изасланика Министарства	
просвете, о раду наставника Дома глувонемих	
20. Јагодина (без датума)	стр. 52.
Бројно стање ђака Дома глувонемих у Јагодини	
21. Јагодина, 4. новембра 1932. године	стр. 53.
Понашање Јакова Бједова и других наставника према	
ђацима Дома глувонемих	
22. Јагодина, 4. фебруара 1932. године	стр. 66.
Обавештење васпитача Јакова Бједова о женидби и	
молба да му се уступи једна соба у Дому	
23. Јагодина-Београд, маја 1933. године	стр. 70.
Молба управитеља Дома глувонемих да се раније	
изврши стручни преглед рада школе, да би се деца	
раније пустила кућама, ради уштеда у храни	
24. Јагодина, 30. маја 1933. године	стр. 71.
Молба Софије Дивчић за премештај у Дом глувонемих	
у Београду	
25. Јагодина, 30. маја 1933. године	стр. 76.

Молба Десимира Ристића, стручног учитеља Дома глувонемих, за премештај у Земун	
26. Јагодина, 7. октобра 1933. године	стр. 81.
Молба управитеља Дома глувонемих да му се одобри одсуство и материјална помоћ ради учешћа на конгресу за испитивање свесловенског детета у Брну	
27. Београд, 21. августа 1938. године	стр. 87.
Утврђивање дисциплинске кривице наставника Вићентија Томића	
28. Јагодина, 16. априла 1934. године	стр. 97.
Молба управника да се деца раније отпусте из Дома ради уштеде	
29. Јагодина, 5. новембра 1934. године	стр. 98.
Тужба Милке Петричевић, послужитељке у Дому глувонемих против управника Миодрага Матића	
30. Јагодина, 4. децембра 1934. године	стр. 109.
Седница Наставничког већа поводом извештаја Антонa Скале, референта Министарства просвете, о раду школе	
31. Београд, 26. септембра 1934. године	стр. 116.
Кажњавање Саве Пантића и Јована Ковачевића, учитеља Дома глувонемих по тужби управника Миодрага Матића	
32. Јагодина, 1. септембра 1934. године	стр. 119.
Кажњавање Саве Пантића и Јована Ковачевића, учитеља Дома глувонемих по тужби управника Миодрага Матића	
33. Јагодина, 20. октобра 1934. године	стр. 121.
Записник друге редовне седнице Наставничког већа	
34. Јагодина, 29. октобра 1934. године	стр. 122.
Записник треће редовне седнице Наставничког већа Дома глувонемих	
35. Јагодина, 12. новембра 1934. године	стр. 123.
Записник седнице Наставничког већа одржане 12. новембра 1934. године	
36. Јагодина (без датума)	стр. 124.
Бројно стање наставника и ђака Дома глувонемих	
37. Јагодина, 24. децембра 1934. године	стр. 125.

Молба управника да се Сава Пантић, учитељ, што пре премести из Дома глувонемих	
38. Јагодина, 15. јануара 1935. године	стр. 127.
Записник седнице Наставничког већа одржане 15. јануара 1935. године	
39. Јагодина, 19. фебруара 1935. године	стр. 128.
Записник седнице Наставничког већа одржане 19. фебруара 1935. године	
40. Београд-Јгодина, јануара-фебруара 1935. године	стр. 129.
Молба Министра просвете Министру социјалне политике и народног здравља за давање сагласности о премештају Божица Лабана из Велеса у Јагодину	
41. Јагодина, 27. марта 1935. године	стр. 132.
Записник седнице Наставничког већа одржане 27. марта 1935. године	
42. Јагодина, 15. априла 1935. године	стр. 134.
Записник седнице Наставничког већа одржане 15. априла 1935. године	
43. Јагодина, 27. маја 1935. године	стр. 136.
Записник седнице Наставничког већа одржане 27. маја 1935. године	
44. Јагодина, 1. и 2. јуна 1935. године	стр. 139.
Записник седнице Наставничког већа одржане 1 и 2. јуна 1935. године са напоменама о извештају Антонина Скале	
45. Јагодина, 2. јуна 1935. године	стр. 149.
Записник седнице Наставничког већа одржане 22. јуна 1935. године са извештајем о годишњем раду Дома глувонемих	
46. Јагодина, 2. септембра 1935. године	стр. 152.
Записник седнице Наставничког већа одржане 2. септембра 1935. године	
47. Ниш, 10. октобра 1935. године	стр. 153.
Наставници и ђаци Дома глувонемих	
48. Јагодина, 14. октобра 1935. године	стр. 156.
Записник седнице Наставничког већа одржане 14. октобра 1935. године	
49. Јагодина, 22. августа 1935. године	стр. 157.
Молба Полексије Јаковљевић, учитељице у Параћину,	

за премештај у Дом глувонемих	
50. Јагодина, 6. новембра 1935. године	стр. 161.
Молба Љубомира Аћимовића, учитеља, за добијање одсуства ради одласка у Праг, због завршетка течаја за спремање наставника глувонеме деце	
51. Јагодина, 12. новембра 1935. године	стр. 164.
Молба Љубомира Аћимовића, учитеља, за добијање одсуства за одлазак у Праг, ради завршетка течаја за спремање наставника глувонеме деце	
52. Јагодина, 21. децембра 1935. године	стр. 165.
Записник седнице Наставничког већа одржане 21. децембра 1935. године	
53. Јагодина, 31. јануара 1936. године	стр. 167.
Записник седнице Наставничког већа одржане 31. јануара 1936. године	
54. Јагодина, 25. фебруара 1936. године	стр. 169.
Записник седнице Наставничког већа одржане 25. фебруара 1936. године	
55. Јагодина, 17. марта 1936. године	стр. 170.
Записник седнице Наставничког већа одржане 17. марта 1936. године	
56. Јагодина, 31. марта 1936. године	стр. 171.
Записник седнице Наставничког већа одржане 31. марта 1936. године	
57. Јагодина, 5. маја 1936. године	стр. 173.
Записник седнице Наставничког већа одржане 5. маја 1936. године	
58. Јагодина, 30. априла 1936. године	стр. 175.
Записник седнице Наставничког већа одржане 30. априла 1936. године	
59. Јагодина, 24. априла 1936. године	стр. 176.
Записник седнице Наставничког већа одржане 24. априла 1936. године	
60. Јагодина, 15. маја 1936. године	стр. 178.
Записник седнице Наставничког већа одржане 15. маја 1936. године	
61. Јагодина, 15. маја 1936. године	стр. 180.
Записник седнице Наставничког већа одржане	

15. јуна 1936. године са извештајем Антона Скале о раду школе за 1935/36. годину	
62. Београд, 1. маја 1936. године	стр. 190.
Расписивање конкурса за места у школама за дефектну децу за школску 1936/37. годину	
63. Јагодина, 1. септембра 1936. године	стр. 191.
Записник седнице Наставничког већа одржане 1. септембра 1936. године	
64. Јагодина, 18. новембра 1936. године	стр. 192.
Записник седнице Наставничког већа одржане 18. новембра 1936. године	
65. Јагодина, 30. новембра 1936. године	стр. 194.
Препис указа о одликовању управитеља Миодрага Матића	
66. Јагодина, 30. јануара 1937. године	стр. 195.
Записник седнице Наставничког већа одржане 30. јануара 1937. године	
67. Јагодина, 26. фебруара 1937. године	стр. 196.
Записник седнице Наставничког већа одржане 26. фебруара 1937. године	
68. Јагодина, 29. марта 1937. године	стр. 197.
Записник седнице Наставничког већа одржане 29. марта 1937. године	
69. Јагодина, 26. априла 1937. године	стр. 198.
Записник седнице Наставничког већа одржане 26. априла 1937. године	
70. Јагодина, 28. маја 1937. године	стр. 200.
Записник седнице Наставничког већа одржане 28. маја 1937. године	
71. Јагодина, 8. јуна 1937. године	стр. 202.
Записник седнице Наставничког већа одржане 8. јуна 1937. године, после годишњег прегледа рада и успеха	
72. Јагодина, 1. септембра 1937. године	стр. 209.
Записник седнице Наставничког већа одржане 1. септембра 1937. године	
73. Јагодина, 19. септембра 1937. године	стр. 212.
Записник седнице Наставничког већа одржане 19. септембра 1937. године	

74. Јагодина, 23. новембра 1937. године	стр. 214.
Записник седнице Наставничког већа одржане 23. новембра 1937. године	
75. Јагодина, 30. децембра 1937. године	стр. 216.
Записник седнице Наставничког већа одржане 30. децембра 1937. године	
76. Јагодина, 31. јануара 1938. године	стр. 218.
Записник седнице Наставничког већа одржане 31. јануара 1938. године	
77. Јагодина, 25. фебруара 1938. године	стр. 219.
Записник седнице Наставничког већа одржане 25. фебруара 1938. године	
78. Јагодина, 30. марта 1938. године	стр. 221.
Записник седнице Наставничког већа одржане 30. марта 1938. године	
79. Јагодина, 29. априла 1938. године	стр. 222.
Записник седнице Наставничког већа одржане 29. априла 1938. године	
80. Јагодина, 31. маја 1938. године	стр. 224.
Записник сенице Наставничког већа одржане 31. маја 1938. године	
81. Јагодина, 10. јуна 1938. године	стр. 226.
Записник седнице Наставничког већа одржане 10.јуна 1938. године, после свршеног годишњег прегледа домско-школског рада	
82. Београд, 24. јуна 1938. године	стр. 234.
Молба управника Миодрага Матића за премештај у Дом слепих у Земуну	
83. Јагодина, 1. септембра 1938. године	стр. 236.
Записник седнице Наставничког већа одржане 1. септембра 1938. године	
84. Јагодина, 24. децембра 1938. године	стр. 238.
Записник седнице Наставничког већа одржане 24. децембра 1938. године	
85. Јагодина, 25. априла 1939. године	стр. 239.
Записник седнице Наставничког већа одржане 25. априла 1939. године	
86. Јагодина, 30. маја 1939 године	стр. 243.

Записник седнице Наставничког већа одржане 30. маја 1939. године	
87. Јагодина, 13. и 14. јуна 1939. године	стр. 245.
Записник седнице Наставничког већа одржане 13 и 14. јуна 1939. године	
88. Јагодина, 2. септембра 1939. године	стр. 258.
Записник седнице Наставничког већа одржане 2. септембра 1939. године	
89. Београд, 15. новембра 1939. године	стр. 260.
Молба Радмиле Шчебљић за постављење у грађанску школу или гимназију	
90. Јагодина, 30. новембра 1939. године	стр. 262.
Записник седнице Наставничког већа одржане 30. новембра 1939. године	
91. Јагодина, 21. децембра 1939. године	стр. 267.
Записник седнице Наставничког већа одржане 21. децембра 1939. године	
92. Јагодина, 31. јануара 1940. године	стр. 272.
Записник седнице Наставничког већа одржане 31. јануара 1940. године	
93. Јагодина (без датума)	стр. 276.
Предавање управника Дома глувонемих М. Кузмановића о фонетици	
94. Јагодина, 28. фебруара 1940. године	стр. 278.
Записник седнице Наставничког већа одржане 28. фебруара 1940. године	
95. Јагодина, 29. марта 1940. године	стр. 286.
Записник седнице Наставничког већа одржане 29. марта 1940. године	
96. Јагодина, 23. маја 1940. године	стр. 286.
Записник седнице Наставничког већа одржане 23. маја 1940. године, са напоменама изасланика о извршеном прегледу Дома глувонемих	
97. Београд, 21. новембра 1939. године	стр. 294.
Постављање Мирјане Делић за учитељицу ручног рада	
98. Земун, 25. октобра 1939. године	стр. 295.
Постављање Ленке Симеуновић за хонорарну учитељицу кројења и шивења	

99. Београд, 11. маја 1940. године стр. 297.
Извештај о научно-пропагандном путовању Ђака
Домова у Јагодини и Земуну
100. Јагодина, 8. маја 1940. године стр. 301.
Записник седнице управног и надзорног одбора
Фонда за помагање сиромашних ученика-ца
101. Јагодина, 3. септембра 1940. године стр. 306.
Записник седнице Наставничког већа одржане
3. септембра 1940. године
102. Земун, 1. септембра 1940. године стр. 308.
Предлог Министра социјалне политике
и народног здравља да се одреди изасланик
за преглед рада управника Милована Кузмановића
103. Јагодина, 5. новембра 1940. године стр. 310.
Записник седнице Наставничког већа одржане
5. новембра 1940. године